



ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកស្កាននេះ  
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០  
ត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើងដោយ គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ ឬជា  
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ផ្តល់សេវាទំនាក់ទំនងគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកសម្រាប់ការងារ  
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ៊ិចទ័ណ ។

គ្រប់គ្រងគម្រោង (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)  
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ។

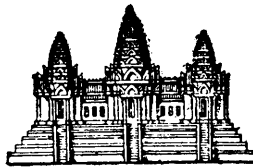
ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ  
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ។

ថតស្កានដោយ  
ប៊ុនប្រុស ម៉ាន់ សាន់រ៉ត

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងច្រើនលែងអំពី៖

- ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចទ័ណ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ជុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សរ ចន និង ឧបាសិកា អ៊ូច សារ៉េង ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ីវត្តានា និងឧបាសិកា យុន ស៊ីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.វ.អ)
- លោក ជីម-ជា និងលោកស្រី រតន៍ ស្រីម៉ុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ទីផង យេឡីន (កូរ៉េ)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេរី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា វ៉ានី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភ័ក្ត្រ (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ហ៊ាន សុគន្ធានីន និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់ ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធានីនាដ, ចាន់ណា សុធានីនាធ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង យូហេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូរ៉េ)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និងលោក ទួត សេរីស័ក ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា ទីស សុផានី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យេឡីម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និងលោកស្រី ធៀង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សាន់ម (បាត់ដំបង)
- ព្រះតេជព្រះគុណ ជុំ សារៈ (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)

ព្រះ  
ក្រុងប៊ិណក្សានី  
និង  
សេចក្តីប្រែប្រួលនានាខ្មែរ  
អភិបាលប៊ិណក  
បណ្ឌិត កង្ការាត  
រ៉េ



ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ត. ស. ២៥១០

**ឧទ្ទិសកថា**

យើងខ្ញុំ សូមផ្តល់ស្មារតីសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។

ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។

ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា  
ជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を  
カンボジアの佛教徒へ  
贈ることができることに感謝します。  
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present the translation of the complete collection of "TRIPITAKA" to the Cambodian Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.

# អារម្ភកថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាមីរាបរមាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាមីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ បកប្រែពីភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយ ពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់របស់បុព្វធម៌មាងផ្នែកបោះពុម្ពរបស់ជនជាតិខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិក ជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជារំណោយពីជម្រកដួងចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំង មនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ក៏ត្រូវអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឈានជើងកន្លងផុតពីសេចក្តី ទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើឃោរឃៅ បញ្ចប់គំនុំគុំគួន ដើរតាមពុទ្ធដីកាព្រះបរមគ្រូ ខិតខំព្យាយាមធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជានិមិត្តរូបនៃការប្តេជ្ញាចិត្ត របស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាព ក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និង ប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្ខត្តបុក្ស កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ Rev. Muchaku Seikyo

ប្រធានការិយាល័យ Rev. Sinohara Eiichi

អ្នកចាត់ការ Rev. Matunaga Zendo Rev. Arima Jitsujo Rev. Ito Yoshimichi  
Rev. Watai Keiichi Rev. Sugiyu Yoshizumi Rev. Sigeta Shincyo  
Rev. Maeda Risyo Rev. Nakajima Kyoshi Mr. Ei Rokusuke

## 『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！

敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未曾有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗り越え、臍りを離れ、怨みを恕し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共々に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年7月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

世話人代表 無着 成恭  
事務局長 篠原 鋭一

世話人 松永 然道 有馬 実成  
伊藤 佳通 渡井 奎一  
杉谷 義純 茂田 真澄  
前田 利勝 中島 教之  
永 六輔

## Acknowledgment

My dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community.

It gives me a great pleasure to learn that the translation of the " Pali Tripitaka " into Cambodian by the " Tripitaka Commission " of the Buddhist Institute, Phnom Penh has been successfully achieved. The project to translate the Tripitaka was launched in 1930 and took 39 years to complete the whole work only in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but is also an important milestone in the history of publication in Cambodia.

Revival and prosperity of Buddhism in Cambodia is the ardent desire of the Japanese Buddhist Community. It is with this spirit that we have completed this important project and want to present the complete work to the Cambodian Buddhist community. It is a present not only to the Buddhist community in Cambodia but also to the Cambodian people and all the peace loving people in the world.

Cambodia experienced the greatest tragedies of modern times and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount this grief and anger, and to forgive and start working again for world peace.

This great work is a symbol of Japanese Buddhist communities resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and a testimony to the friendship between the people.

Join hands in prayer...  
July 1994

### TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE

Project Manager: Rev. Seikyo Muchaku

Secretary General: Rev. Eiichi Sinohara

Management Team:

Rev. Zendo Matunage   Rev. Jitsujo Arima   Rev. Yoshimichi Ito  
Rev. Keiichi Watai   Rev. Yoshizumi Sugiya   Rev. Shincyo Sigeta  
Rev. Risyo Maeda   Rev. Kyoshi Nakajima   Mr. Rokusuke Ei



អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន ធម្មភាគ

៧៧

ព. ស. ២៥១០

# អភិធម្មបិដកេ

## បដ្ឋានស្ស ធម្មោ ភាគោ

### បរិគ្គារម្មណគីកំ

#### បដិច្ចវិវា

(១) បរិគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិគ្គារម្មណោ  
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បរិគ្គារម្មណំ ឯកំ  
 ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ទ្វេ ទទ្វេ ... បដិសន្ធើ-  
 ក្ខណោ បរិគ្គារម្មណំ ឯកំ ខន្ធើ បដិច្ច តយោ  
 ខន្ធើ ទ្វេ ទទ្វេ ... ។

(២) មហានុតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មហានុតារម្ម-  
 ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា មហានុតារម្ម-  
 ណំ ឯកំ ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ទ្វេ ទទ្វេ ...  
 បដិសន្ធើក្ខណោ មហានុតារម្មណំ ... ។

(៣) អប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមា-  
 ណារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្ប-  
 មាណារម្មណំ ឯកំ ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ទ្វេ  
 ទទ្វេ ... ។

# អភិធម្មបិដក

## បដ្ឋាន ធម្មភាគ

### បរិច្ចារម្មណតិកៈ

#### បដិច្ចារិវៈ

(១) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ។

(២) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ ... ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(៣) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៤) បរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តារម្មណោ  
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា អធិបតិប្បច្ចយា ។  
សង្ខតំ ។ អវិភតប្បច្ចយា ។

(៥) ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ តីណិ អធិប-  
តិយា តីណិ ។ សង្ខតំ ។ អវិភតេ តីណិ ។ ឯវិ  
កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

(៦) បរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តារម្មណោ  
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិត្តា-  
រម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ...  
អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ បរិត្តារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ  
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... វិចីកិញ្ញាសហ-  
កតេ ឧទ្ធច្ចុសហកតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វិចីកិញ្ញាសហ-  
កតោ ឧទ្ធច្ចុសហកតោ មោហោ ។

(៧) មហាគ្គតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មហាគ្គតារម្ម-  
ណោ ធម្មោ ... នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ មហាគ្គ-  
តារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ  
... វិចីកិញ្ញាសហកតេ ឧទ្ធច្ចុសហកតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច  
វិចីកិញ្ញាសហកតោ ឧទ្ធច្ចុសហកតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៤) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចនាវា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចនាវា ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្នាក់ប្បដ្ឋាយ និងអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ ព្រោះអវិគតប្បដ្ឋាយ ។

(៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្នាក់ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៦) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចនាវា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចនាវា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវអហេតុកុន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់តូចនាវា នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់តូចនាវា ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២... មោហាៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធចៈ អាស្រ័យ នូវខន្ធាន្តិយ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធចៈ ។

(៧) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ... ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវអហេតុកុន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ ... មោហាៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធចៈ អាស្រ័យ នូវខន្ធាន្តិយ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធចៈ ។

បរិញ្ញាប្បដិសន្ធិ បដិប្បករោ

[៨] អប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ... នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ អប្បមាណារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ។

[៩] បរិញ្ញាប្បដិសន្ធិ ធម្មំ បដិច្ច បរិញ្ញាប្បដិសន្ធិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បរិញ្ញាប្បដិសន្ធិ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... បដិសន្ធិក្កណោ ... ។

[១០] មហាគ្គតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មហាគ្គតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មហាគ្គតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... បដិសន្ធិក្កណោ ... ។

[១១] អប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាណារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ។

[១២] បរិញ្ញាប្បដិសន្ធិ ធម្មំ បដិច្ច បរិញ្ញាប្បដិសន្ធិ ធម្មោ ... នបុរោជិតប្បច្ចយា អរូបេ បរិញ្ញាប្បដិសន្ធិ ឯកំ ខន្ធំ ... បដិសន្ធិក្កណោ ... ។

បរិក្ខារម្មណ៍ត្រិះរិះ បដិច្ចវិវាទៈ

(៨) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន... ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណ មិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។

(៩) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល មានការម្នាក់តូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ នូវខន្ធ ២... ក្នុង ខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

(១០) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហតុប្ប- ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវ សភាពធំ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈ នៃបដិសន្ធិ... ។

(១១) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២... ។

(១២) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល មានការម្នាក់តូចត្រូវ ... ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ គឺ នូវខន្ធ ១ ដែល មានការម្នាក់តូចត្រូវ ក្នុងអរូប ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១៣] មហាគុត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មហាគុត្តារម្មណោ ធម្មោ ... នបុរេជាតប្បដ្ឋយា អរូបេ មហាគុត្តារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេខន្ធទ្វេ ... នបុរេជាតប្បដ្ឋយា មហាគុត្តារម្មណោ បដិសន្ធិំ នត្តិ ។

[១៤] អប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ... នបុរេជាតប្បដ្ឋយា អារុប្បអប្បមាណារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេខន្ធទ្វេ ... ។ នបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយញ្ច នអាសេវនប្បដ្ឋយញ្ច នអធិបតិសទិសំ ។

[១៥] បរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ ... នកម្មប្បដ្ឋយា បរិត្តារម្មណោ ខន្ធទ្វេ បដិច្ច បរិត្តារម្មណោ ចេតនា ។

[១៦] មហាគុត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មហាគុត្តារម្មណោ ធម្មោ ... នកម្មប្បដ្ឋយា មហាគុត្តារម្មណោ ខន្ធទ្វេ បដិច្ច មហាគុត្តារម្មណោ ចេតនា ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បវដ្តាន

(១៣) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ  
នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ  
គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ  
ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ ... បដិសន្ធិ មិនមាន ក្នុងការម្នាក់ដល់នូវសភា  
ពធំ ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យទេ ។

(១៤) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវ  
ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ  
គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន  
ក្នុងអារុប្បៈ នូវខន្ធ ២ ... នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ និងនិសេវនប្បច្ច័យ  
ដូចគ្នានឹងនិសេវនប្បច្ច័យដែរ ។

(១៥) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្នារ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
មានការម្នាក់តូចត្នារ ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមាន  
ការម្នាក់តូចត្នារ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានការម្នាក់  
តូចត្នារ ។

(១៦) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ  
នូវធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ  
ចេតនា ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ  
ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ។

បរិក្ខារម្មណ៍ត្រីកោណ បដិច្ចវិហារ

(១៧) អប្បមាណារម្មណ៍ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ... នកម្មប្បច្ចយា អប្បមាណារម្មណោ ខន្ធ បដិច្ច អប្បមាណារម្មណោ ចេតនា ។

(១៨) បរិក្ខារម្មណ៍ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខារម្មណោ ធម្មោ ... នវិចារកម្មប្បច្ចយា បដិសន្ធិ នត្ថិ ។ នយានប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្រេ ខន្ធ ... ។ នមក្កប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិក្ខារម្មណ៍ ឯកំ ខន្ធ ... ទ្រេ ខន្ធ ... អហេតុកម្មដិសន្ធិក្ខណោ ទ្រេ ខន្ធ ... ។

(១៩) មហាក្កតារម្មណ៍ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតារម្មណោ ធម្មោ ... នមក្កប្បច្ចយា អហេតុកំ មហាក្កតារម្មណ៍ ឯកំ ខន្ធ ... ទ្រេ ខន្ធ ... ។

(២០) អប្បមាណារម្មណ៍ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ... នមក្កប្បច្ចយា អហេតុកំ អប្បមាណារម្មណ៍ ឯកំ ខន្ធ ... ទ្រេ ខន្ធ ... ។

(២១) បរិក្ខារម្មណ៍ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខារម្មណោ ធម្មោ ... នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ បរិក្ខារម្មណ៍ ឯកំ ខន្ធ ... ។

បរិក្ខារមូលក្ខិកៈ បដិច្ចវារៈ

(១៧) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា ដែលមានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវខន្ធ តាំងឡាយ ដែលមានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ។

(១៨) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចធ្មារ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល មានការម្មណ៍តូចធ្មារ . . . ព្រោះនវិបាកប្បដ្ឋយ គឺ បដិសន្ធិ មិនមាន ទេ ។ ព្រោះនឈានប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែល ច្រឡំដោយវិញ្ញាណ ៥ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ព្រោះនមគ្គប្បដ្ឋយ គឺ នូវ អហេតុកុក្ខន្ធ ១ ដែលមានការម្មណ៍តូចធ្មារ . . . នូវខន្ធ ២ . . . នូវខន្ធ ២ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ . . . ។

(១៩) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវ ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ . . . ព្រោះនមគ្គប្បដ្ឋយ គឺ នូវ អហេតុកុក្ខន្ធ ១ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ . . . នូវខន្ធ ២ . . . ។

(២០) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនមគ្គប្បដ្ឋយ គឺ នូវអហេតុកុក្ខន្ធ ១ ដែលមានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន . . . នូវខន្ធ ២ . . . ។

(២១) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចធ្មារ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល មានការម្មណ៍តូចធ្មារ . . . ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ នូវខន្ធ ១ ដែល មានការម្មណ៍តូចធ្មារ ក្នុងអរូប . . . ។

អភិធម្មប័ណ្ណកថា អនុលោមប្បដ្ឋានំ

(២២) មហាត្តតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មហាត្ត-  
តារម្មណោ ធម្មោ . . . នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អរូបេ  
មហាត្តតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ . . . ។

(២៣) អប្បមាលារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមា-  
លារម្មណោ ធម្មោ . . . នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អរូបេ  
អប្បមាលារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ . . . ន្ទេ ខន្ទេ . . . ។

(២៤) លោកុយា ភីណិ នអធិបតិយា ភីណិ  
។ បេ ។ នបុរេជាតេ ភីណិ នបច្ឆាជាតេ ភីណិ  
នអាសេវនេ ភីណិ នកម្មេ ភីណិ នវិចារកេ ភីណិ  
នលានេ ឯកំ នមត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ ។  
ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុនីយំ ។

(២៥) លោកុយា នអធិបតិយា ភីណិ . . .  
នបុរេជាតេ ភីណិ នបច្ឆាជាតេ ភីណិ នអាសេវនេ  
ភីណិ នកម្មេ ភីណិ នវិចារកេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ  
ភីណិ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋានំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២២) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ នូវ  
ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ  
គឺ នូវខន្ធ ១ មានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូប ... ។

(២៣) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យ នូវ  
ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ  
គឺ នូវខន្ធ ១ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប ... នូវ  
ខន្ធ ២ ... ។

(២៤) ក្នុងនេហតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ  
មានវារៈ ៣ ។ ថេ ។ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆា-  
ជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនភាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង  
នកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈា-  
នប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្ប-  
ដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ឆន្តីយៈ ។

(២៥) ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បដ្ឋយ ...  
ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣  
ក្នុងនភាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង  
នវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។  
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ឆន្តីយៈ ។

បរិក្ខារម្មណគ្គិកេ បញ្ញាវារោ

(២៦) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ភីណិ . . .

អនន្តរេ ភីណិ សមនន្តរេ ភីណិ សហជាតេ ភីណិ  
 អព្វាអព្វា ភីណិ និស្សយេ ភីណិ ឧបនិស្សយេ  
 ភីណិ បុរេជាតេ ភីណិ អាសេវនេ ទ្វេ កកម្មេ ភីណិ  
 វិហាកេ ឯកំ អាហារេ ភីណិ វេទ្ធិយេ ភីណិ  
 ណារនេ ភីណិ មត្តេ ទ្វេ សម្បយុត្តេ ភីណិ វិប្ប-  
 យុត្តេ ភីណិ អត្តិយា ភីណិ នត្តិយា ភីណិ វិគតេ  
 ភីណិ អវិគតេ ភីណិ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចុទ្ទយានុលោមំ ។

បដិច្ចវារោ និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចុយវារោមិ និស្សយវារោមិ  
 សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវារសទិសោ ។

បញ្ញាវារោ

(២៧) បរិក្ខារម្មណោ ធម្មោ បរិក្ខារម្មណាស្ស

ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ បរិក្ខារម្មណោ ហេតុ  
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ

បរិច្ឆារម្មណក្ខិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៤៦) ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ  
 ... ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣  
 ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣  
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣  
 ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង  
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារ-  
 ប្បច្ច័យមានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្ប-  
 ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មាន  
 វារៈ ៣ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣  
 ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោម ។  
 ចប់ បច្ចយវារៈ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ជវារៈក្តី  
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ញាវារៈ

(៤៧) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
 មានការម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមាន  
 ការម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមញ្ញកប្បដ្ឋានំ

បដិសន្ធិក្ខណោ បរិញ្ញាវច្ឆណា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ  
ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(២៨) មហាត្តនាវច្ឆណោ ធម្មោ មហាត្តនាវច្ឆ-  
ណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ មហាត្តនា-  
វច្ឆណា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ឆ-  
យេន បច្ឆយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

(២៩) អប្បមាណាវច្ឆណោ ធម្មោ អប្បមា-  
ណាវច្ឆណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ  
អប្បមាណាវច្ឆណា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ហេតុ-  
ប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៣០) បរិញ្ញាវច្ឆណោ ធម្មោ បរិញ្ញាវច្ឆណាស្ស  
ធម្មស្ស អាវច្ឆណាប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ទានំ ទត្វា  
សីលំ សមាទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ  
បច្ឆវេក្ខតិ បុព្វេ សុចីណានំ បច្ឆវេក្ខតិ អរិយា  
បរិញ្ញាវច្ឆណោ បហំនេ កិលេសេ បច្ឆវេក្ខន្តិ  
វិក្ខម្ភិតេ កិលេសេ បច្ឆវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទា-  
ចិណ្ណោ កិលេសេ ជានន្តិ បរិញ្ញាវច្ឆណោ បរិត្ត  
ខន្ធវេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ



អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពួកហេតុ ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ ជាប់ច្រើន នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៨) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាប់ច្រើន នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាប់ច្រើន នៃពួក សម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(២៩) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាប់ច្រើន នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាប់ច្រើន នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣០) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ ជាប់ច្រើន នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យ ទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវកុសល នោះ ពិចារណា នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលសន្សំល្អហើយ ក្នុង កាលមុន ព្រះអរិយទាំងឡាយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែល មានការម្នាក់តូចត្រូវ ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណា នូវពួក កិលេស ដែលសន្តត់សន្តិនហើយ ដឹង នូវពួកកិលេស ដែល ធ្លាប់សន្សំមក ក្នុងកាលមុន ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយតូច ត្រូវ ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន

បរិក្ខារម្មណ៍ត្រីកោ បញ្ញាវិហារ

អស្សុទេន្តិ អភិទន្ធីតំ អារត្ត បរិក្ខារម្មណោ  
 រាគោ ឧប្បជ្ជតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ចេតោបរិយញ្ញា-  
 ណោន បរិក្ខារម្មណាបរិតិចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាណតិ  
 បរិក្ខារម្មណោ បរិត្តា ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស  
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្មបកញ្ញា-  
 ណស្ស អនាកតិសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្ម-  
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[ ៣០ ] បរិក្ខារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតារម្មណស្ស  
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិព្វំ ចក្កំ  
 បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតណតំ បច្ចវេក្ខតិ បរិក្ខារម្មណំ  
 តទ្ធិវិជញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . .  
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ . . . យថាកម្មបកញ្ញាណំ  
 . . . អនាកតិសញ្ញាណំ . បច្ចវេក្ខតិ បរិក្ខារម្មណោ  
 មហាគុតេ ខន្ធា អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ អស្សុ-  
 ទេតិ អភិទន្ធីតំ អារត្ត មហាគុតារម្មណោ រាគោ  
 . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន  
 បរិក្ខារម្មណាមហាគុតិចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាណតិ

បរិច្ឆារម្មណ៍ត្រឹម: បញ្ញាវារ:

ត្រេកអរ រីករាយ រាគ: ដែលមានអារម្មណ៍តូចតាច ប្រាវពួ ទូរពួកខន្ធ  
 នោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ដឹង ទូរចិត្តនៃ  
 បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្តតូចតាចដែលមានអារម្មណ៍តូចតាច ដោយ  
 ចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ តូចតាច ដែលមានអារម្មណ៍តូចតាច  
 ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ទូរចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្ស-  
 តិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្ម-  
 ណប្បច្ច័យ ។

(៣១) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចតាច ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
 មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចា-  
 រណា ទូរទិព្វចក្ខុ ពិចារណា ទូរទិព្វសោតនាគុ ពិចារណា ទូរឥទ្ធិវិ-  
 ធាញ្ញាណ ដែលមានអារម្មណ៍តូចតាច ទូរចេតោបរិយញ្ញាណ... ទូរ  
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ... ទូរយថាភម្មបគញ្ញាណ... ពិចារណា  
 ទូរអនាគតិសញ្ញាណ ឃើញច្បាស់ ទូរពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ  
 ដែលមានអារម្មណ៍តូចតាច ថាមិនឡើង... ត្រេកអរ រីករាយ  
 រាគ: ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ប្រាវពួ ទូរខន្ធនោះ...  
 ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ដឹង ទូរចិត្តនៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត  
 ដល់នូវសភាពធំ ដែលមានអារម្មណ៍តូចតាច ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បរិត្តារម្មណា មហាគុតា ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស  
បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស  
អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[ ៣២ ] មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតារម្មណស្ស  
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ វិញ្ញា-  
ណញ្ញាយតនំ បច្ចវេក្ខតិ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ  
បច្ចវេក្ខតិ មហាគុតារម្មណំ បច្ចវេក្ខតិ ចេតោបរិ-  
យញ្ញាណំ ... បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ ... យថា-  
កម្មបកញ្ញាណំ ... អនាគតំសញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ  
មហាគុតារម្មណោ មហាគុតេ ខន្ធ អនិច្ចតោ ...  
វិបស្សតិ អស្សនេតិ តំ អារត្ត មហាគុតារម្មណោ ព-  
តោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន  
មហាគុតារម្មណាមហាគុតចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាតតិ  
មហាគុតារម្មណោ មហាគុតា ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញា-  
ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្មប-  
កញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារដ្ឋនាយ  
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដែលមានអារម្មណ៍តូចតាវ ជាបច្ច័យ  
នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ  
និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣២) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ  
ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ ។  
បុគ្គល ពិចារណា នូវវិញ្ញាណញ្ជាយតនៈ ពិចារណា នូវនេវសញ្ញា-  
នាសញ្ជាយតនៈ ពិចារណា នូវអារម្មណ៍ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវចេតោ-  
បរិយញ្ញាណ .. នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... នូវយថាភម្មប-  
គញ្ញាណ ... ពិចារណា នូវអនាគតិសញ្ញាណ ឃើញច្បាស់ នូវ  
ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពធំ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ថា  
មិនទៀង... គ្រេកអរ ពគៈ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាព  
ធំ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ... ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ដឹង  
នូវចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលមានសភាពធំ ដែលមាន  
អារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ ដែលដល់  
នូវសភាពធំ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃការ  
ពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថា-  
ភម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខារម្ពណ្ណកិច្ច បញ្ញាវិញ

( ៣ ៣ ) មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ បរិក្ខារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បម្រមជ្ឈានប្បច្ចវេក្ខណំ បច្ចវេក្ខតិ លោសញ្ញាណសញ្ញាយតនប្បច្ចវេក្ខណំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វចក្ខុប្បច្ចវេក្ខណំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វសោតនាតុប្បច្ចវេក្ខណំ បច្ចវេក្ខតិ ឥន្ទ្រិយញ្ញាណ . . . ចេតោវិយញ្ញាណ . . . បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ . . . យថាកម្មបកញ្ញាណ . . . អនាគតំសញ្ញាណប្បច្ចវេក្ខណំ បច្ចវេក្ខតិ អរិយាមហាគុតារម្មណោ បហំនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខនិវេក្ខមិតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខនិ បុព្វេ សមុទាចិណោ កិលេសេ ជាទន្តិ មហាគុតារម្មណោ បរិត្តេ ខន្ធអនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំអាវត្ត បរិក្ខារម្មណោ វគោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ចេតោវិយញ្ញាណេន មហាគុតារម្មណាបរិត្តចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជានាតិ មហាគុតារម្មណោ បរិក្ខា ខន្ធចេតោវិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណាស្ស អនាគតំសញ្ញាណាស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិញ្ញាប្បដិសន្ធិៈ បញ្ញាវិវរៈ

(៣៣) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ  
ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចតាវ ដោយអារម្មណ៍បច្ច័យ គឺ បុគ្គល  
ពិចារណា នូវបឋមដ្ឋានបច្ច័យវេក្ខណៈ ពិចារណា នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញា-  
យតនបច្ច័យវេក្ខណ ពិចារណា នូវទិព្វចក្ខុបច្ច័យវេក្ខណ ពិចារណា នូវ  
ទិព្វសោតណតុបច្ច័យវេក្ខណ នូវតំទិវិធាណាណ ... នូវចេតោបរិយ-  
ញាណ ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... នូវយថាភម្មបគ-  
ញាណ ... ពិចារណា នូវអនាគតំសញ្ញាណបច្ច័យវេក្ខណៈ ព្រះ  
អរិយៈទាំងឡាយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលមានអារម្មណ៍ដល់  
នូវសភាពធំ ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែល  
សង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងនូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុង  
កាលមុន បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវពួកខន្ធតូចតាវ ដែលមានអារម្មណ៍  
ដល់នូវសភាពធំ ថាមិនទៀង . . គ្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ដែលមាន  
អារម្មណ៍តូចតាវ ប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធនោះ . . . ទោមនស្ស កើត  
ឡើង បុគ្គល ដឹងនូវចិត្តនៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តតូចតាវ ដែល  
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធតូច  
តាវ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា  
នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ  
និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណ៍បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

( ៣២ ) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណា-  
 រម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 អរិយា មត្តា វដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខន្តិ ផលំ បច្ច-  
 វេក្ខន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន អប្បមាណារម្មណាប-  
 រិត្តចិត្តសមដ្ឋីស្ស ចិត្តំ ជានាតិ អប្បមាណារម្មណា  
 ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញា-  
 ណាស្ស យថាគម្មបកញ្ញាណាស្ស អនាគតិសញ្ញា-  
 ណាស្ស អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

( ៣៥ ) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្ម-  
 ណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិ-  
 យា តោត្រកុំ បច្ចវេក្ខន្តិ វេនានំ បច្ចវេក្ខន្តិ មត្ត-  
 ប្បច្ចវេក្ខណំ បច្ចវេក្ខន្តិ ផលប្បច្ចវេក្ខណំ បច្ច-  
 វេក្ខន្តិ និព្វានប្បច្ចវេក្ខណំ បច្ចវេក្ខន្តិ អប្បមាណា-  
 រម្មណោ បរិត្តោ ខន្ធា អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ ចេតោ-  
 បរិយញ្ញាណោន អប្បមាណារម្មណាបរិត្តចិត្តសមដ្ឋីស្ស  
 ចិត្តំ ជានាតិ អប្បមាណារម្មណា បរិត្តា ខន្ធា ចេ-  
 តោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញា-  
 ណាស្ស យថាគម្មបកញ្ញាណាស្ស អនាគតិសញ្ញាណាស្ស  
 អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៤) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃ  
 ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ គឺ  
 ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារ-  
 ណា នូវផល បុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តតូចត្រូវ  
 ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធ  
 ទាំងឡាយ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃការពិ-  
 ចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្ម-  
 បត្តញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ ។

(៣៥) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ  
 នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ គឺ ព្រះ  
 អរិយៈទាំងឡាយ ពិចារណា នូវគោត្រកូ ពិចារណា នូវវេទានៈ  
 ពិចារណា នូវមគ្គប្បច្ចវេក្ខណៈ ពិចារណា នូវផលប្បច្ចវេក្ខណៈ ពិចារ-  
 ណា នូវនិព្វានប្បច្ចវេក្ខណៈ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ  
 តូចត្រូវ ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ថាមិនទៀង . . .  
 ដឹង នូវចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តតូចត្រូវ ដែលមានការម្នាក់  
 ប្រមាណមិនបាន ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ តូចត្រូវ  
 ដែលមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវ  
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបត្តញ្ញាណ  
 និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខារម្មណ៍ក្តីកេ បញ្ញាវារី

( ៣ ៦ ) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតា-  
 រម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 អរិយា អប្បមាណារម្មណាចេតោបរិយញ្ញោណំ បច្ច-  
 វេក្ខន្តិ . . . បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញោណស្ស អនា-  
 គតំសញ្ញោណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

( ៣ ៧ ) បរិក្ខារម្មណោ ធម្មោ បរិក្ខារម្មណស្ស  
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ  
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា សីលំ  
 សមាទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ ករុំ កត្វា  
 បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ ករុំ (១) កត្វា បច្ចវេក្ខតិ  
 បរិក្ខារម្មណោ បរិតេ ខន្ធករុំ កត្វា អស្សាទេតិ  
 អភិទន្ធតិ តំ ករុំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ  
 ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ បរិក្ខារម្មណាធិបតិ  
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

( ៣ ៨ ) បរិក្ខារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតារម្ម-  
 ណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 អារម្មណាធិបតិ ទិព្វំ បក្ខំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ

---

១ ម. តំ ករុំ ។

បរិញ្ញាប្បណត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៦) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ដែលមាន អារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន... ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវបុព្វេនិ- វាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

(៣៧) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចន្ទារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចន្ទារ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍- ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើរបោសថកម្ម ហើយធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទី គោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់សន្សល់ ហើយក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវខន្ធទាំងឡាយ តូចន្ទារ ដែលមានអារម្មណ៍តូចន្ទារ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើត ឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចន្ទារ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៨) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចន្ទារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្ម- ណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវទិព្វចក្ខុ ឲ្យជាទីគោរពហើយ ពិចារណា

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

ទិព្វំ សោតនាតំ . . . បរិនិរុទ្ធិណំ ឥទ្ធិវិជញ្ញណំ  
 ចេតោបរិយញ្ញណំ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញណំ យថា-  
 កម្មបកញ្ញណំ . . . អនាគតំសញ្ញណំ បច្ចុវេក្ខតិ  
 បរិនិរុទ្ធិណោ មហាគុតេ ខន្ធកំ កត្វា អស្សាទេ-  
 តំ តំ កំ កត្វា មហាគុតារម្មណោ រាតោ . . . ទិដ្ឋិ  
 ទុប្បជ្ជតិ ។

(៣៧) មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតារម្ម-  
 ណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អា-  
 រម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ  
 វិញ្ញាណាញាយតនំ កំ កត្វា . . . លេសញ្ញនាសញ្ញា-  
 យតនំ . . . មហាគុតារម្មណំ ឥទ្ធិវិជញ្ញណំ . . . ចេតោ-  
 បរិយញ្ញណំ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញណំ យថាកម្ម-  
 បកញ្ញណំ . . . អនាគតំសញ្ញណំ កំ កត្វា . . .  
 មហាគុតារម្មណោ មហាគុតេ ខន្ធកំ កត្វា អស្សា-  
 ទេតំ តំ កំ កត្វា មហាគុតារម្មណោ រាតោ . . .  
 ទិដ្ឋិ . . . ។ សហជាតាធិបតិ មហាគុតារម្មណាធិបតិ  
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

អរិយធម៌បំណង អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

នូវទិព្វសោតណាត្តិ ... នូវឥទ្ធិវិធាណាណ មានការម្មណ៍តូចធ្មាវ ចេតោ-  
 បរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ ...  
 ពិចារណា នូវអនាគតិសញ្ញាណ ធ្វើ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលដល់នូវ  
 សភាពធំ តែមានការម្មណ៍តូចធ្មាវ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រាគៈ  
 មានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ធ្វើនូវពួកខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ...  
 ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

(៣៧) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ  
 ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអធិបតិប្បច័យ បាន  
 ដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល  
 ធ្វើ វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ឲ្យជាទីគោរព ... នៅសញ្ញាណសញ្ញា-  
 យតនៈ ... ឥទ្ធិវិធាណាណ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ...  
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ ...  
 ធ្វើនូវអនាគតិសញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព .. ធ្វើ នូវខន្ធចាំងឡាយ  
 ដែលដល់នូវសភាពធំ មានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ឲ្យជាទីគោរព  
 ហើយត្រេកអរ រាគៈ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ធ្វើ នូវពួក  
 ខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព... ទិដ្ឋិ ... ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ  
 អធិបតិធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួក  
 សម្បយុត្តកកន្ធ ដោយអធិបតិប្បច័យ ។

បរិវារម្មណត្ថិកេ បញ្ញាវិព

(៤០) មហាកុតារម្មណោ ធម្មោ បរិវារម្មណាស្ស  
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ  
 បឋមជ្ឈានប្បច្ចវេក្ខណំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អនា-  
 កតំសញ្ញាណប្បច្ចវេក្ខណំ ករំ កត្វា ... មហាកុតា-  
 រម្មណោ បរិត្តេ ខន្ធ ករំ កត្វា អស្សាទេតិ តំ ករំ  
 កត្វា បរិវារម្មណោ វាតោ ... ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

(៤១) អប្បមាលារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាលា-  
 រម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ  
 អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ  
 ផលំ ករំ កត្វា ... ។

សហជាតាធិបតិ អប្បមាលារម្មណាធិបតិ សម្បយុ-  
 ត្តកានំ ខន្ធានំ ។

(៤២) អប្បមាលារម្មណោ ធម្មោ បរិវារ-  
 រម្មណាស្ស ធម្មស្ស ... អារម្មណាធិបតិ សេក្ខា  
 កោត្រកុំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ វេទានំ  
 ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ មក្កប្បច្ចវេក្ខណំ

បរិក្ខារម្មណត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៤០) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ  
 ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយអធិបតិប្បច័យ បានដល់អារ-  
 ម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវបឋមដ្ឋានប្បច្ចវេក្ខណៈ ឲ្យជាទីគោរព  
 ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវអនាគតិសញ្ញាណប្បច្ចវេក្ខណៈ ឲ្យជាទីគោរព  
 ... ធ្វើនូវខន្ធតាំងឡាយ តូចត្រូវ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ  
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រាគៈ មានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ធ្វើនូវពួក  
 ខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព... ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៤១) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ  
 នៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ដោយអធិបតិប្បច័យ  
 បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ  
 ព្រះអរិយៈតាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ  
 ពិចារណា ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទីគោរព ... ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ  
 អធិបតិធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃ  
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ។

(៤២) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ)  
 នៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ... បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ  
 សេក្ខបុគ្គលតាំងឡាយ ធ្វើនូវគោត្រកូ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា  
 ធ្វើនូវវេទានៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវមគ្គប្បច្ចវេក្ខណៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ករំ កត្វា បច្ឆវេក្ខន្តិ ដលប្បច្ឆវេក្ខណំ . . . និព្វា-  
នប្បច្ឆវេក្ខណំ ករំ កត្វា បច្ឆវេក្ខន្តិ ។

(៤៣) អប្បមាណាវម្មណោ ធម្មោ មហាគុតារម្ម-  
ណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ អាវម្ម-  
ណាធិបតិ សេក្ខា អប្បមាណាវម្មណំ ចេតោបរិយ-  
ញាណំ ករំ កត្វា . . . បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ . .  
អនាគតំសញ្ញាណំ ករំ កត្វា បច្ឆវេក្ខន្តិ ។

(៤៤) បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្មណាស្ស  
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា  
បរិត្តារម្មណោ ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ខន្ធាធំ  
អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៤៥) បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតារម្មណាស្ស  
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ បរិត្តារម្មណំ  
តុតិច័ត្តំ មហាគុតារម្មណាស្ស ឧបបត្តិច័ត្តស្ស អនន្តរ-  
ប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ បរិត្តារម្មណំ ករំ មហាគុតា-  
រម្មណាយ អាវជ្ជិវាយ អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ  
បរិត្តារម្មណោ ខន្ធា មហាគុតារម្មណាស្ស វិជ្ជានស្ស  
អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ផលប្បច្ចវេក្ខណៈ ... ធ្វើនូវ  
និព្វានប្បច្ចវេក្ខណៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(៤៣) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាប់ច្រួយ នៃ  
ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន  
ដល់អារម្មណ៍ធិបតិ គឺសេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ ធ្វើនូវចេតោបរិយញ្ញាណ  
ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ឲ្យជាទីគោរព ... នូវបុព្វនិ-  
វាសានុស្សតិញ្ញាណ ... ធ្វើនូវអនាគតិសញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព  
ហើយពិចារណា ។

(៤៤) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចន្ទ្រាវ ជាប់ច្រួយ នៃធម៌ ដែល  
មានអារម្មណ៍តូចន្ទ្រាវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុន ។ ដែលមាន  
អារម្មណ៍តូចន្ទ្រាវ ជាប់ច្រួយ នៃពួកខន្ធក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៤៥) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចន្ទ្រាវ ជាប់ច្រួយ នៃធម៌ ដែល  
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ចុតិចិត្ត ដែល  
មានអារម្មណ៍តូចន្ទ្រាវ ជាប់ច្រួយ នៃឧបចុតិចិត្ត ដែលមានអារម្មណ៍ដល់  
នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ កវ៌្កៈ ដែលមានអារម្មណ៍តូចន្ទ្រាវ  
ជាប់ច្រួយ នៃអាវជ្ជនា ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអ-  
នន្តរប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលមានអារម្មណ៍តូចន្ទ្រាវ ជាប់ច្រួយ នៃវដ្ឋានៈ  
ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខារម្មណៈត្រីកោ បញ្ញាវិហារ

(៤៦) បរិក្ខារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិក្ខារម្មណំ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៧) មហាត្តនារម្មណោ ធម្មោ មហាត្តនារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មហាត្តនារម្មណា ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៨) មហាត្តនារម្មណោ ធម្មោ បរិក្ខារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាត្តនារម្មណំ ចុតិចិត្តំ បរិក្ខារម្មណាស្ស ឧបបតិចិត្តស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាត្តនារម្មណំ កវ័ន្តំ បរិក្ខារម្មណាយ អាវន្តនាយ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាត្តនារម្មណា ខន្ធា បរិក្ខារម្មណាស្ស វិជ្ជានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៩) មហាត្តនារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាត្តនារម្មណំ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុលោមំ

បរិក្ខារម្មណក្កិកៈ បញ្ញាវិវា:

(៤៦) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
មានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ អនុលោម  
ដែលមានការម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជា  
បច្ច័យ) នៃវេទនា: អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយ  
អនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៤៧) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ  
ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួក  
ខន្ធ មុន ។ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួក  
ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៤៨) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ  
ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ចុតិចិត្ត ដែល  
មានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលមាន  
ការម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ភវីន្តិ: ដែលមានការម្មណ៍ដល់  
នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃការជួនា ដែលមានការម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយ  
អនន្តរប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ  
នៃវដ្តាន: ដែលមានការម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៤៩) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ អនុលោម  
ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បវដ្ឋាន

(ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គលកាលចេញអំពីនិរោធជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៥០) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គោត្រភូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៥១) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ការពិចារណា នូវមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ ការពិចារណា នូវផល (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ ការពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ ចេតា- ហិយញ្ញាណ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ បុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ (ជា- បច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ អនាគតសញ្ញាណ (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ ផល ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្នាក់តូចធ្លាវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

បរិញ្ញាប្បណត្តិកេ បញ្ញាវិពេ

(៥២) អប្បមាណាវច្ឆណោ ធម្មោ មហាគុតារច្ឆ-  
ណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ មគ្គប្ប-  
ច្ចវេក្ខណា មហាគុតារច្ឆណាស្ស វិជ្ជានស្ស ជលប្ប-  
ច្ចវេក្ខណា មហាគុតារច្ឆណាស្ស . . . និព្វានប្បច្ចវេក្ខ-  
ណា មហាគុតារច្ឆណាស្ស . . . ជលំ មហាគុតារច្ឆណា-  
ស្ស វិជ្ជានស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៣) បរិញ្ញាវច្ឆណោ ធម្មោ បរិញ្ញាវច្ឆណាស្ស  
ធម្មស្ស សមនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។

(៥៤) បរិញ្ញាវច្ឆណោ ធម្មោ បរិញ្ញាវច្ឆណាស្ស  
ធម្មស្ស សហជិតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អញ្ញមញ្ញ-  
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
តិណិ បដិច្ចវាសទិសា កាតញ្ចា ។ ឧបនិស្សយប្ប-  
ច្ចយេន អាវច្ឆណូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ  
បកត្តូបនិស្សយោ ។ បកត្តូបនិស្សយោ បរិញ្ញាវច្ឆ-  
ណំ សទ្ធំ ឧបនិស្សយោ មាណំ ទេតិ សីលំ . . .  
ឧបោសថកម្មំ . . . បរិញ្ញាវច្ឆណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ  
វិបស្សនំ . . . អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ  
ជល្យតិ ទិដ្ឋិ កល្យាតិ បរិញ្ញាវច្ឆណំ សីលំ . . . បញ្ញា

(៥២) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ការពិចារណា នូវមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្មណ៍ដល់ នូវសភាពធំ ការពិចារណានូវផល មានការម្មណ៍ ដល់នូវសភាពធំ . . . ការពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ដែលមានការម្មណ៍ ដល់នូវសភាពធំ . . . ផល ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ ដែលមានការម្មណ៍ ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

(៥៣) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្នារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្នារ ដោយសមនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ប្រហែលគ្នា នឹងអនន្តរាប្បច្ច័យដែរ ។

(៥៤) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្នារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្នារ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ អត្រាប្រច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ គឺ វារៈ ទាំងបី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យប្រហែលគ្នា នឹងបដិប្បវារៈផងចុះ ។ ដោយឧបនិស្ស័យ ប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ៍បនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងឧបកតុប- និស្ស័យ ។ ឯបកតុបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យសទ្ធា ដែល មានការម្មណ៍ តូចត្នារ ហើយឲ្យទាន សីល . . . ធ្វើទុបោសថ- កម្ម . . . ញ៉ាំងឈាន ដែលមានការម្មណ៍តូចត្នារ ឲ្យកើតឡើង វិបស្សនា . . . អភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង តម្លើង មានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ សីល ដែលមានការម្មណ៍តូចត្នារ . . . បញ្ញា

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

រាគំ ទោសំ មោហំ អាណំ ទិដ្ឋិ បត្តនំ កាយិកំ  
 សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ  
 សីលំ ... ឧទោសថកម្មំ ... បរិន្តារម្មណំ ឈានំ ឧប្បា.  
 ទេតិ វិបស្សនំ ... អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ  
 ចារណំ ហនតិ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ បរិន្តារម្មណា សទ្ធា ...  
 បញ្ញា រាគោ បត្តនា កាយិកំ សុខំ ... កាយិកំ  
 ទុក្ខំ បរិន្តារម្មណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ រាគស្ស  
 បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស  
 ទុក្ខស្ស ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៥] បរិន្តារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតារម្មណស្ស  
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណ្ណ-  
 បនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្យបនិស្សយោ ។  
 បកត្យបនិស្សយោ បរិន្តារម្មណំ សទ្ធិ ឧបនិស្សាយ  
 មហាគុតារម្មណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ វិបស្សនំ ... អភិញ្ញំ  
 ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណតិ  
 បរិន្តារម្មណំ សីលំ ... បញ្ញំ រាគំ បត្តនំ កាយិកំ  
 សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ ឧបនិស្សាយ មហាគុតា-  
 រម្មណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ វិបស្សនំ ... អភិញ្ញំ ...  
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណតិ



អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

រាគៈ ខោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ  
 ... អាស្រ័យកាយិកទុក្ខ ហើយឲ្យបាន សីល ... ឧបោសថ-  
 កម្ម ... ញ៉ាំងឈាន ដែលមានការម្នាក់តូចន្ទារ ឲ្យកើតឡើង  
 រិបស្សនា ... អភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង សម្លាប់សត្វ  
 បំបែកសង្ឃ សព្វា ដែលមានការម្នាក់តូចន្ទារ ... បញ្ញា រាគៈ  
 សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... កាយិកទុក្ខ ជាបច្ច័យ នៃសព្វា  
 ដែលមានការម្នាក់តូចន្ទារ បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ  
 និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៥) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចន្ទារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
 មានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការ  
 ម្នាក់បូជនិស្សយ អនន្តបូជនិស្សយ និងបកតូបនិស្សយ ។ ឯបកតូប-  
 និស្សយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសព្វា ដែលមានការម្នាក់តូចន្ទារ  
 ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ឲ្យកើតឡើង  
 រិបស្សនា ... អភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង តម្លើង មានៈ  
 ប្រកាន់ ទិដ្ឋិ សីល ដែលមានការម្នាក់តូចន្ទារ ... បញ្ញា រាគៈ  
 សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... អាស្រ័យនូវកាយិកទុក្ខ ញ៉ាំងឈាន  
 ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ឲ្យកើតឡើង រិបស្សនា ...  
 អភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ

បរិញ្ញាប័ត្រកិច្ចការ បញ្ញាវិញ

បរិញ្ញាប័ត្រណា សទ្ធា ... កាយិកំ សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ មហាគុត្តារម្មណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ រាគស្ស្ត បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៦] បរិញ្ញាប័ត្រណា ធម្មោ អប្បមាណារម្មណស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ បរិញ្ញាប័ត្រណំ សទ្ធាំ ឧបនិស្សយ អប្បមាណារម្មណំ ណានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ ... អភិវាញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិញ្ញាប័ត្រណំ សីលំ ... បញ្ញំ រាគំ កាយិកំ សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ ឧបនិស្សយ អប្បមាណារម្មណំ ណានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ ... អភិវាញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិញ្ញាប័ត្រណា សទ្ធា ... កាយិកំ សុខំ អប្បមាណារម្មណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៧] មហាគុត្តារម្មណា ធម្មោ មហាគុត្តារម្មណស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។

បរិព្ភារម្មណត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

សទ្ធា ដែលមានការម្នាក់តូចផ្ទុក . . . កាយិកសុខ . . . កាយិកទុក្ខ  
ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ បញ្ញា ពត៌ៈ  
សេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៦) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចផ្ទុក ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
មានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន  
ដល់អនន្តបូជនិស្សយ និងបកតូបនិស្សយ ។ បកតូបនិស្សយ គឺ បុគ្គល  
អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលមានការម្នាក់តូចផ្ទុក ហើយញ៉ាំងឈាន ដែល  
មានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ . . . ញ៉ាំង  
អភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សីល ដែលមានការម្នាក់  
តូចផ្ទុក . . . បញ្ញា ពត៌ៈ កាយិកសុខ . . . អាស្រ័យ កាយិកទុក្ខ  
ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ឲ្យកើត  
ឡើង ញ៉ាំងមគ្គ . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង  
សទ្ធា ដែលមានការម្នាក់តូចផ្ទុក . . . កាយិកសុខ ជាបច្ច័យ នៃ  
សទ្ធា ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន និងបញ្ញា ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៧) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ  
ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ  
បានដល់ការម្នាក់បូជនិស្សយ អនន្តបូជនិស្សយ និងបកតូបនិស្សយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បកត្តបដិស្សយោ មហាគុតារម្មណំ សទ្ធិំ ឧបដិស្សាយ  
 មហាគុតារម្មណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ វិបស្សនំ ...  
 អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិំ ... មាណំ ... ទិដ្ឋិំ កល្យាណតិ  
 មហាគុតារម្មណំ សីលំ ... បញ្ញំ ... វាគំ ...  
 បត្តនំ ឧបដិស្សាយ ... មហាគុតារម្មណំ ឈានំ ...  
 ទិដ្ឋិំ កល្យាណតិ មហាគុតារម្មណាយ សទ្ធា ... បញ្ញា ...  
 វាគោ ... បត្តនា មហាគុតារម្មណាយ សទ្ធាយ  
 បត្តនាយ ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៨) មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្ម-  
 ណាស្ស ធម្មស្ស ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 អារម្មណ្ឌបដិស្សយោ អនន្តរ្ឋបដិស្សយោ បកត្តប-  
 ដិស្សយោ ។ បកត្តបដិស្សយោ មហាគុតារម្មណំ  
 សទ្ធិំ ឧបដិស្សាយ នានំ ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ  
 ឧបោសថកម្មំ ករោតិ បរិត្តារម្មណំ ឈានំ ...  
 វិបស្សនំ ... អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិំ ... មាណំ  
 វេប្បតិ ទិដ្ឋិំ កល្យាណតិ មហាគុតារម្មណំ សីលំ ...  
 បត្តនំ ឧបដិស្សាយ នានំ ទេតិ ... ទិដ្ឋិំ កល្យាណតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែលមានការម្នាក់ដល់  
 នូវសភាពធំ ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ  
 ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា... ញ៉ាំងអភិញ្ញា... ញ៉ាំងសមាបត្តិ  
 ... នូវមានៈ... ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវ  
 សភាពធំ... នូវបញ្ញា... នូវរាគៈ... អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា  
 ... នូវឈាន ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ... ប្រកាន់ទិដ្ឋិ  
 សត្វ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ... បញ្ញា ... រាគៈ...  
 សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ  
 និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៥៨) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
 ដែលមានការម្នាក់តូចនូវ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្នាក់-  
 បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ  
 បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ហើយ  
 ឲ្យបាន សមាទានសីល ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ញ៉ាំងឈាន ដែលមាន  
 ការម្នាក់តូចនូវ... ញ៉ាំងវិបស្សនា... ញ៉ាំងអភិញ្ញា... ញ៉ាំងស-  
 មាបត្តិ... តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវ  
 សភាពធំ... អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យបាន ... ប្រកាន់ទិដ្ឋិ

បរិញ្ញាប្បណត្តិកេ បញ្ញាវិពេ

មហាគុតារម្មណា សទ្ធា . . បត្តនា បរិញ្ញាប្បណាយ  
សទ្ធាយ បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-  
កស្ស ធិក្ខស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៧) មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណារម្ម-  
ណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អនន្តរូបនិស្សយោ បកកត្តបនិស្សយោ ។ បកកត្តប-  
និស្សយោ មហាគុតារម្មណំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ  
អប្បមាណារម្មណំ ឈានំ . . . មត្តំ . . . អភិញ្ញំ . . .  
សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ មហាគុតារម្មណំ សីលំ . . .  
បត្តនំ ឧបនិស្សយ អប្បមាណារម្មណំ ឈានំ . . .  
សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ មហាគុតារម្មណា សទ្ធា . . .  
បត្តនា អប្បមាណារម្មណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦០) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណារម្ម-  
ណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-  
រម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកកត្តបនិស្ស-  
យោ ។ បកកត្តបនិស្សយោ អប្បមាណារម្មណំ សទ្ធិំ  
ឧបនិស្សយ អប្បមាណារម្មណំ ឈានំ . . . មត្តំ . . .

សត្វ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ដែលមានអារម្មណ៍តូចតាម នៃសេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៧) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនិស្ស័យ និងបកត្យបូជនិស្ស័យ ។ បកត្យបូជនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ហើយ ញ៉ាំងឈាន ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន . . . ញ៉ាំងមគ្គ . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ . . . អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សត្វ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៦០) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បូជនិស្ស័យ អនន្តបូជនិស្ស័យ និងបកត្យបូជនិស្ស័យ ។ បកត្យបូជនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន . . . ញ៉ាំងមគ្គ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណារម្មណំ  
 សីលំ ... បញ្ញំ ឧបនិស្សយ អប្បមាណារម្មណំ  
 យានំ ... មត្តំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមា-  
 ណារម្មណា សទ្ធា ... បញ្ញា អប្បមាណារម្ម-  
 ណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ ដលសមាបត្តិយា ឧប-  
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦០] អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ បរិនិរុទ្ធ-  
 ណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-  
 រម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរ្តបនិស្សយោ បកត្តបនិស្ស-  
 យោ ។ បកត្តបនិស្សយោ អប្បមាណារម្មណំ សទ្ធិ  
 ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ ឧចោ-  
 សថកម្មំ ករោតិ បរិនិរុទ្ធណំ លរាជំ ឧប្បាទេតិ  
 វិបស្សនំ ... អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្ប-  
 មាណារម្មណំ សីលំ ... បញ្ញំ ឧបនិស្សយ ទានំ  
 ទេតិ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណារម្មណា  
 សទ្ធា ... បញ្ញា បរិនិរុទ្ធណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ  
 កាយកស្ស សុខស្ស កាយកស្ស ទុក្ខស្ស ឧប-  
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមាន  
 ការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន . . . អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំង  
 ឈាន ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន . . . ញ៉ាំងមគ្គ . . .  
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សុទ្ធ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណ  
 មិនបាន . . . បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសុទ្ធ ដែលមានការម្នាក់មានប្រ-  
 មាណមិនបាន នៃបញ្ញា និងផលសមាបត្តិ ដោយទបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៦១) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ  
 នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ដោយទបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់  
 ការម្នាក់បនិស្សយ អនន្តបនិស្សយ និងបកតូបនិស្សយ ។ បកតូប-  
 និស្សយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសុទ្ធ ដែលមានការម្នាក់មាន  
 ប្រមាណមិនបាន ហើយឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើនូវឧបាសថកម្ម  
 ញ៉ាំងឈាន ដែលមានការម្នាក់តូចឆ្មារ ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា  
 . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែល  
 មានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន . . . អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយឲ្យ  
 ទាន . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សុទ្ធ ដែលមានការម្នាក់  
 មានប្រមាណមិនបាន . . . បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសុទ្ធ ដែលមាន  
 ការម្នាក់តូចឆ្មារ នៃបញ្ញា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយ  
 ទបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

បរិក្ខារម្ពណត្តិកេ បញ្ញាវិពេ

( ៦២ ) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ មហាគុតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន . បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ្យបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្សយោ អប្បមាណារម្មណំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ មហាគុតារម្មណំ ណាទំ . . . វិបស្សនំ . . . អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណារម្មណំ សីលំ . . . បញ្ញំ ឧបនិស្សយ មហាគុតារម្មណំ ណាទំ . . . វិបស្សនំ . . . អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណារម្មណោ សទ្ធា . . . បញ្ញា មហាគុតារម្មណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

( ៦៣ ) បរិក្ខារម្មណោ ធម្មោ បរិក្ខារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា បរិក្ខារម្មណោ ខន្ធា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ បរិក្ខារម្មណោទំ ខន្ធាទំ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

( ៦៤ ) បរិក្ខារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិក្ខារម្មណំ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុលោមំ វោទានស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦២) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជា បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្ស័យ ប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ៍ប្រតិស្ស័យ អនន្តប្រតិស្ស័យ និងបកត្ថប្រតិស្ស័យ ។ បកត្ថប្រតិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែល មានការម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលដែលមានការម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន... អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ... ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សត្វ ដែលមានការម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន... បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៦៣) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្នាវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្នាវ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុនៗ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្នាវ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្នាវ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

(៦៤) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្នាវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ អនុលោម ដែលមានការម្មណ៍តូចត្នាវ ( ជាបច្ច័យ ) នៃគោត្រក្ខ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទនា: ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៦៥) មហាត្តតារម្មណោ ធម្មោ មហាត្តតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មហាត្តតារម្មណា ខន្ធោ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ មហាត្តតារម្មណាទំ ខន្ធោទំ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៦) មហាត្តតារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាត្តតារម្មណំ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុលោមំ វោទានស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៧) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ អប្បមាណារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អប្បមាណារម្មណា ខន្ធោ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ អប្បមាណារម្មណាទំ ខន្ធោទំ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ តោត្រកុ មត្តស្ស វោទានំ មត្តស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៨) បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ បរិត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កេម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណាខណីកា ។ សហជាតា បរិត្តារម្មណា ចេតនាសម្បយុត្តកានំ ខន្ធោទំ កេម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៥) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួក ខន្ធមុន ។ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

(៦៦) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ អនុលោម ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រក្ខ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃរោទានៈ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

(៦៧) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួក ខន្ធក្រោយ ។ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គោត្រក្ខ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ រោទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

(៦៨) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្រាវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្រាវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានការម្នាក់ តូចត្រាវ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

បរិញ្ញាប្បណត្តិកេ បញ្ញាវិប

នា នាខណ៌កា បរិញ្ញាប្បណត្តិកេ ចេតនា វិបាកានំ  
បរិញ្ញាប្បណត្តិកេ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយេ ។

[៦៧] មហានុត្តារម្បណត្តិកេ ធម្មោ មហានុត្តារម្ប-  
ណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយេ សហជាតា  
នា នាខណ៌កា ។ សហជាតា មហានុត្តារម្បណត្តិកេ  
ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន  
បច្ចយេ ។ នា នាខណ៌កា មហានុត្តារម្បណត្តិកេ ចេត-  
នា វិបាកានំ មហានុត្តារម្បណត្តិកេ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ច-  
យេន បច្ចយេ ។

[៦៨] មហានុត្តារម្បណត្តិកេ ធម្មោ បរិញ្ញាប្បណត្តិកេ  
ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយេ នា នាខណ៌កា  
មហានុត្តារម្បណត្តិកេ ចេតនា វិបាកានំ បរិញ្ញាប្បណត្តិកេ  
ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយេ ។

[៦៩] អប្បមាណារម្បណត្តិកេ ធម្មោ អប្បមាណារម្ប-  
ណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយេ សហជាតា  
នា នាខណ៌កា ។ សហជាតា អប្បមាណារម្បណត្តិកេ ចេត-  
នា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយេ ។

បរិញ្ញាប្បដិសន្ធិៈ បញ្ញាវិវាទៈ

ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាប់ច្រើន  
នៃពួកវិបាកក្នុង ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៦៩) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាប់ច្រើន នៃ  
ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់  
សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមាន  
អារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាប់ច្រើន នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង ដោយ  
កម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានអារម្មណ៍ដល់  
នូវសភាពធំ ជាប់ច្រើន នៃពួកវិបាកក្នុង ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវ  
សភាពធំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧០) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាប់ច្រើន  
នៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានា-  
ខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាប់ច្រើន  
នៃពួកវិបាកក្នុង ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧១) ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ មានប្រមាណមិនបាន  
ជាប់ច្រើន នៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ មានប្រមាណមិនបាន  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។  
សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិន  
បាន ជាប់ច្រើន នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តនំ

នាណាខណីកា អប្បមាណារម្មណា ចេតនា វិនា  
កានំ អប្បមាណារម្មណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(៧២) អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ បរិន្តារម្ម-  
ណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណា-  
ខណីកា អប្បមាណារម្មណា ចេតនា វិនាកានំ  
បរិន្តារម្មណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៣) បរិន្តារម្មណោ ធម្មោ បរិន្តារម្មណាស្ស  
ធម្មស្ស វិនាកក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ លាទប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ នត្ថិប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ វិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិកតប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(៧៤) ហេតុយា តីណី អាម្មណោ សត្ត អធិប-  
តិយា សត្ត អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ  
តីណី អរាមរោ តីណី ធិស្សយេ តីណី ឧបទិស្ស-  
យេ នវ អាសវនេ បញ្ច កម្មេ បញ្ច វិនាកេ តីណី



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានការម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន  
ជាបច្ច័យ នៃតួកិបាកក្ខន្ធ ដែលមានការម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧២) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ  
នៃធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចឆ្មារ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានា-  
ខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានការម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ  
នៃតួកិបាកក្ខន្ធ ដែលមានការម្មណ៍តូចឆ្មារ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៣) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
មានការម្មណ៍តូចឆ្មារ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្ប-  
ច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ  
ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជា  
បច្ច័យ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយវិគតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិគតប្បច្ច័យ ។

(៧៤) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧  
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣  
ក្នុងអកាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣  
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ៥ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

បរិញ្ញាប្បដិសន្ធិកថា បញ្ញាវិញ្ញាណ

អាហារេ ភីណិ វេទ្រិយេ ណានេ មត្តេ សម្មយុត្តេ  
អត្តិយា ភីណិ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ  
ភីណិ ។ ឃី កណោតតំ ។

អនុណេមិ ។

(៧៥) បរិញ្ញាប្បដិសន្ធិកថា ណានេ មត្តេ សម្មយុត្តេ  
នត្តិយា អាហារេ វេទ្រិយេ ន មត្តេយោ សហជានប្ប-  
ច្ចយេ ន មត្តេយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេ ន មត្តេយោ  
កម្មប្បច្ចយេ ន មត្តេយោ ។

(៧៦) បរិញ្ញាប្បដិសន្ធិកថា មហាគុតារាប្បដិសន្ធិកថា  
នត្តិយា អាហារេ វេទ្រិយេ ន មត្តេយោ ឧបនិស្សយ-  
ប្បច្ចយេ ន មត្តេយោ ។

(៧៧) បរិញ្ញាប្បដិសន្ធិកថា អប្បមាណារាប្ប-  
នត្តិយា អាហារេ វេទ្រិយេ ន មត្តេយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេ ន មត្តេយោ ។

(៧៨) មហាគុតារាប្បដិសន្ធិកថា មហាគុតារាប្ប-  
នត្តិយា អាហារេ វេទ្រិយេ ន មត្តេយោ  
សហជានប្បច្ចយេ ន មត្តេយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេ ន  
មត្តេយោ ។

បរិញ្ញាប័ត្នបញ្ញត្តិកៈ បញ្ញាប័ត្នកៈ

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងភ័ស្តុប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ  
មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ និងអត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្តិ-  
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៧៥) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
មានការម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-  
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
កម្មប្បច្ច័យ ។

(៧៦) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
មានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៧) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
មានការម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៨) ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ  
ធម៌ ដែលមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជា  
បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

အင်္ဂုဏ်သတ္တိက အနုဂုဏ်သတ္တိက

(၈၉) ဗဟုက္ခန္ဓာဗျူဟာ သမ္ဘော ဗဟုက္ခန္ဓာဗျူဟာ  
သန္တုဗျူဟာ အာဗျူဟာဗျူဟာယေ ဗဒ္ဓယော ခုပဏိဗျူဟာ-  
ဗျူဟာယေ ဗဒ္ဓယော နန္ဒုဗျူဟာယေ ဗဒ္ဓယော ။

(၉၀) ဗဟုက္ခန္ဓာဗျူဟာ သမ္ဘော အပ္ပမာဏာဗျူ-  
ဟာဗျူဟာ သန္တုဗျူဟာ ခုပဏိဗျူဟာဗျူဟာယေ ဗဒ္ဓယော ။

(၉၁) အပ္ပမာဏာဗျူဟာ သမ္ဘော အပ္ပမာဏာ-  
ဗျူဟာဗျူဟာ သန္တုဗျူဟာ အာဗျူဟာဗျူဟာယေ ဗဒ္ဓယော  
ဗဟုဗျူဟာယေ ဗဒ္ဓယော ခုပဏိဗျူဟာဗျူဟာယေ  
ဗဒ္ဓယော ။

(၉၂) အပ္ပမာဏာဗျူဟာ သမ္ဘော ဗဟုက္ခန္ဓာ-  
ဗျူဟာဗျူဟာ သန္တုဗျူဟာ အာဗျူဟာဗျူဟာယေ ဗဒ္ဓယော ခုပ-  
ဏိဗျူဟာဗျူဟာယေ ဗဒ္ဓယော နန္ဒုဗျူဟာယေ ဗဒ္ဓယော ။

(၉၃) အပ္ပမာဏာဗျူဟာ သမ္ဘော ဗဟုက္ခန္ဓာ-  
ဗျူဟာဗျူဟာ သန္တုဗျူဟာ အာဗျူဟာဗျူဟာယေ ဗဒ္ဓယော  
ခုပဏိဗျူဟာဗျူဟာယေ ဗဒ္ဓယော ။

(၉၄) ဝေဟနယော ဝေ ဝေကာဗျူဟာ ဝေ  
ဝေဗျူဟာ ဝေ ဝေဝေဝေ ဝေ ဝေဗျူဟာ  
ဝေ ဝေဗဟုဗျူဟာ ဝေ ဝေဗျူဟာ  
ဗျူဟာ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧៧) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ  
ធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៨០) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៨១) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ  
នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ដោយការម្នាក់-  
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-  
និស្សយប្បច្ច័យ ។

(៨២) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ  
នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់តូចត្រូវ ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៨៣) ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ  
នៃធម៌ ដែលមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ដោយការម្នាក់ប្បច្ច័យ  
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៨៤) កង្កនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កង្កនការម្នាក់ប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៧ កង្កនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កង្កនអនន្តរៈប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៧ កង្កនសមនន្តរៈប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កង្កនស-  
ហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កង្កនអតាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

បរិក្ខារម្មណត្តិកេ បញ្ញាវិហា

ននិស្សយេ នវ នឧបនិស្សយេ សត្ត នប្បវេជាតេ  
 នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ ។ សង្ខតំ ។  
 នមក្កេ នវ នសម្បយុត្តេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ  
 នោអត្តិយា នវ នោនត្តិយា នវ នោវិគតេ នវ  
 នោអវិគតេ នវ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

(៧៥) ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណោ តីណិ ...  
 នអធិបតិយា នអនន្តវេ នសមនន្តវេ នឧបនិស្សយេ  
 នប្បវេជាតេ នបច្ឆាជាតេ នអាសេវនេ តីណិ ។  
 សង្ខតំ ។ នមក្កេ នវិប្បយុត្តេ នោនត្តិយា នោ-  
 វិគតេ តីណិ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋយំ ។

(៧៦) នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ សត្ត ...  
 អធិបតិយា សត្ត អនន្តវេ នវ សមនន្តវេ នវ សហ-  
 ជាតេ តីណិ អញ្ញាមញ្ញោ តីណិ និស្សយេ តីណិ

បរិញ្ញាប័ណ្ណភិក្ខុ: បញ្ញាវារ:

ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារ:  
 ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន  
 វារ: ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។  
 ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារ: ៧  
 ក្នុងនវិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ មានវារ: ៧  
 ក្នុងនោនត្តប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ក្នុង  
 នោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុន័យ: ។

(៨៥) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារ: ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ  
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តប្បច្ច័យ នសមនន្តប្បច្ច័យ នឧប-  
 និស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ និងនអាសេវ-  
 នប្បច្ច័យ មានវារ: ៣ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ  
 នវិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ នោនត្តប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារ: ៣ ។  
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចុន័យ: ។

(៨៦) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ  
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ មានវារ: ៧  
 ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារ: ៣  
 ក្នុងនពាមពាមប្បច្ច័យ មានវារ: ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារ: ៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ខុបនិស្សយេ នវំ អាសេវនេ បញ្ច ក្រម្មេ បញ្ច

វិហាកេ ភីណិ ។ សង្ខតំ ។ សម្បយុត្តេ ភីណិ

អត្តិយា ភីណិ នត្តិយា នវំ វិគតេ នវំ អវិគតេ

ភីណិ ។ ឯវំ កលោតត្ថំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បរិញ្ញាម្មណត្ថិកំ ពេរសមំ និដ្ឋិតំ





អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

កងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥  
ក្នុង កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តី  
បំប្រែ ។ ក្នុង សម្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង អតិប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៣ ក្នុង នតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង វិគតប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ៧ ក្នុង អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់  
យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោម ។

ចប់ បរិក្ខារម្មណត្ថិកៈ ទី ៣



ហ៊ានត្រីកំ

បដិច្ចវិញ

(៨៧) ហ៊ាន ធម្មំ បដិច្ច ហ៊ានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហ៊ានំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ភយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធលោ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។ ហ៊ានំ ធម្មំ បដិច្ច មជ្ឈិមោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហ៊ានោ ខន្ធលោ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ហ៊ានំ ធម្មំ បដិច្ច ហ៊ានោ ច មជ្ឈិមោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហ៊ានំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ភយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានកា រូបំ ទ្វេ ខន្ធលោ ... ។

(៨៨) មជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច មជ្ឈិមោ ធម្មោ ... មជ្ឈិមំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ភយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានកា រូបំ ទ្វេ ខន្ធលោ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធលោ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ ... មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដន្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

(៨៩) បណីតំ ធម្មំ បដិច្ច បណីតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

ហ៊ានតិកៈ

បដិប្បវិរៈ

(៨៧) ធម៌ ថោកទាប អាស្រ័យ នូវធម៌ ថោកទាប  
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវ  
 ខន្ធ ១ ដ៏ថោកទាប ខន្ធ ២ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ ។ ធម៌ កណ្តាល  
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ  
 ចិត្តសមុជ្ជនរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ថោកទាប ។ ធម៌ ថោក  
 ទាបក្តី ធម៌ ជាកណ្តាលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ថោកទាប ទើបកើត  
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជនរូបក្តី អាស្រ័យ  
 នូវខន្ធ ១ ដ៏ថោកទាប នូវខន្ធ ២ ... ។

(៨៨) ធម៌ ជាកណ្តាល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាកណ្តាល  
 ... គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជនរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១  
 ជាកណ្តាល នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ កងខណៈ  
 នៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត១ ... ចិត្ត-  
 សមុជ្ជនរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ។

(៨៩) ធម៌ ជាន់ខ្ពស់ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាន់ខ្ពស់ ទើបកើត  
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៧០) មជ្ឈិមញ្ច បណីតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មជ្ឈិមោ  
ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា បណីតោ ខន្ធ ច  
មហាក្កតោ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដានំ រូបំ ។

(៧១) ហីនញ្ច មជ្ឈិមញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មជ្ឈិមោ  
ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា ហីនោ ខន្ធ ច មហា-  
ក្កតោ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដានំ រូបំ ។ ហីនតិកំ  
សង្កលំ ជតិកសទិសំ វិត្តារេតតំ ។ បរិបុណំ ។

ហីនតិកំ បុទ្ធសមំ និដ្ឋិតំ ។

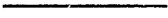


អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧០] ធម៌ ជាគណ្ណាល អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាគណ្ណាលផង  
នូវធម៌ ជាន់ខ្ពស់ផង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមដានរូប  
អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាន់ខ្ពស់ផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។

[៧១] ធម៌ ជាគណ្ណាល អាស្រ័យ នូវធម៌ ថោកទាបផង  
នូវធម៌ ជាគណ្ណាលផង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមដានរូប  
អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ថោកទាបផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។ ហ៊ុនត្តិកៈ  
បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ប្រវែហលនឹងសន្តិលិង្គត្តិកៈផងចុះ ។ ចប់  
បរិច្ចណិ ។

ចប់ ហ៊ុនត្តិកៈ ទី ១៤ ។



មិប្បត្តិកំ  
២១១

បដិប្បវា

(៧២) មិច្ឆតនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច មិច្ឆតនិយតោ  
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា មិច្ឆតនិយតំ ឯកំ  
 ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។ មិច្ឆត-  
 និយតំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-  
 ប្បច្ចយា មិច្ឆតនិយតោ ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសម្មជ្ជានំ  
 រូបំ ។ មិច្ឆតនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច មិច្ឆតនិយតោ ច  
 អនិយតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា មិច្ឆត-  
 និយតំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មជ្ជា-  
 នញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា ... ។

(៧៣) សម្មតនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច សម្មតនិយតោ  
 ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា តណំ ។

(៧៤) អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ  
 ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា អនិយតំ ឯកំ ទន្ធិ  
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មជ្ជានញ្ច រូបំ ទ្វេ  
 ខន្ធា ... បដិសន្ធិក្កុណោ អនិយតំ ឯកំ ទន្ធិ  
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា កកដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា ...

មិច្ឆតិកៈ  
២៦ ២

បដិច្ចវិវរៈ

(៧២) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌  
 ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ  
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង នូវខន្ធ  
 ២ ... ។ ធម៌ មិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានសភាពខុស  
 នឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប  
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ។ ធម៌ ដែល  
 មានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី ធម៌ មិនទៀងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌  
 ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ  
 គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាព  
 ខុសនឹងទៀង នូវខន្ធ ២ ... ។

(៧៣) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌  
 ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មានវរៈ ៣ ។

(៧៤) ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនទៀង  
 ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ  
 នូវខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី កងតារូបក្តី  
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ  
បដិច្ច តយោ មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច  
ចិត្តសម្មជ្ជានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

(៧៥) មិច្ឆត្តនិយតញ្ច អនិយតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច  
អនិយតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតេ  
ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មជ្ជានំ រូបំ ។

(៧៦) សម្មត្តនិយតញ្ច អនិយតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច  
អនិយតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា សម្មត្តនិយតេ  
ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មជ្ជានំ រូបំ ។

(៧៧) មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច មិច្ឆត្តនិយតោ  
ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតំ ឯកំ ខន្ធុ  
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

(៧៨) សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច សម្មត្តនិយតោ  
ធម្មោ ... អារម្មណប្បច្ចយា សម្មត្តនិយតំ ឯកំ ខន្ធុ  
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ មហាក្ខត៣  
អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដតារូប និងទបាពារូប  
អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ។

[៧៥] ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានសភាព  
ខុសនឹងទៀងផង ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ  
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង  
ផង ពួកមហាក្ខតផង ។

[៧៦] ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានសភាព  
ត្រូវនឹងទៀងផង ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ  
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង  
ផង ពួកមហាក្ខតផង ។

[៧៧] ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌  
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ... ព្រោះអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធត  
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង នូវខន្ធ ២ ... ។

[៧៨] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌  
ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ... ព្រោះអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធត  
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង នូវខន្ធ ២ ... ។

មិច្ឆត្តិកេ បដិច្ចវិកេ

(៧៧) អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ ធម្មោ  
 ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា អនិយតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច  
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្ធេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ អនិ-  
 យតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្ធេ ...  
 វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ។ សព្វេ បច្ចយា ឥមំនា ការ-  
 ណោន វិត្តារេតញ្ញា ។ សន្និទ្ធីតំ ។

(១០០) ហេតុយា នវ អារម្មណោ ភីណិ អចិ-  
 បតិយា នវ អនន្តរេ ភីណិ សមនន្តរេ ភីណិ សហ-  
 ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញោ ភីណិ និស្សយេ នវ ឧប-  
 និស្សយេ ភីណិ បុរេជាតេ ភីណិ អាសេវនេ ភីណិ  
 តាម្មេ នវ វិទាតេ ឯកំ អាហារេ នវ ឥន្ទ្រិយេ នវ  
 យានេ នវ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ ភីណិ វិប្បយុត្តេ  
 នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា ភីណិ វិគតេ ភីណិ អវិគតេ  
 នវ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុណេមំ ។

មិច្ឆត្តិក្កៈ បដិច្ចវារៈ

[៧៧] ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនទៀង  
រើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១  
ដែលមិនទៀង នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែល  
មិនទៀង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ពួកខន្ធ អាស្រ័យ  
នូវវត្ថុ ។ បច្ច័យទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ តាមហេតុនេះ  
ផងចុះ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។

[១០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ  
៣ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ  
៧ ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្ស្រយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧  
ក្នុងឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣  
ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង  
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងត្រ្រិយ-  
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុតប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣  
ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត  
គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១០១) អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ ធម្មោ  
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ អនិយតំ ឯកំ  
 ខន្ធំ បដិច្ច តាយា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ  
 ខន្ធធ្វេ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ឯកំ មហា-  
 ក្ខតំ បដិច្ច ពាហារំ . . . អាហារំ . . . ឧត្ត . . . អសញ្ញា-  
 សត្តានំ . . . វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ  
 ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ  
 មោហោ ។

(១០២) មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ  
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតោ  
 ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សង្ខតំ ។

(១០៣) មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច មិច្ឆត្តនិយ-  
 តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតោ  
 ខន្ធធ្វេ បដិច្ច មិច្ឆត្តនិយតោ អធិបតី ។

(១០៤) សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច សម្មត្តនិយ-  
 តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បច្ចយា សម្មត្តនិយ-  
 តោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច សម្មត្តនិយតោ អធិបតី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១០១) ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នូវខន្ធ ២ ... ពាហិរ អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១ ក្នុងខណៈវិនអហេតុកប្បបដិសន្ធិ... អាហារ ... ទត្ត ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... មោហាៈ ដែលប្រឡំដោយ វិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលប្រឡំ ដោយវិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(១០២) ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមាន សភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះនរការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹង ទៀង ។ សេចក្តីបំប្លែង ។

(១០៣) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះនរអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវពួក ខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ។

(១០៤) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះនរអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ។

មិច្ឆត្តិកេ បដិច្ចវាហ

[១០៥] អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ ធម្មោ  
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អនិយតំ ឯកំ ខន្ធ  
 បដិច្ច ភយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្រេ ខន្ធ  
 ... បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច  
 ខន្ធ ឯកំ មហាក្ខតំ ... ។ សន្ធិតំ ។ អសញ្ញា-  
 សត្តានំ ។ បេ ។

[១០៦] មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ  
 ធម្មោ ... នអនន្តរប្បច្ចយា ។ សន្ធិតំ ។ សញ្ញានិ  
 បច្ចយានិ វិត្តារតញ្ញានិ ។

[១០៧] នបោតុយា ឯកំ នអារម្មណោ បញ្ច  
 នអធិបតិយា ភីណិ នអនន្តរេ បញ្ច នសមន្តរេ  
 បញ្ច នអញ្ញាមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច នប្ប-  
 រេជាតេ ធន ធនបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ បញ្ច  
 នកម្មេ ភីណិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ  
 នសន្ត្រិយេ ឯកំ នយានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ  
 នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ទ្រេ នោនត្តិយា បញ្ច  
 នោវិតតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចនិយំ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(១០៥) ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនទៀង  
ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជានុប  
ក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ  
នូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ មហា-  
ក្ខត ១ ... ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បេ ។

(១០៦) ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមាន  
សភាពខុសនឹងទៀង ... ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។  
បច្ច័យទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(១០៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណ្ណប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញាញប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជា-  
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេ-  
វនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបា-  
កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវត្ថុនិ-  
យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង  
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង  
នវិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង  
នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បញ្ញាសំ

(១០៨) ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ បញ្ច . . .

ន អធិបតីយា ភីណិ ន អនន្តរេ ន សមនន្តរេ ន អញ្ញ-

អញ្ញេ ន ឧបនិស្សយេ បញ្ច ន បុរេជាតេ ន ន បច្ឆា-

ជាតេ នវំ ន អាសវនេ បញ្ច ន កម្មេ ភីណិ

នវំ ហិកេ នវំ ន សម្បយុត្តេ បញ្ច នវំ ប្បយុត្តេ

ទ្វេ ហេតុត្ថយា បញ្ច ហេវិកតេ បញ្ច ។ ឯវំ

កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បញ្ញាសីយំ ។

(១០៩) ន ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ . . .

អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ សហជាតេ ឯកំ ។

សង្ខតំ ។ វិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ឆនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវិហេ និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវិហេ បដិច្ចវិហេសនិសោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១០៨) ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ  
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ  
 នសមនន្តរាប្បច្ច័យ នអពាមពាប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ  
 ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន  
 វារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន  
 វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បី  
 រាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័យៈ ។

(១០៩) ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេ-  
 តុប្បច្ច័យ ... ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មាន  
 វារៈ ១ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។  
 ក្នុងនវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ បច្ច័យានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈ ប្រហែល គ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បឋមយុទ្ធសាស្ត្រ

[១១០] មិច្ឆតនិយតំ ធម្មំ បច្ចយោ មិច្ឆតនិ  
 យតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ បេ ។  
 សម្មតនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា សម្មតនិយតោ ធម្មោ  
 ... ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

[១១១] អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយោ អនិយតោ  
 ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា អនិយតំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ច-  
 យា តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មជ្ជានត្ថា រូបំ ទ្រេ ខន្ធធ្វេ  
 ... បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធធ្វេ បច្ចយា វត្ថុំ វត្ថុំ បច្ចយា  
 ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អនិយ-  
 តា ខន្ធា ។ អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយោ មិច្ឆតនិយតោ  
 ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយោ មិច្ឆតនិយតោ  
 ខន្ធា ។ អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយោ សម្មតនិយតោ  
 ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយោ សម្មតនិយតោ  
 ខន្ធា ។ អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយោ មិច្ឆតនិយតោ  
 ច អនិយតោ ច ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ  
 បច្ចយោ មិច្ឆតនិយតោ ខន្ធា មហាក្កតេ បច្ចយោ  
 ចិត្តសម្មជ្ជានំ រូបំ ។ អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយោ សម្មត-  
 និយតោ ច អនិយតោ ច ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា

បឋមវិវាទៈ

[១១០] ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មានវារៈ ៣ ។

[១១១] ធម៌ ដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ កងខណៈ នៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ២ ... នឹងមហាកូត ១ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្តី ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាកូត ។ ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

វត្ថុំ បច្ចយា សម្មត្តនិយតោ ខន្ធោ មហាក្កតោ បច្ចយា  
ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

(១១២) មិច្ឆត្តនិយតោ អនិយតោ ធម្មំ បច្ច-  
យា មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា មិច្ឆត្ត-  
និយតំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុណ បច្ចយា តយោ ខន្ធា  
ទ្វេ ខន្ធា ... ។ មិច្ឆត្តនិយតោ អនិយតោ ធម្មំ  
បច្ចយា អនិយតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា មិច្ឆត្ត-  
និយតោ ខន្ធា ច មហាក្កតោ ច បច្ចយា ចិត្តស-  
ម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ មិច្ឆត្តនិយតោ អនិយតោ ធម្មំ បច្ច-  
យា មិច្ឆត្តនិយតោ ច អនិយតោ ច ធម្មោ ...  
ហេតុប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុណ  
បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... មិច្ឆត្តនិយតោ  
ខន្ធា ច មហាក្កតោ ច បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

(១១៣) សម្មត្តនិយតោ អនិយតោ ធម្មំ បច្ច-  
យា សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា តិណិ  
បញ្ញា មិច្ឆត្តសនិសំ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្ត-  
សម្បជានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាកូត ។

(១១២) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌  
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះ  
ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុសនឹង  
ទៀងផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២... ។ ធម៌ ដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌  
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះហេ-  
តុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្បជានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលមានសភាព  
ខុសនឹងទៀងផង ។ ពួកមហាកូតផង ។ ធម៌ ដែលមានសភាពខុស  
នឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាព  
ខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ  
ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង វត្ថុ  
ផង នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសម្បជានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែល  
មានសភាពខុសនឹងទៀងផង ពួកមហាកូតផង ។

(១១៣) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌  
ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះ  
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ឯប្រស្នា ប្រហែលគ្នានឹងមិច្ឆត្តធម៌វិដរ ។  
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

មិច្ឆត្តិកេ បច្ចយវិហ

(១១៤) មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយ-  
 តោ ធម្មោ . . . អារម្មណាប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។  
 ក្យសលតិកេ បច្ចយវិហសទិសំ វិភជិតតំ ។ អវិភ-  
 តប្បច្ចយា ។

(១១៥) ហេតុយា សត្តរស អារម្មណោ សត្ត  
 អធិបតិយា សត្តរស អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត  
 សហជាតេ សត្តរស អញ្ញមញ្ញេ សត្ត និស្សយេ  
 សត្តរស ឧបនិស្សយេ សត្ត បុរជាតេ សត្ត អា-  
 សេវនេ សត្ត កក្កេ សត្តរស វិណាកេ ឯកំ អា-  
 ហារេ សត្តរស វេទ្រិយេ សត្តរស ឈានេ សត្ត-  
 រស មក្កេ សត្តរស សម្បយុត្តេ សត្ត វិប្បយុត្តេ  
 សត្តរស អត្តិយា សត្តរស នត្តិយា សត្ត វិភតេ  
 សត្ត អវិភតេ សត្តរស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(១១៤) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌  
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ... ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី  
បំប្រញ ។ បណ្ឌិត គប្បីចែកឲ្យដូចគ្នា នឹងបច្ច័យវារៈ ក្នុងកុស-  
លត្តិកៈផងចុះ ។ ព្រោះអវិត្តប្បច្ច័យ ។

(១១៥) ក្នុងហត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ១៧ ក្នុងអពាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៧ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ១៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ  
១៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ  
១៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧  
ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង  
នតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត-  
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

អភិធម្មបំណែ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១១៦) អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា អនិយតោ ធម្មោ  
 ... ធម្មោតុប្បច្ចយា អហេតុកំ អនិយតំ ឯកំ ខន្ធ  
 បច្ចយា តយោ ខន្ធ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ទ្រេ  
 ខន្ធ ... អហេតុកុប្បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បច្ចយា  
 វត្ថុ វត្ថុ បច្ចយា ខន្ធ ឯកំ មហាក្ខតំ ... អសញ្ញ  
 សត្តានំ ... ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ  
 កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុ បច្ចយា  
 អហេតុកា អនិយតា ខន្ធ វិចីកិច្ចាសហគតេ  
 ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធ ច វត្ថុញ បច្ចយា វិចីកិច្ចា  
 សហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

(១១៧) មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា អនិយតោ  
 ធម្មោ ... ធម្មាវច្ចុណប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតេ ខន្ធ  
 បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ កុសលត្តិកសទិសំ  
 បញ្ច កាតញ្ច ។

(១១៨) មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតោ  
 ធម្មោ ... ធម្មិបតិប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតេ ខន្ធ  
 បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតា អធិបតិ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១១៦) ធម៌ ដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង  
 ... ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជានុរូបក្តី ពឹងផ្អែក  
 នឹងអរហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នឹងខន្ធ ២ ... វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹង  
 ពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃអរហេតុកប្បដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ  
 មហាក្ខត ១ ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក  
 នឹងចក្ខុយានៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយយានៈ ពួកអរហេតុ-  
 កក្ខន្ធ ដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយ  
 វិចិកិត្តា ច្រឡំដោយខន្ធច្នះ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ  
 វិចិកិត្តា ច្រឡំដោយទន្ធច្នះផង វត្ថុផង ។

(១១៧) ធម៌ មិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាព  
 ខុសនឹងទៀង ... ព្រោះនរការម្មណ្ណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានុរូប  
 ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ។ ព្រះ ៥  
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យប្រហែលគ្នានឹងកុសលត្ថិកៈដែរ ។

(១១៨) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌  
 ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ... ព្រោះនរអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ-  
 ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែល  
 មានសភាពខុសនឹងទៀង ។

មិច្ឆត្តិកេ បច្ចយវារោ

[១១៧] សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា សម្មត្តនិយ-  
តោ ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បច្ចយា សម្មត្តនិយតោ  
ខន្ធេ បច្ចយា សម្មត្តនិយតោ អធិបតិ ។

[១២០] អនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា អនិយតោ  
ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បច្ចយា អនិយតំ វកំ ខន្ធេ  
បច្ចយា តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ  
ខន្ធេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ សន្និទ្ធី ។ អសញ្ញា-  
សត្តានំ . . . ចក្ខាយតនំ បច្ចយា . . . កាយាយតនំ  
បច្ចយា . . . វត្ថុំ បច្ចយា អនិយតោ ខន្ធោ ។ អនិយ-  
តំ ធម្មំ បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ . . . នអធិបតិ-  
ប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា មិច្ឆត្តនិយតោ អធិបតិ ។ អនិយតំ  
ធម្មំ បច្ចយា សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ . . . នអធិប-  
តិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សម្មត្តនិយតោ អធិបតិ ។

[១២១] មិច្ឆត្តនិយតញា អនិយតញា ធម្មំ បច្ច-  
យា មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បច្ចយា  
មិច្ឆត្តនិយតោ ខន្ធេ ច វត្ថុញា បច្ចយា មិច្ឆត្តនិ-  
យតោ អធិបតិ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

(១១៧) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ- ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលមាន សភាពត្រូវនឹងទៀង ។

(១២០) ធម៌ ដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កិ ពឹង ផ្អែក នឹងខន្ធទ ដែលមិនទៀង នឹងខន្ធល ... កងខណៈនៃរបដិសន្ធិ ... ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ របស់ពួកអសព្វសត្វ ... ពឹងផ្អែក នឹង ចក្ខុយតនៈ ... ពឹងផ្អែក នឹងកាយយតនៈ ... ពួកខន្ធ ដែលមិន ទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹង ទៀង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

(១២១) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះ នអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង វត្ថុផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមភ្នំកប្បដ្ឋានំ

(១២២) សម្មត្តនិយត្តា អនិយត្តា ធម្មំ  
បច្ចយា សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយា  
សម្មត្តនិយតេ ខន្ធ ច វត្តំ បច្ចយា សម្មត្ត-  
និយតា អធិបតិ ។

(១២៣) មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បច្ចយា អនិយតោ  
ធម្មោ ... នអនន្តវប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។ លោ-  
នតិប្បច្ចយា លោកិកតប្បច្ចយា ។

(១២៤) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ បញ្ច  
នអធិបតិយា សត្ត នអនន្តវេ បញ្ច នសមនន្តវេ  
បញ្ច នអញ្ញមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុ-  
រេជានេ ធ នបញ្ញាជានេ សត្តវស នអាសេវនេ បញ្ច  
នកក្ខេ វសត្ត នវិហានេ សត្តវស នអាហារេ ឯកំ  
នស្រ្តិយេ នណានេ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ  
បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនតិយា បញ្ច នោកិកតេ  
បញ្ច ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[១២២] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌  
ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះ  
នអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែក  
នឹងពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងផង នឹងវត្ថុផង ។

[១២៣] ធម៌ ដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមាន  
សភាពខុសនឹងទៀង ... ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។  
ព្រោះនោនតិប្បច្ច័យ នឹងនោវិគតប្បច្ច័យ ។

[១២៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញាប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនត្រ្រៃយប្បច្ច័យ  
នឈានប្បច្ច័យ នឹងមគ្គិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុតប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត  
គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ចច្ចនិយៈ ។

មិច្ឆត្តិកេ សំសដ្ឋិវិរោ

[១២៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ បញ្ច ...  
 នអធិបតិយា សត្ត នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ  
 នអញ្ញាមញ្ញេ នឧបទិស្សយេ បញ្ច នបុរេជានេ ន  
 នបច្ឆាជានេ សត្តរស នអាសេវនេ បញ្ច នកម្ម  
 សត្ត នវិហារេកេ សត្តរស នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-  
 យុត្តេ ទ្វេ នោនតិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។ ឃុំ  
 កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[១២៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ...  
 អនន្តរេ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។ អវិគតេ ឯកំ ។ ឃុំ  
 កណោតត្ថំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

និស្សយវិរោ បច្ចយវិរសទិសោ ។

សំសដ្ឋិវិរោ

[១២៧] មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋា មិច្ឆត្តនិយ-  
 តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា មិច្ឆត្តនិយតំ  
 ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ ... ។

មិច្ឆត្តិកៈ សំសង្ការៈ

(១២៥) ក្នុងនាមាម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ  
 ... ក្នុងនាមាធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនាមាអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ  
 ៥ ក្នុងនាមាសមនន្តរាប្បច្ច័យ នាមាញាញាប្បច្ច័យ និងនាមាឧបនិស្សយាប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនាមាបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនាមាបច្ចុប្បន្នជាតិប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងនាមាសេវនាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនាមាកម្មប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនាមាវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនាមាសម្បយុត្តប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនាមាវិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនាមាទោតិប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនាមាវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់  
 យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

(១២៦) ក្នុងនាមាម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនាហេតុប្បច្ច័យ  
 ... ក្នុងនាមាអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនាមាវិគ-  
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ បច្ចន័យានុលោម ។

និស្សយវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសង្ការៈ

(១២៧) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល  
 មានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ  
 ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង នឹងខន្ធ ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវគ្គានំ

[១២៨] សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សម្មត្តនិ-  
យតោ ធម្មោ . . ហេតុប្បដ្ឋយា សម្មត្តនិយតំ ឯកំ  
ខន្ធិ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ថ . . . ។

[១២៩] អនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អនិយតោ  
ធម្មោ . . . ហេតុប្បដ្ឋយា អនិយតំ ឯកំ ខន្ធិ  
សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ថ ។ បេ ។ បដិ-  
សន្ធិត្តុលោ . . . ។

[១៣០] មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មិច្ឆត្តនិ-  
យតោ ធម្មោ . . . អារម្មណប្បដ្ឋយា ។ សង្ខតំ ។  
អវិភតប្បដ្ឋយា ។

[១៣១] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ តីណិ ។  
សង្ខតំ ។ កម្មេ តីណិ វិបាកេ ឯកំ អាហារេ  
តីណិ អវិភតេ តីណិ ។ ឃំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

[១៣២] អនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អនិយតោ  
ធម្មោ . . . នហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកំ អនិយតំ ឯកំ  
ខន្ធិ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ថ . . . អហេតុ-  
កប្បដិសន្ធិត្តុលោ . . . ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១២៨) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល  
មានសភាពត្រូវនឹងទៀង . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ  
នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង នឹងខន្ធ ២ . . . ។

(១២៩) ធម៌ ដែលមិនទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនទៀង  
. . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង  
នឹងខន្ធ ២ ។ បេ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

(១៣០) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌  
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង . . . ព្រោះការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តី  
បំប្រញ ។ ព្រោះអវិគតប្បដ្ឋយ ។

(១៣១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ  
មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣  
ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣  
ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(១៣២) ធម៌ ដែលមិនទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនទៀង  
. . . ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែល  
មិនទៀង នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ . . . ។

មិច្ឆត្តិកោ សំសង្ខារោ

[១៣៣] មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ សំសង្ខារោ មិច្ឆត្តនិ-  
យតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មិច្ឆត្តនិ-  
យតេ ខន្ធ សំសង្ខារោ មិច្ឆត្តនិយតា អធិបតិ ។

[១៣៤] សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ សំសង្ខារោ សម្មត្ត-  
និយតោ ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយា សម្មត្តនិយតេ  
ខន្ធ សំសង្ខារោ សម្មត្តនិយតា អធិបតិ ។

[១៣៥] អនិយតំ ធម្មំ សំសង្ខារោ អនិយតោ  
ធម្មោ ... នអធិបតិប្បច្ចយា អនិយតំ ឯកំ ខន្ធ  
សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិ-  
ក្កណោ ... ។

[១៣៦] សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ សំសង្ខារោ សម្មត្តនិ-  
យតោ ធម្មោ ... នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ សម្មត្ត-  
និយតំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធ ទ្វេ  
ខន្ធ ... ។

[១៣៧] អនិយតំ ធម្មំ សំសង្ខារោ អនិយតោ  
ធម្មោ ... នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ អនិយតំ ឯកំ  
ខន្ធ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... បដិ-  
សន្ធិក្កណោ ... ។

មិច្ឆត្តិកៈ សំសធិវារៈ

(១៣៣) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែល មានសភាពខុសនឹងទៀង ។

(១៣៤) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល មានសភាពត្រូវនឹងទៀង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវ នឹងទៀង ។

(១៣៥) ធម៌ ដែលមិនទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនទៀង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិន ទៀង នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

(១៣៦) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ. ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ក្នុងអរូប នឹងខន្ធ ២ . . . ។

(១៣៧) ធម៌ ដែលមិនទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនទៀង . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិន ទៀង ក្នុងអរូប . . . នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[១៣៥] មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មិច្ឆត្តនិ-  
យតោ ធម្មោ ... នបច្ឆាជាតប្បច្ឆយា បរិប្បណំ ។

[១៣៧] អនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អនិយតោ  
ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ឆយា អនិយតំ ឯកំ ខន្ធ  
សំសដ្ឋា ... ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[១៤០] មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មិច្ឆត្តនិ-  
យតោ ធម្មោ ... និកម្មប្បច្ឆយា នវិទាកប្បច្ឆយា ។

[១៤១] អនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អនិយតោ  
ធម្មោ ... នណានប្បច្ឆយា បញ្ចវិញ្ញាណំ ។ នមត្ត-  
ប្បច្ឆយា អហេតុកំ អនិយតំ ... ។

[១៤២] សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សម្មត្តនិ-  
យតោ ធម្មោ ... នវិប្បយុត្តប្បច្ឆយា អរូបេ សម្មត្ត-  
និយតំ ឯកំ ខន្ធ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធ ទ្វេ  
ខន្ធ ... ។

[១៤៣] អនិយតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អនិយតោ  
ធម្មោ ... នវិប្បយុត្តប្បច្ឆយា អរូបេ អនិយតំ ឯកំ  
ខន្ធ ... ទ្វេ ខន្ធ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(១៣៨) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង . . . ព្រោះនបច្ចាជានុបច្ច័យ (ចប់) ចរិច្ចណិ ។

(១៣៩) ធម៌ ដែលមិនទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនទៀង . . . ព្រោះនកាសេវនបច្ច័យ គឺ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង . . . នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

(១៤០) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង . . . ព្រោះនកម្មបច្ច័យ និងនវិបាកបច្ច័យ ។

(១៤១) ធម៌ ដែលមិនទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនទៀង . . . ព្រោះនឈានបច្ច័យ បានដល់បញ្ចវិញ្ញាណ ។ ព្រោះនមគ្គបច្ច័យ អហេតុកៈ ដែលមិនទៀង . . . ។

(១៤២) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង . . . ព្រោះនវិប្បយុត្តបច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ក្នុងអរូប នឹងខន្ធ ២ . . . ។

(១៤៣) ធម៌ ដែលមិនទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនទៀង . . . ព្រោះនវិប្បយុត្តបច្ច័យ គឺ នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង ក្នុងអរូប . . . នឹងខន្ធ ២ . . . ។

មិច្ឆត្តិកេ សំសង្ការិកេ

[១៤៤] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា តីណិ  
 នបុរេជាតេ ទ្វេ នបច្ឆាជាតេ តីណិ នអាសេវនេ  
 ឯកំ នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ តីណិ នយានេ  
 ឯកំ នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។ ឯវំ  
 កណោតតំ ។

ក្រូសីយំ ។

[១៤៥] ហេតុប្បក្ខយា នអធិបតិយា តីណិ . . .  
 នបុរេជាតេ ទ្វេ នបច្ឆាជាតេ តីណិ នអាសេវនេ  
 ឯកំ នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ  
 ទ្វេ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បក្ខនីយំ ។

[១៤៦] នហេតុប្បក្ខយា អារម្មណេ ឯកំ . . .  
 អនន្តរេ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។ អវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ  
 កណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

សម្បយុត្តវិកេ សំសង្ការសទិសោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ សំសន្និវារៈ

(១៤៤) ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មាន  
 វារៈ ១ ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។  
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុន័យៈ ។

(១៤៥) ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនរោត្តមប្បច្ច័យ ...  
 ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣  
 ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង  
 នរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។  
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័យៈ ។

(១៤៦) ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនរោត្តមប្បច្ច័យ  
 ... ក្នុងនរោត្តមប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងនរោត្តម-  
 គតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុន័យានុលោម ។

សម្បយុត្តវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងសំសន្និវារៈដែរ ។

បញ្ហាវិញ  
ហ

(១៤៧) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ មិច្ឆត្តនិយតា  
ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(១៤៨) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស  
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ មិច្ឆត្តនិយតា  
ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ ។

(១៤៩) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស  
ច អនិយតស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ មិច្ឆត្តនិយតា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ  
ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥០) សម្បត្តនិយតោ ធម្មោ សម្បត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណា ។

(១៥១) អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស  
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិយតា ហេតុ សម្ប-  
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ បដិ-  
សន្ធិក្ខណោ ... ។



បញ្ហាទី៖

(១៤៧) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃ  
ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ  
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ  
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១៤៨) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមិនទៀង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានសភាព  
ខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ។

(១៤៩) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយ  
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជា  
បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ  
ហេតុប្បច្ច័យ ។

(១៥០) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។

(១៥១) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង  
ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមិនទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃពួក  
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិហ

[១៥២] មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស  
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មិច្ឆត្ត-  
 និយតេ បហំនេ កំលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សម្ម-  
 នាចិណ្ណោ កំលេសេ ជាទន្តិ មិច្ឆត្តនិយតេ ខន្ធ  
 អនិច្ចតោ . . . វិបស្សនិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន មិច្ឆត្ត-  
 និយតចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាទន្តិ មិច្ឆត្តនិយតោ ខន្ធ  
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស  
 យថា កម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស  
 អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៣] សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស  
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មត្តា  
 វដ្ឋហិត្វា មកំ បច្ចវេក្ខន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន  
 សម្មត្តនិយតចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាទន្តិ សម្មត្តនិយតោ  
 ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្ស-  
 តិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារដ្ឋនាយ  
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(១៥២) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
 ដែលមិនទៀង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែង  
 ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដែលលះ  
 ហើយ ដឹង នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយក្នុងកាលមុន ឃើញ  
 ច្បាស់ នូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ថាមិនទៀង . . .  
 ដឹង នូវចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលមានសភាពខុសនឹង  
 ទៀង ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ ដែលមានភាពខុសនឹង  
 ទៀង ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវា-  
 សានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបត្តញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយ  
 ការម្មណប្បច្ច័យ ។

(១៥៣) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
 ដែលមិនទៀង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញ  
 អំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកប  
 ដោយចិត្ត ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ  
 ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា  
 នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ  
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១៥២] អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស  
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ ទត្វា សីលំ  
 សមាទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខន្តិ  
 បុព្វេ សុចិណ្ណានិ ... ណាជា វុដ្ឋហិត្វា លានំ បច្ច-  
 វេក្ខន្តិ អរិយា ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ  
 និព្វានំ តោត្រកុស្ស វោទានស្ស ផលស្ស អារដ្ឋនាយ  
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា អនិយតេ បហំ-  
 នេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ភតេ កិលេសេ ...  
 បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ ... ចក្កំ ... វត្ថុំ ... អនិយតេ  
 ខន្ធនេ អនិច្ចតោ ធិក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សា-  
 នេន្តិ អភិទន្ធន្តិ តំ អារត្ត អនិយតោ វកោ ... នោម-  
 នស្សំ ឧប្បន្តតិ ទិព្វេន ចក្កេន រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ  
 សោតទានុយា ស្មំ ធីត្ថំ សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន  
 អនិយតចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ អាណាសានញ្ញា-  
 យតនំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនស្ស អាភិញ្ញាញាយតនំ  
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ  
 កាយវិញ្ញាណស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៥៤) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង  
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកជន ឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើនូវ  
 ឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវកុសលនោះ នូវកុសលទាំងឡាយ  
 ដែលសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន... ចេញអំពីឈាន ហើយពិចា-  
 រណា នូវឈាន ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ពិចារណា នូវផល ពិចារណា  
 នូវព្រះនិព្វាន ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវគោត្រកូ  
 រោទានៈ និងផល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ  
 តែងពិចារណា នូវភ្នកកិលេស ដែលមិនទៀង ដែលលះបង់ហើយ  
 នូវកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ... ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុង  
 កាលមុន... នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ... ឃើញ នូវពួកខន្ធ ដែល  
 មិនទៀង ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខន្ធ ហើយត្រេកអរ រីករាយ  
 រាគៈ ដែលមិនទៀង ប្រាសព្វ នូវខន្ធនោះ... ទោមនស្ស កើតឡើង  
 បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ព្វ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ  
 ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្តដែលមិនទៀង ដោយចេ-  
 តោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញា-  
 យតនៈ អាកិញ្ញាញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ  
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ  
 ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិហា

អនិយតា ខន្ធា ឥន្ទ្រិជញ្ញា ណាស្ស ចេតោបរិយញ្ញា-  
ណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញា ណាស្ស យថា កកម្ម-  
បកញ្ញា ណាស្ស អនាគតំសញ្ញា ណាស្ស អាវជ្ជនាយ  
អាវុធិណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥៥) អនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អាវុធិណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូបជីវិត្រ្មិយំ  
មាតុយាតកកម្មស្ស បិតុយាតកកម្មស្ស អរហន្តយាត-  
កកម្មស្ស រុហិរុប្យាទកកម្មស្ស អាវុធិណាប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ យំ វត្ថុំ បរាមសន្តស្ស មិច្ឆត្តនិយតា ខន្ធា  
ខប្បជ្ជនិំ តំ វត្ថុំ មិច្ឆត្តនិយតានំ ខន្ធានំ អាវុធិណា-  
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥៦) អនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អាវុធិណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ មក្កស្ស  
អាវុធិណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥៧) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា-  
និបតិ មិច្ឆត្តនិយតានិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ  
អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ពួកខ្លួន ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវតំណែង-  
ញាណ ចេតោបរិយញាណ បុព្វនិវាសានុស្សតិញាណ យថាកម្ម-  
បតញាណ និងអនាគតិសញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(១៥៥) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានស-  
ភាពខុសនឹងទៀង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ រូបជីវិត្រ្យនិយ ជាបច្ច័យ  
នៃមាតុយាតកម្ម បិតុយាតកម្ម អរហន្តយាតកម្ម និងរហិរុប្បាទកម្ម ដោយ  
ការម្មណប្បច្ច័យ ពួកខ្លួន ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង របស់បុគ្គល  
កាលស្ថាបអង្គែល នូវវត្ថុណា កើតឡើង វត្ថុនោះ ជាបច្ច័យ នៃ  
ពួកខ្លួន ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(១៥៦) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមាន  
សភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ  
នៃមគ្គ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(១៥៧) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហ-  
ជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ  
នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១៥៨) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ  
មិច្ឆត្តនិយតាធិបតិ ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបានំ អធិ-  
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥៩) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស  
ច អនិយតស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ សហជាតាធិបតិ មិច្ឆត្តនិយតាធិបតិ សម្ម  
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិប-  
តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦០) សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ  
សម្មត្តនិយតាធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិប-  
តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦១) សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណា-  
ធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរិយា  
មត្តា វុដហិត្វា មត្តំ កវំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។  
សហជាតាធិបតិ សម្មត្តនិយតាធិបតិ ចិត្តសម្មដ្ឋា-  
នានំ រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៥៨) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(១៥៩) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(១៦០) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(១៦១) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ ទ្យុវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

(១៦២) សម្មត្ថនិយតោ ធម្មោ សម្មត្ថនិយតស្ស  
 ច អនិយតស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 សហជាតាធិបតិ សម្មត្ថនិយតាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ  
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ។

(១៦៣) អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស  
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវម្មណាធិបតិ សហ-  
 ជាតាធិបតិ ។ អាវម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា សីលំ  
 ... ឧទោសថកម្មំ ... តំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ  
 បុព្វេ សុចិណ្ណានិ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អរិយា  
 ផលំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ និព្វានំ ករុំ កត្វា ...  
 និព្វានំ កោត្រកុស្សំ វេទានស្ស ផលស្ស អធិបតិប្ប-  
 ច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ ... វត្ថុំ ... អនិយតោ ខន្ធ  
 ករុំ កត្វា អស្សានេតិ អភិទន្ធនំ តំ ករុំ កត្វា អនិ-  
 យតោ វាគោ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ អនិយ-  
 តាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច  
 រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(១៦២) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ។

(១៦៣) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន នូវសីល ... ឧបោសថកម្ម... ធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវពួកកុសល ដែលសន្សំលុបហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ធ្វើ នូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ... ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូរោទានៈ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បុគ្គល ធ្វើ នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ... ធ្វើ នូវពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ដែលមិនទៀង ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវគ្គំ

(១៦៤) អនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្ពណា ធិបតិ  
និព្វានំ មត្តស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៥) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មិច្ឆត្តនិយតា  
ខន្ធា វុជ្ជានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៦) សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ ផល ប្ប  
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៧) អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស  
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អនិយតា  
ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អនិយតានំ ខន្ធានំ អនន្ត-  
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុ-  
លោមំ វោទានស្ស ផលំ ផលស្ស អនុលោមំ ផល-  
សមាបត្តិយា និរោទា វុជ្ជហន្តស្ស នេវសញ្ញា  
សញ្ញាយតនំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(១៦៨) អនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស  
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិយតំ នោមនស្សំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៦៤) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ភារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(១៦៥) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៦៦) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៦៧) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រក្ខ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ ផល (ជាបច្ច័យ) នៃផល អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គលកាលចេញអំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៦៨) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ទោមទស្ស ដែលមិនទៀង

មិច្ឆត្តនិកេ បញ្ញាវិហ

មិច្ឆត្តនិយតស្ស ខោមនស្សស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ អនិយតា មិច្ឆាទិដ្ឋិ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិយា  
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦៧) អនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ កោត្រកុ មក្កស្ស  
វេទានំ មក្កស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧០) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស  
សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។  
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ចវាសទិសំ នវ  
បញ្ញា ។ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ចវាស-  
ទិសំ តិស្សោ បញ្ញា ។ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
កុសលត្ថកសទិសា តោស បញ្ញា ។

(១៧១) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្ថប-  
និស្សយោ មាតុយាតកកម្មំ បិតុយាតកកម្មស្ស ឧប-  
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ មាតុយាតកកម្មំ . . . បិតុ-  
យាតកកម្មំ . . . អារហន្តយាតកកម្មំ . . . វហិវុប្បាទកកម្មំ  
. . . សង្ឃភេទកកម្មំ . . . និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិយា ឧប-  
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ កាតតំ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃទោមនស្ស ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ដោយ  
អនន្តរប្បច្ច័យ នៃនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ (ជាបច្ច័យ) នៃនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយ  
អនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១៦៧] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានស-  
ភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃ  
មគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១៧០] ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនិងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមិនទៀង ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ប្រហែលគ្នា នឹងអនន្ត-  
រប្បច្ច័យដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ប្រស្នា ៧ មាន  
សេចក្តីប្រហែលគ្នា នឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអពាមពា-  
ញប្បច្ច័យ គឺ ប្រស្នា ៣ មានសេចក្តីប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។  
ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ប្រស្នា ១៣ មានសេចក្តី  
ប្រហែលគ្នានឹងកុសលត្តិកៈដែរ ។

[១៧១] ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនិងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានសភាពខុសនិងទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់  
បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ មាតុយាតកម្ម ជាបច្ច័យ នៃបិគុយាតកម្ម ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាតុយាតកម្ម . . . បិគុយាតកម្ម . . . អរហន្ត-  
យាតកម្ម . . . ហិរុប្បាទកម្ម . . . សង្ឃកេទកម្ម . . . ជាបច្ច័យ នៃនិយត-  
មិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ចក្កៈ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិយា ឧបនិស្សយប្បច្ច-  
យេន បច្ចយោ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ មាតុយាតកកម្មស្ស . . .  
សង្ឃកេនកកម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧២) មិច្ឆត្ថនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស

ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរុប-  
និស្សយោ បកត្តុបនិស្សយោ ។ បកត្តុបនិស្សយោ  
មាតុរំ ជីវិតា វេរោបេត្វា តស្ស បដិយាតត្ថាយ ទានំ  
ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ ឧទោសថកកម្មំ កកោតិ  
បិតុំ ជីវិតា វេរោបេត្វា . . . អរហន្តំ ជីវិតា . . .  
នុរុដ្ឋន ចិត្តេន តថាគតស្ស លោហិតំ . . . សង្ឃំ  
ភិក្ខុត្វា តស្ស បដិយាតត្ថាយ ទានំ . . . សីលំ . . .  
ឧទោសថកកម្មំ កកោតិ ។

(១៧៣) សម្មត្ថនិយតោ ធម្មោ សម្មត្ថនិយតស្ស

ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្តុ-  
បនិស្សយោ បវេមោ មក្កោ ធុតិយស្ស មក្កស្ស  
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តតិយោ មក្កោ  
ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយឧបនិស្សយប្ប-  
ច្ច័យ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃមាតុយាតកម្ម... នៃសង្ឃកេទកម្ម  
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧២) ធមិ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធមិ  
ដែលមិនទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនិស្ស័យ  
និងបកត្ថបូជនិស្ស័យ ។ បកត្ថបូជនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល ផ្តាច់ជីវិតមាតា  
ហើយឱ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ដើម្បីប្រយោជន៍  
យាត់យ៉ាង នូវផលនៃកម្មនោះ ផ្តាច់ជីវិតបិតា... ជីវិតព្រះអរហន្ត...  
ញ៉ាំងលោហិត នៃព្រះភថាគត ដោយទោសចិត្ត... បំបែកសង្ឃ នូវ  
ទាន... នូវសីល... ធ្វើឧបោសថកម្ម ដើម្បីប្រយោជន៍យាត់យ៉ាង  
នូវផល នៃកម្មនោះ ។

(១៧៣) ធមិ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធមិ  
ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថ-  
បូជនិស្ស័យ គឺ បឋមមគ្គ ជាបច្ច័យ នៃទុតិយមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្ប-  
ច្ច័យ តតិយមគ្គ ជាបច្ច័យ នៃចតុត្ថមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវាណ

[១៧៤] សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស  
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ  
 អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថប-  
 និស្សយោ អរិយា មក្កំ ឧបនិស្សយ អនុប្បន្នំ  
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេន្តំ ឧប្បន្នំ សមាបន្តន្តំ សម្ពាវ  
 អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តំ មត្តោ អរិយានំ  
 អត្តប្បនិសម្ពិទាយ . . . ហំនាហំនកោសល្យស្ស ឧប-  
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ ផលសមាបត្តិយា  
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៥] អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស  
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្ស-  
 យោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។  
 បកត្ថបនិស្សយោ អនិយតំ សម្ពំ ឧបនិស្សយ  
 នានំ ទេតិ សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ . . . ណានំ  
 . . . អភិញ្ញា . . . សមាបត្តិ . . . មាទំ . . . ទិដ្ឋិ  
 កណ្ណាតិ អនិយតំ សីលំ . . . សុតំ ចាតំ បញ្ញា  
 វាតំ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ ឧត្តំ

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(១៧៤) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃ  
 ធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យប-  
 និស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ  
 ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ អាស្រ័យ នូវមគ្គ ហើយញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែល  
 មិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់សមាបត្តិ ដែលកើតឡើងហើយ  
 ឃើញច្បាស់ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន  
 មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃអត្ថប្បដិសម្ពិទ្ធា របស់ពួកព្រះអរិយៈ ... នៃ  
 ឋានាឋានកាសល្យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃ  
 ផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៥) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិន  
 ទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តប-  
 និស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល  
 អាស្រ័យ នូវសត្វ ដែលមិនទៀង ហើយឲ្យទាន នូវសីល... នូវ  
 ឧបាសថកម្ម... ញ៉ាំងឈាន... ញ៉ាំងអភិញ្ញា... ញ៉ាំងសមាបត្តិ  
 ... នូវធានៈ... ប្រកាន់វិជ្ជិ នូវសីល ដែលមិនទៀង... នូវ  
 សុតៈ ចាតៈ បញ្ញា វគៈ បត្តនា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ រដូវ

អរិយធម៌ជំពូក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

កោដនំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ នានំ ទេតិ  
 . . . និកមយាតំ ករោតិ អនិយតា សទ្ធា . . .  
 បញ្ញា . . . រាតោ . . . សេនាសនំ អនិយតាយ  
 សទ្ធាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស  
 ទុក្ខស្ស ជលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ បឋមស្ស ឈានស្ស បរិកម្មំ តស្សេវ ទេវ-  
 សញ្ញាសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ តស្សេវ បឋមំ  
 ឈានំ ទុតិយស្ស ឈានស្ស អាភិញ្ញោយតនំ  
 ទេវសញ្ញាសញ្ញាយតនស្ស ចាណាតិចារោ ចា-  
 ណាតិចាតស្ស ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។  
 ចក្កំ កាតព្វំ ។

(១៧៦) អនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស  
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តប-  
 និស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ  
 អនិយតំ រាតំ ឧបនិស្សាយ មាតរំ ជីវិតា វេរោបេតិ  
 . . . សង្ឃំ កិណ្ឌតិ អនិយតំ ទោសំ . . . បត្តនំ . . .  
 កាយិកំ សុខំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ មាតរំ  
 ជីវិតា វេរោបេតិ . . . សង្ឃំ កិណ្ឌតិ អនិយតោ រាតោ  
 . . . សេនាសនំ មាតុយាតកក្ខស្ស បិតុយាតកក្ខស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នឹងកោដន ... អាស្រ័យ ទ្វេសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន ...  
 សម្លាប់អ្នកនិគម សទ្ធា ដែលមិនទៀង ... បញ្ញា... រាគៈ...  
 សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមិនទៀង នៃកាយិកសុខ  
 កាយិកទុក្ខ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃ  
 បឋមជ្ឈាន (ជាបច្ច័យ) នៃបឋមជ្ឈាននោះឯង បរិកម្ម នៃនេវេសញ្ញា-  
 នាសញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈនោះឯង  
 បឋមជ្ឈាន (ជាបច្ច័យ) នៃទុតិយជ្ឈាន អាភិញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)  
 នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ បុណ្ណាតិបាត ជាបច្ច័យ នៃបុណ្ណាតិបាត  
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ចក្កៈ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

(១៧៦) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមាន  
 សភាពខុសនឹងទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូប-  
 និស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ  
 ទ្វេរាគៈ ដែលមិនទៀង ហើយផ្តាច់ជីវិតមាតា ... បំបែកសង្ឃ  
 ទោសៈ ដែលមិនទៀង ... បត្តនា ... កាយិកសុខ ... អាស្រ័យ  
 ទ្វេសេនាសនៈ ហើយផ្តាច់ជីវិតមាតា ... បំបែកសង្ឃ រាគៈ ដែល  
 មិនទៀង ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃមាតុយាតកម្ម បិតុយាតកម្ម

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិព

អរហន្តយាតកកម្មស្ស រុហិរុប្បាទកកម្មស្ស សង្ឃកេន-  
កកម្មស្ស និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(១៧៧) អនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ណ-  
បនិស្សយោ អនន្តរុបនិស្សយោ បកត្តុបនិស្សយោ ។  
បកត្តុបនិស្សយោ បឋមស្ស មក្កស្ស បរិកម្មំ បឋ-  
មស្ស មក្កស្ស ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស បរិកម្មំ ចតុត្ថស្ស  
មក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧៨) អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស  
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ណបុរេជាតំ វត្ថុ-  
បុរេជាតំ ។ អារម្មណ្ណបុរេជាតំ ចក្កំ ... វត្ថុំ អនិច្ច-  
តោ ... វិបស្សនំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធនំ តំ អារត្ត  
អនិយតោ វាតោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិព្វេន ចក្កុយា រូបំ ...  
ទិញាយ សោតនាតុយា សង្កំ សុណាតិ រូទាយតនំ  
ចក្កវិញាណស្ស ដោដ្ឋញាយតនំ កាយវិញាណស្ស  
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កា-  
យតនំ ចក្កវិញាណស្ស កាយាយតនំ ... វត្ថុ អនិ-  
យតានំ ឧទ្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

អរហន្តយាតកម្ម រុហិរុប្បាទកម្ម សង្ឃភេទកម្ម និងនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ  
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៧) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមាន  
សភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណូ-  
បនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ  
គឺ បរិកម្ម នៃបឋមមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃបឋមមគ្គ បរិកម្ម នៃចតុតមគ្គ  
ជាបច្ច័យ នៃចតុតមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៧៨) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង  
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណូបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។  
ការម្មណូបុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវវត្ថុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង  
... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ដែលមិនទៀង ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ ទើប  
កើតឡើង នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ... ព្វ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ  
រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ  
កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ  
(ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួក  
ខន្ធ ដែលមិនទៀង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១៧៧) អនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស  
 ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជានំ  
 វត្ថុបុរេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ រូបជីវិត្រិយំ មាតុ-  
 យាតកកម្មស្ស បិតុយាតកកម្មស្ស អរហន្តយាតកកម្មស្ស  
 វហិវប្បាទកកម្មស្ស ។ បេ ។ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ច-  
 យោ ។ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ មិច្ឆត្តនិយតានំ ខន្ធានំ  
 បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧៨) អនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស  
 ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ  
 សម្មត្តនិយតានំ ខន្ធានំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧៩) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស  
 ធម្មស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជានា  
 មិច្ឆត្តនិយតា ខន្ធា បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស  
 បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៨០) សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស  
 ធម្មស្ស បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាន  
 សម្មត្តនិយតា ខន្ធា បុរេជានស្ស ឥមស្ស កាយស្ស  
 បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(១៧៧) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានស-  
ភាពខុសនឹងទៀង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត  
នឹងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណបុរេជាត គឺ រូបជីវិត្រិយ ជាបច្ច័យ  
នៃមាតុយាតកម្ម បិតុយាតកម្ម អរហន្តយាតកម្ម និងរុហិរុប្បទេកម្ម  
។ បេ ។ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ  
នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨០) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានស-  
ភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ  
ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយបុរេជា-  
តប្បច្ច័យ ។

(១៨១) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមិនទៀង ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ពួក  
ខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល  
កើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨២) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមិនទៀង ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ  
ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន  
ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិកេ

[១៨៣] អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស  
បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា អនិយតា  
ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្ប-  
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨៤] អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស  
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អនិយ-  
តា ខន្ធា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ អនិយតាទំ ខន្ធាទំ  
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស  
អនុលោមំ វេទានស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨៥] អនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិយតំ ទោ-  
មនស្សំ មិច្ឆត្តនិយតស្ស ទោមនស្សស្ស អាសេវ-  
នប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ និយតមិច្ឆា-  
ទិដ្ឋិយា អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨៦] អនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ កោត្រកុ មត្តស្ស  
វេទានំ មត្តស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(១៨៣) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

(១៨៤) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមិនទៀង ដោយការសេវនប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

(១៨៥) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ទោមនស្ស ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃទោមនស្ស ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយការសេវនប្បច្ច័យ អនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

(១៨៦) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១៨៧) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ មិច្ឆត្តនិយតា ចេ-  
តនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ ។

(១៨៨) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស  
ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណ-  
ខណ៌កា ។ សហជាតា មិច្ឆត្តនិយតា ចេតនា ចិត្ត-  
សមុដ្ឋានានំ រូបានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នា-  
ណខណ៌កា មិច្ឆត្តនិយតា ចេតនា វិជាកានំ ខន្ធានំ  
កក្កត្តា ច រូបានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៨៩) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស  
ច អនិយតស្ស ច ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
មិច្ឆត្តនិយតា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-  
សមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៩០) សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សម្មត្តនិយតា  
ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បវដ្តាន

(១៨៧) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល មានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ កម្មប្បច្ច័យ ។

(១៨៨) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង នានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានសភាពខុស នឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯ នានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៨៩) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយ កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ចេតនា ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៩០) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ កម្មប្បច្ច័យ ។

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិហ

[១៧១] សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស  
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណា-  
 ខណ៌កា ។ សហជាតា សម្មត្តនិយតា ចេតនា  
 ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។  
 នាណាខណ៌កា សម្មត្តនិយតា ចេតនា វិហាកានំ  
 ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧២] សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស  
 ច អនិយតស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ច-  
 យោ សម្មត្តនិយតា ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធា-  
 នំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ច-  
 យោ ។

[១៧៣] អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស  
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណាខណ៌កា ។  
 សហជាតា អនិយតា ចេតនា សម្មយុត្តកានំ  
 ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ នាណាខណ៌កា  
 អនិយតា ចេតនា វិហាកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច  
 រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(១៧១) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសម្បជានុរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្នុង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៧២) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ពួកចិត្តសម្បជានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៧៣) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ពួកចិត្តសម្បជានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្នុង ផង ពួកកដន្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១៧៤) អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស  
វិនាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិនាកោ អនិយតោ ឯកោ  
ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានេត្ត រូបានំ  
វិនាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា  
វត្តស្ស ។

(១៧៥) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ណានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មគ្គប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧៦) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស  
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ  
បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា មិច្ឆត្តនិយតោ ខន្ធា ចិត្ត-  
សមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។  
បច្ឆាជាតា មិច្ឆត្តនិយតោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស  
កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧៧) សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស  
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ  
បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា សម្មត្តនិយតោ ខន្ធា ចិត្ត-  
សមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(១៧៤) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្នុង ១ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធចាំងឡាយ (ជាបច្ច័យ) នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(១៧៥) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ភ័ន្តិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ មគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(១៧៦) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង បច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(១៧៧) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង បច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិហ

បច្ឆាជាតា សម្មត្តនិយតា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស  
កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

[១៧៨] អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស  
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ សហជាតំ បុរេជាតំ  
បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អនិយតា ខន្ធា ចិត្តស-  
ម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កលោ ខន្ធា វត្ថុស្ស វិប្ប-  
យុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ វត្ថុ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-  
យេន បច្ឆយោ ។ បុរេជាតំ ចក្ខាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញា-  
ណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ អនិ-  
យតានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។  
បច្ឆាជាតា អនិយតា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស  
កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

[១៧៩] អនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស  
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ បុរេជាតំ វត្ថុ មិច្ឆត្តនិ-  
យតានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

[២០០] អនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស  
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ បុរេជាតំ វត្ថុ សម្មត្តនិ-  
យតានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវាៈ

ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃ កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(១៧៨) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆា- ជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃ ពួកចិត្តសមុជ្ជានុប ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(១៧៩) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានស- ភាពខុសនឹងទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយវិប្បយុត្ត- ប្បច្ច័យ ។

(២០០) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាព ត្រូវនឹងទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជា បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(២០០) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ មិច្ឆត្តនិយតោ  
ឯកោ ខន្ធភោ តិណ្ណាន្នំ ខន្ធនំ ទ្វេ ខន្ធភោ ទ្ធិន្នំ  
ខន្ធនំ ។

(២០២) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស  
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។  
សហជាតា មិច្ឆត្តនិយតោ ខន្ធភោ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ  
រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា មិច្ឆត្ត-  
និយតោ ខន្ធភោ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស  
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៣) មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយតស្ស  
ច អនិយតស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
មិច្ឆត្តនិយតោ ឯកោ ខន្ធភោ តិណ្ណាន្នំ ខន្ធនំ ចិត្ត-  
សមុដ្ឋានានកា រូបានំ ទ្វេ ខន្ធភោ ... ។

(២០៤) សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ តិស្សោ បញ្ញា ។

(២០៥) អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស  
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ

អភិធម្មបិដក អនុលាមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២០១) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែល មានសភាពខុសនឹងទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ២ ។

(២០២) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ច័យជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(២០៣) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយអត្តិ- ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃ ខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ខន្ធ ២ ... ។

(២០៤) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មានបញ្ញា ៣ ។

(២០៥) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មិនទៀង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

បច្ឆាជាតំ អាហារំ វេទ្រិយំ ។ សហជាតោ អនិយ-  
 តោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-  
 នញ្ច រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ...  
 បដិសន្ធិក្កុណោ ខន្ធា វត្ថុស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 វត្ថុ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហា-  
 ភូតំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាភូតំ ... ។ បុរេ-  
 ជាតំ ចក្កំ ... វត្ថុ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ  
 វិបស្សនិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធនិ តំ អាវត្ត រាតោ  
 ឧប្បជ្ឈនិ ទ្រោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈនិ ទិព្វេន ចក្កិនា រូបំ  
 បស្សនិ ទិញាយ សោតនាតុយា សន្និ សុណាតិ  
 រូចាយតនំ បក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ឈញាយតនំ កាយ-  
 វិញ្ញាណស្ស ចក្ខាយតនំ បក្កវិញ្ញាណស្ស កាយា-  
 យតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ អនិយតានំ ខន្ធានំ  
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អនិយតា  
 ខន្ធា បុរេជាតស្ស វេទស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។ កតតទ្ធិកាវោ អាហារោ វេទស្ស  
 កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ រូបដីវិត្រិយំ  
 កតតារូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

បច្ចាជានិ អាហារ នឹងឥន្ទ្រិយ ។ សហជានិ គឺ ខន្ធខ ដែលមិន  
 ទៀង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុជានុរូបផង ដោយអត្តិ-  
 ប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ  
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មហា-  
 ក្ខត្ត ១ ... មហាក្ខត្ត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ... ។ បុរេជានិ គឺ  
 បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា  
 រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង  
 ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំ-  
 ឡើង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ  
 ដោយស្រាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ)  
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ  
 ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជានិ  
 គឺ ពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន  
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ កតទ្បីកាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយ  
 អត្តិប្បច្ច័យ ។ រូបដរិត្ត្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយ  
 អត្តិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២០៦) អនិយតោ ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស  
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ រូបជីវិតិទ្រិយំ  
មាតុយាតកកម្មស្ស ។ បេ ។ រុហិរុប្បាទកម្មស្ស អត្ថ-  
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ មិច្ឆត្តនិយតានំ ខន្ធានំ  
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៧) អនិយតោ ធម្មា សម្មត្តនិយតស្ស  
ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ  
សម្មត្តនិយតានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៨) មិច្ឆត្តនិយតោ ច អនិយតោ ច ធម្មា  
មិច្ឆត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ ។  
សហជាតោ មិច្ឆត្តនិយតោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច  
តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ទ្វេ ខន្ធា ច ... ។

(២០៩) មិច្ឆត្តនិយតោ ច អនិយតោ ច  
ធម្មា អនិយតស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បច្ឆា-  
ជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា មិច្ឆត្តនិ-  
យតា ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ  
រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា  
មិច្ឆត្តនិយតា ខន្ធា ច កតទ្បិកាការោ អាហារោ ច  
តមស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បវដ្ឋាន

(២០៦) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ រូប-ជីវិតទ្រ្ទិយ ជាបច្ច័យ នៃមាតុយាតកម្ម ។ បេ ។ នៃរហិប្ប្យាទកម្ម ដោយអត្តិប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(២០៧) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(២០៨) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ... បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ១ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី វត្ថុក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ក្តី ... ។

(២០៩) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ... បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកបិតសម្បជាន់រូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី កតឡើកាហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិព

បច្ឆាជាតា មិច្ឆត្តនិយតា ខន្ធា ច រូបដីវិត្ត្រិយញ្ច  
កដត្តារនាធំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២០០] សម្មត្តនិយតោ ច អនិយតោ ច  
ធម្មា សម្មត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ទ្វេ បញ្ញា មិច្ឆត្តនិយតសទិសា ។

[២០១] ហេតុយា សត្ត អារម្មណេ បញ្ច អធ៌-  
បតិយា អដ្ឋ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច ស-  
ហជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ តិណិ ទិស្សយេ តេរស  
ឧបទិស្សយេ សត្ត បុរេជាតេ តិណិ បច្ឆាជាតេ  
តិណិ អាសេវនេ តិណិ កម្មេ សត្ត វិហាកេ ឯកំ  
អាហារេ សត្ត ឥន្ទ្រិយេ សត្ត ឈានេ សត្ត មគ្គ  
សត្ត សម្បយុត្តេ តិណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា  
តេរស នតិយា បញ្ច វិគតេ បញ្ច អវិគតេ  
តេរស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

បច្ចាជានត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី រូបជីវិត្រ្យ័យ  
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(២១០) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិន  
ទៀងក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយអត្តិ-  
ប្បច្ច័យ គឺ មានបញ្ញា ២ ប្រហែលគ្នានឹងមិច្ឆត្តនិយតធម៌ដែរ ។

(២១១) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥  
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧  
ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣  
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងចុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង  
បច្ចាជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង  
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្រ្ទិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧  
ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង  
វិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៥ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ១៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមតិកប្បដ្ឋានំ

[២០២] មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយកស្ស  
ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-  
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២០៣] មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយកស្ស  
ធម្មស្ស អាវុទ្ធលាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-  
យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទា-  
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កេម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២០៤] មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ មិច្ឆត្តនិយកស្ស  
ច អនិយកស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

[២០៥] សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ សម្មត្តនិយកស្ស  
ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-  
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២០៦] សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ អនិយកស្ស  
ធម្មស្ស អាវុទ្ធលាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-  
ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២១២) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃ  
ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២១៣) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមិនទៀង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-  
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆា-  
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(២១៤) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយ  
សហជាតប្បច្ច័យ ។

(២១៥) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃ  
ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២១៦) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមិនទៀង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-  
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

ဗိဇ္ဇန္တိက ပဏ္ဍိတ

(၂၀၉) **ဗုဒ္ဓန္တိယါဇာ ဇဗ္ဗော ဗုဒ္ဓန္တိယန္တပ္ပန္န**  
**စ ခဏိယန္တပ္ပန္န စ ဇဗ္ဗန္တပ္ပန္န ဗဟသန္တပ္ပန္နယေ**  
**ပတ္တယော ။**

(၂၀၉) **ခဏိယါဇာ ဇဗ္ဗော ခဏိယန္တပ္ပန္န ဇဗ္ဗန္တပ္ပန္န**  
**ကာဗ္ဗုဇာပတ္တယေ** **ပတ္တယော ဗဟသန္တပ္ပန္နယေ**  
**ပတ္တယော ဣပဏိယန္တပ္ပန္နယေ** **ပတ္တယော ဗုဒ္ဓိ-**  
**ဂဏ္ဍိယန္တပ္ပန္နယေ** **ပတ္တယော ဗဒ္ဓါသန္တပ္ပန္နယေ** **ပတ္တယော**  
**ဇဗ္ဗန္တပ္ပန္နယေ** **ပတ္တယော ကာဗ္ဗုဇာပတ္တယေ** **ပတ္တယော**  
**နိဗ္ဗိယန္တပ္ပန္နယေ** **ပတ္တယော ။**

(၂၀၉) **ခဏိယါဇာ ဇဗ္ဗော ဗိဇ္ဇန္တိယန္တပ္ပန္န**  
**ဇဗ္ဗန္တပ္ပန္န ကာဗ္ဗုဇာပတ္တယေ** **ပတ္တယော ဣပဏိ-**  
**ယန္တပ္ပန္နယေ** **ပတ္တယော ဗုဒ္ဓိဂဏ္ဍိယန္တပ္ပန္နယေ** **ပတ္တယော ။**

(၂၁၀) **ခဏိယါဇာ ဇဗ္ဗော ဗုဒ္ဓန္တိယန္တပ္ပန္န**  
**ဇဗ္ဗန္တပ္ပန္န ကာဗ္ဗုဇာပတ္တယေ** **ပတ္တယော ဣပဏိ-**  
**ယန္တပ္ပန္နယေ** **ပတ္တယော ဗုဒ္ဓိဂဏ္ဍိယန္တပ္ပန္နယေ** **ပတ္တယော ။**

(၂၁၀) **ဗိဇ္ဇန္တိယါဇာ စ ခဏိယါဇာ စ ဇဗ္ဗော**  
**ဗိဇ္ဇန္တိယန္တပ္ပန္န ဇဗ္ဗန္တပ္ပန္န ... ဗဟသန္တပ္ပန္နံ ဗုဒ္ဓိ-**  
**ဂဏ္ဍိယန္တပ္ပန္နံ ။**

មិច្ឆត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(២១៧) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងផង ធម៌ ដែលមិនទៀងផង ដោយ សហជាតប្បច្ច័យ ។

(២១៨) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយច្នាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(២១៩) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមាន សភាពខុសនឹងទៀង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប- និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២២០) ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមាន សភាពត្រូវនឹងទៀង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប- និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(២២១) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិន ទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង... បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២២២) មិច្ឆត្តនិយតោ ច អនិយតោ ច ធម្មា  
អនិយតស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បច្ឆាជាតំ  
អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

(២២៣) សម្មត្តនិយតោ ច អនិយតោ ច ធម្មា  
សម្មត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ ។

(២២៤) សម្មត្តនិយតោ ច អនិយតោ ច ធម្មា  
អនិយតស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បច្ឆាជាតំ  
អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

(២២៥) នហេតុយា តោស នអាម្មណោ នអធិ-  
បតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ តោស នសហជាតេ  
នវេ នអញ្ញាមញ្ញេ នវេ ននិស្សយេ នវេ នឧបនិស្សយេ  
តោស នបុរេជាតេ ឯកានិសេ នបច្ឆាជាតេ តោស  
នអាសេវនេ តោស នកម្មេ នវិញាតេ នអាហារេ  
តោស ។ សង្ខតំ ។ នមក្កេ តោស នសម្ម-  
យុត្តេ នវេ នវិប្បយុត្តេ សត្តំ នោអត្តិយា សត្តំ



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២២២) ធម៌ ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ... បានដល់សហជាតិ បច្ឆាជាតិ អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(២២៣) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ... បានដល់សហជាតិ និងបុរេជាតិ ។

(២២៤) ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវនឹងទៀងក្តី ធម៌ ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនទៀង ... បានដល់សហជាតិ បច្ឆាជាតិ អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

(២២៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ នក្កិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរប្បច្ច័យ និងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនសហជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអតោមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ និងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

មិច្ឆត្តិកេ បញ្ញាវិពោ

នោនត្ថិយា តេរស លោកិតេ តេរស លោអវិតេ  
សត្ត ។ ឃំ កណោតតំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

(២២៦) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ សត្ត ...  
នអធិបតិយា សត្ត នអនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ  
សត្ត នអញ្ញាមញ្ញេ ភីណិ នឧបទិស្សយេ សត្ត ។ បេ ។  
នមក្កេ សត្ត នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ  
នោនត្ថិយា សត្ត លោកិតេ សត្ត ។ ឃំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋយំ ។

(២២៧) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ បញ្ច ...  
អធិបតិយា អដ្ឋ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច  
សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ ភីណិ និស្សយេ តេរស  
ឧបទិស្សយេ សត្ត បុរាជាតេ ភីណិ បច្ឆាជាតេ  
ភីណិ អាសវនេ ភីណិ កម្មេ សត្ត វិហាកេ ឃំកំ

ម៉ឺនត្រីកៈ បញ្ជាវារៈ

ក្នុងនោនត្រីប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣  
 ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។  
 ចប់ បច្ចុដ្ឋិយៈ ។

(២២៦) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ  
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ  
 ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអញ្ញញ្ញប្បច្ច័យ មាន  
 វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនមគ្គប្ប-  
 ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្ប-  
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្រីប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង  
 នោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។  
 ចប់ អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយៈ ។

(២២៧) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ  
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥  
 ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧  
 ក្នុងនអញ្ញញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣  
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣  
 ក្នុងនបច្ចុប្បជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសោវនប្បច្ច័យ មានវារៈ  
 ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិបាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាហារេ សត្ត ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មន្តេ សត្ត  
 សង្ឃយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា តេរស  
 នត្តិយា សត្ត វិគតេ សត្ត អវិគតេ តេរស ។  
 ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

មិច្ឆត្តិកំ បណ្ណារសមំ និដ្ឋិតំ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងត្រៃយ្យប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ  
 និមិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣  
 ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុង  
 នតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ១៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោម ។  
 ចប់ មិច្ឆត្ថតិកៈ ទី ១៥ ។



មគ្គារម្មណត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

(២២៨) មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ  
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ ខន្ធ  
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ ... ។ មគ្គារម្មណំ  
 ធម្មំ បដិច្ច មក្កាធិបតី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-  
 យា មគ្គារម្មណំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច មក្កាធិបតី តយោ  
 ខន្ធ តយោ ខន្ធ បដិច្ច ឯកោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ ... ។  
 មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មក្កាធិបតី  
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ  
 ខន្ធ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មក្កាធិបតី ច តយោ  
 ខន្ធ ទេ ខន្ធ ... ។

(២២៩) មក្កហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច មក្កហេតុកោ  
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា មក្កហេតុកំ ឯកំ  
 ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ ... ។ មក្កហេតុកំ  
 ធម្មំ បដិច្ច មក្កាធិបតី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-  
 យា មក្កហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច មក្កាធិបតី  
 តយោ ខន្ធ ទេ ខន្ធ ... ។ មក្កហេតុកំ ធម្មំ

### មគ្គារម្មណតិកៈ

#### បដិច្ចវិវរៈ

(២២៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ខន្ធ ១ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ៣ នូវខន្ធ ២ ... ។ ពួកធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។

(២២៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ នូវខន្ធ ២ ... ពួកធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

បដិច្ច មក្កហេតុកោ ច មក្កាធិបតី ច ធម្មា ឧប្ប-  
ជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា មក្កហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច  
មក្កហេតុកោ ច មក្កាធិបតី ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ  
ខន្ធេ ... ។

(២៣០) មក្កាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មក្កាធិបតី  
ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា មក្កាធិបតី ឯកំ ខន្ធំ  
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ មក្កាធិបតី  
ធម្មំ បដិច្ច មក្ការម្មណោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-  
ដ្ឋយា មក្កាធិបតី ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច មក្ការម្មណោ  
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ មក្កាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច  
មក្កហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា មក្កា-  
ធិបតី ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច មក្កហេតុកោ តយោ ខន្ធា  
ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ មក្កាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មក្ការម្ម-  
ណោ ច មក្កាធិបតី ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-  
ដ្ឋយា មក្កាធិបតី ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច មក្ការម្មណោ  
ច មក្កាធិបតី ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។  
មក្កាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មក្កហេតុកោ ច មក្កាធិបតី



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ  
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ  
ជាហេតុក្តី មានមគ្គ ជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ  
ជាហេតុ នូវខន្ធ ២ . . . ។

(២៣០) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតី អាស្រ័យ នូវធម៌  
ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ  
ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតី នូវខន្ធ ២  
. . . ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
មានមគ្គ ជាអធិបតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣  
ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជា  
អធិបតី នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ អាស្រ័យ  
នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ  
ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ  
ជាអធិបតី នូវខន្ធ ២ . . . ។ ពួកធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្តី  
ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជា  
អធិបតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ  
ជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ  
ជាអធិបតី នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្តី ធម៌  
ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតី

មគ្គាម្មណគ្គិកោ បដិច្ចវារោ

ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា មគ្គាធិបតី ខន្ធ  
បដិច្ច មគ្គហេតុកា ច មគ្គាធិបតី ច ភយោ ខន្ធ  
ទ្វេ ខន្ធ ... ។

(២៣១) មគ្គាម្មណញ្ច មគ្គាធិបតីញ្ច ធម្មំ  
បដិច្ច មគ្គាម្មណោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា  
មគ្គាម្មណញ្ច មគ្គាធិបតីញ្ច ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច  
មគ្គាម្មណា ភយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។ មគ្គា-  
ម្មណញ្ច មគ្គាធិបតីញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មគ្គាធិបតី  
ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា មគ្គាម្មណញ្ច មគ្គា-  
ធិបតីញ្ច ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច មគ្គាធិបតី ភយោ ខន្ធ  
ទ្វេ ខន្ធ ... ។ មគ្គាម្មណញ្ច មគ្គាធិបតីញ្ច ធម្មំ  
បដិច្ច មគ្គាម្មណោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ  
ហេតុប្បដ្ឋយា មគ្គាម្មណញ្ច មគ្គាធិបតីញ្ច ឯកំ  
ខន្ធ បដិច្ច មគ្គាម្មណា ច មគ្គាធិបតី ច ភយោ  
ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

(២៣២) មគ្គហេតុកញ្ច មគ្គាធិបតីញ្ច ធម្មំ  
បដិច្ច មគ្គហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា  
មគ្គហេតុកញ្ច មគ្គាធិបតីញ្ច ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច  
មគ្គហេតុកា ភយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជា  
ហេតុក្តី មានមគ្គ ជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ  
ជាអធិបតី នូវខន្ធ ២ ... ។

(២៣១) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌  
ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតីផង ទើប  
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍  
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គ ជាអធិបតី  
ផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតី អាស្រ័យ នូវធម៌  
ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតីផង ទើប  
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី អា-  
ស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គ ជាអធិបតីផង  
ខន្ធ ២ ... ។ ពួកធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ  
ជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែល  
មានមគ្គ ជាអធិបតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣  
ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គ ជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១  
ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គ ជាអធិបតីផង នូវខន្ធ ២ ... ។

(២៣២) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
មានមគ្គ ជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតីផង ទើបកើតឡើង  
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ  
ខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុផង មានមគ្គ ជាអធិបតីផង នូវខន្ធ ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

មក្កហេតុកកញ្ច មក្កាធិបតីកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មក្កាធិបតី  
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា មក្កហេតុកកញ្ច មក្កា-  
 ធិបតីកញ្ច ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច មក្កាធិបតី តយោ ខន្ធា  
 ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ មក្កហេតុកកញ្ច មក្កាធិបតីកញ្ច ធម្មំ  
 បដិច្ច មក្កហេតុកកា ច មក្កាធិបតី ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ  
 ហេតុប្បច្ចយា មក្កហេតុកកញ្ច មក្កាធិបតីកញ្ច ឯកំ  
 ខន្ធំ បដិច្ច មក្កហេតុកកា ច មក្កាធិបតី ច តយោ  
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

(២៣៣) មក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មក្ការម្មណោ  
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អាវម្មណាប្បច្ចយា អធិបតីប្បច្ចយា  
 អនន្តរាប្បច្ចយា សមនន្តរាប្បច្ចយា សហជាតប្បច្ចយា  
 អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ច-  
 យា បុរាជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា កុម្មប្បច្ច-  
 យា អាហារាប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា លាណប្បច្ចយា  
 មក្កប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា  
 អត្ថប្បច្ចយា នត្ថប្បច្ចយា វិគតប្បច្ចយា អវិក-  
 តប្បច្ចយា ។

(២៣៤) ហេតុយា សត្តាស អាវម្មណោ  
 អធិបតីយា អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជា  
 ហេតុផល ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិផល ទើបកើតឡើង ព្រោះ  
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវ  
 ខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុផល មានមគ្គ ជាអធិបតិផល នូវខន្ធ ២  
 ... ។ ពួកធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ  
 ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុផល ធម៌ ដែល  
 មានមគ្គ ជាអធិបតិផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣  
 ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្តី មានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១  
 ដែលមានមគ្គ ជាហេតុផល មានមគ្គ ជាអធិបតិផល នូវខន្ធ ២ ... ។

(២៣៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌  
 ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ  
 អធិបតិប្បច្ច័យ អនន្តប្បច្ច័យ សមនន្តប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ  
 អពាមពាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ  
 អាសវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈាន-  
 ប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ  
 នត្ថិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ ។

(២៣៤) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ  
 អធិបតិប្បច្ច័យ អនន្តប្បច្ច័យ សមនន្តប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ

មគ្គាម្មណត្ថិកោ បដិច្ចវិកោ

អញ្ញាមញ្ញា និស្សយេ ឧបនិស្សយេ បុរេជានេ  
អាសវនេ កម្មេ អាហារេ វេទ្ធិយេ ណានេ មក្ក  
សម្បយុត្តេ វិប្បយុត្តេ អត្តិយា នត្តិយា វិគតេ  
អវិគតេ សត្តរស ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

(២៣៥) មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ  
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ មគ្គា-  
រម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

(២៣៦) មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ  
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ  
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ មគ្គា-  
រម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គាធិបតិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអ-  
ធិបតិប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច មគ្គា-  
ធិបតិ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ មគ្គារម្មណំ  
ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតិ ច ធម្មោ  
ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ  
បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតិ ច តយោ ខន្ធា  
ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

មគ្គារម្មណភ្នំកៈ បដិច្ចវារៈ

អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ  
អាសវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈាន-  
ប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយត្ថប្បច្ច័យ វិប្បយត្ថប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ  
នត្ថិប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត  
គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(២៣៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣  
អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្ខន្ធទ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ . . . ។

(២៣៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣  
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌  
ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍  
ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ  
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌  
ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ  
នូវធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ  
គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ  
នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៣៧) មក្កហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច មក្កហោតុកោ  
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មក្កហោតុកេ ខន្ធ  
 បដិច្ច មក្កហោតុកោ អធិបតិ ។ មក្កហោតុកំ ធម្មំ  
 បដិច្ច មក្កាធិបតិ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា  
 មក្កហោតុកេ ខន្ធ បដិច្ច មក្កាធិបតិ អធិបតិ ។  
 មក្កហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច មក្កហោតុកោ ច មក្កាធិ-  
 បតិ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ នអធិបតិប្បច្ចយា មក្កហោតុ-  
 កេ ខន្ធ បដិច្ច មក្កហោតុកោ ច មក្កាធិបតិ ច  
 អធិបតិ ។

(២៣៨) មក្កាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មក្កាធិបតិ ធម្មា  
 ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មក្កាធិបតី ខន្ធ បដិច្ច  
 មក្កាធិបតិ អធិបតិ មក្កាធិបតី ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច  
 តយោ ខន្ធ ខន្ធ ខន្ធ ... ។ មក្កាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច  
 មក្ការម្មណោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មក្កា-  
 ធិបតី ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច មក្ការម្មណោ តយោ ខន្ធ



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៣៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
 មានមគ្គ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌  
 ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានមគ្គ ជា  
 ហេតុ ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមាន  
 មគ្គ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌  
 ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានមគ្គ  
 ជាហេតុ ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិ-  
 បតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអ-  
 ធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ  
 ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ ។

(២៣៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
 មានមគ្គ ជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ-  
 ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានមគ្គ  
 ជាអធិបតិ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ  
 នូវខន្ធ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
 មានមគ្គ ជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣  
 ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ

មគ្គារម្មណ៍ក្រោយ បដិច្ចវាហេ

ទ្វេ ខន្ធ ... ។ មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មគ្គ-  
 ហេតុកោ ធម្មា ... នអធិបតីប្បច្ចយា មគ្គាធិបតី  
 ខន្ធ បដិច្ច មគ្គហេតុកោ អធិបតី ។ មគ្គាធិបតី  
 ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា  
 ឧប្បជ្ឈន្តិ នអធិបតីប្បច្ចយា មគ្គាធិបតី ឯកំ ខន្ធ  
 បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតី ច ភយោ ខន្ធ  
 ទ្វេ ខន្ធ ... ។ មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មគ្គហេតុ-  
 កោ ច មគ្គាធិបតី ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នអធិបតីប្ប-  
 ច្ចយា មគ្គាធិបតី ខន្ធ បដិច្ច មគ្គហេតុកោ ច  
 មគ្គាធិបតី ច អធិបតី ។

(២៣៧) មគ្គារម្មណាញ មគ្គាធិបតីញ ធម្មំ បដិច្ច  
 មគ្គារម្មណោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នអធិបតីប្បច្ចយា មគ្គា-  
 រម្មណាញ មគ្គាធិបតីញ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ  
 ភយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។ មគ្គារម្មណាញ មគ្គា-  
 ធិបតីញ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គាធិបតី ធម្មា ... នអធិ-  
 បតីប្បច្ចយា មគ្គារម្មណាញ មគ្គាធិបតីញ ឯកំ ខន្ធ  
 បដិច្ច មគ្គាធិបតី ភយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

មគ្គារម្មណត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

នូវខន្ធ ២... ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
 មានមគ្គជាអធិបតិ ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែល  
 មានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ។  
 ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី អា-  
 ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិ-  
 បតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គជាអធិ-  
 បតិក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ នូវខន្ធ ២... ។  
 ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី អា-  
 ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិ-  
 បតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី មានមគ្គជាអធិបតិ  
 ក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ ។

(២៣៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌  
 ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ទើបកើត  
 ឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍  
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គជាអធិបតិ  
 ផង ខន្ធ ២... ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ... ព្រោះ  
 នអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១  
 ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គជាអធិបតិផង នូវខន្ធ ២... ។

អរិយធម៌បំណែក អនុលោមត្រីកប្បដ្ឋានំ

មក្ការម្មណាញ មក្កាធិបតីញ ធម្មំ បដិច្ច មក្ការម្មណោ  
 ច មក្កាធិបតី ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ នអធិបតីប្បច្ចយា  
 មក្ការម្មណាញ មក្កាធិបតីញ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច  
 មក្ការម្មណោ ច មក្កាធិបតី ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ  
 ខន្ធោ ... ។

(២៤០) មក្កហេតុកញ មក្កាធិបតីញ ធម្មំ  
 បដិច្ច មក្កហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ នអធិប-  
 តីប្បច្ចយា មក្កហេតុកេ ច មក្កាធិបតី ច ខន្ធោ បដិច្ច  
 មក្កហេតុកោ អធិបតី ។ មក្កហេតុកញ មក្កាធិ-  
 បតីញ ធម្មំ បដិច្ច មក្កាធិបតី ធម្មោ ... មក្កហេតុ-  
 កេ ច មក្កាធិបតី ច ខន្ធោ បដិច្ច មក្កាធិបតី អធិ-  
 បតី ។ មក្កហេតុកញ មក្កាធិបតីញ ធម្មំ បដិច្ច  
 មក្កហេតុកោ ច មក្កាធិបតី ច ធម្មា ... នអធិប-  
 តីប្បច្ចយា មក្កហេតុកេ ច មក្កាធិបតី ច ខន្ធោ  
 បដិច្ច មក្កហេតុកោ ច មក្កាធិបតី ច អធិបតី ។

អភិធម្មប្រដិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ មានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គជាអធិបតិផង ខន្ធ ២ . . . ។

[២៤០] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង មានមគ្គជាអធិបតិផង ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង . . . គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង មានមគ្គជាអធិបតិផង ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង មានមគ្គជាអធិបតិផង ។

មគ្គារម្មណគ្រឹះ បដិច្ចវិហារ

(២៤១) មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ  
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នប្បរជាតប្បច្ចយា នបច្ឆាជាតប្ប-  
ច្ចយា បរិបុណ្ណា ទ្វេបិ ។

(២៤២) មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ  
ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ  
ទន្ធ�ំ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធន្តេ ... ។ មគ្គ-  
ារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គាធិបតី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ  
នអាសេវនប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ ទន្ធឱ បដិច្ច  
មគ្គាធិបតី តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធន្តេ ... ។ មគ្គ-  
ារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតី ច  
ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា មគ្គារម្មណំ ឯកំ ទន្ធឱ  
បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតី ច តយោ ទន្ធា  
ទ្វេ ទន្ធន្តេ ... ។

(២៤៣) មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មគ្គាធិបតី  
ធម្មោ ... នអាសេវនប្បច្ចយា មគ្គាធិបតី ឯកំ  
ទន្ធឱ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធន្តេ ... ។  
មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ...  
នអាសេវនប្បច្ចយា មគ្គាធិបតី ឯកំ ទន្ធឱ បដិច្ច  
មគ្គារម្មណោ តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធន្តេ ... ។

មត្តារម្មណត្តិកៈ បដិច្ចវិវា:

(២៤១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនសុវេជ្ជតប្បច្ច័យ និង  
នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ គឺ បច្ច័យទាំង ២ មានបរិច្ចណិរុចហើយ ។

(២៤២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ... ព្រោះនការសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣  
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍  
ទើបកើតឡើង ព្រោះនការសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ មានមគ្គជាអធិបតិ  
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ  
នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ... ព្រោះនការសវនប្បច្ច័យ គឺ  
ខន្ធ ៣ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១  
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។

(២៤៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអធិបតិ ... ព្រោះនការសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ  
នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ...  
ព្រោះនការសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍  
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ នូវខន្ធ ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

មត្តានិបតិ ធម្មំ បដិច្ច មត្តារម្មណោ ច មត្តានិបតិ  
 ច ធម្មា . . . នអាសេវនប្បច្ចយា មត្តានិបតិ ឯកំ  
 ខន្ធំ បដិច្ច មត្តារម្មណោ ច មត្តានិបតិ ច តយោ  
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

(២៤៤) មត្តារម្មណាញ មត្តានិបតិញ ធម្មំ បដិច្ច  
 មត្តារម្មណោ ធម្មា . . . នអាសេវនប្បច្ចយា មត្តារម្ម-  
 ណាញ មត្តានិបតិញ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច មត្តារម្មណា  
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ មត្តារម្មណាញ មត្តា-  
 និបតិញ ធម្មំ បដិច្ច មត្តានិបតិ ធម្មា . . . នអាសេ-  
 វនប្បច្ចយា មត្តារម្មណាញ មត្តានិបតិញ ឯកំ ខន្ធំ  
 បដិច្ច មត្តានិបតិ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។  
 មត្តារម្មណាញ មត្តានិបតិញ ធម្មំ បដិច្ច មត្តារម្មណោ  
 ច មត្តានិបតិ ច ធម្មា . . . នអាសេវនប្បច្ចយា មត្តា-  
 រម្មណាញ មត្តានិបតិញ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច មត្តារម្ម-  
 ណោ ច មត្តានិបតិ ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី  
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី . . . ព្រោះនការសេ-  
 នប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជា  
 អធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី នូវខន្ធ ២ . . . ។

(២៤២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង . . . ព្រោះន-  
 ការសេនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១  
 ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង នូវខន្ធ ២ . . . ។

ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជា  
 អារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង . . . ព្រោះនការសេ-  
 នប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ មានមគ្គជាអធិបតី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមាន  
 មគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌

ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ  
 នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង  
 . . . ព្រោះនការសេនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី  
 ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារ-  
 ម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ខន្ធ ២ . . . ។

មគ្គារម្មណត្តិកេ បដិច្ចវិហ

(២៤៥) មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ  
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា មគ្គារម្មណោ ខន្ធ  
 បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ចេតនា ។ មគ្គារម្មណំ ធម្មំ  
 បដិច្ច មគ្គាធិបតិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា  
 មគ្គារម្មណោ ខន្ធ បដិច្ច មគ្គាធិបតិ ចេតនា ។  
 មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតិ  
 ច ធម្មា ... នកម្មប្បដ្ឋយា មគ្គារម្មណោ ខន្ធ បដិច្ច  
 មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតិ ច ចេតនា ។

(២៤៦) មគ្គហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គហេតុកោ  
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា មគ្គហេតុកេ ខន្ធ  
 បដិច្ច មគ្គហេតុកោ ចេតនា ។ មគ្គហេតុកំ ធម្មំ  
 បដិច្ច មគ្គាធិបតិ ធម្មា ... នកម្មប្បដ្ឋយា មគ្គ-  
 ហេតុកេ ខន្ធ បដិច្ច មគ្គាធិបតិ ចេតនា ។ មគ្គ-  
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ  
 ច ធម្មា ... នកម្មប្បដ្ឋយា មគ្គហេតុកេ ខន្ធ បដិច្ច  
 មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច ចេតនា ។

មត្តារម្មណត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

(២២៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា មាន  
 មគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវខន្ធាន័យ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ។  
 ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍  
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ  
 អាស្រ័យ នូវខន្ធាន័យ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ។ ធម៌ ដែល  
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌  
 ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ . . . ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា  
 ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធាន័យ  
 ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ។

(២២៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមាន  
 មគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា មានមគ្គជា  
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវខន្ធាន័យ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ។ ធម៌ ដែល  
 មានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ . . . ព្រោះ  
 នកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា មានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវខន្ធាន័យ  
 ដែលមានមគ្គជាហេតុ ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមាន  
 មគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ . . . ព្រោះ  
 នកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា មានមគ្គជាហេតុក្តី មានមគ្គជាអធិបតិក្តី  
 អាស្រ័យ នូវខន្ធាន័យ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៤៧) មក្កាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច មក្កាធិបតី ធម្មោ  
... នកម្មប្បច្ចយា មក្កាធិបតី ខន្ធ បដិច្ច មក្កាធិ-  
បតី ចេតនា បញ្ច បញ្ចា ។

(២៤៨) មក្ការម្មណាញ មក្កាធិបតីញ ធម្មំ បដិច្ច  
មក្ការម្មណោ ធម្មោ ... នកម្មប្បច្ចយា ។ បវេម-  
យជនេ ភីណិ ។

(២៤៩) មក្កហេតុកញ មក្កាធិបតីញ ធម្មំ បដិច្ច  
មក្កហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា ។  
ទុតិយយជនេ ភីណិ បញ្ចា ។

(២៥០) មក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មក្ការម្មណោ  
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិហាកប្បច្ចយា បវេប្បណំ ។

(២៥១) មក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មក្ការម្មណោ  
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នមក្កប្បច្ចយា អហេតុកំ មក្ការម្ម-  
ណំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

(២៥២) មក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច មក្ការម្មណោ  
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា បវេប្បណំ ។  
អរូបន្តិ និយាមេតតំ ។

(២៥៣) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា  
សត្តរស នបុរេជាតេ សត្តរស នបច្ឆាជាតេ សត្តរស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៤៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអធិបតិ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា មានមគ្គជាអធិបតិ  
អាស្រ័យ នូវខន្ធចាំន់ឡាយ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ មានបញ្ញា ៥ ។

(២៤៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង . . . ព្រោះ  
នកម្មប្បច្ច័យ ។ ក្នុងបឋមយជនៈ ( តំណទី ១ ) មានវារៈ ៣ ។

(២៤៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមាន  
មគ្គជាហេតុផង ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ  
នកម្មប្បច្ច័យ ។ ក្នុងទុតិយយជនៈ ( តំណទី ២ ) មានបញ្ញា ៣ ។

(២៥០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ បរិច្ចណិ ។

(២៥១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣  
អាស្រ័យ នូវអហេតុកខ្លួន ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ខន្ធ ២ . . . ។

(២៥២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បរិច្ចណិ  
ហើយ ។ ពាក្យថាអរូប បណ្ឌិត គប្បីកំណត់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

(២៥៣) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ  
១៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ១៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ១៧

មញ្ញាម្មណត្តិកេ បដិច្ចវិកេ

នអាសេវនេ នវ នកក្ខេ សត្តរស នវិទានកេ  
សត្តរស នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ សត្តរស ។ ឯវំ  
កណោតត្ថំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

(២៥៤) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា សត្តរស  
... នបុរេជាតេ សត្តរស នបច្ឆាជាតេ សត្តរស  
នអាសេវនេ នកក្ខេ នវ នវិទានកេ នវិប្បយុត្តេ  
សត្តរស ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋយំ ។

(២៥៥) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ...  
អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។ សព្វត្ត  
ឯកំ ។ លារនេ សម្បយុត្តេ វិប្បយុត្តេ នត្តិយា  
វិកតេ អវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចុដ្ឋយានុលោមំ ។

បដិច្ចវិកេ និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចុយវារោមិ និស្សយវារោមិ  
សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវារសទិសោ ។

មគ្គារម្មណត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ក្នុងនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន មានវារៈ៧ ក្នុងនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន មានវារៈ១៧ ក្នុង  
និរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ក្នុងនិរោធិវិញ្ញាណ-  
ប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ បច្ចុទ្ទិយៈ ។

(២៥២) ក្នុងនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន មានវារៈ១៧ ព្រោះនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន...

ក្នុងនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន មានវារៈ១៧ ក្នុងនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន មានវារៈ១៧  
ក្នុងនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន និងនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន  
និងនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន មានវារៈ១៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចុទ្ទិយៈ ។

(២៥៥) ក្នុងនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ព្រោះនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន

... ក្នុងនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ក្នុងនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន មាន  
វារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ដូច  
គ្នា ។ ក្នុងនិរោធិវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន សម្បយុត្តប្បដ្ឋាន វិញ្ញាណប្បដ្ឋាន និង  
វិញ្ញាណប្បដ្ឋាន និងវិញ្ញាណប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត  
គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ បច្ចុទ្ទិយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចុទ្ទិយវារៈក្តី និងស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[២៥៦] មក្ការម្មណោ ធម្មោ មក្ការម្មណាស្ស  
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ មក្ការម្មណា  
ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន  
បដ្ឋយោ ។ បេ ។

[២៥៧] មក្ការម្មណោ ធម្មោ មក្កាធិបតិស្ស  
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ មក្ការម្មណា ហេតុ  
សម្បយុត្តកានំ មក្កាធិបតិនំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន  
បដ្ឋយោ ។

[២៥៨] មក្ការម្មណោ ធម្មោ មក្ការម្មណាស្ស ច  
មក្កាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-  
យោ ។ បេ ។ ឥមំនា ការណេន សត្តរស បញ្ញា  
កាតញ្ច ។

[២៥៩] មក្កហេតុកោ ធម្មោ មក្ការម្មណាស្ស  
ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អរិយា មក្កា  
វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ បដ្ឋវេក្ខន្តិ ចេតោចរិយញ្ញណេន មក្ក-  
ហេតុកកចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ មក្កហេតុកា  
ខន្ធា ចេតោចរិយញ្ញណាស្ស បុព្វេនិវាសាទុស្ស-  
តិញ្ញណាស្ស អនាគតិសញ្ញណាស្ស អាវុដ្ឋនាយ អា-  
រម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។



បញ្ហាវិវាទៈ

(២៥៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។

(២៥៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ មាន មគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមាន មគ្គជាអធិបតិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៥៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ បញ្ហា ១៧ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើដោយ ហេតុនេះចុះ ។

(២៥៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ដឹង នូវចិត្តរបស់មគ្គលម្អិតប្រកប ដោយចិត្ត មានមគ្គជាហេតុ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំង ឡាយ មានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោ- បរិយញ្ញាណ នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

មគ្គាវចនបិដក បញ្ញាវិហារ

(២៦០) មគ្គាហតុកោ ធម្មោ មគ្គាធិបតីស្ស  
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គា  
វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

(២៦១) មគ្គាហតុកោ ធម្មោ មគ្គារម្មណាស្ស  
ច មគ្គាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ ករំ កត្វា  
បច្ចវេក្ខន្តិ ។

(២៦២) មគ្គាធិបតី ធម្មោ មគ្គាធិបតីស្ស ធម្មស្ស  
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា  
មគ្គំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

(២៦៣) មគ្គាធិបតី ធម្មោ មគ្គារម្មណាស្ស ធម្មស្ស  
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា  
មគ្គំ បច្ចវេក្ខន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន មគ្គាធិបតីចិត្ត-  
សមធិស្ស ចិត្តំ ជានន្តំ មគ្គាធិបតី ខន្ធា ចេតោបរិ-  
យញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស អនាគ-  
តំសញ្ញាណាស្ស អារម្មណយ អារម្មណាប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

មគ្គារម្មណត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(២៦០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ  
ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(២៦១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអាម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយ  
ការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យ  
ជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(២៦២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ  
ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(២៦៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអាម្មណ៍ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ  
ចេញអំពីមគ្គ ពិចារណា នូវមគ្គ ដ៏ធំ នូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកប  
ដោយចិត្ត ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធ  
ទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវ  
ចេតោបរិយញ្ញាណ នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ  
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមភ្នំកប្បដ្ឋានំ

[២៦៤] មត្តាធិបតី ធម្មា មត្តារម្មណាស្ស ច  
មត្តាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

[២៦៥] មត្តហេតុកោ ច មត្តាធិបតី ច ធម្មា  
មត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខន្តិ ចេតោ-  
បរិយញ្ញណោន មត្តហេតុកមត្តាធិបតីចិត្តសមដ្ឋីស្ស  
ចិត្តំ ជានន្តិ មត្តហេតុកា ច មត្តាធិបតី ច ខន្ធ  
ចេតោបរិយញ្ញណាស្ស បុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញណាស្ស  
អនាគតសញ្ញណាស្ស អវដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

[២៦៦] មត្តហេតុកោ ច មត្តាធិបតី ច ធម្មា  
មត្តាធិបតីស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

[២៦៧] មត្តហេតុកោ ច មត្តាធិបតី ច  
ធម្មា មត្តារម្មណាស្ស ច មត្តាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(២៦៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអា-  
រម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទី  
គោរព ហើយពិចារណា ។

(២៦៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ  
ជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយ  
អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវ  
មគ្គ ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលមានមគ្គជាហេតុ  
និងដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធតាំងឡាយ  
ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃការ  
ពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសានុស្សតិញ្ញាណ និង  
អនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(២៦៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា  
អធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអារម្ម-  
ណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព  
ហើយពិចារណា ។

(២៦៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្តី ធម៌  
ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
មានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិផង

មគ្គាម្ពណគ្គិកេ បញ្ញាវិហេ

អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា  
មក្កំ កក្កំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

[២៦៨] មគ្គារម្មណោ ធម្មោ មគ្គារម្មណាស្ស  
ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតី  
មគ្គារម្មណាធិបតី សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិប-  
តីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៦៩] មគ្គារម្មណោ ធម្មោ មគ្គាធិបតីស្ស ធម្មស្ស  
អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតី មគ្គារម្ម-  
ណាធិបតី សម្បយុត្តកានំ មគ្គាធិបតីនំ ខន្ធានំ  
អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧០] មគ្គារម្មណោ ធម្មោ មគ្គារម្មណាស្ស ច  
មគ្គាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
សហជាតាធិបតី មគ្គារម្មណាធិបតី សម្បយុត្តកានំ  
មគ្គារម្មណានញ្ច មគ្គាធិបតីនញ្ច ខន្ធានំ អធិប-  
តីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧១] មគ្គហេតុកោ ធម្មោ មគ្គហេតុកស្ស  
ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតី  
មគ្គហេតុកាធិបតី សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិប-  
តីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មគ្គាម្ពណ្ណតិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ដោយការម្មណ្ណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ  
ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(២៦៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិ-  
បតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-  
យុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៦៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតា-  
ធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួក  
សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិប-  
តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជា  
អារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍  
ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ  
អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ  
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

(២៧២) មក្កហេតុកោ ធម្មោ មក្ការម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

(២៧៣) មក្កហេតុកោ ធម្មោ មក្កាធិបតិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ មក្កហេតុកោធិបតិ សម្បយុត្តកានំ មក្កាធិបតិនំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៤) មក្កហេតុកោ ធម្មោ មក្ការម្មណាស្ស ច មក្កាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

(២៧៥) មក្កហេតុកោ ធម្មោ មក្កហេតុកស្ស ច មក្កាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ មក្កហេតុកោធិបតិ សម្បយុត្តកានំ មក្កហេតុកានញ្ច មក្កាធិបតិនញ្ច ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៧២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(២៧៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(២៧៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

មគ្គារម្មណត្ថិកេ បញ្ញវិហ

[២៧៦] មគ្គាធិបតិ ធម្មោ មគ្គាធិបតិស្ស ធម្មស្ស  
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហ-  
 ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋ-  
 ហិត្វា ។ បេ ។ បច្ចវេក្ខន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ មគ្គា-  
 ធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

[២៧៧] មគ្គាធិបតិ ធម្មោ មគ្គារម្មណស្ស  
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ  
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរិយា មគ្គា  
 វុដ្ឋហិត្វា ។ បេ ។ បច្ចវេក្ខន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ  
 មគ្គាធិបតិ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ មគ្គារម្មណានំ  
 ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៨] មគ្គាធិបតិ ធម្មោ មគ្គហេតុកស្ស  
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ  
 មគ្គាធិបតិ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ មគ្គហេតុកានំ  
 ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៩] មគ្គាធិបតិ ធម្មោ មគ្គារម្មណស្ស  
 ច មគ្គាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។

មគ្គារម្មណត្តិកៈ បញ្ញាវិវេ:

(២៧៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និង  
សហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ  
។ បេ ។ ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ដែលមានមគ្គ  
ជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកុន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណា-  
ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ  
ចេញអំពីមគ្គ ។ បេ ។ ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ  
អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកុន្ធ  
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សជាតាធិបតិ  
គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកុន្ធ  
ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៧៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផល ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផល ដោយ  
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាធិបតិ អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា ។ បេ ។  
សហជាតាធិបតិ មត្តាធិបតិ អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ  
មត្តារម្មណានព្វ មត្តាធិបតីនព្វ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ច-  
យេន បច្ចយោ ។

(២៨០) មត្តាធិបតិ ធម្មា មត្តហេតុកស្ស ច  
មត្តាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
សហជាតាធិបតិ មត្តាធិបតិ អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ  
មត្តហេតុកានព្វ មត្តាធិបតីនព្វ ខន្ធានំ អធិប-  
តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨១) មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតិ ច ធម្មា  
មត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
សហជាតាធិបតិ មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតិ ច អធិ-  
បតិ សម្មយុត្តកានំ មត្តារម្មណានំ ខន្ធានំ អធិប-  
តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨២) មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតិ ច ធម្មា  
មត្តាធិបតិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
សហជាតាធិបតិ មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតិ ច  
អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ មត្តាធិបតីនំ ខន្ធានំ អធិ-  
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មចំណីក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ។ បេ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជា ការម្មណ៍ផង មានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៨០) ធមិ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធមិ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៨១) ធមិ ដែលមានមគ្គជា ការម្មណ៍ក្តី ធមិ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានមគ្គជា ការម្មណ៍ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ ដែលមានមគ្គជា ការម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជា ការម្មណ៍ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៨២) ធមិ ដែលមានមគ្គជា ការម្មណ៍ក្តី ធមិ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ ដែលមានមគ្គជា ការម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

មគ្គារម្មណគ្លីពេ បញ្ញាវិហារ

(២៨៣) មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតិ ច ធម្មា  
 មគ្គារម្មណាស្ស ច មគ្គាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស អធិប-  
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ មគ្គារម្មណា  
 ច មគ្គាធិបតិ ច អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ មគ្គារម្ម-  
 ណានញ្ច មគ្គាធិបតិនញ្ច ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

(២៨៤) មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច ធម្មា  
 មគ្គារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 អារម្មណាធិបតិ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ ករុំ  
 កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

(២៨៥) មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច ធម្មា  
 មគ្គហេតុកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 សហជាតាធិបតិ មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច  
 អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ មគ្គហេតុកានំ ខន្ធានំ  
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៨៦) មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច  
 ធម្មា មគ្គាធិបតិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។

មគ្គារម្មណត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(២៨៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជា  
អធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី  
គឺ អធិបតីធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី  
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែល  
មានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

(២៨៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា  
អធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអធិ-  
បតីប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតី គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ  
ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(២៨៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា  
អធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយអធិបតី-  
ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី គឺ អធិបតីធម៌ ដែលមានមគ្គជា  
ហេតុក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ  
ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

(២៨៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ  
ជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី បាន  
ដល់អារម្មណាធិបតី និងសហជាតាធិបតី ។ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាធិបតិ អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា ។ បេ ។  
សហជាតាធិបតិ មត្តហេតុកា ច មត្តាធិបតិ ច  
អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ មត្តាធិបតីនំ ខន្ធានំ អធិ-  
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨៧] មត្តហេតុកោ ច មត្តាធិបតិ ច ធម្មា  
មត្តារម្មណាស្ស ច មត្តាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស អធិ-  
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ អរិយា  
មត្តា ។ បេ ។ បច្ចវេក្ខន្តិ ។

[២៨៨] មត្តហេតុកោ ច មត្តាធិបតិ ច ធម្មា  
មត្តហេតុកស្ស ច មត្តាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស អធិ-  
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ មត្តហេតុ-  
កោ ច មត្តាធិបតិ ច អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ មត្ត-  
ហេតុកានញ្ច មត្តាធិបតីនញ្ច ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ច-  
យេន បច្ចយោ ។

[២៨៩] មត្តារម្មណា ធម្មា មត្តារម្មណាស្ស  
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា  
មត្តារម្មណា ខន្ធា បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ មត្តារម្មណានំ  
ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារដ្ឋនា



អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ។ បេ ។ ឯសហ-  
ជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ដែលមាន  
មគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជា  
អធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៨៧) ធមិ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធមិ ដែលមានមគ្គជា  
អធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធមិ  
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណា-  
ធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ (ចេញ) អំពីមគ្គ ។ បេ ។ ហើយ  
ពិចារណា ។

(២៨៨) ធមិ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធមិ ដែលមានមគ្គ  
ជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធមិ ដែល  
មានមគ្គ ជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតា-  
ធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុក្តី ដែលមានមគ្គជា  
អធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង  
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៨៩) ធមិ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃ  
ធមិ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួក  
ខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ  
ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ការដ្ឋនៈ

មគ្គាម្ពណគ្គិកេ បញ្ញាវិហ

មគ្គាម្ពណ្ណានំ ខន្ធានំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(២៧០) មគ្គាម្ពណ្ណោ ធម្មោ មគ្គាធិបតិស្ស  
ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា  
មគ្គាម្ពណ្ណា ខន្ធា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ មគ្គាធិបតិទំ  
ខន្ធានំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អារដ្ឋេនា មគ្គាធិ-  
បតិទំ ខន្ធានំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(២៧១) មគ្គាម្ពណ្ណោ ធម្មោ មគ្គាម្ពណ្ណាស្ស  
ច មគ្គាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន  
បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា មគ្គាម្ពណ្ណា ខន្ធា បច្ឆិមាទំ  
បច្ឆិមាទំ មគ្គាម្ពណ្ណានញ្ច មគ្គាធិបតិនញ្ច ខន្ធានំ  
អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អារដ្ឋេនា មគ្គាម្ពណ្ណា-  
នញ្ច មគ្គាធិបតិនញ្ច ខន្ធានំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន  
បច្ឆយោ ។

(២៧២) មគ្គាធិបតិ ធម្មោ មគ្គាធិបតិស្ស ធម្មស្ស  
អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា មគ្គាធិបតិ  
ខន្ធា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ មគ្គាធិបតិទំ ខន្ធានំ អនន្ត-  
រវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

មគ្គារម្មណភ្នំកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអនន្តរឫច្ច័យ ។

(២៧០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរឫច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរឫច្ច័យ ការវដ្តនា ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរឫច្ច័យ ។

(២៧១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអនន្តរឫច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអនន្តរឫច្ច័យ ការវដ្តនា ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអនន្តរឫច្ច័យ ។

(២៧២) ធម៌ ដែលមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរឫច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរឫច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមភិក្ខុប្បដ្ឋានំ

(២៧៣) មត្តាធិបតី ធម្មោ មត្តារម្មណាស្ស  
ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា  
មត្តាធិបតី ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ មត្តារម្មណានំ  
ខន្ធានំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(២៧៤) មត្តាធិបតី ធម្មោ មត្តារម្មណាស្ស ច  
មត្តាធិបតីស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ  
បុរិមា បុរិមា មត្តាធិបតី ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ  
មត្តារម្មណានត្ថំ មត្តាធិបតីនត្ថំ ខន្ធានំ អនន្ត-  
រវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(២៧៥) មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតី ច ធម្មោ  
មត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ  
បុរិមា បុរិមា មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតី ច ខន្ធា  
បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ មត្តារម្មណានំ ខន្ធានំ អនន្ត-  
រវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(២៧៦) មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតី ច ធម្មោ  
មត្តាធិបតីស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ  
បុរិមា បុរិមា មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតី ច ខន្ធា  
បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ មត្តាធិបតីនំ ខន្ធានំ អនន្តរវ្យច្ឆ-  
យេន បច្ឆយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៧៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

(២៧៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

(២៧៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

(២៧៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

មគ្គាវចនបិដក បញ្ញាវិញ្ញាណ

(២៩៧) មគ្គាវចនបិដក ច មគ្គាវចនបិដក ច ធម្មា  
មគ្គាវចនបិដក ច មគ្គាវចនបិដក ច ធម្មស្ស អនន្ត-  
រវដ្តយោ បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា មគ្គាវចនបិដក ច  
មគ្គាវចនបិដក ច ខន្ធិ បដ្ឋិមា បដ្ឋិមា មគ្គាវចនបិដក ច  
មគ្គាវចនបិដក ច ខន្ធិ អនន្តរវដ្តយោ បដ្ឋយោ ។

(២៩៨) មគ្គាវចនបិដក ធម្មា មគ្គាវចនបិដក  
ធម្មស្ស សមនន្តរវដ្តយោ បដ្ឋយោ អនន្តរសនិសំ ។  
សហជាតវដ្តយោ បដ្ឋយោ អញ្ញមញ្ញវដ្តយោ  
បដ្ឋយោ និស្សយវដ្តយោ បដ្ឋយោ តិស្សបិ សត្ត-  
រស បញ្ញា កាកញា ។

(២៩៩) មគ្គាវចនបិដក ធម្មា មគ្គាវចនបិដក ធម្មស្ស  
ឧបនិស្សយវដ្តយោ បដ្ឋយោ អនន្តរឧបនិស្សយោ  
បកត្តឧបនិស្សយោ ។ បកត្តឧបនិស្សយោ បដ្ឋវេក្ខណា  
បដ្ឋវេក្ខណាយ ឧបនិស្សយវដ្តយោ បដ្ឋយោ ។

(៣០០) មគ្គាវចនបិដក ធម្មា មគ្គាវចន-  
បិដក ធម្មស្ស ឧបនិស្សយវដ្តយោ បដ្ឋ-  
យោ អនន្តរឧបនិស្សយោ បកត្តឧបនិស្សយោ ។  
បកត្តឧបនិស្សយោ បដ្ឋវេក្ខណា បដ្ឋវេក្ខ-  
ណាយ ឧបនិស្សយវដ្តយោ បដ្ឋយោ ។

មគ្គារម្មណត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(២៧៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(២៧៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ គឺ បទទាំងអស់ ប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តាមត្តាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ បញ្ញាទាំង ១៧ បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើឲ្យដូចគ្នា ក្នុងបទទាំងបីផងចុះ ។

(២៧៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តប្រនិស្ស័យ និងបកត្ថប្រនិស្ស័យ ។ បកត្ថប្រនិស្ស័យ គឺ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣០០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តប្រនិស្ស័យ និងបកត្ថប្រនិស្ស័យ ។ បកត្ថប្រនិស្ស័យ គឺ ការពិចារណា (ជាបច្ច័យ) នៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។





អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣០១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយឧប- និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣០២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថូ- បនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្ស- យប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣០៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អា- រម្មណូបនិស្ស័យ គឺ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(៣០៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតី ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។

ဗန္ဓာဗျူဟာပိတေ ပဏ္ဍိတော

ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော ပဗေဓော ဗန္ဓာ ဝိဇ္ဇာယန္တိ ဗန္ဓာ  
ဇာတိယော ဗန္ဓာ ဝိဇ္ဇာယန္တိ ဗန္ဓာ ဝိဇ္ဇာယန္တိ  
ယန္တိ ဗန္ဓာယော ဗန္ဓာယော ။

(၅၀၄) ဗန္ဓာပဏ္ဍိတော ဝိဇ္ဇာ ဗန္ဓာဗျူဟာယော  
ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ  
ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ  
ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ။

(၅၀၅) ဗန္ဓာပဏ္ဍိတော ဝိဇ္ဇာ ဗန္ဓာပဏ္ဍိတဗျူဟာယော  
ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ  
ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော  
ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ  
ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ။

(၅၀၆) ဗန္ဓာပဏ္ဍိတော ဝိဇ္ဇာ ဗန္ဓာပဏ္ဍိတဗျူဟာယော  
ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ  
ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော  
ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ  
ပဏ္ဍိတဗျူဟာယော ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ ။

មគ្គារម្មណត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

បកក្ខបនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣  
ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៣០៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយ  
ឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យបនិស្ស័យ គឺ ព្រះអរិយៈទាំង-  
ឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ ខ្យមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(៣០៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយ  
ឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់បកក្ខបនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១ ជាបច្ច័យ  
នៃមគ្គទី ២ ។ បេ ។ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៣០៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យ-  
បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកក្ខបនិស្ស័យ ។ បកក្ខបនិស្ស័យ  
គឺ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២  
ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា  
ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣០៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យូប-  
និស្ស័យ អនន្តបូជនិស្ស័យ និងបកត្យូបនិស្ស័យ ។ បកត្យូបនិស្ស័យ  
គឺ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្ស-  
យប្បច្ច័យ ។

(៣០៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្យូបនិស្ស័យ  
គឺ មគ្គទី ១ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្ស-  
យប្បច្ច័យ ។

(៣១០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយឧបនិស្ស-  
យប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យូបនិស្ស័យ អនន្តបូជនិស្ស័យ និងបកត្យូ-  
បនិស្ស័យ ។ បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការ  
ពិចារណា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣១១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១ ។ បេ ។  
ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

មត្តារម្មណ្ឌត្ថិកេ បញ្ញាវិញ

(៣០២) មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតិ ច ធម្មា  
មត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកកត្តបនិស្សយោ ។ បក-  
ត្តបនិស្សយោ បច្ចវេក្ខណា បច្ចវេក្ខណាយ ឧប-  
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣០៣) មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតិ ច ធម្មា  
មត្តាធិបតិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកកត្តបនិស្សយោ ។ បក-  
ត្តបនិស្សយោ បច្ចវេក្ខណា បច្ចវេក្ខណាយ ឧប-  
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣០៤) មត្តារម្មណោ ច មត្តាធិបតិ ច ធម្មា  
មត្តារម្មណាស្ស ច មត្តាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-  
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-  
ត្តបនិស្សយោ ។ បកកត្តបនិស្សយោ បច្ចវេក្ខណា  
បច្ចវេក្ខណាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣០៥) មត្តហេតុកោ ច មត្តាធិបតិ ច ធម្មា  
មត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្តា  
មត្តំ ករំ កត្តា បច្ចវេក្ខនិ ។

មត្តារម្មណភិក្ខុៈ បញ្ញាវារៈ

[៣១២] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ  
ជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។  
បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា  
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១៣] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមាន  
មគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។  
បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១៤] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែល  
មានមគ្គអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង  
ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់  
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ការ  
ពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១៥] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា  
អធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយឧប-  
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យបនិស្ស័យ គឺ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ  
ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣០៦] មត្តហេតុកោ ច មត្តាធិបតិ ច ធម្មា  
មត្តហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ បកត្វបនិស្សយោ បវមោ មត្តោ ទុតិយស្ស  
មត្តស្ស តតិយោ មត្តោ ចតុត្ថស្ស មត្តស្ស ឧប-  
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០៧] មត្តហេតុកោ ច មត្តាធិបតិ ច  
ធម្មា មត្តាធិបតិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ  
បកត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ បវមោ  
មត្តោ ទុតិយស្ស មត្តស្ស តតិយោ មត្តោ ចតុត្ថស្ស  
មត្តស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០៨] មត្តហេតុកោ ច មត្តាធិបតិ ច ធម្មា  
មត្តារម្មណស្ស ច មត្តាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-  
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ  
អរិយា មត្តោ វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

[៣០៩] មត្តហេតុកោ ច មត្តាធិបតិ ច ធម្មា  
មត្តហេតុកស្ស ច មត្តាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស  
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្វបនិស្សយោ



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣១៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ  
ជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយឧបនិស្សៈ  
យប្បច្ច័យ បានដល់បកត្យុបនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ  
ទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៣១៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា  
អធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ដោយឧបនិស្សៈ  
យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្យុបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្យុប-  
និស្ស័យ ។ បកត្យុបនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២  
មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

(៣១៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ  
ជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ម-  
ណ្យុបនិស្ស័យ គឺ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ  
ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

(៣១៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអ-  
ធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមាន  
មគ្គ ជាអធិបតីផង ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់បកត្យុបនិស្ស័យ



មត្តារម្មណត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

៖ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃ  
មគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣២០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។  
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមាន  
មគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

(៣២១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ បញ្ញា ៧ បណ្ឌិត  
ត្រូវធ្វើឲ្យប្រហែលគ្នា នឹងអនន្តប្បច្ច័យចុះ ។ ការពិចារណា បណ្ឌិត  
មិនត្រូវធ្វើឡើយ ។

(៣២២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-  
ជាតប្បច្ច័យ គឺ នានាណិកៈ មិនមានទេ ឯបញ្ញា ១៧ បណ្ឌិត  
ត្រូវធ្វើផងចុះ ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃ  
ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ច័យទាំង ៧ នេះ មានបញ្ញា ១៧  
ប្រហែលគ្នា នឹងហេតុប្បច្ច័យដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

វិកតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនន្តរសទិសា ។ អវិក-  
តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សត្តរស បញ្ញា ។

[៣២៣] ហេតុយា សត្តរស អារម្មណេ នវ  
អធិបតិយា ឯកវិស អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ  
សហជាតេ សត្តរស អញ្ញមញ្ញេ សត្តរស ទិស្សយេ  
សត្តរស ឧបទិស្សយេ ឯកវិស អាសេវនេ នវ  
កក្កេ សត្តរស អាហារេ វេទ្ធិយេ យានេ មត្ត  
សម្បយុត្តេ សត្តរស អត្តិយា សត្តរស នត្តិយា នវ  
វិកតេ នវ អវិកតេ សត្តរស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមំ ។

[៣២៤] មត្តារម្មណោ ធម្មោ មត្តារម្មណាស្ស  
ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបទិស្ស-  
យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣២៥] មត្តារម្មណោ ធម្មោ មត្តាធិបតិស្ស  
ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបទិស្ស-  
យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ គឺ ប្រហែលគ្នា នឹងអនន្តរប្បច្ច័យ  
ដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ គឺ មានបញ្ហា ១៧ ។

(៣២៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ១៧ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិ-  
យប្បច្ច័យ ណានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ និងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ១៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង  
វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត  
គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៣២៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣២៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។



មគ្គារម្មណត្តិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(៣២៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយ សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣២៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានមគ្គជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្ស- យប្បច្ច័យ ។

(៣២៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣២៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា- តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៣០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអា- រម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៣១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយ សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។





អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៣២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៣៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ដោយភារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៣៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៣៥) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយ  
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៣៦) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយ  
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៣៧) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមាន  
មគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាភារម្មណ៍ ដោយ  
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

មគ្គាម្ពណគ្គិកេ បញ្ញាវិពេ

[ ៣៣៨ ] មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតិ ច ធម្មា  
មគ្គាធិបតិស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[ ៣៣៩ ] មគ្គារម្មណោ ច មគ្គាធិបតិ ច  
ធម្មា មគ្គារម្មណាស្ស ច មគ្គាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស  
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

[ ៣៤០ ] មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច ធម្មា  
មគ្គារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[ ៣៤១ ] មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច ធម្មា  
មគ្គហេតុកស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[ ៣៤២ ] មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច ធម្មា  
មគ្គាធិបតិស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[ ៣៤៣ ] មគ្គហេតុកោ ច មគ្គាធិបតិ ច  
ធម្មា មគ្គារម្មណាស្ស ច មគ្គាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស  
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

មគ្គារម្មណត្តិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(៣៣៨) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ  
ជាអធិបត្តិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយសហ-  
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៣៩) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គ  
ជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌  
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤០) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា  
អធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអារម្ម-  
ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤១) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា  
អធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយសហជា-  
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤២) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា  
អធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយសហជា-  
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤៣) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា  
អធិបតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមាន  
មគ្គជាអធិបតិផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៣៤៤) មត្តហេតុកោ ច មត្តាធិបតិ ច  
ធម្មា មត្តហេតុកស្ស ច មត្តាធិបតិស្ស ច ធម្មស្ស  
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន  
បដ្ឋយោ ។

(៣៤៥) នហេតុយា ឯកវិស នអារម្មណេ សត្ត-  
រស នអារម្មណេ គហិតេ បកតារម្មណាម្បិ ឧបនិ-  
ស្សយារម្មណាម្បិ ទ្វេ ធិដ្ឋនិ នអធិបតិយា ឯកវិស  
នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នសហជាតេ នអពាមពោ  
ននិស្សយេ នឧបនិស្សយេ នបុរេជាតេ នបច្ឆាជាតេ  
នអាសវនេ នកម្មេ នវិហិតេ នអាហារេ នស្រ្តិយេ  
នលារនេ នមត្តេ នសម្បយុត្តេ នវិប្បយុត្តេ នោអត្តិ-  
យា នោនត្តិយា នោវិគតេ នោអវិគតេ ឯកវិស ។  
ឯវំ គណោតត្បំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

(៣៤៦) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ សត្ត-  
រស . . . នអធិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ  
នឧបនិស្សយេ នបុរេជាតេ នបច្ឆាជាតេ នអាស-  
វនេ នកម្មេ នវិហិតេ នអាហារេ នស្រ្តិយេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៣៤៤) ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមានមគ្គជា  
អធិបតីក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផល ធម៌ ដែល  
មានមគ្គជាអធិបតីផល ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-  
និស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៤៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ១៧ កាលបើនការម្មណប្បច្ច័យ លោកសង្គ្រោះយកហើយ  
ការម្មណ៍ទាំងពីរ គឺ បកតារម្មណ៍ក្តី ឧបនិស្សយារម្មណ៍ក្តី រមែងដាច់  
ចេញពីគ្នា ក្នុងនអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ  
នសមនន្តរាប្បច្ច័យ នសហជាតប្បច្ច័យ នអពាមពាប្បច្ច័យ ននិស្សយ-  
ប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ  
នអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ ន-  
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នសម្បយក្កប្បច្ច័យ  
នប្បវិយក្កប្បច្ច័យ នោអតិប្បច្ច័យ នោនតិប្បច្ច័យ នោវិតតប្បច្ច័យ និង  
នោអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនិយៈ ។

(៣៤៦) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ  
. . . ក្នុងនអធិបតីប្បច្ច័យ នអនន្តរាប្បច្ច័យ នសមនន្តរាប្បច្ច័យ នឧប-  
និស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្ប-  
ច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ

មង្គារម្មណត្តិកេ បញ្ញាវិពេ

នណាទេ នមក្កេ នវិប្បយុត្តេ នោនត្តិយា នោវិគតេ  
សត្តរស ។ ឃំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

(៣៤៧) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ... អនិ-  
បតិយា ឃករឹស អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-  
ជាតេ សត្តរស អញ្ញមញ្ញេ សត្តរស និស្សយេ សត្ត-  
រស ឧបនិស្សយេ ឃករឹស អាសេវនេ នវ កម្ម-  
សត្តរស អាហារេ សត្តរស ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មក្កេ  
សម្បយុត្តេ សត្តរស អត្តិយា សត្តរស នត្តិយា នវ  
វិគតេ នវ អវិគតេ សត្តរស ។ ឃំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បញ្ញាវិពេ និដ្ឋិតោ ។

មង្គារម្មណត្តិកំ សោឡសមំ និដ្ឋិតំ ។



មគ្គារម្មណត្ថិកៈ បញ្ញាវារៈ

នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ នោនត្ថិប្បច្ច័យ និន្ទ  
នោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ: ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចន័យៈ ។

(៣៤៧) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ: ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ

... ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ: ២១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ: ៧

ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ: ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ: ១៧

ក្នុងអពាមភាប្បច្ច័យ មានវារៈ: ១៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ: ១៧

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ: ២១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ: ៧

ក្នុងភម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ: ១៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ: ១៧

ក្នុងវត្ថុនិយមប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ និន្ទសម្បយុត្តប្បច្ច័យ

មានវារៈ: ១៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ: ១៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ: ៧

ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ: ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ: ១៧ ។ បណ្ឌិត

គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បញ្ញាវារៈ ។

ចប់ មគ្គារម្មណត្ថិក. ទី ១៦ ។

ឧប្បន្ទតិកំ

បញ្ញាវិវោ

(៣៤៨) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្នា ហេតុ សម្បយុត្ត-  
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានេត្ត រូបានំ ហេតុប្បច្ច-  
 យេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ឧប្បន្នា ហេតុ  
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កេដត្តា ច រូបានំ ហេតុ-  
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៤៩) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្នំ ចក្កំ អនិច្ចតោ  
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ  
 តំ អារត្ត រាតោ ឧប្បន្នតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បន្នតិ វិចិត្តិញ្ចា...  
 ឧទ្ធច្ចំ ... ទោមនស្សំ ... ឧប្បន្នំ សោតំ ... យានំ  
 ជីវំ កាយំ រូបេ សន្នេ កន្ធនេ រសេ ដោដ្ឋព្វេ វត្តំ ...  
 ឧប្បន្នោ ខន្ធនោ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្ស-  
 តិ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បន្នតិ ទិព្វេន ចក្កុនា  
 រូបំ បស្សតិ ទិញ្ចាយ សោតនាតុយា សន្នំ សុណាតិ  
 ឧប្បន្នា ខន្ធា ឥន្ទ្រិវិជញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្ម-  
 ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



ឧប្បន្តតិកៈ

បញ្ញាវិវរៈ

(៣៤៨) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
 កើតឡើងហើយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលកើតឡើង  
 ហើយ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្តផង នៃពួកចិត្តសម្មជានុរូបផង  
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃ  
 ពួកសម្បយុត្តកកន្តផង នៃពួកកងតារូបផង កងខណៈនៃបដិសន្ធិ  
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣៤៩) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
 កើតឡើងហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវ  
 ចុក្ខុ ដែលកើតឡើងហើយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ក៏ត្រេក  
 អរ រីករាយ រាលៈ ប្រារព្ធ នូវចុក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង  
 វិចិក្ខុច្ចា . . . ឧទ្ធច្ចៈ . . . ទោមនស្ស . . . នូវត្រចៀក ដែលកើតឡើង  
 ហើយ . . . នូវប្រមុះ អណ្តាត កាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួក  
 រស ពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ . . . ឃើញច្បាស់ នូវពួកខន្ធ ដែលកើតឡើង  
 ហើយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ។ បេ ។ ទោមនស្ស  
 កើតឡើង បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវរូប ដោយទិព្វចុក្ខុ ព្វ នូវសំឡេង  
 ដោយទិព្វសោតធាតុ ពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃ  
 ការពិចារណា នូវឥទ្ធិវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

ឧប្បន្នក្កិកេ បញ្ញាវិហារ

[ ៣៥០ ] អនុប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុប្បន្នេ រូបេ ...  
 សន្និ កន្ធិ រសេ ជាដដេត្វេ ... អនុប្បន្នេ ខន្ធិ  
 អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ ។ បេ ។  
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ អនុប្បន្នា ខន្ធា ឥន្ទ្រិវិធិញ្ញា-  
 ណាស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស អនាគតំសញ្ញាណាស្ស  
 អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[ ៣៥១ ] ឧប្បាទី ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បាទី ចក្កំ ...  
 កាយំ រូបេ សន្និ កន្ធិ រសេ ជាដដេត្វេ វត្ថុំ ...  
 ឧប្បាទី ខន្ធិ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ ។ បេ ។  
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បាទី ខន្ធា ឥន្ទ្រិវិធិញ្ញា-  
 ណាស្ស ។ បេ ។ អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

[ ៣៥២ ] ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណានិបតិ សហ-  
 នាតានិបតិ ។ អារម្មណានិបតិ ឧប្បន្នំ ចក្កំ  
 ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ តំ ករំ កត្វា  
 ។ បេ ។ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ឧប្បន្នំ សោតំ ...

ឧប្បន្តត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៥០) ធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ ទូរពួករូប ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ . . . ទូរពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ . . . ទូរពួកខន្ធ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ថាមិន ទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខន្ធ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកខន្ធ ដែល មិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ទូរឥន្ទ្រវិធាណា ចេតោបរិយញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

(៣៥១) ធម៌ ដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើត ឡើងហើយ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល (ឃើញច្បាស់) ទូរចក្ខុ ដែលកំពុងកើតឡើង . . . ទូរកាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ . . . ទូរពួកខន្ធ ដែលកំពុងកើតឡើង ថាមិនទៀង ជា ទុក្ខ មិនមែនខន្ធ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកខន្ធ ដែល កំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ទូរឥន្ទ្រវិធាណា ។ បេ ។ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

(៣៥២) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល កើតឡើងហើយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និង សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ ទូរចក្ខុ ដែលកើត ឡើងហើយ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ ធ្វើ ទូរចក្ខុនោះ ឲ្យ ជាទីគោរព ។ បេ ។ ទិដ្ឋិ កើតឡើង ទូរត្រចៀក ដែលកើតឡើងហើយ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

យានំ ជីវិតំ កាយំ រូបេ សន្តេ កន្ធិ រសេ ដោដ្ឋព្វេ  
 វត្ថុំ . . . ឧប្បន្នោ ខន្ធិ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិ-  
 នន្តតិ តំ ករុំ កត្វា រាកោ ឧប្បជ្ឈតិ ។ បេ ។ សហ-  
 ជាតាធិបតិ ឧប្បន្នោ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ចិត្ត-  
 សម្មដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

( ៣៥៣ ) អនុប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ អនុប្បន្នោ  
 រូបេ . . . សន្តេ កន្ធិ រសេ ដោដ្ឋព្វេ . . . អនុប្បន្នោ  
 ខន្ធិ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ ករុំ កត្វា  
 រាកោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

( ៣៥៤ ) ឧប្បាទិ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ឧប្បាទិ  
 ចក្កំ . . . កាយំ រូបេ . . . ដោដ្ឋព្វេ វត្ថុំ . . . ឧប្បាទិ  
 ខន្ធិ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ ករុំ កត្វា  
 រាកោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ច្រមុះ អណាត កាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួករស ពួក  
 ផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ... បុគ្គល ធ្វើ នូវពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យ  
 ជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវពួកខន្ធនោះ ដែល  
 កើតឡើងហើយ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។ បេ ។ ឯសហជា-  
 តាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃពួក  
 សម្បយុត្តកធមិផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៣៥៣) ធមិ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធមិ  
 ដែលកើតឡើងហើយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ  
 បុគ្គល (ធ្វើ) នូវពួករូប ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ... នូវពួក  
 សំឡេង ពួកក្លិន ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ ... បុគ្គល ធ្វើ នូវពួកខន្ធ  
 ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ  
 រាគៈ ធ្វើ នូវពួកខន្ធនោះ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ឲ្យជាទីគោ-  
 រព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៣៥៤) ធមិ ដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យ នៃធមិ ដែល  
 កើតឡើងហើយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ  
 បុគ្គល ធ្វើ នូវបុគ្គុ ដែលកំពុងកើតឡើង ... នូវកាយ ពួករូប ...  
 នូវពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ ... ធ្វើ នូវពួកខន្ធ ដែលកំពុងកើតឡើង ឲ្យជាទី  
 គោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព  
 ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

ឧប្បន្តកិច្ច បញ្ញាវិញ្ញាណ

(៣៥៥) ឧប្បន្តន្តោ ធម្មោ ឧប្បន្តស្ស ធម្មស្ស  
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្តោ ឯកោ  
 ខន្ធភ្និស្ថានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ  
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធភ្និស្ថានំ ខន្ធា-  
 នំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ សហជាតប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កណោ អនុប្បន្តោ ឯកោ ខន្ធភ្និ-  
 ស្ថានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបានំ សហជាតប្បច្ច-  
 យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធភ្និស្ថានំ ខន្ធានំ កដត្តា  
 ច រូបានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ខន្ធភ្និ-  
 ស្ថានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធានំ  
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហាក្កតំ  
 ភិស្ថានំ មហាក្កតានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ  
 មហាក្កតា . . . មហាក្កតា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ  
 ឧបាទានរូបានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ពាហិរំ  
 . . . អាហារោ . . . ឧត្ត . . . អសញ្ញសន្តានំ ឯកំ  
 មហាក្កតំ . . . ទ្វេ មហាក្កតា . . . មហាក្កតា កដត្តារូ-  
 បានំ ឧបាទានរូបានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៥៦) ឧប្បន្តន្តោ ធម្មោ ឧប្បន្តស្ស ធម្មស្ស  
 អញ្ញញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្តោ ឯកោ ខន្ធភ្និ-  
 ស្ថានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបានំ សហជាតប្បច្ច-  
 យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធភ្និស្ថានំ ខន្ធានំ កដត្តា  
 ច រូបានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ខន្ធភ្និ-  
 ស្ថានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធានំ  
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហាក្កតំ  
 ភិស្ថានំ មហាក្កតានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ  
 មហាក្កតា . . . មហាក្កតា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ  
 ឧបាទានរូបានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ពាហិរំ  
 . . . អាហារោ . . . ឧត្ត . . . អសញ្ញសន្តានំ ឯកំ  
 មហាក្កតំ . . . ទ្វេ មហាក្កតា . . . មហាក្កតា កដត្តារូ-  
 បានំ ឧបាទានរូបានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧប្បន្ទត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៣៥៥) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
 កើតឡើងហើយ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលកើត  
 ឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយ  
 សហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុ-  
 រូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ១ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ជា  
 បច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកកដត្តារូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយ  
 សហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២ ផង ពួកកដត្តារូបផង  
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយសហជាត-  
 ប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មហាកូត ១  
 ជាបច្ច័យ នៃមហាកូត ៣ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មហាកូត ២ ...  
 ពួកមហាកូត ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប និងពួកឧបាទារូប ដោយ  
 សហជាតប្បច្ច័យ ពាហិរៈ ... អាហារ ... រដូវ ... មហាកូត ១  
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... មហាកូត ២ ... ពួកមហាកូត ជាបច្ច័យ  
 នៃពួកកដត្តារូប និងពួកឧបាទារូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៥៦) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើត  
 ឡើងហើយ ដោយអតាមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលកើតឡើងហើយ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

តិណ្ណានំ ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ទ្វេ  
 ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្កុលោ ឧប្បដ្ឋោ ឯកោ  
 ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ វត្ថុស្ស ច អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋ-  
 យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ខន្ធា វត្ថុស្ស អញ្ញ-  
 មញ្ញប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋ-  
 យេន បច្ចយោ ឯកំ មហាក្កតំ . . . ពាហិរំ . . .  
 អាហារោ . . . ឧត្ថ . . . អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ មហា-  
 ក្កតំ តិណ្ណានំ មហាក្កតានំ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បច្ច-  
 យោ ទ្វេ មហាក្កតា . . . ។

[៣៥៧] ឧប្បដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋស្ស ធម្មស្ស  
 និស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧប្បដ្ឋោ ឯកោ ខន្ធា  
 តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ចត្តសមុដ្ឋានានោ រូបានំ និស្ស-  
 យប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្កុ-  
 លោ ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធានំ ឯកំ មហាក្កតំ  
 . . . ពាហិរំ . . . អាហារោ . . . ឧត្ថ . . . អសញ្ញ-  
 សត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ . . . មហាក្កតា កដត្តារូបានំ  
 ឧបាទារូបានំ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយា-  
 យតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ ឧប្បដ្ឋានំ ខន្ធានំ  
 និស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃខន្ធភ ដោយអតាមពាប្បច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១  
 ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធភ ផង វត្ថុផង កងខណៈ  
 នៃបដិសន្ធិ ដោយអតាមពាប្បច័យ ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ  
 នៃវត្ថុ ដោយអតាមពាប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយអតា-  
 មពាប្បច្ច័យ មហាកូត ១ ... ពាហិរៈ ... អាហារ ... រដូវ ...  
 មហាកូត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ជាបច្ច័យ នៃមហាកូត ៣ ដោយ  
 អតាមពាប្បច្ច័យ មហាកូត ២ ... ។

(៣៥៧) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
 កើតឡើងហើយ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលកើតឡើង  
 ហើយ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធភ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយនិស្ស-  
 យប្បច្ច័យ ខន្ធ ២... ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ) នៃវត្ថុ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ  
 វត្ថុ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកខន្ធ មហាកូត១ ... ពាហិរៈ... អាហារ...  
 រដូវ ... មហាកូត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ពួកមហាកូត (ជា  
 បច្ច័យ) នៃពួកកងត្រារូប និងពួកទុប្បាទារូប ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ)  
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជា  
 បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ឧប្បន្នត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

[ ៣៥៨ ] ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ្យបនិស្ស-  
 យោ អនន្ត្រ្យបនិស្សយោ បកត្ត្យបនិស្សយោ ។  
 បកត្ត្យបនិស្សយោ ឧប្បន្នំ ឧត្តំ ឧបនិស្សាយ ណានំ  
 ឧប្បន្នោ ទេតិ វិបស្សនំ . . . មក្កំ . . . អភិញ្ញំ . . . សមា-  
 បត្តិ . . . មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ ឧប្បន្នំ  
 កោជនំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ ណានំ ឧប្ប-  
 ន្នោ ទេតិ វិបស្សនំ . . . មក្កំ . . . អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិ  
 . . . មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ ឧប្បន្នំ ឧត្តំ . . .  
 កោជនំ . . . សេនាសនំ ឧប្បន្នាយ សទ្ធាយ បញ្ញា-  
 យ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស  
 មត្តស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

[ ៣៥៩ ] អនុប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ្យបនិស្ស-  
 យោ អនន្ត្រ្យបនិស្សយោ បកត្ត្យបនិស្សយោ ។ បក-  
 ត្ត្យបនិស្សយោ អនុប្បន្នំ វណ្ណសម្បទំ បត្តយមាណោ  
 ទានំ ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ ទោសថកម្មំ ករោតិ  
 អនុប្បន្នំ សទ្ធិសម្បទំ . . . កទ្ធិសម្បទំ វសសម្បទំ

ឧប្បន្ទត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៥៨) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
 កើតឡើងហើយ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌូប-  
 និស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ  
 បុគ្គល អាស្រ័យ នូវរដូវ ដែលកើតឡើងហើយ ញ៉ាំងឈាន ឲ្យកើត  
 ឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំង  
 សមាបត្តិ ... តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវកោដន ដែលកើតឡើង  
 ហើយ ... អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ៉ាំងឈាន ឲ្យកើតឡើង  
 ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ  
 ... តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវរដូវ ដែលកើតឡើងហើយ ...  
 កោដន ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ដែលកើតឡើងហើយ  
 នៃបញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧប-  
 និស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៥៩) ធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃ  
 ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់  
 ការម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បកត្ថូប-  
 និស្ស័យ គឺ បុគ្គល កាលប្រាថ្នា នូវវណ្ណសម្បទា ដែលមិនទាន់កើត  
 ឡើងហើយ ឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើទោសបកម្ម នូវសទ្ធិ-  
 សម្បទា ដែលមិនទាន់កើតឡើង ... នូវគន្ធសម្បទា រសសម្បទា

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ដោដ្ឋព្វសម្បទំ . . . អនុប្បន្ន ខន្ធ បត្តយមារោ  
នានំ . . . សីលំ . . . ទោសាសនកម្មំ . . . អនុប្បន្នា  
វណ្ណសម្បទា . . . អនុប្បន្នា ខន្ធា ឧប្បន្នាយ  
សន្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-  
កស្ស ទុក្ខស្ស មគ្គស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧប-  
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦០) ឧប្បាទី ធម្មា ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ  
អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តប-  
និស្សយោ ឧប្បាទី ចក្កសម្បទំ បត្តយមារោ នានំ  
. . . សីលំ . . . ទោសាសនកម្មំ . . . ឧប្បាទី សោត-  
សម្បទំ . . . កាយសម្បទំ វណ្ណសម្បទំ កន្ធសម្បទំ  
. . . វសសម្បទំ . . . ដោដ្ឋព្វសម្បទំ . . . ឧប្បាទី ខន្ធ  
បត្តយមារោ នានំ . . . សីលំ . . . ទោសាសនកម្មំ . . .  
ឧប្បាទី ចក្កសម្បទា . . . កាយសម្បទា វណ្ណសម្ប-  
ទា ។ បេ ។ ដោដ្ឋព្វសម្បទា . . . ឧប្បាទី ខន្ធា  
ឧប្បន្នាយ សន្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស  
កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស មគ្គស្ស ផលសមាបត្តិយា  
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដោយដ្ឋព្វសម្បទា... កាលប្រាថ្នា នូវពួកខន្ធ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ  
ទាន... សីល... ទេវោសថកម្ម... វណ្ណសម្បទា ដែលមិនទាន់  
កើតឡើងហើយ... ពួកខន្ធ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ  
នៃសត្វ ដែលកើតឡើងហើយ នៃបញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ  
មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៦០) ធម៌ ដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
កើតឡើងហើយ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌប-  
និស្ស័យ អនន្តប្បនិស្ស័យ និងបកត្យបនិស្ស័យ ។ បកត្យបនិស្ស័យ គឺ  
បុគ្គល កាលប្រាថ្នា នូវចក្ខុសម្បទា ដែលកំពុងកើតឡើង ទាន...  
សីល... ទេវោសថកម្ម... នូវសោតសម្បទា ដែលកំពុងកើតឡើង  
... នូវកាយសម្បទា វណ្ណសម្បទា គន្ធសម្បទា... នូវវេសសម្បទា  
... នូវដោយដ្ឋព្វសម្បទា... កាលប្រាថ្នា នូវពួកខន្ធ ដែលកំពុងកើត  
ឡើង ទាន... សីល... ទេវោសថកម្ម... ចក្ខុសម្បទា ដែល  
កំពុងកើតឡើង... កាយសម្បទា វណ្ណសម្បទា ។ បេ ។ ដោយដ្ឋព្វ-  
សម្បទា... ពួកខន្ធ ដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យ នៃសត្វ  
ដែលកើតឡើងហើយ នៃបញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និង  
ផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ឧប្បន្នតិកេ បញ្ញាវិកេ

(៣៦០) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុ-  
 បុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អនិច្ចតោ  
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិន្ណតិ  
 តំ អារត្ត រាគោ ឧប្បន្នតិ ទោមនស្សំ ឧប្បន្នតិ  
 ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ . . . ទិព្វាយ សោតដាតុយា  
 សទ្ធិំ សុណាតិ រូចាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជ-  
 ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-  
 យោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស  
 ។ បេ ។ វត្ថុ ឧប្បន្នានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន  
 បដ្ឋយោ ។

(៣៦២) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បច្ឆាជាតា ឧប្បន្នា  
 ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជា-  
 តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៣៦៣) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧប្បន្នា ចេតនា សម្ម-  
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូចានំ

ឧប្បន្ទត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៦១) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
 ដែលកើតឡើងហើយ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេ-  
 ជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការម្មណបុរេជាន គឺ បុគ្គល ឃើញ  
 ច្បាស់ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ក្រេក-  
 អរ រីករាយ រាគៈ ប្រាសាទ នូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស  
 កើតឡើង នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ . . . ព្វ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតនាគុ  
 រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយជញ្ជាយតនៈ ជាបច្ច័យ  
 នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ ចក្ខុយ-  
 តនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ។ ថេ ។ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ  
 ដែលកើតឡើងហើយ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(៣៦២) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
 កើតឡើងហើយ ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាន គឺ ពួក  
 ខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន  
 ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ ។

(៣៦៣) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
 ដែលកើតឡើងហើយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលកើតឡើង  
 ហើយ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកនដន៍ ពួកចិត្តសមដានរូបដន៍

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវដ្តានំ

កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ឧប្បន្នា  
ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូនានំ  
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៤) ឧប្បន្នា ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
វិហាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិហាកោ ឧប្បន្នោ ឃកោ  
ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្ថា រូនានំ  
វិហាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិ-  
ក្ខណោ ឧប្បន្នោ ឃកោ ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ  
កដត្តា ច រូនានំ ទ្វេ ខន្ធា ... ខន្ធា វត្តស្ស វិហា-  
កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៦៥) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្នា អាហារា សម្ប-  
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្ថា រូនានំ អាហារ-  
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ កកឡីការោ  
អាហារោ ឥមស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(៣៦៦) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្នា ឥន្ទ្រិយា



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃ  
ពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកកដត្តារូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយ  
កម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៦៤) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើត  
ឡើងហើយ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលកើតឡើងហើយ ជា  
វិបាក ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយវិបា-  
កប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ១ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃ  
ខន្ធ ៣ ផង ពួកកដត្តារូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ . . . ពួក  
ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

(៣៦៥) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
កើតឡើងហើយ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ ដែលកើត  
ឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប  
ផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ កត្ស្រិយ៍អាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ  
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៣៦៦) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើត  
ឡើងហើយ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពួកឥន្ទ្រិយ ដែលកើតឡើងហើយ

ឧប្បន្នតិកេ បញ្ញាវិហេ

សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ  
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុលោ ចក្ក-  
 ទ្រិយំ ចក្កវិញ្ញាណាស្ស កាយទ្រិយំ កាយវិញ្ញា-  
 ណាស្ស រូបជីវិតទ្រិយំ កងត្តារូទានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

(៣៦៧) ឧប្បន្នោ ធម្មោ ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 ណានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហ-  
 ជាតា ឧប្បន្នោ ខន្ធាណំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ វិប្ប-  
 យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុលោ ឧប្បន្នោ  
 ខន្ធា កងត្តារូទានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធាណំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ច-  
 យោ ។ បុរេជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណាស្ស  
 កាយាយតនំ ... វត្ថុ ឧប្បន្នានំ ខន្ធាណំ វិប្បយុត្ត-  
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា ឧប្បន្នោ ខន្ធា  
 បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

ឧប្បន្ទតិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកុខនផង ពួកចិត្តសមដានរូបផង ដោយ  
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ចក្ខុន្ទ្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយន្ទ្រិយ  
(ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ រូបដីវិតន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប  
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៣៦៧) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
កើតឡើងហើយ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមត្តប្បច្ច័យ  
ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ  
បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ចុប្បន្នជាត ។ សហជាត គឺ ពួក  
ខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានរូប ដោយ  
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តា-  
រូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ)  
នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត  
គឺ ចក្ខុយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយានៈ . . . វត្ថុ  
ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។  
ឯបច្ចុប្បន្នជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃកាយ  
នេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

( ៣ ៦ ៨ ) ឧប្បដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋស្ស ធម្មស្ស  
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ចា-  
ជាតំ អាហារំ វេទ្ធិយំ ។ សហជាតោ ឧប្បដ្ឋានោ  
ឯកោ ខន្ធា វិណ្ណំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មាសាទណ្ណ  
រូបាទំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ... បដិ-  
សន្ធិក្ខណោ ។ សន្ធិត្តំ ។ ឯកំ មហាក្ខតំ ... ពា-  
ហិរំ ... អាហារោ ... ឧត្តំ ... អសញ្ញាសន្តានំ ... ។  
បុរេជាតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ ... វត្តំ អនិច្ច-  
តោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បដ្ឋតិ ទិវ្វេន ចក្កនា ...  
ទិញាយ សោភជាតុយា សន្ធិំ សុណាតិ រូបាយននំ  
ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស  
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កាយននំ ចក្កវិញ្ញា-  
ណស្ស កាយាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្តំ ឧប្ប-  
ដ្ឋានំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ចាជា-  
តា ឧប្បដ្ឋានោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស វេទស្ស កាយស្ស  
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតទ្ធិវិញ្ញាណោ អាហារ-  
ោ វេទស្ស កាយស្ស រូបដីវិត្តិយំ កជត្តារូបាទំ  
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៦៨) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
កើតឡើងហើយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត  
បច្ចាជាត អាហារ និងត្រ័យ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ១ ដែលកើត  
ឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ  
អត្ថិប្បច្ច័យ នូវខន្ធ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រុង ។  
មហាក្ខត១ ... ពាហិរៈ ... អាហារ ... រដូវ ... របស់ពួកអសញ្ញា-  
សត្វ ... ។ បុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ...  
នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស កើតឡើង (បុគ្គល) ដោយទិព្វចក្ខុ ...  
ព្វ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុ-  
វិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ  
ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ  
កាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយ  
អត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ  
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ កតទ្ធិវិញ្ញាណ (ជា  
បច្ច័យ) នៃកាយនេះ រូបដីវិត្រ័យ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដ្ឋក្ខរូប ដោយ  
អត្ថិប្បច្ច័យ ។

ឧប្បន្តកិច្ច បញ្ញាវិភាគ

(៣៦៧) ឧប្បន្តោ ធម្មោ ឧប្បន្តស្ស ធម្មស្ស  
អវិគតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧០) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ភីណិ  
អធិបតិយា ភីណិ សហជាតេ ឯកំ អញ្ញាមញ្ញ  
ឯកំ និស្សយេ ឯកំ ឧបនិស្សយេ ភីណិ បុរេ-  
ជាតេ ឯកំ បន្ទាជាតេ កក្កេ វិបាកេ អាហារេ  
ស្រ្តិយេ ឈានេ មក្កេ សម្បយុត្តេ វិប្បយុត្តេ អត្ថិ-  
យា អវិគតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុណេមំ ។

(៣៧១) ឧប្បន្តោ ធម្មោ ឧប្បន្តស្ស ធម្មស្ស  
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជា-  
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ស្រ្តិយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(៣៧២) អនុប្បន្តោ ធម្មោ ឧប្បន្តស្ស ធម្មស្ស  
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

ឧប្បន្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៦៩) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
កើតឡើងហើយ ដោយអវិគតប្បច្ច័យ ។

(៣៧០) កងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កងការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ៣ កងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ  
១ កងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កង  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១  
កងបច្ចាជាតប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយ-  
ប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុតប្បច្ច័យ វិប្បយុតប្បច្ច័យ  
អត្ថប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់  
យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៣៧១) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល  
កើតឡើងហើយ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-  
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
បុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៣៧២) ធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ដែលកើតឡើងហើយ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-  
និស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមប្បដ្ឋានំ

(៣៧៣) ឧប្បាទី ធម្មោ ឧប្បនិស្សយេ ធម្មនិស្សយេ

អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយេប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(៣៧៤) នហេតុយា ភីណិ នអារម្មណោ ភីណិ

នអធិបតិយា ភីណិ ។ បេ ។ នវិប្បយុត្តោ ភីណិ  
នោអត្ថិយា ទ្វេ នោនត្ថិយា ភីណិ នោវិគតោ ភីណិ  
នោអវិគតោ ទ្វេ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

(៣៧៥) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ ឯកំ ។

សន្តិភំ ។ នោនត្ថិយា នោវិគតោ ឯកំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋានំ ។

(៣៧៦) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ភីណិ . . .

អធិបតិយា ភីណិ សហជាតេ ឯកំ អញ្ញាមញ្ញា  
ឯកំ និស្សយេ ឯកំ ឧបនិស្សយេ ភីណិ បុរេ-  
ជាតេ ឯកំ បច្ឆាជាតេ ឯកំ កក្កេ វិហាកេ



អភិធម្មចំណីក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៧៣) ធម៌ ដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើត  
ឡើងហើយ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៧៤) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងនវិប្បយុត្ត-  
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោសត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោសត្តិប្ប-  
ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោអវិគ-  
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ច័យៈ ។

(៣៧៥) ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។  
សេចក្តីបំប្រួញ ។ ... ក្នុងនោសត្តិប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័យៈ ។

(៣៧៦) ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ  
... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១  
ក្នុងនកាមពារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១  
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១  
ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ

ឧប្បន្នតិកេ បញ្ញាវិហេ

អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ លាវនេ មន្តេ សង្ឃយុត្តេ  
វិច្ឆយុត្តេ មត្តិយា អវិគតេ ឯកំ ។

បច្ចុទ្ទិយានុលោមំ ។

បញ្ញាវិហេ និដ្ឋិតោ ។

ឧប្បន្នតិកំ សក្ករសមំ និដ្ឋិតំ



ឧប្បន្នតិកៈ បញ្ញាវារៈ

អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ លាទប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្ត-  
ប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ និវ័ត្តភិក្ខុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បញ្ញាវារៈ ។

ចប់ ឧប្បន្នតិកៈ ទី ១៧



# អតីតភ្នំ

## បញ្ហាវិវា

[ ៣៧៧ ] បច្ចុប្បន្ន ឆមា បច្ចុប្បន្នស្ន ឆមាស្ន  
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ បច្ចុប្បន្ន ហេតុ សម្ប-  
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ ហេតុ-  
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[ ៣៧៨ ] អតីតោ ឆមា បច្ចុប្បន្នស្ន ឆមាស្ន  
 អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ នានំ នត្វា សីលំ ...  
 ឧទាសថកម្មំ ... បច្ចុវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ  
 បច្ចុវេក្ខតិ យាណ វុដ្ឋហិត្វា យានំ បច្ចុវេក្ខតិ  
 អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចុវេក្ខន្តិ ជលំ បច្ចុ-  
 វេក្ខន្តិ បហំនេ កិលេសេ បច្ចុវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ភិត  
 កិលេសេ បច្ចុវេក្ខន្តិ អតីតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ  
 ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ  
 ឧប្បជ្ឈតិ អតីតំ សោតំ ... យានំ ជីវិតំ កាយំ  
 រូបេ សន្តេ កន្តេ រសេ ដោដ្ឋព្វេ វត្ថុំ ... អតីតេ  
 ខន្ធានំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ

អតីតតិកៈ

បញ្ញាវិវៈ

(៣៧៧) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយហេតុប្បច័យ គឺ បច្ចុប្បន្នហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកចិត្តសមុដានុបផង ដោយហេតុប្បច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

(៣៧៨) អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអារម្មណ៍ប្បច័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យទាន សីល . . . ទេវបាសថកម្ម . . . ហើយពិចារណា ពិចារណា នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់សន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន ហើយពិចារណា នូវឈាន ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណា នូវកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ឃើញច្បាស់ នូវអតីតចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង នូវត្រចៀក ដែលកន្លងហើយ . . . នូវច្រមុះ អណាត កាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ . . . ឃើញច្បាស់ នូវអតីតក្ខន្ធទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន

អភិធម្មិកេ បញ្ញាវិហា

អស្សាទេនិំ អភិទទ្ធនិំ តំ អារត្ត វាតោ ឧប្បជ្ជតិ  
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិញ្ចា ... ឧទ្ធច្ចំ ... ទោមទស្សំ  
 ឧប្បជ្ជតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ វិញ្ញាណញ្ចាយត-  
 នស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាកិញ្ញញ្ញាយ-  
 តនំ ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ អតីតា ខន្ធា ឥន្ធិវិជញ្ញាណស្ស ចេតោបរិ-  
 យញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា-  
 កម្មបកញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

(៣៧៧) អនាគតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនាគតំ ចក្កំ ...  
 វត្ថុំ ... អនាគតេ ខន្ធា អនិច្ចតោ ... ទោមទស្សំ  
 ឧប្បជ្ជតិ អនាគតា ខន្ធា ឥន្ធិវិជញ្ញាណស្ស ចេតោ-  
 បរិយញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ  
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៨០) បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស  
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចុប្បន្នំ  
 ចក្កំ ... កាយំ រូបេ សន្និ កន្ធា វសេ  
 ដោដ្ឋព្វេ វត្ថុំ ... បច្ចុប្បន្នោ ខន្ធា អនិច្ចតោ ...

អតីតភ្នំក្រវាញ: បញ្ញាវារ:

ហើយគ្រូកសា រីករាយ រាគៈ ប្រាសាទ ខ្យល់ខ្លាំងនោះ ទើបកើតឡើង  
 ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្រចា ... ទុច្ចុះ ... ទោមនស្ស កើតឡើង អា-  
 កាសានញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញាយតនៈ ដោយអារម្មណ-  
 ប្បច្ច័យ អាកិញ្ញញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញានាសញាយតនៈ  
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អតីតក្ខន្ធាន័ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា  
 នូវឥទ្ធិវិធាណា ចេតិចារិយញាណា បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណា និង  
 យថាកម្មបតញាណា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣៧៧) អនាគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយ  
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) នូវអនាគតចក្ខុ... នូវវត្ថុ... នូវអនា-  
 គតក្ខន្ធាន័ឡាយ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស កើតឡើង អនា-  
 គតក្ខន្ធាន័ឡាយ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥទ្ធិវិធាណា  
 ចេតិចារិយញាណា និងអនាគតសញាណា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣៨០) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអារម្មណ-  
 ប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) នូវបច្ចុប្បន្នចក្ខុ... កាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួកក្លិន  
 ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ ... នូវបច្ចុប្បន្នក្ខន្ធាន័ឡាយ ថាមិនទៀង ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កេនា . . . ទិញាយ  
សោតនាតុយា សទ្ធិំ សុណាតិ រូហាយនំ ចក្ក-  
វិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស  
បច្ចុប្បន្នា ខន្ធា ឥន្ធិវិញ្ញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្ម-  
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៨០) អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាធិបតិ នានំ  
នត្វា សីលំ ។ បេ ។ បុព្វេ សុចីណានិ ករំ កត្វា  
បច្ចុវេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ ករំ កត្វា  
បច្ចុវេក្ខតិ អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ ករំ កត្វា  
បច្ចុវេក្ខន្តិ ផលំ ករំ កត្វា បច្ចុវេក្ខន្តិ អតីតំ  
ចក្កំ . . . កាយំ រូបេ សន្នេ កន្ធិ រសេ ដោដ្ឋព្វេ វត្ថុ  
. . . អតីតេ ខន្ធា ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ  
តំ ករំ កត្វា វារោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

(៣៨២) អនាគតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស  
ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាធិបតិ  
អនាគតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ . . . អនាគតេ ខន្ធា ករំ  
កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ តំ ករំ កត្វា វារោ  
ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។



អភិធម្មបិដក អនុណោមភ្នំកប្បជ្ជាន

ទោមនស្ស កើតឡើង ដោយទិព្វចក្ខុ... ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វ-  
សោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយដ្ឋានាយតនៈ  
(ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ បច្ចុប្បន្នក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃ  
ការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣៨១) អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអធិបតិ-  
ប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យទាន នូវសីល  
។ បេ ។ ធ្វើ នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន  
ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ចេញអំពីឈាន ធ្វើ នូវឈាន ឲ្យជា  
ទីគោរព ហើយពិចារណា ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវ  
មគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយ  
ពិចារណា នូវអតីតចក្ខុ... នូវកាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួកក្លិន  
ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ ... (បុគ្គល) ធ្វើ នូវអតីតក្នុងទាំងឡាយ  
ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជា  
ទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៣៨២) អនាគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយ  
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) នូវអនាគតចក្ខុ  
... នូវវត្ថុ... ធ្វើ នូវអនាគតក្នុងទាំងឡាយ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ  
ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើត  
ឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

អតីតត្ថិកេ បញ្ញាវិហេ

[ ៣៨៣ ] បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អាម្មណាធិបតិ សហ-  
 ជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ បច្ចុប្បន្នំ ចក្កំ ...  
 វត្ថុំ ... បច្ចុប្បន្នេ កវំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ  
 តំ កវំ កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។  
 សហជាតាធិបតិ បច្ចុប្បន្នាធិបតិ សម្បយុត្តកាធំ  
 ខន្ធាធំ ចិត្តសម្មដ្ឋាធានញ្ច រូបាធំ អធិបតិប្បច្ចយេន  
 បច្ចុយោ ។

[ ៣៨៤ ] អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា អតីតា  
 ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ បច្ចុប្បន្នាធំ ខន្ធាធំ អនន្ត-  
 វប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុ-  
 លោមំ វោទានស្ស តោត្រកុ មក្កស្ស វោទានំ  
 មក្កស្ស មក្កោ ជលស្ស ជលំ ជលស្ស អនុលោមំ  
 ជលសមាបតិយា ទិវោទា វុដ្ឋហន្តស្ស ទេវសញ្ញា-  
 នាសញ្ញាយតធំ ជលសមាបតិយា អនន្តវប្បច្ចយេន  
 បច្ចុយោ ។

[ ៣៨៥ ] អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 សមនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អនន្តវសទិសំ ។

អតីតភ្នំកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៨៣) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអធិ-  
 បតិប្បវិធី បានដល់ការម្សុណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្សុ-  
 ណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) នូវបច្ចុប្បន្នចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើ នូវបច្ចុប្បន្ន-  
 ក្ខន្ធាន្តរាយ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវ  
 ខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ ឯសហជា-  
 តាធិបតិ គឺ បច្ចុប្បន្នាធិបតិធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង  
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បវិធី ។

(៣៨៤) អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអនន្ត-  
 រវ្យច័យ គឺ អតីតក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកបច្ចុប្បន្នក្ខន្ធ ក្រោយៗ ដោយ  
 អនន្តរវ្យច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ)  
 នៃវេទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ  
 មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល (ជាបច្ច័យ) នៃផល អនុលោម (ជា-  
 បច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គលកាល  
 ចេញអំពីនិរោធ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរវ្យច័យ ។

(៣៨៥) អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយសមនន្ត-  
 រវ្យច័យ គឺ ប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរវ្យច័យដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៣៨៦) បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្កតំ ។

(៣៨៧) អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណ្យបនិស្សយោ  
អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្យបនិស្សយោ ។ បកត្យប-  
និស្សយោ ។ បេ ។ អតីតំ សង្កំ ឧបនិស្សយ ទានំ  
ទេតិ សីលំ ... ឧទោសថកម្មំ ករោតិ លោ ទំ ។ បេ ។  
វិបស្សនំ ... មត្តំ ... អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ  
មាទំ ជិប្បតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ អតីតំ សីលំ ... បញ្ញា  
រាតំ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ  
ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ ... ឧទោសថកម្មំ  
។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ចាលំ ហានតិ សង្កំ  
កិណ្ណតិ អតីតា សទ្ធា ... បញ្ញា រាតោ បត្តនា  
កាយិកំ សុខំ ... កាយិកំ ទុក្ខំ បច្ចុប្បន្នាយ  
បញ្ញាយ រាតស្ស បត្តនាយ ។ បេ ។ ជលសមា-  
បតិយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបំណិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៨៦) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយសហ-  
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអពាមពាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
និស្សយប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

(៣៨៧) អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយឧបនិស្ស-  
យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកគូប-  
និស្ស័យ ។ បកគូបនិស្ស័យ គឺ ។ បេ ។ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវ  
សំឡេងដែលកន្លងហើយ ឲ្យទាន សីល ... ធ្វើឧបោសថកម្ម  
ញ៉ាំងឈាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា  
... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ អាស្រ័យ  
នូវអតីតសីល ... នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... អាស្រ័យ  
នូវកាយិកទុក្ខហើយ ឲ្យទាន សីល ... ឧបោសថកម្ម ។ បេ ។  
ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ស័យ អតីតសត្វ  
... បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... កាយិក-  
ទុក្ខ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នប្បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា ។ បេ ។  
និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អតីតត្ថិកេ បញ្ញាវិហ

(៣៨៨) អនាគតោ ធិម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស  
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ្យប-  
 និស្សយោ អនន្ត្រ្យបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។  
 បកក្ខបនិស្សយោ អនាគតំ ចក្កសម្បទំ បត្តយមា-  
 នោ សោតសម្បទំ . . . យានសម្បទំ ជីវិតសម្បទំ  
 កាយសម្បទំ វណ្ណសម្បទំ សន្តសម្បទំ កន្ធសម្បទំ  
 រសសម្បទំ . . . ដោដ្ឋព្វសម្បទំ បត្តយមានោ អនា-  
 គតេ ខន្ធិ បត្តយមានោ ពានំ ទេតិ សីលំ . . .  
 ឧបោសថកម្មំ . . . អនាគតា ចក្កសម្បទា . . .  
 វណ្ណសម្បទា . . . ដោដ្ឋព្វសម្បទា . . . អនាគតា  
 ខន្ធិ បច្ចុប្បន្នាយ សន្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស  
 សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស មក្ខស្ស ផលស-  
 មាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៨៩) បច្ចុប្បន្នោ ធិម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស  
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ្យប-  
 និស្សយោ អនន្ត្រ្យបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។  
 បកក្ខបនិស្សយោ បច្ចុប្បន្នំ ឧតំ ឧបនិ-  
 ស្សយ យានំ ឧប្បទេតិ វិបស្សនំ ។ បេ ។

អតីតត្ថិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៣៨៨) អនាគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយ  
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សុណ្ណបនិស្ស័យ អនន្តបូបនិស្ស័យ និង  
 បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល កាលប្រាថ្នា នូវបក្ខ-  
 សម្បទា ជាអនាគត នូវសោតសម្បទា . . . នូវយានសម្បទា ជីវ្ហ-  
 សម្បទា កាយសម្បទា វណ្ណសម្បទា សទ្ធិសម្បទា គន្ធសម្បទា  
 រសសម្បទា . . . កាលប្រាថ្នា នូវដេវធួត្តសម្បទា កាលប្រាថ្នា នូវ  
 អនាគតក្នុងទាំងឡាយ ឲ្យទាន សីល . . . ឧបោសថកម្ម . . .  
 ចក្ខុសម្បទា ជាអនាគត . . . វណ្ណសម្បទា . . . ដេវធួត្តសម្បទា . . .  
 អនាគតក្នុងទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ជាបច្ចុប្បន្ន នៃបញ្ញា កាយ-  
 កសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៨៩) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយ  
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សុណ្ណបនិស្ស័យ អនន្តបូបនិស្ស័យ និង  
 បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវវដ្តវ ជា  
 បច្ចុប្បន្ន ហើយញ៉ាំងឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បច្ចុប្បន្នំ កោជនំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ  
 ឈានំ ឧប្បាទេតិ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បច្ចុប្បន្នំ  
 ឧត្ត . . . កោជនំ . . . សេនាសនំ បច្ចុប្បន្នាយ សទ្ធាយ  
 បញ្ញាយ កាយិកស្ស ។ បេ ។ ផលសមាបត្តិយា  
 ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧០] បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ត-  
 បុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្តំ អនិច្ច-  
 តោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ និព្វេន ចក្កនា រូបំ  
 បស្សតិ និព្វាយ សោតនាតុយា . . . រូបាយតនំ  
 ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស  
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្តបុរេជាតំ ចក្កា-  
 យតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញា-  
 ណស្ស វត្ត បច្ចុប្បន្នានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

[៣៧១] បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស  
 ធម្មស្ស បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្តាជាតា  
 បច្ចុប្បន្នា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស  
 បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នូវភោជន ជាបច្ចុប្បន្ន . . បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយ  
ញ៉ាំងឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង រដូវ ជា  
បច្ចុប្បន្ន . . . ភោជន . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ជាបច្ចុប្បន្ន  
បញ្ញា កាយិកៈ ។ បេ ។ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣៧០) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយបុរេ-  
ជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេ-  
ជាត គឺ បុគ្គល ឃើញ នូវចក្ខុ . . នូវវត្ថុ ថាមិនឡើង . . . ពេម-  
នស្ស កើតឡើង ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ដោយទិព្វសោតធាតុ . . .  
រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយជញ្ជាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ  
កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ  
(ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ  
វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្ន ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៣៧១) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយបច្ចុ-  
ជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចុជាត គឺ ពួកខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាបច្ច័យ នៃ  
កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចុជាតប្បច្ច័យ ។

អតីត្តិក បញ្ញាវិហារ

(៣៧២) អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិមា បរិមា អតីតា  
 ខន្ធា បច្ចិមាណំ បច្ចិមាណំ បច្ចុប្បន្នាណំ ខន្ធាណំ អា-  
 សវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស  
 អនុលោមំ វេទានស្ស តោត្រកុ មក្កស្ស វេទានំ  
 មក្កស្ស អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៣) អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បាណខណិកា អតីតា  
 ចេតនា បច្ចុប្បន្នាណំ វិទាកាណំ ខន្ធាណំ កដត្តា ច  
 រូទានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៤) បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចុប្បន្នា ចេតនា សម្ម-  
 យុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ កម្ម-  
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុណោ បច្ចុប្បន្នា  
 ចេតនា សម្មយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ កដត្តា ច រូទានំ  
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣៧៥) បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស  
 ធម្មស្ស វិទាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិទាកា  
 បច្ចុប្បន្នោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាណំ ខន្ធាណំ

អតីតត្ថិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

[៣៧២] អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអាសេវាន-  
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកអតីតកុន្ធ មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកបច្ចុប្បន្នកុន្ធ ក្រោយៗ  
 ដោយអាសេវានប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រក្ខ អនុលោម  
 (ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ គោត្រក្ខ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ  
 ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអាសេវានប្បច្ច័យ ។

[៣៧៣] អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ  
 បានដល់នានាខណៈ គឺ អតីតចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកកុន្ធ  
 ជាបច្ចុប្បន្នផង នៃពួកកដតារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៧៤] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយកម្មប្ប-  
 ច្ច័យ គឺ បច្ចុប្បន្នចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកុន្ធផង  
 នៃពួកចិត្តសមដានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បច្ចុប្បន្នចេតនា ជាបច្ច័យ  
 នៃសម្បយុត្តកកុន្ធផង នៃពួកកដតារូបផង កងខណៈនៃបដិសន្ធិ  
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៧៥] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយវិបាក-  
 ប្បច្ច័យ គឺ វិបាកកុន្ធ ១ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បវត្តនំ

ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូទានំ វិចារកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ  
ទ្វេ ខន្ធ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ វត្ថុស្ស វិចារ-  
កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៣៧៦) បដ្ឋប្បដ្ឋោ ធម្មោ បដ្ឋប្បដ្ឋស្ស ធម្មស្ស  
អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ  
ណានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ  
សម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន  
បដ្ឋយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា  
ចដ្ឋប្បដ្ឋោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-  
យេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិក្ខណោ បដ្ឋប្បដ្ឋោ ខន្ធ  
កដត្តារូទានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ខន្ធ  
វត្ថុស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វត្ថុ ខន្ធនំ វិប្ប-  
យុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ បុរេជាតំ ចក្ខាយតនំ  
កុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ . . . វត្ថុ បដ្ឋប្បដ្ឋោនំប  
ខន្ធនំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ បច្ឆាជាតា  
បដ្ឋប្បដ្ឋោ ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស  
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នៃពួកចិត្តសម្ពាសនរូបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ពួកខន្ធ  
ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

(៣៧៦) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយ

អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈា-

នប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្ប-

ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត

និងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកបច្ចុប្បន្នកន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្ត-

សម្ពាសនរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកបច្ចុប្បន្នកន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួក

កដតារូប កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ

នៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយវិប្ប-

យុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺ ចក្ខុយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ

កាយាយានៈ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកបច្ចុប្បន្នកន្ធ ដោយវិប្ប-

យុត្តប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកបច្ចុប្បន្នកន្ធ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ

ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អតីតត្ថិកេ បញ្ញាវិកេ

[៣៧៧] បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
អតីត្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប្បន្នតិកេ អតីតទិសំ ។

[៣៧៨] អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
នតីត្បច្ចយេន បច្ចយោ វិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៩] បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
អវិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។

[៤០០] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ តីណិ  
អធិបតិយា តីណិ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ  
សហជាតេ អញ្ញាមញ្ញា និស្សយេ ឯកំ ឧបនិស្ស-  
យេ តីណិ បុរេជាតេ បច្ឆាជាតេ អាសេវនេ ឯកំ  
កម្មេ ទ្វេ វិចារកេ អាហារេ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។  
អវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុណមំ ។

[៤០១] អតីតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អតីតភ្នំកៈ បញ្ញាវារៈ

(៣៧៧) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអតីតប្ប-  
ច័យ មានវារៈ ប្រហែលគ្នា និងអតីតប្បច័យ ក្នុងឧប្បន្នភិកៈវែង ។

(៣៧៨) អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយនតីតប្បច័យ  
ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច័យ ។

(៣៧៩) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអវិត-  
តប្បច័យ ។ បេ ។

(៤០០) ក្នុងហេតុប្បច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច័យ  
មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរាប្បច័យ មាន  
វារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរាប្បច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច័យ អត្ត-  
មត្តាប្បច័យ និងនិស្សយប្បច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច័យ  
មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច័យ បច្ចុប្បន្នជាតប្បច័យ និងអារសេវនប្បច័យ  
មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច័យ និង  
អាហារប្បច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងអវិតតប្បច័យ  
មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៤០១) អតីតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយការម្ម-  
ណប្បច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
កម្មប្បច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៤០២) អនាគតោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(៤០៣) បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស  
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ច-  
យេន បច្ចយោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហា-  
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ក្រ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤០៤) នហេតុយា ភិណ្ឌំ នអារម្មណោ ភិណ្ឌំ  
នអធិបតិយា ភិណ្ឌំ នអនន្តរេ ភិណ្ឌំ ។ សង្ខតំ ។  
នសម្បយុត្តេ ភិណ្ឌំ នវិប្បយុត្តេ ភិណ្ឌំ លោកតិយា  
ទ្វេ លោនតិយា ភិណ្ឌំ លោវិកតេ ភិណ្ឌំ លោអវិក-  
តេ ទ្វេ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

(៤០៥) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ ឯកំ . . .  
នអធិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញមញ  
នឧបនិស្សយេ ។ សង្ខតំ ។ នសម្បយុត្តេ នវិប្បយុត្តេ  
លោនតិយា លោវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋយំ ។



(៤០២) អនាគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយការម្មណាច្បួន ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយច្បួន ។

(៤០៣) បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយការម្មណាច្បួន ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតច្បួន ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយច្បួន ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតច្បួន ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចុប្បន្នជាតច្បួន ជាបច្ច័យ ដោយអាហារច្បួន ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយច្បួន ។

(៤០៤) ក្នុងនហេតុច្បួន មានវារៈ ៣ ក្នុងនការម្មណាច្បួន មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិច្បួន មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរច្បួន មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនសម្បយតច្បួន មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិច្ឆយតច្បួន មានវារៈ ៣ ក្នុងនោអតិច្បួន មានវារៈ ២ ក្នុងនោនតិច្បួន មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតច្បួន មានវារៈ ៣ ក្នុងនោអវិតតច្បួន មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។  
ចប់ បច្ចុន័យៈ ។

(៤០៥) ក្នុងនការម្មណាច្បួន មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុច្បួន ... ក្នុងនអធិបតិច្បួន នអនន្តរច្បួន នសមនន្តរច្បួន នអញមញច្បួន និងនឧបនិស្សយច្បួន (មានវារៈ១) ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនសម្បយតច្បួន នវិច្ឆយតច្បួន នោនតិច្បួន និងនោវិតតច្បួន មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។  
ចប់ អនុលោមប្បវដ្តន័យៈ ។

អតីតភ្នំពេ បញ្ញាវិហារ

(៤០៦) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ភីណិ ...

អធិបតីយា ភីណិ អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ

អញ្ញាមញ្ញេ ទិស្សយេ ឯកំ ឧបទិស្សយេ ភីណិ

បុរេជាតេ ឯកំ បច្ឆាជាតេ អាសេវនេ ឯកំ ។

សង្ខតំ ។ កក្កេ ទ្វេ វិចារកេ ឯកំ ឥមេសុ បទេ-

សុ ឯកំយេវ អវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុសីយានុលោមំ ។

បញ្ញាវិហារេ និដ្ឋិតោ ។

អតីតភ្នំពេ អដ្ឋារសមំ និដ្ឋិតំ ។



អតីតភ្នំកៈ បញ្ញាវារៈ

(៤០៦) ក្នុងការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនិហេតុប្បដ្ឋយ  
 ... ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ សមនន្ត-  
 រប្បដ្ឋយ សហជាតប្បដ្ឋយ អញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋយ និងនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន  
 វារៈ ១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មាន  
 វារៈ ១ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ និងភាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។  
 សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មាន  
 វារៈ ១ ក្នុងបទទាំងអស់នេះ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន  
 វារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោម ។

ចប់ បញ្ញាវារៈ ។

ចប់ អតីតភ្នំកៈ ទី ១៨ ។

# អតីតារម្មណាតិកំ

## បដិច្ចវិវា

(៤០៧) អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្មណោ  
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អតីតារម្មណំ ឯកំ  
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ធ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា  
 បដិសន្ធិក្ខណោ អតីតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច  
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ធ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។

(៤០៨) អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អនាគតា-  
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អនាគតា-  
 រម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ធ... ។

(៤០៩) បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បច្ចុប្បន្នា-  
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បច្ចុប្បន្នា-  
 រម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ធ...  
 បដិសន្ធិក្ខណោ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច  
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ធ... ។

(៤១០) អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្មណោ  
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា អធិបតិប្បច្ច-  
 យា អធិបតិយា បដិសន្ធិ ធនតិ ។ អនន្តរាប្បច្ចយា

# អតីតារម្មណ៍ត្រឹក :

## បដិប្បវិរៈ

(៤០៧) អតីតារម្មណ៍ធម៌ (ធម៌ ដែលមានការម្នាក់កន្លងទៅហើយ)  
 អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណ៍ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ  
 ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជាអតីតារម្មណ៍ ខន្ធល អាស្រ័យ នូវខន្ធល  
 ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជាអតីតារម្មណ៍ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ  
 ខន្ធល អាស្រ័យ នូវខន្ធល ។

(៤០៨) អនាគតារម្មណ៍ធម៌ (ធម៌ ដែលមានការម្នាក់មិនទាន់  
 មានមក ) អាស្រ័យ នូវអនាគតារម្មណ៍ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-  
 ប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជាអនាគតារម្មណ៍ នូវខន្ធល ... ។

(៤០៩) បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ធម៌ អាស្រ័យ នូវបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ធម៌  
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជា  
 បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ នូវខន្ធល ... ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជា  
 បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធល ... ។

(៤១០) អតីតារម្មណ៍ធម៌ អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណ៍ធម៌  
 ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្នាក់ប្បដ្ឋយ និងអធិបតិប្បដ្ឋយ គឺ  
 បដិសន្ធិ មិនមាន ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយទេ ។ ព្រោះអនន្តរប្បដ្ឋយ

អតីតារម្មណត្តិកេ បដិច្ចវិហារ

សមនន្តរវប្បច្ចយា សហជាតវប្បច្ចយា អញ្ញាមញ្ញវប្បច្ច-  
 យា និស្សយវប្បច្ចយា ឧបនិស្សយវប្បច្ចយា បុរេជា-  
 តវប្បច្ចយា អាសេវនវប្បច្ចយា បុរេជាតេបិ អាសេវ-  
 នេបិ បដិសន្ធិ នត្តិ ។ កក្កវប្បច្ចយា វិហាកវប្បច្ចយា  
 វិហាកំ អតីតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធើ . . . ។ តិស្សោបិ  
 បញ្ញា បរិបុណ្ណា បរតិវប្បដិសន្ធិ កាតញ្ច ។ អាហា-  
 វប្បច្ចយា វគ្គិយវប្បច្ចយា លាណវប្បច្ចយា មគ្គវប្បច្ច-  
 យា សម្បយុត្តវប្បច្ចយា វិប្បយុត្តវប្បច្ចយា អត្តិវប្បច្ចយោ  
 នត្តិវប្បច្ចយា វិភតវប្បច្ចយា អវិភតវប្បច្ចយា ។

[៤០០] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ តីណិ  
 អធិបតិយា តីណិ ។ សន្ធិតំ ។ សព្វត្ត តីណិ  
 វិភតេ តីណិ អវិភតេ តីណិ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុណោមិ ។

[៤០២] អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្មណោ  
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុវប្បច្ចយា អហេតុកំ អតីតា-  
 រម្មណំ ឯកំ ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ទ្វេ ខន្ធើ  
 . . . អហេតុកវប្បដិសន្ធិក្ខណោ វិចីកិញ្ញាសហកតេ  
 ឧទ្ធើសហកតេ ខន្ធើ បដិច្ច វិចីកិញ្ញាសហកតោ  
 ឧទ្ធើសហកតោ មោហោ ។

អតីតារម្មណគ្លីកៈ បដិច្ចវារៈ

សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អពាមពាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ  
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ និង អាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងបុរេ-  
 ជាតប្បច្ច័យ និង អាសេវនប្បច្ច័យ មិនមានបដិសន្ធិទេ ។ ព្រោះ  
 កម្មប្បច្ច័យ និងវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្ខន្ធទ ១ ជាអតីតារម្មណ៍ ... ។  
 ឯប្រស្នាទាំង ៣ ចប់បរិច្ចណិហើយ បដិសន្ធិដែលប្រព្រឹត្តទៅ បណ្ឌិត  
 គប្បីធ្វើផងចុះ ។ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ គ្រន្ទិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ  
 មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុតប្បច្ច័យ វិប្បយុតប្បច្ច័យ អតិប្បច្ច័យ នត្តិ-  
 ប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

(៤១១) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។  
 ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣  
 ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៤១២) អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណធម៌ ទើប  
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវអហេតុក្ខន្ធទ ១  
 ជាអតីតារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា  
 ច្រឡំដោយទុក្ខច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា  
 ច្រឡំដោយទុក្ខច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៤០៣) អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ អនាគតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... វិចីកិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វិចីកិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

(៤០៤) បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិក្កុណោ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ វិចីកិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វិចីកិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

(៤០៥) អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អនុលោមសហជាតសទិសំ ។

(៤០៦) អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ អតីតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... បដិសន្ធិក្កុណោ ... ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤១៣) អនាគតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអនាគតារម្មណធម៌  
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវអហេ-  
តុកក្ខន្ធទ ជាអនាគតារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ . . . មោហា: ដែលច្រឡំ  
ដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយទុច្ច: អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ  
ដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយទុច្ច: ។

(៤១៤) បច្ចុប្បនារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវបច្ចុប្បនារម្មណធម៌  
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវអហេ-  
តុកក្ខន្ធទ ជាបច្ចុប្បនារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ . . . មោហា: ដែលច្រឡំដោយ  
វិចិក្ខា ច្រឡំដោយទុច្ច: អាស្រ័យ នូវពួកបច្ចុប្បនារម្មណក្ខន្ធ ដែល  
ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយទុច្ច: ក្នុងខណៈនៃអហតុកប្បជីសន្តិ ។

(៤១៥) អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណធម៌ ទើប  
កើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ គឺ ប្រហែលគ្នានឹងសហជាតប្បដ្ឋយ  
ក្នុងអនុលោមវដ្ត ។

(៤១៦) អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណធម៌ ទើប  
កើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ គឺ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអតីតា-  
រម្មណ៍ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបជីសន្តិ . . . ។

អតីតារម្មណ្តំពេ បដិច្ចវិហេ

[៤១៧] អនាគតារម្មណ្តំ ធម្មំ បដិច្ច អនាគតា-  
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បដ្ឋយា អរូប  
អនាគតារម្មណ្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធ  
ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

[៤១៨] បច្ចុប្បន្នារម្មណ្តំ ធម្មំ បដិច្ច បច្ចុប្បន្នា-  
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បដ្ឋយា បដិ-  
សន្ធិក្ខណោ បច្ចុប្បន្នារម្មណ្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ  
ខន្ធេ ... ។

[៤១៩] អតីតារម្មណ្តំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្ម-  
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយា នអា-  
សេវនប្បដ្ឋយា នអធិបតិសទិសា ។ នកម្មប្បដ្ឋយា  
អតីតារម្មណោ ខន្ធេ បដិច្ច អតីតារម្មណោ ចេតនា ។

[៤២០] អនាគតារម្មណ្តំ ធម្មំ បដិច្ច អនាគតា-  
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា អនាគ-  
តារម្មណោ ខន្ធេ បដិច្ច អនាគតារម្មណោ ចេតនា ។

[៤២១] បច្ចុប្បន្នារម្មណ្តំ ធម្មំ បដិច្ច បច្ចុប្បន្នា-  
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា បច្ចុប្បន្នា-  
រម្មណោ ខន្ធេ បដិច្ច បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ចេតនា ។

អតីតារម្មណភ្នំកៈ បដិច្ចវារៈ

(៤១៧) អនាគតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអនាគតារម្មណធម៌  
ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវខន្ធទ  
ជាអនាគតារម្មណ៍ ក្នុងអរូប នូវខន្ធល . . . ។

(៤១៨) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌  
ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជា  
បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធល . . . ។

(៤១៩) អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណធម៌ ទើប  
កើតឡើង ព្រោះនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ នឹងនកាលេវនប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នា  
នឹងនអធិបតិប្បច្ច័យដែរ ។ ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជាអតីតារម្មណ៍  
អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ។

(៤២០) អនាគតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអនាគតារម្មណធម៌  
ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជាអនាគតារម្មណ៍  
អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ។

(៤២១) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌  
ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍  
អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២២២) អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្ម-  
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវីនាកប្បច្ចយា នវីនាកេ  
បដិសន្ធិ នតិ ។

(២២៣) បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច បច្ចុប្បន្នា-  
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នយានប្បច្ចយា បញ្ច-  
វិញ្ញាណាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធវា  
ទ្វេ ខន្ធវា ... ។

(២២៤) អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្ម-  
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នមគ្គប្បច្ចយា អហេតុកំ  
អតីតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច នហេតុសទិសា  
តិស្សោ បញ្ញា មោហោ នតិ ។

(២២៥) អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អតីតារម្ម-  
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ  
អតីតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធវា ... ។

(២២៦) អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អនាគតា-  
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ  
អនាគតារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធវា ... ។

(២២៧) នហេតុយា តីណិ នអធិបតីយា  
នប្បរជាតេ នបច្ឆាជាតេ នអាសេវនេ នកម្មេ

អភិធម្មចំណីក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៤២២) អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណធម៌ ទើប  
កើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ កងវិបាកប្បច្ច័យ មិនមានបដិសន្ធិៈទេ ។

(៤២៣) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌  
ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១  
ដែលប្រកបដោយបញ្ចវិញ្ញាណ នូវខន្ធ ២ . . . ។

(៤២៤) អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណធម៌ ទើប  
កើតឡើង ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្ខន្ធទ ជា  
អតីតារម្មណ៍ ប្រស្នា ៣ ប្រហែលគ្នានឹងនហេតុប្បច្ច័យដែរ ឯមោហាៈ  
មិនមានទេ ។

(៤២៥) អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអតីតារម្មណធម៌ ទើប  
កើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអតី-  
តារម្មណ៍ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ . . . ។

(៤២៦) អនាគតារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអនាគតារម្មណធម៌  
ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា  
អនាគតារម្មណ៍ ក្នុងរូប នូវខន្ធ ២ . . . ។

(៤២៧) កងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កងនអធិបតិប្បច្ច័យ  
នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ

អតីតារម្មណត្តិកេ បដិច្ចវាពោ

នវីហាកេ តីណិ នណារេ ឯកំ នមក្ក តីណិ

នវីប្បយុត្ត ទ្វេ ។ ឯវំ គណោតតំ ។

បច្ចុសីយំ ។

(៤២៨) ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា តីណិ ...

នបុរេជាតេ នបច្ឆាជាតេ នអាស្រវនេ នកម្មេ នវិ-

ហាកេ តីណិ នវីប្បយុត្ត ទ្វេ ។ ឯវំ គណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចុសីយំ ។

(៤២៩) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ តីណិ ។

សង្ខតំ ។ សព្វត្ថ តីណិ ។ អវិគតេ តីណិ ។

ឯវំ គណោតតំ ។

បច្ចុសីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវាពោ និជ្ជិតោ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចុយវារោមិ និស្សយវារោមិ

សំសង្កវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវាសនិសា ។

អតីតារម្មណភ្នំក្រះ បដិច្ចវារៈ

និងនិវាបកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនយានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង  
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិវ្យាយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។  
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុន័យៈ ។

(៤២៨) ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ  
... ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ចុប្បជាតប្បច្ច័យ នការសវនប្បច្ច័យ  
នកម្មប្បច្ច័យ និងនិវាបកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិវ្យាយតប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចុន័យៈ ។

(៤២៩) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនិហេតុប្ប-  
ច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៣  
ដូចគ្នា ។ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់  
យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុន័យានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចុយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ប្រវេហលត្នានឹងបដិច្ចវារៈវេជរ ។

ပုဂ္ဂိုလ်

(၆၃၀) အနိရုဒ္ဓါယော ခုဋ္ဌာ အနိရုဒ္ဓါယော  
ဇဗ္ဗန္တိ ဟေတုပျဉ်းထွေ ဗဒ္ဓယော အနိရုဒ္ဓါယော  
ဟေတု နိဗ္ဗယုတ္တကာသံ ခုဋ္ဌာသံ ဟေတုပျဉ်းထွေ ဗဒ္ဓ-  
ယော ပဋိပတ္တိက္ခယော အနိရုဒ္ဓါယော ဟေတု နိဗ္ဗ-  
ယုတ္တကာသံ ခုဋ္ဌာသံ ။

(၆၃၁) အနာဂတိနိရုဒ္ဓါယော ခုဋ္ဌာ အနာဂတိနိရုဒ္ဓါ-  
ယော ဇဗ္ဗန္တိ ဟေတုပျဉ်းထွေ ဗဒ္ဓယော အနာဂ-  
တိနိရုဒ္ဓါယော ဟေတု နိဗ္ဗယုတ္တကာသံ ခုဋ္ဌာသံ ဟေတု-  
ပျဉ်းထွေ ဗဒ္ဓယော ။

(၆၃၂) ပဉ္စပုဂ္ဂိုလ်နိရုဒ္ဓါယော ခုဋ္ဌာ ပဉ္စပုဂ္ဂိုလ်နိရုဒ္ဓါ-  
ယော ဇဗ္ဗန္တိ ဟေတုပျဉ်းထွေ ဗဒ္ဓယော ပဉ္စပုဂ္ဂို-  
လ်နိရုဒ္ဓါယော ဟေတု နိဗ္ဗယုတ္တကာသံ ခုဋ္ဌာသံ ဟေတု-  
ပျဉ်းထွေ ဗဒ္ဓယော ပဋိပတ္တိက္ခယော ပဉ္စပုဂ္ဂိုလ်နိရုဒ္ဓါ-  
ယော ဟေတု နိဗ္ဗယုတ္တကာသံ ခုဋ္ဌာသံ ဟေတုပျဉ်းထွေ  
ဗဒ္ဓယော ။

(၆၃၃) အနိရုဒ္ဓါယော ခုဋ္ဌာ အနိရုဒ္ဓါယော ဇဗ္ဗန္တိ  
အနိရုဒ္ဓါယော ဟေတုပျဉ်းထွေ ဗဒ္ဓယော အနိရုဒ္ဓါ  
ယော ဟေတု နိဗ္ဗယုတ္တကာသံ ခုဋ္ဌာသံ ဟေတုပျဉ်းထွေ  
ဗဒ္ဓယော ပဋိပတ္တိက္ခယော အနိရုဒ္ဓါယော ဟေတု နိဗ္ဗ-  
ယုတ္တကာသံ ခုဋ္ဌာသံ ။



បញ្ញាវិវរៈ  
ហ

(៤៣០) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌

ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួក  
សម្បយុត្តកកន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ជាអតីតារម្មណ៍ ( ជា  
បច្ច័យ ) នៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៤៣១) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណ-

ធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ  
នៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៣២) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណ-

ធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ  
នៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍  
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃ  
បដិសន្ធិ ។

(៤៣៣) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណ-

ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវវិញ្ញា-  
ណញាយតនៈ ជាអតីត ពិចារណា នូវនៃវិសញ្ញានាសញាយតនៈ ;

អតីតារម្មណត្តិកេ បញ្ញាវិហ

បច្ចុវេក្ខតិ អតីតារម្មណំ អតីតំ ឥន្ទ្រវិជញ្ញាណំ បច្ចុ-  
 វេក្ខតិ ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . បុព្វេនិវាសានុស្ស-  
 តីញ្ញាណំ . . . យថាកម្មបកញ្ញាណំ បច្ចុវេក្ខតិ  
 អរិយា អតីតារម្មណោ បហំនេ កិលេសេ បច្ចុវេក្ខន្តិ  
 វិក្ខម្ពំតេ កិលេសេ . . . បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ . . .  
 អតីតារម្មណោ អតីតេ ខន្ធើ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ  
 អនត្តតោ វិបស្សនិ អស្សាទេនិ អភិនន្តនិ តំ អារត្ត  
 អតីតារម្មណោ វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិច្ឆា  
 . . . ឧទ្ធិច្ចំ . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ អតីតារម្មណា  
 អតីតា ខន្ធើ ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសា-  
 នុស្សតីញ្ញាណាស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណាស្ស អារជ្ជ-  
 នាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៣៤) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្ម-  
 ណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនា-  
 គតំ វិញ្ញាណញ្ញាយននំ បច្ចុវេក្ខតិ នេវេសញ្ញាណា-  
 សញ្ញាយននំ បច្ចុវេក្ខតិ អតីតារម្មណំ អនាគតំ ឥន្ទ្រ-  
 វិជញ្ញាណំ បច្ចុវេក្ខតិ ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . បុព្វេនិ-  
 វាសានុស្សតីញ្ញាណំ . . . យថាកម្មបកញ្ញាណំ . . .  
 អតីតារម្មណោ អនាគតេ ខន្ធើ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ

អតីតារម្មណត្ថិកៈ បញ្ញាវារៈ

ពិចារណា នូវអតីតតទ្ធិវិធិញ្ញាណ ជាអតីតារម្មណ៍ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ  
 . . . នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ . . . ពិចារណា នូវយថា-  
 កម្មបគញ្ញាណ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ជាអតីតា-  
 រម្មណ៍ ដែលលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ  
 . . . នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . .  
 ឃើញច្បាស់ នូវពួកអតីតក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ  
 មិនមែនខ្លួន ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ប្រាវព្វ  
 នូវអតីតក្ខន្ធនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ . . . វិចិកិច្ចា . . . ទុច្ចេតៈ  
 . . . ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកអតីតក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ  
 នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ  
 នឹងយថាកម្មបគញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៧៤) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្ម-

ណធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវវិញ្ញា-  
 ណញ្ញាយតនៈ ជាអនាគត ពិចារណា នូវនេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនៈ ពិ-  
 ចារណា នូវអនាគតតទ្ធិវិធិញ្ញាណ ជាអតីតារម្មណ៍ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ  
 . . . នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ . . . នូវយថាកម្មបគញ្ញាណ . . .  
 ឃើញច្បាស់ នូវពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ថាមិនទៀង . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកប្បដ្ឋានំ

អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ អារព្ភ អនាគតារម្មណោ  
វាតោ ឧប្បជ្ឈតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ អតីតារម្មណោ  
អនាគតា ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស អនាគតំ-  
សញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន ។

(៤៣៥) អតីតារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្ម-  
ណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចេ-  
តោបរិយញ្ញាណោន អតីតារម្មណាប្បច្ចុប្បជ្ឈតិ តសម-  
ដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជានាតិ អតីតារម្មណោ បច្ចុប្បន្នា ខន្ធ  
ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ច-  
យេន បច្ចយោ ។

(៤៣៦) អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតា-  
រម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អនាគតារម្មណំ អនាគតំ ឥន្ទ្រវិជញ្ញាណំ បច្ចុ-  
វេក្ខតិ ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . អនាគតំសញ្ញាណំ  
. . . អនាគតារម្មណោ អនាគតេ ខន្ធ អនិច្ច-  
តោ . . . វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ  
អារព្ភ អនាគតារម្មណោ វាតោ . . . ទោម-  
នស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ អនាគតារម្មណោ អនាគតា ខន្ធ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអនាគតារម្មណ៍ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ ទើប  
កើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍  
( ជាបច្ច័យ ) នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ និងអនាគត-  
សញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

( ៤៣៥ ) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ  
អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយ  
បច្ចុប្បន្នចិត្ត ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកបច្ចុប្បន្នក្ខន្ធ  
ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ  
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

( ៤៣៦ ) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌  
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវអនាគតវិនិច្ឆ័យញ្ញាណ  
ជាអនាគតារម្មណ៍ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... នូវអនាគតសញ្ញាណ ...  
ឃើញច្បាស់ នូវពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ...

ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអនាគតារម្មណ៍ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ  
... ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍

ចេតោ បរិយញ្ញាណាស្ស អនាគតំសញ្ញាណាស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៣៧] អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនាគតារម្មណំ អតីតំ ឥន្ទ្រិវិជញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ ចេតោ បរិយញ្ញាណំ . . . អនាគតំសញ្ញាណំ . . . អរិយា អនាគតារម្មណោ បហំនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ហតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចិលោ . . . អនាគតារម្មណោ អតីតេ ខន្ធន្ធនេ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សន្តិ អស្សនេន្តិ អភិទន្តន្តិ តំ អាវុត្តំ អតីតារម្មណោ ពតោ ឧប្បជ្ឈតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ អនាគតារម្មណោ អតីតា ខន្ធន្ធនេ ចេតោ បរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថា កម្មបទញ្ញាណាស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៣៨] អនាគតារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បដ្ឋារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចេតោ បរិយញ្ញាណោន អនាគតារម្មណាប្បច្ចុប្បដ្ឋចិត្តសមម្ពិស្ស ចិត្តំ ជាទាតិ អនាគតារម្មណោ បច្ចុប្បដ្ឋាខន្ធន្ធនេ ចេតោ បរិយញ្ញាណាស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អតីតារម្មណត្ថិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ និងអនាគត-  
សញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៣៧) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌  
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវអតីតឥន្ទ្រិធាណា ជា  
អនាគតារម្មណ៍ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... នូវអនាគតសញ្ញាណ ... ពួក  
ព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ជាអនាគតារម្មណ៍ ដែលលះ  
បង់ហើយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលសន្តតសន្តិនហើយ នូវ  
ពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សឹមកហើយ ក្នុងកាលមុន ... ឃើញច្បាស់  
នូវពួកអតីតក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ... គ្រេកអរ រីក-  
រាយ រាគៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ ទើបកើតឡើង  
ចោមនស្ស កើតឡើង ពួកអតីតក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ  
នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសានុស្សតិញ្ញាណ  
និងយថាភម្មបគញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៣៨) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌  
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នក  
ប្រកបដោយបច្ចុប្បន្នចិត្ត ជាអនាគតារម្មណ៍ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ  
ពួកបច្ចុប្បន្នក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា  
នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៣៧) បច្ចុប្បន្នាវម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នា-  
 វម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 ចេតោបរិយញ្ញាណេន បច្ចុប្បន្នាវម្មណាប្បច្ចុប្បន្នចិត្ត-  
 សមធិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ បច្ចុប្បន្នាវម្មណោ បច្ចុប្បន្នា  
 ខន្ធោ ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណា-  
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២០) បច្ចុប្បន្នាវម្មណោ ធម្មោ អតីតាវម្មណា-  
 ស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អតីតំ  
 ទិព្វំ ចក្កំ បច្ចុវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតទានុំ បច្ចុវេក្ខតិ  
 បច្ចុប្បន្នាវម្មណំ អតីតំ វេទិវិជញ្ញាណំ បច្ចុវេក្ខតិ ចេ-  
 តោបរិយញ្ញាណំ .. អរិយោ បច្ចុប្បន្នាវម្មណោ បហី-  
 ណេ កិលេសេ បច្ចុវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពន្តេ កិលេសេ ...  
 បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ ... បច្ចុប្បន្នាវម្មណោ អតីតេ  
 ខន្ធន្ធ អនិច្ចតោ ... វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អកិណ្ណន្តិ  
 តំ អារត្ត អតីតាវម្មណោ វាតោ ... ទោមនស្សំ  
 ឧប្បជ្ជតិ បច្ចុប្បន្នាវម្មណោ អតីតា ខន្ធន្ធ ចេតោបរិ-  
 យញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថា-  
 កម្មបកញ្ញាណាស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៣៧) បច្ចុប្បន្នារម្មណធមិ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធមិ  
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកប  
 ដោយបច្ចុប្បន្នចិត្ត ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួក  
 បច្ចុប្បន្នកុន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតា-  
 បរិយញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៤០) បច្ចុប្បន្នារម្មណធមិ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធមិ ដោយ  
 ការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវទិព្វចក្ខុ ជាអតីត ពិចារណា  
 នូវទិព្វសោត ពិចារណា នូវអតីតវិវិដញ្ញាណ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍  
 នូវចេតាបរិយញ្ញាណ ... ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស  
 ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដែលលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់  
 សង្កិនហើយ ... នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន  
 ... ឃើញច្បាស់ នូវពួកអតីតកុន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ថាមិនទៀង  
 ... គ្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ប្រាវព្វ នូវពួកខន្ធនោះ  
 ... ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកអតីតកុន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ  
 នៃការពិចារណា នូវចេតាបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ  
 នឹងយថាកម្មបតញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

អតីតារម្មណត្ថិកេ បញ្ញាវិហ

(៤៤០) បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អនាគតា-  
 រម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 អនាគតំ ទិព្វំ ចក្កំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតទាតុំ  
 បច្ចវេក្ខតិ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ អនាគតំ ឥន្ទ្រិយស្សាណំ  
 បច្ចវេក្ខតិ ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . បច្ចុប្បន្នារម្មណោ  
 អនាគតេ ខន្ធភ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ ។ មេ ។  
 តំ អារត្ត អនាគតារម្មណោ វាតោ . . . ទោមនស្សំ  
 ឧប្បជ្ជតិ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ អនាគតា ខត្តា ចេតោ-  
 បរិយញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ  
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៤២) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណស្ស  
 ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណនិបតិ  
 សហជាតានិបតិ ។ អារម្មណនិបតិ អតីតំ វិញ្ញា-  
 ណាណ្ណាយននំ ករំ កត្តា បច្ចវេក្ខតិ ទេវសញ្ញាណ-  
 សញ្ញាយននំ ករំ កត្តា បច្ចវេក្ខតិ អតីតារម្មណំ  
 អតីតំ ឥន្ទ្រិយស្សាណំ ករំ កត្តា បច្ចវេក្ខតិ ចេតោ-  
 បរិយញ្ញាណំ . . . បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ . . .  
 យថាកម្មបកញ្ញាណំ ករំ កត្តា បច្ចវេក្ខតិ អតីតា-  
 រម្មណោ អតីតេ ខន្ធភ ករំ កត្តា បច្ចវេក្ខតិ . . .

អតីតការម្មណគ្គិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៤៤១) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌  
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវទិព្វចក្ខុ ជាអនាគត  
 ពិចារណា នូវទិព្វសោតធាតុ ពិចារណា នូវអនាគតវដ្ឋវិជញ្ញាណ ជា  
 បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... ឃើញច្បាស់ នូវពួកអនា-  
 គតក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ... ។ ថេ ។ រាគៈ ជា  
 អនាគតារម្មណ៍ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ ... ទោមនស្ស កើតឡើង ពួក  
 អនាគតក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេ-  
 តោបរិយញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៤២) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ  
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្ម-  
 ណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវវិញ្ញាណញ្ជាយតនៈ ជាអតីត ឲ្យជាទីគោរព  
 ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវនៃវសញ្ញានាសញ្ជាយតនៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ  
 ពិចារណា ធ្វើ នូវអតីតវដ្ឋវិជញ្ញាណ ជាអតីតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព  
 ហើយពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ នូវបុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ  
 ... ធ្វើ នូវយថាភម្មបតញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ  
 នូវពួកអតីតក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អស្សុទេតិ អភិទទ្គតិ តំ កុំ កត្វា អតីតារម្មណោ  
វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ  
អតីតារម្មណាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិប-  
តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៤៣) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្មណា-  
ស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណា-  
ធិបតិ អនាគតំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ កុំ កត្វា ...  
លេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ ... អតីតារម្មណំ អនាគតំ  
ឥទ្ធិវិជញ្ញាណំ កុំ កត្វា ... ចេតោបរិយញ្ញាណំ ...  
បុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ ... យថាកម្មបកញ្ញាណំ  
... អតីតារម្មណោ អនាគតេ ខន្ធា កុំ កត្វា អស្សុ-  
ទេតិ អភិទទ្គតិ តំ កុំ កត្វា អនាគតារម្មណោ  
វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

(៤៤៤) អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្ម-  
ណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-  
រម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ  
អនាគតារម្មណំ អនាគតំ ឥទ្ធិវិជញ្ញាណំ កុំ កត្វា  
... ចេតោបរិយញ្ញាណំ ... អនាគតំសញ្ញាណំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ និសហជាតាធិបតី គឺ អតីតារម្មណាធិបតីធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

(៤៤៣) អតីតារម្មណាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណាធម៌ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតី គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវវិញ្ញាណញ្ជាយតនៈ ជាអនាគត ឲ្យជាទីគោរព ... នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ... ធ្វើ នូវអនាគតឥទ្ធិវិធាណ ជាអតីតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ... នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... នូវយថាភម្មបតញ្ញាណ . ធ្វើ នូវពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអនាគតារម្មណ៍ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៤៤៤) អនាគតារម្មណាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណាធម៌ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតី និងនិសហជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវអនាគតឥទ្ធិវិធាណ ជាអនាគតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព .. នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... ធ្វើ នូវអនាគតសញ្ញាណ

អតីតារម្មណត្តិកេ បញ្ញាវិហា

ករុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ អនាគតារម្មណោ អនាគតេ  
 ខន្ធករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករុំ កត្វា  
 អនាគតារម្មណោ រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។  
 សហជាតាធិបតិ អនាគតារម្មណាធិបតិ សម្បយុត្ត-  
 កានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៤៥) អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្ម-  
 ណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារ-  
 ម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ  
 អនាគតារម្មណំ អតីតំ វេទិវិជញ្ញាណំ ករុំ កត្វា ...  
 ចេតោបរិយញ្ញាណំ ... អនាគតំសញ្ញាណំ ករុំ  
 កត្វា ... អនាគតារម្មណោ អតីតេ ខន្ធករុំ កត្វា  
 អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករុំ កត្វា អតីតារម្ម-  
 ណោ រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

(៤៤៦) បច្ចុប្បញ្ញារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បញ្ញារម្ម-  
 ណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-  
 ជាតាធិបតិ បច្ចុប្បញ្ញារម្មណាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ  
 ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អតីតារម្មណាធិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍  
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអនាគតារម្មណ៍ ធ្វើ  
 នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។  
 សហជាតាធិបតិ គឺ អនាគតារម្មណាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-  
 កក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៤៤៥) អនាគតារម្មណាធិមិ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណាធិមិ ដោយ  
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ឯអា-  
 រម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវអតីតត្រៃវិជញ្ញាណ ជាអនាគតារម្មណ៍  
 ឲ្យជាទីគោរព... នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... ធ្វើ នូវអនាគតំសញ្ញាណ  
 ឲ្យជាទីគោរព... ធ្វើ នូវពួកអតីតក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព  
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជា  
 ទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៤៤៦) បច្ចុប្បន្នារម្មណាធិមិ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណាធិមិ  
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ បច្ចុប្បន្នារម្មណា-  
 ធិបតិធិមិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អរិយធម៌ដំបូង អនុលោមត្រូវប្បដ្ឋាន

(៤៤៧) បច្ចុប្បន្នាវម្មណោ ធម្មោ អតីតាវម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវម្មណាធិបតិ អតីតំ ទិព្វំ ចក្កំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតទានុំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ បច្ចុប្បន្នាវម្មណំ អតីតំ ឥន្ទ្រិយញ្ញាណំ ករំ កត្វា... ចេតោបរិយញ្ញាណំ ករំ កត្វា... បច្ចុប្បន្នាវម្មណោ អតីតេ ខន្ធេ ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករំ កត្វា អតីតាវម្មណោ វកោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

(៤៤៨) បច្ចុប្បន្នាវម្មណោ ធម្មោ អនាគតាវម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវម្មណាធិបតិ អនាគតំ ទិព្វំ ចក្កំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតទានុំ ករំ កត្វា... បច្ចុប្បន្នាវម្មណំ អនាគតំ ឥន្ទ្រិយញ្ញាណំ ករំ កត្វា បច្ចុប្បន្នាវម្មណោ អនាគតេ ខន្ធេ ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករំ កត្វា អនាគតាវម្មណោ វកោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

(៤៤៩) អតីតាវម្មណោ ធម្មោ អតីតាវម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរាវម្មច្ចយេន បច្ចយោ បរិមា បរិមា



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៤៧) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌

ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវទិព្វ-  
ចក្ខុ ជាអតីត ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវទិព្វសោតធាតុ  
ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវអតីតឥន្ទ្រិវិធាណា ជាបច្ចុប្បន្នា-  
រម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព...ធ្វើ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព...  
ធ្វើ នូវពួកអតីតក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ  
រីករាយ រាគៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើប  
កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៤៤៨) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌

ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវទិព្វ-  
ចក្ខុ ជាអនាគត ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវទិព្វសោតធាតុ  
ឲ្យជាទីគោរព . . . ធ្វើ នូវអនាគតឥន្ទ្រិវិធាណា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍  
ឲ្យជាទីគោរព ធ្វើ នូវពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព  
ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអនាគតារម្មណ៍ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ  
ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៤៤៩) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតា-

រម្មណធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកអតីតារម្មណក្ខន្ធ

អតីតារម្មណគ្គិកេ បញ្ញាវិពោ

អតីតារម្មណា ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ អតីតារម្មណាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៥០] អតីតារម្មណា ធម្មោ អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អតីតារម្មណំ កវដ្តំ អនាគតារម្មណាយ អាវដ្ឋនាយ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៥១] អតីតារម្មណា ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អតីតារម្មណំ ចុតិចិត្តំ បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស បដិសន្ធិចិត្តស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អតីតារម្មណំ កវដ្តំ បច្ចុប្បន្នារម្មណាយ អាវដ្ឋនាយ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៥២] អនាគតារម្មណា ធម្មោ អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អនាគតារម្មណា ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ អនាគតារម្មណាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៥៣] អនាគតារម្មណា ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនាគតារម្មណំ ឥន្ទ្រិយញ្ញាណំ អតីតារម្មណាស្ស វដ្ឋានស្ស

អតីតារម្មណភ្នំក្តា: បញ្ញាវរ:

មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកអតីតារម្មណក្នុង ក្រោយៗ ដោយអនន្តរាប្បច័យ ។

(៤៥០) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយអនន្តរាប្បច័យ គឺ អតីតារម្មណកវ្តី ជាបច្ច័យ នៃអាវជ្ជនា ជា អនាគតារម្មណ៍ ដោយអនន្តរាប្បច័យ ។

(៤៥១) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយអនន្តរាប្បច័យ គឺ ចុតិចិត្ត ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃ បដិសន្ធិចិត្ត ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយអនន្តរាប្បច័យ អតីតារម្មណកវ្តី ជាបច្ច័យ នៃអាវជ្ជនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយអនន្តរាប្បច័យ ។

(៤៥២) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណ- ធម៌ ដោយអនន្តរាប្បច័យ គឺ ពួកអនាគតារម្មណក្នុង មុន ៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកអនាគតារម្មណក្នុង ក្រោយ ៗ ដោយអនន្តរាប្បច័យ ។

(៤៥៣) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្ម- ណធម៌ ដោយអនន្តរាប្បច័យ គឺ ឥន្ទ្រិវធាណ ជាអនាគតា- រម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃវជ្ជនៈ ( ការចេញ ) ជាអតីតារម្មណ៍

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ចេតោបរិយញ្ញាណំ អតីតារម្មណាស្ស វុដ្ឋានស្ស អនា-  
ភតំសញ្ញាណំ អតីតារម្មណាស្ស វុដ្ឋានស្ស អនាភតា-  
រម្មណា ខន្ធិ អតីតារម្មណាស្ស វុដ្ឋានស្ស អនន្ត-  
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥២) បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នា-  
រម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិ-  
មា បុរិមា បច្ចុប្បន្នារម្មណា ខន្ធិ បច្ចិមានំ បច្ចិ-  
មានំ បច្ចុប្បន្នារម្មណានំ ខន្ធិនំ អនន្តរប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ បដិសន្ធិចិត្តំ បច្ចុប្បន្នារម្ម-  
ណាស្ស កវដ្តស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណំ កវដ្តំ បច្ចុប្បន្នា-  
រម្មណាស្ស កវដ្តស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥៣) បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្ម-  
ណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចុប្ប-  
ន្នារម្មណំ បដិសន្ធិចិត្តំ អតីតារម្មណាស្ស កវដ្តស្ស  
បច្ចុប្បន្នារម្មណំ កវដ្តំ អតីតារម្មណាស្ស កវដ្តស្ស  
បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ខន្ធិ អតីតារម្មណាស្ស វុដ្ឋានស្ស  
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៥៤) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស  
ធម្មស្ស សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ចេតាបរិយញ្ញាណ (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ជាអតីតារម្មណ៍ អនាគត-  
សញ្ញាណ (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ពួកអនាគតារម្ម-  
ណក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយអនន្តរាប្បច័យ ។

(៤៥៤) បច្ចុប្បន្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្តារម្មណធម៌  
ដោយអនន្តរាប្បច័យ គឺ ពួកបច្ចុប្បន្តារម្មណក្ខន្ធ មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃ  
ពួកបច្ចុប្បន្តារម្មណក្ខន្ធ ក្រោយៗ ដោយអនន្តរាប្បច័យ បដិសន្ធិចិត្ត  
ជាបច្ចុប្បន្តារម្មណ៍ (ជាបច្ច័យ) នៃបច្ចុប្បន្តារម្មណកវដ្តិ បច្ចុប្បន្តារម្មណ-  
កវដ្តិ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្តារម្មណកវដ្តិ ដោយអនន្តរាប្បច័យ ។

(៤៥៥) បច្ចុប្បន្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌  
ដោយអនន្តរាប្បច័យ គឺ បដិសន្ធិចិត្ត ជាបច្ចុប្បន្តារម្មណ៍ (ជាបច្ច័យ)  
នៃកវដ្តិ ជាអតីតារម្មណ៍ បច្ចុប្បន្តារម្មណកវដ្តិ (ជាបច្ច័យ) នៃអតីតា-  
រម្មណកវដ្តិ ពួកបច្ចុប្បន្តារម្មណក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ ជាអតីតា-  
រម្មណ៍ ដោយអនន្តរាប្បច័យ ។

(៤៥៦) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ  
សមនន្តរាប្បច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងអនន្តរាប្បច័យដែរ ។

អតីតារម្មណគ្គិកេ បញ្ញវារីកេ

(៤៥៧) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណស្ស  
 ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អញ្ញាមញ្ញប្ប-  
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។  
 តយោបិ បដ្ឋយា បដិច្ចវាវសទិសោ ។

(៤៥៨) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណស្ស  
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណ្យប-  
 និស្សយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។  
 បកត្តបនិស្សយោ អតីតារម្មណោ អនិច្ចានុបស្សនា  
 ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា អតីតារម្មណោ យ  
 អនិច្ចានុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្ស-  
 នាយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៤៥៩) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្មណស្ស  
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណ្យប-  
 និស្សយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។  
 បកត្តបនិស្សយោ អតីតារម្មណោ អនិច្ចានុបស្សនា  
 ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា អនាគតារម្មណោ យ  
 អនិច្ចានុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុ-  
 បស្សនាយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អតីតាម្មណធម៌: បញ្ញាវារ:

(៤៥៧) អតីតាម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតាម្មណធម៌ ដោយ សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអតាមតាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ និស្សយប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យទាំង ៣ (នេះ) ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារ:ដែរ ។

(៤៥៨) អតីតាម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតាម្មណធម៌ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង បកត្យូបនិស្ស័យ ។ បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអតីតាម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអតីតាម្មណ៍ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៥៩) អតីតាម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតាម្មណធម៌ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្យូបនិស្ស័យ ។ បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអតីតាម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអនាគតាម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ အနုပညာပညာပညာ

(၆၆၀) အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ ဝိဇ္ဇာ ပညာပညာပညာ-  
လာအောင် ဝိဇ္ဇာအောင် ခုပညာပညာပညာပညာပညာ ပညာပညာ  
အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ ပညာပညာပညာပညာ ၇ ပညာပညာ-  
ပညာပညာ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ အင်္ဂါစဉ်-  
ပညာပညာ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ ပညာပညာပညာပညာပညာ အင်္ဂါစဉ်-  
ပညာပညာပညာပညာ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ  
အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ ပညာပညာပညာပညာပညာ ပညာပညာ ၇

(၆၆၁) အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ ဝိဇ္ဇာ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ-  
လာအောင် ဝိဇ္ဇာအောင် ခုပညာပညာပညာပညာပညာ ပညာပညာ အ-  
င်္ဂါစဉ်ပိဋကေ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ ပညာပညာပညာပညာ-  
ပညာပညာ ၇ ပညာပညာပညာပညာ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ အင်္ဂါစဉ်-  
ပညာပညာ - အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ အင်္ဂါစ-  
ဉ်ပိဋကေပညာပညာ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေပညာ အင်္ဂါစ-  
ဉ်ပိဋကေပညာပညာ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေပညာ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ  
အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေပညာပညာ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေပညာပညာပညာပညာ ပညာပညာ ၇

(၆၆၂) အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ ဝိဇ္ဇာ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ-  
လာအောင် ဝိဇ္ဇာအောင် ခုပညာပညာပညာပညာပညာ ပညာပညာ  
အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ ပညာပညာပညာပညာ-  
ပညာပညာ ၇ ပညာပညာပညာပညာ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ  
အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေပညာ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေပညာ အင်္ဂါစဉ်ပိဋကေ



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៤៦០] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌

ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ។  
ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុ-  
បស្សនា ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា  
និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។

[៤៦១] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌

ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ  
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខ-  
ានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃអ-  
និច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអនាគតារម្មណ៍  
ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។

[៤៦២] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌

ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ  
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា  
ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ

អតីតារម្មណតិកេ បញ្ចវិហ

អតីតារម្មណាយ អនិច្ចានុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្ស-  
នាយ អនត្តានុបស្សនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(៤៦៣) អនាគតារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្តារម្ម-  
ណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
បកក្ខបនិស្សយោ អនាគតារម្មណោ អនិច្ចានុបស្សនា  
ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា បច្ចុប្បន្តារម្មណាយ  
អនិច្ចានុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្ស-  
នាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៦៤) បច្ចុប្បន្តារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្តារម្ម-  
ណាស្ស ធម្មស្ស . . . អនន្ត្របនិស្សយោ បកក្ខប-  
និស្សយោ ។ បកក្ខបនិស្សយោ បច្ចុប្បន្តារម្មណោ  
អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា  
បច្ចុប្បន្តារម្មណាយ អនិច្ចានុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្ស-  
នាយ អនត្តានុបស្សនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(៤៦៥) បច្ចុប្បន្តារម្មណោ ធម្មោ អតី-  
តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្ត្របនិស្សយោ

អតីតារម្មណត្តិកៈ បញ្ញាការៈ

នៃអនិច្ចារុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអតីតារម្មណ៍  
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៦៣) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌  
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចារុបស្សនា  
ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃ  
អនិច្ចារុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍  
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៦៤) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌  
... បានដល់អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ  
គឺ អនិច្ចារុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នា-  
រម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃអនិច្ចារុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តា-  
នុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៦៥) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌  
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ណបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បក្កាមំ

បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ បច្ចុប្បន្នា-  
រម្មណា អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តា-  
នុបស្សនា អតីតារម្មណាយ អនិច្ចានុបស្សនាយ  
ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្សនាយ ឧបនិស្ស-  
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៦៦) បច្ចុប្បន្នារម្មណា ធម្មា អនាគតារម្ម-  
ណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្ថប-  
និស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ បច្ចុប្បន្នារម្មណា  
អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា  
អនាគតារម្មណាយ អនិច្ចានុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្ស-  
នាយ អនត្តានុបស្សនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(៤៦៧) អតីតារម្មណា ធម្មា អតីតារម្មណាស្ស  
ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា  
អតីតារម្មណា ខន្ធ បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ អតីតារម្ម-  
ណានំ ខន្ធនំ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុ-  
បស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បនារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃអនិច្ចានុ-  
បស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៦៦) បច្ចុប្បនារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណ-  
ធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូប-  
និស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា  
ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បនារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ  
នៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអនាគតា-  
រម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៦៧) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌  
ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ មុនៗ ជាបច្ច័យ  
នៃពួកខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ក្រោយ ។ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

អតីតារម្មណ្តិកេ បញ្ញាវិពេ

[៤៦៨] អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្ម-  
 ណាស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 បុរិមា បុរិមា អនាគតារម្មណា ខន្ធា បច្ចិមានំ  
 បច្ចិមានំ អនាគតារម្មណានំ ខន្ធានំ អាសេវនប្បច្ច-  
 យេន បច្ចយោ ។

[៤៦៩] បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្ម-  
 ណាស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា  
 បុរិមា បច្ចុប្បន្នារម្មណា ខន្ធា បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ  
 បច្ចុប្បន្នារម្មណានំ ខន្ធានំ អាសេវនប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

[៤៧០] អតីតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស  
 ធម្មស្ស កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា  
 នានាខណិកា ។ សហជាតា អតីតារម្មណា ចេត-  
 នា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កុម្មប្បច្ចយេន បច្ច-  
 យោ ។ នានាខណិកា អតីតារម្មណា ចេតនា  
 វិនាកានំ អតីតារម្មណានំ ខន្ធានំ កុម្មប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

អតីតារម្មណធិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៤៦៨) អនាគតារម្មណធិ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធិ

ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ មុន ។ ជា  
បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ក្រោយ ។ ដោយការសេវន-  
ប្បច្ច័យ ។

(៤៦៩) បច្ចុប្បន្នារម្មណធិ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធិ

ដោយការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មុន ។ ជាបច្ច័យ  
នៃពួកខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ក្រោយ ។ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

(៤៧០) អតីតារម្មណធិ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធិ ដោយ

កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និរនាតាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ  
ចេតនា ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ  
កម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនាតាខណិកៈ គឺ ចេតនា ជាអតីតារម្មណ៍ ជា  
បច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៤៧១) អតីតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណាខណិកា អតីតារម្មណា ចេតនា វិចារកានំ អនាគតារម្មណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៧២) អតីតារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណាខណិកា អតីតារម្មណា ចេតនា វិចារកានំ បច្ចុប្បន្នារម្មណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៧៣) អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជិតា នាណាខណិកា ។ សហជិតា អនាគតារម្មណា ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណាខណិកា អនាគតារម្មណា ចេតនា វិចារកានំ អនាគតារម្មណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៧៤) អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណាខណិកា អនាគតារម្មណា ចេតនា វិចារកានំ អតីតារម្មណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៧១) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណ-  
ធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណិកៈ គឺ អតីតារម្មណ-  
ចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ដោយ  
កម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៧២) អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណិកៈ គឺ អតីតារម្មណចេតនា  
ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៧៣) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណ-  
ធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។  
សហជាត គឺ អនាគតារម្មណចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-  
កក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ អនាគតារម្មណ-  
ចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ដោយ  
កម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៧៤) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណិកៈ គឺ អនាគតារម្មណចេតនា  
ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អតីតារម្មណភ្នំពេ បញ្ញាវិពេ

[៤៧៥] អនាគតារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បត្តយេន បច្ចយោ នាណាខណីកា អនាគតារម្មណោ ចេតនា វិហាកានំ បច្ចុប្បន្នារម្មណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បត្តយេន បច្ចយោ ។

[៤៧៦] បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បត្តយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណាខណីកា ។ សហជាតា បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ កក្កប្បត្តយេន បច្ចយោ ។ នាណាខណីកា បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ចេតនា វិហាកានំ បច្ចុប្បន្នារម្មណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បត្តយេន បច្ចយោ ។

[៤៧៧] បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បត្តយេន បច្ចយោ នាណាខណីកា បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ចេតនា វិហាកានំ អតីតារម្មណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បត្តយេន បច្ចយោ ។

[៤៧៨] បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បត្តយេន បច្ចយោ នាណាខណីកា បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ចេតនា វិហាកានំ អនាគតារម្មណានំ ខន្ធានំ កក្កប្បត្តយេន បច្ចយោ ។

អតីតារម្មណត្ថិកៈ បច្ចាវារៈ

(៤៧៥) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណ៌កៈ គឺ អនាគតារម្មណចេតនា  
ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកខ្លួន ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៧៦) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណ៌កៈ ។ សហ-  
ជាត គឺ បច្ចុប្បន្នារម្មណចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកខ្លួន  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណ៌កៈ គឺ បច្ចុប្បន្នារម្មណចេតនា ជា  
បច្ច័យ នៃពួកវិបាកខ្លួន ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៧៧) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណ៌កៈ គឺ បច្ចុប្បន្នារម្មណចេតនា  
ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកខ្លួន ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៧៨) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណ៌កៈ គឺ បច្ចុប្បន្នារម្មណចេតនា  
ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកខ្លួន ជាអនាគតារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបំណែក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៤៧៧] អតីតារម្មណោ ធម្មោ ... តារម្មណាស្ស  
 ធម្មស្ស វិនាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ លាទប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទត្ថិប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ វិភតប្បច្ចយេន អវិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៨០] ហេតុយា តីណិ អាម្មណោ នវ អធិប-  
 តិយា សត្ត អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត សហ-  
 ជាតេ អញមញ្ញេ ទិស្សយេ តីណិ ឧបទិស្សយេ  
 នវ អាសវនេ តីណិ កក្កេ នវ វិនាកេ តីណិ  
 អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ លាទេ មក្កេ សម្បយុត្តេ  
 តីណិ អត្ថិយា តីណិ ទត្ថិយា សត្ត វិភតេ សត្ត  
 អវិភតេ តីណិ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៤៧៧) អភិការម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ វៃអភិការម្មណធម៌ ដោយ  
វិបាកប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយគ្រូ  
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ  
ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ជា  
បច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិគតប្បច្ច័យ ដោយ  
អវិគតប្បច្ច័យ ។

(៤៨០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតិប្បច្ច័យ អញ្ញ  
មញ្ញប្បច្ច័យ និងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣  
ក្នុងវត្ថុនិយមប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ និងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧  
ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត  
គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

អតីតារម្មណត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

[៤៨០] អតីតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្មណាស្ស  
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-  
ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
កក្ខប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៨២] អតីតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតារម្មណាស្ស  
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ កក្ខប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

[៤៨៣] អតីតារម្មណោ ធម្មោ បច្ចប្បញ្ញាវម្ម-  
ណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិ-  
ស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កក្ខប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៨៤] អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អនាគតា-  
រម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ កក្ខប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៨៥] អនាគតារម្មណោ ធម្មោ អតីតារម្ម-  
ណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប-  
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កក្ខប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អតីតារម្មណគ្គិកៈ បញ្ញាវិរៈ

[៤៨១] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ  
ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៨២] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌  
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៨៣] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌  
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៨៤] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌  
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៨៥] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌  
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។





អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៤៨៦) អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌  
ដោយ ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៨៧) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌  
ដោយ ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៨៨) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអតីតារម្មណធម៌  
ដោយ ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៨៩) បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតារម្មណធម៌  
ដោយ ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៤៩០) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

ក្នុងបច្ច័យ ទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧  
ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

អតីតារម្មណត្តិកេ បញ្ញាវិពេ

[៤៧១] ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណោ ភីណិ . . .  
 នអធិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នឧបនិស្សយេ  
 នបុរេជាតេ នបច្ឆាជាតេ នអាសេវនេ នកម្មេ នវិ-  
 ហាកេ ភីណិ សត្វត្ត ភីណិ ។ សង្ខត្តំ ។ លោ-  
 នត្តិយា លោកិតេ ភីណិ ។ ឃំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៤៧២] នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ នវំ . . .  
 អធិបតិយា សត្ត អនន្តរេ សមនន្តរេ សត្ត សហ-  
 ជាតេ ភីណិ អញ្ញមញ្ញ ភីណិ និស្សយេ ភីណិ  
 ឧបនិស្សយេ នវំ អាសេវនេ ភីណិ កម្មេ នវំ  
 វិហាកេ ភីណិ អាហារេ វេទ្ធិយេ លានេ មត្តេ  
 សម្បយុត្តេ អត្តិយា ភីណិ នត្តិយា សត្ត វិកតេ  
 សត្ត អវិកតេ ភីណិ ។ ឃំ កណោតត្ថំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បញ្ញាវិពេ និដ្ឋិតោ ។

អតីតារម្មណត្តិកំ ឯក្ខនីសតិមំ និដ្ឋិតំ ។



អតីតារម្មណត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៤៧១) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ  
 . . . ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ នរណនិរុប្បច្ច័យ នសមននិរុប្បច្ច័យ នឧប-  
 និស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាកប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាកប្បច្ច័យ នភាសេវនិប្ប-  
 ច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ និងនិវាទប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់  
 សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីប្រញ ។ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ និងនោ-  
 វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័យៈ ។

(៤៧២) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ  
 . . . ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអននិរុប្បច្ច័យ និងសមនន-  
 ិរុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអពាមពា-  
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយ-  
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងភាសេវនិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនិវាទប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយ-  
 ប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយតប្បច្ច័យ និងអតិប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧  
 ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ច័យានុលោម ។

ចប់ បញ្ញាវារៈ ។

ចប់ អតីតារម្មណត្តិកៈ ទី ១៧ ។

អដ្ឋត្តិកំ  
ᨧᩢ᩠ᨦᩣ᩠ᩅᩢᩣᨦ

បដិប្បវិណ្ណ

(៤៧៣) អដ្ឋត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្តោ ធម្មោ  
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អដ្ឋត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច  
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មជ្ឈានព្វា រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ...  
 បដិសន្ធិក្ខណោ អដ្ឋត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ  
 ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ខន្ធធ្វេ បដិច្ច  
 វត្ថុំ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច  
 តយោ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសម្មជ្ឈានំ  
 រូបំ កដត្តារូបំ ឧទានារូបំ ។

(៤៧៤) តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធា ធម្មោ  
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច  
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មជ្ឈានព្វា រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ...  
 បដិសន្ធិក្ខណោ តហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ  
 ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា  
 ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វត្ថុំ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហា-  
 ក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បដិច្ច  
 ចិត្តសម្មជ្ឈានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧទានារូបំ ។

អង្គវត្តតិកៈ  
ល ៣១

បដិប្បវិរៈ

(៤៧៣) ធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ទើប  
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូប  
 ក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី  
 កងតារូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង កងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវ  
 ខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ  
 មហាកូត ៣ អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១ ចិត្តសមដ្ឋានរូប កងតារូប  
 និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវមហាកូតទាំងឡាយ ។

(៤៧៤) ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ទើប  
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី  
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្រៅ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី កងតារូប  
 ក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្រៅ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២  
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ  
 នូវវត្ថុ មហាកូត ៣ អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១ ចិត្តសមដ្ឋានរូប  
 កងតារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវមហាកូតទាំងឡាយ ។

អដ្ឋត្តិកេ បដិច្ចវាពេ

(៤៧៥) អដ្ឋត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្តោ ធម្មោ  
ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា អដ្ឋត្តំ ឯកំ ខន្ធ  
បដិច្ច ភយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ បដិច្ច បដិសន្ធិក្ក-  
ណោ អដ្ឋត្តំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច ភយោ ខន្ធ វត្ថុ  
បដិច្ច ខន្ធ ។

(៤៧៦) តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធា ធម្មោ  
ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា តហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធ  
បដិច្ច ភយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ . . . បដិសន្ធិក្ក-  
ណោ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធ ។

(៤៧៧) អដ្ឋត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្តោ ធម្មោ  
ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា អដ្ឋត្តំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច  
ភយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . .  
ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ  
រូបំ ឧបាទារូបំ ។

(៤៧៨) តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធា ធម្មោ . . .  
អធិបតិប្បច្ចយា តហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច ភយោ  
ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . ឯកំ  
មហាក្កតំ បដិច្ច មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ  
រូបំ ឧបាទារូបំ ។

អដ្ឋត្ថក្កៈ បដិច្ចវារៈ

(៤៧៥) ធម៌ ខាងក្រុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រុង ទើប  
 កើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១  
 ខាងក្រុង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្រុង  
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ។

(៤៧៦) ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើត  
 ឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាង  
 ក្រៅ នូវខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៤៧៧) ធម៌ ខាងក្រុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រុង ទើបកើត  
 ឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ  
 នូវខន្ធ ១ ខាងក្រុង នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមដ្ឋានរូប និងឧបាទារូប  
 អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខតទាំងឡាយ ។

(៤៧៨) ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ...  
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ  
 នូវខន្ធ ១ ខាងក្រៅ នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមដ្ឋានរូប និងឧបាទារូប  
 អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខតទាំងឡាយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤៧៧] អជ្ឈតំ ធម្មំ បដិច្ច អជ្ឈតោ ធម្មោ ...

អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា សហជាតប្ប  
 អជ្ឈតំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋា-  
 នញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្កុលោ អជ្ឈតំ ឯកំ  
 ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ កកដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ  
 ... ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធ ឯកំ មហា-  
 ក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បដិច្ច  
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កកដត្តារូបំ ឧទានារូបំ អាហា-  
 រសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ  
 ឯកំមហាក្ខតំ បដិច្ច មហាក្ខតេ បដិច្ច កកដត្តារូបំ  
 ឧទានារូបំ ។

[៥០០] ពហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ពហិទ្ធា ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ សហជាតប្បច្ចយា ពហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធ  
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ  
 ... បដិសន្ធិក្កុលោ ពហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច  
 តយោ ខន្ធ កកដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... ខន្ធ  
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច  
 មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កកដត្តារូបំ  
 ឧទានារូបំ ពហិវំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ...



អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(២៧៧) ធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង . . .

ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ

ក្តី ចិត្តសម្មជានុបក្ខី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង នូវខន្ធ ២ . . .

ខន្ធភ ក្តី កងតារូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង កងខណៈ

នៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ

អាស្រ័យ នូវវត្ថុ មហាកូត ៣ អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១ ចិត្តស-

ម្មជានុប កងតារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវមហាកូតទាំងឡាយ

អាហារសម្មជាន . . . ឧត្តសម្មជាន . . . កងតារូប និងឧបាទារូប

អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យ នូវ

មហាកូតទាំងឡាយ ។

(២៨០) ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ

ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ក្តី ចិត្តសម្មជាន-

ុបក្ខី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្រៅ នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធភ ក្តី

កងតារូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្រៅ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ

នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវ

វត្ថុ ចិត្តសម្មជានុប កងតារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១

អាស្រ័យ នូវមហាកូតទាំងឡាយ ពាហិរៈ . . . អាហារសម្មជាន

អដ្ឋត្ថកិច្ច បដិច្ចវារោ

ឧត្តសម្មជ្ជាធំ . . . អសញ្ញាសត្វាធំ ឯកំ មហាក្ខតំ  
បដិច្ច មហាក្ខតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

(៥០០) អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ  
ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា ធិស្សយប្បច្ចយា ឧប-  
ធិស្សយប្បច្ចយា បុរេជានប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា  
បុរេជានេបិ អាសេវនេបិ បដិសន្ធិ ទតិ ។ កម្ម-  
ប្បច្ចយា វិហាកប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា វេទ្ធិយប្ប-  
ច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្មយុត្តប្ប-  
ច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អតិប្បច្ចយា ទតិប្បច្ចយា  
វិភតប្បច្ចយា អវិភតប្បច្ចយា ។

(៥០២) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ ។  
សន្តិភំ ។ អវិភតេ ទ្វេ ។

អនុលោមំ ។

(៥០៣) អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ  
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ អដ្ឋត្ថំ ឯកំ  
ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធិ ចិត្តសម្មជ្ជានញ្ច រូបំ  
ទ្វេ ខទ្វេ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ខទ្វេ  
បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធិ ឯកំ មហាក្ខតំ  
. . . អាហារសម្មជ្ជាធំ . . . ឧត្តសម្មជ្ជាធំ . . .

អង្គវត្តភ្នំ: បដិច្ចវារៈ:

ឧត្តសម្មជាន . . . កងតារូប និងទេវតារូប អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១  
របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខតទាំងឡាយ ។

(៥០១) ធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង  
ទើបកើតឡើង ព្រោះអពាមពាប្បច្ច័យ និងស្សៈប្បច្ច័យ ទបនិស្សៈ  
យប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ និងអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្និ  
មិនមាន ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ និងអាសេវនប្បច្ច័យទេ ។ ព្រោះកម្ម-  
ប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈាន-  
ប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុតប្បច្ច័យ វិប្បយុតប្បច្ច័យ អត្ថិ-  
ប្បច្ច័យ នត្ថិប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

(៥០២) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។  
ចប់ អនុលោម ។

(៥០៣) ធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ទើប  
កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសម្មជានរបូក  
អាស្រ័យ នូវអហេតុកកន ១ ខាងក្នុង នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈវិន  
អហេតុកប្បដិសន្និ វត្ត អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ  
នូវវត្ត នូវមហាក្ខត ១ . . . អាហារសម្មជាន . . . ឧត្តសម្មជាន . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមភិក្ខុប្បដ្ឋានំ

អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . មហាក្ខតេ បដិច្ច  
កេជន្តារូបំ ឧបាទារូបំ វិចីកិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចស-  
ហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច វិចីកិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចស-  
ហគតោ មោហោ ។

(៥០៤) តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធា ធម្មោ  
ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ តហិទ្ធា ឯកំ  
ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ  
ខន្ធា . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា បដិច្ច  
វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច  
តាហិវំ . . . អាហារសម្មដ្ឋានំ . . . ឧត្តសម្មដ្ឋានំ . . .  
អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច វិចីកិញ្ញា-  
សហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធា បដិច្ច វិចីកិញ្ញា-  
សហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

(៥០៥) អជ្ឈត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អជ្ឈត្តោ ធម្មោ  
ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា អជ្ឈត្តេ ខន្ធា បដិច្ច  
ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អជ្ឈត្តេ ខន្ធា  
បដិច្ច ត្តារូបំ ខន្ធា បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហា-  
ក្ខតំ បដិច្ច អាហារសម្មដ្ឋានំ . . . ឧត្តសម្មដ្ឋានំ . . .  
អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . កងតារូប និងឧបាទារូប  
អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត មោហា: ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំ  
ដោយទុច្ចត: អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំ  
ដោយទុច្ចត: ។

(៥០៤) ធមិ ខាន់ក្រៅ អាស្រ័យ នូវធមិ ខាន់ក្រៅ ទើបកើត  
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព ក៏ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក៏ អាស្រ័យ  
នូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ខាន់ក្រៅ នូវខន្ធ ២ . . . កងខណៈនៃអហេតុកប្បដិ-  
សន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ អាស្រ័យ  
នូវមហាក្ខត ១ ពាហិរ: . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . .  
អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហា: ដែលច្រឡំ  
ដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំដោយទុច្ចត: អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ  
ដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំដោយទុច្ចត: ។

(៥០៥) ធមិ ខាន់ក្នុង អាស្រ័យ នូវធមិ ខាន់ក្នុង ទើបកើតឡើង  
ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ខាន់  
កង កងខណៈនៃបដិសន្ធិ កងតារូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ខាន់កង វត្ថុ  
អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ អាហារសមុដ្ឋាន អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ . . .  
ឧត្តសមុដ្ឋាន . . . អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

អដ្ឋត្ថកថា បដិច្ចវាហ

(៥០៦) ពហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ពហិទ្ធា ធម្មោ  
 ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ពហិទ្ធា ខន្ធ បដិច្ច  
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ពហិទ្ធា ខន្ធ  
 បដិច្ច កកដត្តារូបំ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហា-  
 ភ្នតំ ... ពាហិរំ ... អាហារោ ... ឧត្តុ ... អសញ្ញា-  
 សត្តានំ ... ។

(៥០៧) អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ  
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។ បេ ។ អនុលោមស-  
 ហាជាតសទិសំ និទ្ទាការណំ ។ នអនន្តរាប្បច្ចយា នស-  
 មនន្តរាប្បច្ចយា នអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្ប-  
 ច្ចយា នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ អដ្ឋត្ថំ ឯកំ ខន្ធ  
 បដិច្ច ។ បេ ។ អដ្ឋត្ថេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ  
 រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អដ្ឋត្ថំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ  
 ខន្ធា កកដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ ... ខន្ធធ បដិច្ច  
 វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាភ្នតំ បដិច្ច អា-  
 ហារោ ... ឧត្តុ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

(៥០៨) ពហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ពហិទ្ធា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ  
 នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ ពហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច

អន្លាញត្រិះ បដិច្ចវារៈ

(៥០៦) ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើត  
 ឡើង ព្រោះនាមាម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួក  
 ខន្ធ ខាងក្រៅ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កងតារូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ  
 ខាងក្រៅ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ នូវមហាកូត ១ ... ពាហិរៈ ...  
 អាហារ ... ឧត្ត ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

(៥០៧) ធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង  
 ព្រោះនាមាម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងអនុ-  
 លោមដែរ ការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នា មិនមានទេ ។ ព្រោះនាមាម្មណប្បច្ច័យ  
 នសមន្តរាប្បច្ច័យ នអពាមពាប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេ-  
 ជាតប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង ក្នុងអរូប ។ បេ ។  
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ខាងក្នុង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ  
 ខន្ធ ពាក្យ ក្នុងតារូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង ... នូវខន្ធ ២  
 ... វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ អាហារ អា-  
 ស្រ័យ នូវមហាកូត ១ ... ឧត្ត ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

(៥០៨) ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង  
 ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងអរូប អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ខាងក្រៅ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ទ្រេ ខទ្រេ ... ពហិទ្ធា ខទ្រេ បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ  
បដិសន្ធិក្ខណោ បរិប្បណាំ ។ ឯកំ មហាក្កនំ ... ពា-  
ហិរំ ... អាហារោ ... ឧត្តុ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

(៥០៧) អជ្ឈត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... នបច្ឆាជា-  
តប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា នកម្មប្បច្ចយា អជ្ឈត្តេ  
ខទ្រេ បដិច្ច អជ្ឈត្តា ចេតនា អាហារសម្មដ្ឋានំ ...  
ឧត្តុសម្មដ្ឋានំ ... ។

(៥០៨) ពហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ពហិទ្ធា ធម្មោ ...  
នកម្មប្បច្ចយា ពហិទ្ធា ខទ្រេ បដិច្ច ពហិទ្ធា ចេតនា  
ពាហិរំ ... អាហារសម្មដ្ឋានំ ... ឧត្តុសម្មដ្ឋានំ ... ។

(៥០៩) អជ្ឈត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... នវិទាតកប្បច្ច-  
យា បដិសន្ធិ នត្តិ ។ នអាហារប្បច្ចយា ឧត្តុ ...  
អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

(៥១០) ពហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ... នអាហារប្ប-  
ច្ចយា ពាហិរំ ... ឧត្តុ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

(៥១១) អជ្ឈត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... នសន្ត្រិ-  
យប្បច្ចយា អាហារសម្មដ្ឋានំ ... ឧត្តុសម្មដ្ឋានំ ...  
អសញ្ញាសត្តានំ មហាក្កតេ បដិច្ច រូបដិវត្តន្ត្រិយំ ។

(៥១២) ពហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ... នសន្ត្រិយប្បច្ចយា



អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

នូវខន្ធល ២ ... ចិត្ត ។ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ក្នុង  
ខណៈវេនបដិសន្ធិ មានសេចក្តីបរិបូណ៌ ។ នូវមហាក្ខត១ ... ពាហិរៈ  
... អាហារ... ឧត្ត ... របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ។

(៥០៧) អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ... ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ  
នអាសវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ខាងក្នុង អាស្រ័យ  
នូវពួកខន្ធ ខាងក្នុង អាហារសមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន ... ។

(៥១០) ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ... ព្រោះ  
នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ខាងក្រៅ  
ពាហិរៈ ... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន ... ។

(៥១១) អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ  
គឺ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ ឧត្ត ... របស់ពួក  
អសព្វាសត្វ ... ។

(៥១២) អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ... ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ  
គឺ ពាហិរៈ ... ឧត្ត ... របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ។

(៥១៣) អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ... ព្រោះនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ  
គឺ អាហារសមុជ្ជាន ... ឧត្តសមុជ្ជាន ... រូបជីវិតន្ត្រិយ អាស្រ័យ  
នូវពួកមហាក្ខត របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។

(៥១៤) អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ... ព្រោះនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ

អដ្ឋត្ថកិច្ច បដិច្ចវាហ

ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ...

អសញ្ញាសត្តានំ មហាក្កតេ បដិច្ច រូបជីវិត្រ្យយំ ។

[៥០៥] អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ...

នយានប្បច្ចយា បញ្ជាវិញ្ញាណំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ

... ឧតុសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

[៥០៦] តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធា ធម្មោ...

នយានប្បច្ចយា បញ្ជាវិញ្ញាណំ ... ពាហិរំ ... អាហារ-

សមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

[៥០៧] អដ្ឋត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ... នមក្កប្បច្ចយា

នហេតុសទិសំ មោហោ នត្ថិ ។ ន សម្បយុត្តប្បច្ច-

យា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ អាហារសមុដ្ឋានំ ...

ឧតុសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... ។

[៥០៨] តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ... នវិប្បយុត្តប្ប-

ច្ចយា អរូបេ ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុ-

សមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ ... នោនត្ថិប្បច្ចយា

នោវិកត្តប្បច្ចយា ។

អដ្ឋកថា: បដិច្ចវារ:

គឺ ពាហិរៈ... អាហារសម្បជាន ... ទត្ថសម្បជាន ... រូបជីវិត្រ្យ័យ  
អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។

[៥១៥] ធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ... ព្រោះ  
នឈានប្បច្ច័យ គឺ បញ្ចវិញ្ញាណ ... អាហារសម្បជាន ... ទត្ថ-  
សម្បជាន ... របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ។

[៥១៦] ធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ... ព្រោះ  
នឈានប្បច្ច័យ គឺ បញ្ចវិញ្ញាណ ... ពាហិរៈ ... អាហារសម្បជាន  
... ទត្ថសម្បជាន ... របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ។

[៥១៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្នុង ... ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ  
ដូចគ្នានឹងនហេតុប្បច្ច័យដែរ តែមោហៈ មិនមានទេ ។ ព្រោះនសម្ប-  
យត្ថប្បច្ច័យ និងនវិប្បយត្ថប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងអរូប អាហារសម្បជាន...  
ទត្ថសម្បជាន ... របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ។

[៥១៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ... ព្រោះនវិប្បយត្ថ-  
ប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងអរូប ពាហិរៈ... អាហារសម្បជាន ... ទត្ថស-  
ម្បជាន ... របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ព្រោះនោនត្ថប្បច្ច័យ និងនោ-  
វិតត្ថប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បដ្ឋានំ

[៥១៧] នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ ទ្វេ នអ-  
ធិបតិយា ទ្វេ នអនន្តរេ ទ្វេ នសមនន្តរេ ទ្វេ ។  
សង្ខតំ ។ សព្វត្ថ ទ្វេ លោកិតេ ទ្វេ ។ ឃ-  
កណោតតំ ។

បច្ចុន័យំ ។

[៥២០] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ ទ្វេ ។  
សង្ខតំ ។ នវិហាកេ នសម្បយុត្តេ លោនត្ថយា លោ-  
កិតេ ទ្វេ ។ ឃកំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បដ្ឋានំ ។

[៥២១] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ទ្វេ . . .  
អនន្តរេ ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។ មត្តេ ទ្វេ អវិតតេ ទ្វេ ។  
ឃកំ កណោតតំ ។

បច្ចុន័យានុលោមំ ។

បដិច្ចវារោ និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវារោ បដិច្ចវារសទិសោ ។



អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៥១៧] កុំនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ កុំនការម្មណប្បដ្ឋាយ  
មានវារៈ ២ កុំនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ កុំនអនន្តរាប្បដ្ឋាយ  
មានវារៈ ២ កុំនសមនន្តរាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។  
បដ្ឋាយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២ កុំននោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។  
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុដ្ឋាយៈ ។

[៥២០] កុំនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។  
សេចក្តីបំប្រញ ។ កុំនវិបាកប្បដ្ឋាយ នសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ នោនតិប្ប-  
ដ្ឋាយ និធិនោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង  
នេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋាយៈ ។

[៥២១] កុំនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ  
... កុំនអនន្តរាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ កុំនមគ្គប្បដ្ឋាយ  
មានវារៈ ២ កុំនអវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង  
នេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុដ្ឋាយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចារៈ ។

សហជាតវារៈ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

### បឋមវិវា

(៥២២) អដ្ឋតំ ធម្មំ បច្ចយា អដ្ឋតោ ធម្មោ  
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អដ្ឋតំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា  
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខទ្វេ ...  
 បដិសន្ធិក្កណោ បរិបុណំ ។ ឯកំ មហាក្កតំ ... វត្ថុ  
 បច្ចយា អដ្ឋតា ខន្ធា ។

(៥២៣) ពហិទ្ធា ធម្មំ បច្ចយា ពហិទ្ធា ធម្មោ  
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ពហិទ្ធា ឯកំ ខន្ធំ ...  
 បដិសន្ធិក្កណោ ឯកំ មហាក្កតំ ... វត្ថុ បច្ចយា  
 ពហិទ្ធា ខន្ធា ។

(៥២៤) អដ្ឋតំ ធម្មំ បច្ចយា អដ្ឋតោ ធម្មោ  
 ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា បដិច្ចវាសនិសំ ។  
 ចក្កាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ ...  
 វត្ថុ បច្ចយា អដ្ឋតា ខន្ធា ។

(៥២៥) ពហិទ្ធា ធម្មំ បច្ចយា ពហិទ្ធា ធម្មោ  
 ... បដិច្ចវាសនិសំ ។ ចក្កាយតនំ ... កាយាយ-  
 តនំ ... វត្ថុ បច្ចយា ពហិទ្ធា ខន្ធា ។

(៥២៦) អដ្ឋតំ ធម្មំ បច្ចយា អដ្ឋតោ ធម្មោ ឧប្ប-  
 ជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុ អតិរេកំ បដិច្ចវាសនិសំ ។

### បឋមវិញ្ញាណៈ

(៥២២) ធម៌ ខាន់ក្នុង ព័ន្ធដែក នឹងធម៌ ខាន់ក្នុង ទើបកើត  
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺ ខន្ធភក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានបក្កិ ព័ន្ធដែក  
 នឹងខន្ធទ ខាន់ក្នុង នឹងខន្ធល... ឯក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មានសេចក្តី  
 បរិច្ចណិ ។ មហាក្ខត ១ ... ពួកខន្ធ ខាន់ក្នុង ព័ន្ធដែក នឹងវត្ថុ ។

(៥២៣) ធម៌ ខាន់ក្រៅ ព័ន្ធដែក នឹងធម៌ ខាន់ក្រៅ ទើប  
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺ ព័ន្ធដែក នឹងខន្ធទ ខាន់ក្រៅ...  
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នឹងមហាក្ខត ១... ពួកខន្ធ ខាន់ក្រៅ ព័ន្ធដែក  
 នឹងវត្ថុ ។

(៥២៤) ធម៌ ខាន់ក្នុង ព័ន្ធដែក នឹងធម៌ ខាន់ក្នុង ទើបកើត  
 ឡើង ព្រោះអារម្មណ៍ប្បដ្ឋប្បយ គឺ ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ  
 ព័ន្ធដែក នឹងចក្ខុយតនៈ នឹងកាយាយតនៈ ... ពួកខន្ធ ខាន់ក្នុង  
 ព័ន្ធដែក នឹងវត្ថុ ។

(៥២៥) ធម៌ ខាន់ក្រៅ ព័ន្ធដែក នឹងធម៌ ខាន់ក្រៅ . .  
 ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ នឹងចក្ខុយតនៈ... នឹងកាយាយតនៈ  
 ... ពួកខន្ធ ខាន់ក្រៅ ព័ន្ធដែក នឹងវត្ថុ ។

(៥២៦) ធម៌ ខាន់ក្នុង ព័ន្ធដែក នឹងធម៌ ខាន់ក្នុង ទើបកើតឡើង  
 ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋប្បយ គឺ វត្ថុ ដ៏លើសលែង ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អនន្តវប្បច្ចយា សមនន្តវប្បច្ចយា សហជាតវប្បច្ចយា  
 សហជាតវារ បរិបុណ្ណា មហាក្កតេ បច្ចយា មហា-  
 ក្កតានំ ខន្ធនញ្ច បច្ឆា. បញ្ចាយតនញ្ច វត្ថុ ច  
 កាតញ្ច ។ អញ្ញមញ្ញវប្បច្ចយា និស្សយវប្បច្ចយា ។  
 សង្ខតំ ។ អវិកតវប្បច្ចយា ។

[៥២៧] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ។ សង្ខតំ ។  
 អវិកតេ ទ្វេ ។

អនុលោមំ ។

[៥២៨] អជ្ឈតំ ធម្មំ បច្ចយា អជ្ឈត្តោ ធម្មោ  
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុវប្បច្ចយា អហេតុកំ អជ្ឈតំ ឯកំ  
 ខន្ធិ . អហេតុកវប្បដិសង្ខត្តោណេ ខន្ធិ បច្ចយា  
 វត្ថុ វត្ថុ បច្ចយា ខន្ធិ ឯកំ មហាក្កតំ . . អា-  
 ហារោ . . . ឧត្ត . . . អសញ្ញសត្តានំ . . . ចក្ខាយតនំ  
 . . . កាយាយតនំ . . . វត្ថុ បច្ចយា អហេតុកា  
 អជ្ឈត្តោ ខន្ធិ វិចីកិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ  
 ខន្ធិ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ច-  
 សហគតោ មោហោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះអនន្តរក្សាច្ច័យ សមនន្តរក្សាច្ច័យ និងសហជាតក្សាច្ច័យ គឺ ពួក  
 ច្ច័យ ក្នុងមហាក្ខត (ចប់) បរិច្ចណិ ក្នុងសហជាតវារៈ បញ្ចាយតនៈក្តី  
 វត្តក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ នៃពួកមហាក្ខតផង  
 នៃពួកខន្ធផងចុះ ។ ព្រោះអពាមពាក្យច្ច័យ និងនិស្សយក្សាច្ច័យ ។  
 សេចក្តីបំប្រញ ។ ព្រោះអវិគតក្សាច្ច័យ ។

(៥២៧) ក្នុងហេតុក្សាច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណ៍ក្សាច្ច័យ  
 (មានវារៈ ២) ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងអវិគតក្សាច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៥២៨) ធម៌ ខាងក្នុង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ខាងក្នុង ទើបកើត  
 ឡើង ព្រោះនហេតុក្សាច្ច័យ គឺ នឹងអហេតុក្ខន្ធ ១ ខាងក្នុង . . .  
 វត្ត ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃអហេតុក្សាច្ច័យសន្តិ ពួកខន្ធ  
 ពឹងផ្អែក នឹងវត្ត នឹងមហាក្ខត ១ . . . អាហារ . . . ទត្តិ . . .  
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ចក្ខាយតនៈ . . . កាយាយតនៈ . . . ពួក  
 អហេតុក្ខន្ធ ខាងក្នុង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ត មោហៈ ដែលច្រឡំដោយ  
 វិចិក្ខា ច្រឡំដោយខន្ធចុះ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ  
 វិចិក្ខា ច្រឡំដោយខន្ធចុះផង នឹងវត្តផង ។

អដ្ឋត្ថកិរេ បច្ចយវិរេ

(៥២៧) តហិទ្ធា ធម្មំ បច្ចយា តហិទ្ធា ធម្មោ  
 ... នហេតុប្បច្ចយា បវត្តិ បដិសន្ធិបិ មហាក្កតាបិ  
 កាកត្យា ។ ចក្ខាយតនំ ... កាយាយតនំ ... វត្ថុ  
 បច្ចយា អហេតុកា តហិទ្ធា ខទ្ធា វិចិកិញ្ញាសហា-  
 កតេ ឧទ្ធច្ចសហាកតេ ខន្ទេ ច វត្ថុញ្ញ បច្ចយា  
 វិចិកិញ្ញាសហាកតោ ឧទ្ធច្ចសហាកតោ មោហោ ។ បេ ។  
 នអារម្មណាប្បច្ចយា នអធិបតិប្បច្ចយា សហជាត-  
 សទិសំ ។ នអនន្តវប្បច្ចយា នសមនន្តវប្បច្ចយា  
 នអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរេជា-  
 តប្បច្ចយា បដិច្ចវារសទិសំ ។ នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា  
 នអាសេវនប្បច្ចយា នកម្មប្បច្ចយា ។ សន្និទ្ធី ។  
 នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា បដិច្ចវារបច្ចនីយេ វិប្បយុត្តស-  
 ទិសំ ។ នោនតិប្បច្ចយា នោវិកតប្បច្ចយា ។

(៥៣០) នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ ទ្វេ ។  
 សន្និទ្ធី ។ នោវិកតេ ទ្វេ ។

បច្ចនីយំ ។

អដ្ឋត្ថក្កិកៈ បច្ចយវារៈ

(៥២៧) ធម៌ ខាងក្រៅ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ខាងក្រៅ  
 . . . ព្រោះនិហេតុប្បច្ច័យ គឺ បវត្តិប្បវេសនីក្កំ ពួកមហាក្ខតក្កំ  
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។ ចក្ខុយតនៈ . . . កាយាយតនៈ . . .  
 ពួកអហេតុកក្ខន្ធ ខាងក្រៅ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំ  
 ដោយវិចិក្ខុ ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ  
 ដោយវិចិក្ខុ ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។ បេ ។ ព្រោះ  
 នអារម្មណប្បច្ច័យ និងនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងសហជាតវារៈ  
 ដែរ ។ ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញញ្ញប្បច្ច័យ  
 នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈ  
 ដែរ ។ ព្រោះនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ ។  
 សេចក្តីបំប្រែញ ។ ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងវិប្បយុត្ត-  
 ប្បច្ច័យ ក្នុងបច្ចុន័យៈនៃបដិច្ចវារៈដែរ ។ ព្រោះនោនតិប្បច្ច័យ និង  
 នោវិតតប្បច្ច័យ ។

(៥៣០) ក្នុងនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអារម្មណ-  
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ២ ។

ចប់ បច្ចុន័យៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បព្វនិទានំ

(៥៣០) ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ ទ្វេ ...  
ន អធិបតីយា ទ្វេ ។ បេ ។ ធម៌ហិតេ ន សម្បយុត្ត  
នោ នត្តិយា ធម៌ហិតេ ទ្វេ ។

អនុលោមប្បព្វនិទានំ ។

(៥៣២) ន ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ។ បេ ។  
អភិហិតេ ទ្វេ ។

បច្ចនិយានុលោមំ ។

និស្សយវារោ បច្ចយវារសទិសោ

សំសដ្ឋវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ វិត្តារេតព្វោ ។

បញ្ញាវិវោ

(៥៣៣) អដ្ឋត្តោ ធម្មោ អដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស  
ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្តា ហេតុ សម្ប-  
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេ-  
តុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

(៥៣៤) តហិទ្ធា ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស ហេតុ-  
ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តហិទ្ធា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ  
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន  
បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៥៣១] ក្នុងនិការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនិហេតុ-  
ប្បច្ច័យ . . . ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងនិបាត-  
ប្បច្ច័យ និសម្បយុត្តប្បច្ច័យ នោនតិប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ២ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋានីយៈ ។

[៥៣២] ក្នុងនិការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនិហេតុ-  
ប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។  
ចប់ បច្ចុនីយានុលោម ។

និស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងបច្ច័យវារៈដែរ ឯសំសង្កវារៈក្តី សម្បយុត្ត-  
វារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៥៣៣] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ  
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង  
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . ។

[៥៣៤] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ  
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង  
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

អដ្ឋត្តិកេ បញ្ញាវារី

(៥៣៥) អដ្ឋត្តោ ធម្មោ អដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស  
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាទំ ទត្វា សំលំ  
 សមាទិយំត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ  
 បុព្វេ សុចំណានំ ... ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ... អរិយា  
 មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មកំ បច្ចវេក្ខនំ ដលំ បច្ចវេក្ខនំ  
 បហំនេ កំលេសេ បច្ចវេក្ខនំ វិក្ខម្ហិតេ កំលេសេ  
 បច្ចវេក្ខនំ បុព្វេ សមុទាចំណោ កំលេសេ ជាទន្តំ  
 អដ្ឋត្តំ ចក្កំ ... កាយំ រូបេ ... ដោដ្ឋព្វេ វត្ថុ  
 ... អដ្ឋត្តោ ខន្ធភ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ  
 វិបស្សនំ អស្សនេនំ អភិទន្ធនំ តំ អារត្ត វាតោ ...  
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កេនា រូបំ ... ទិព្វាយ  
 សោគនាតុយា, សទ្ធិំ សុណាតិ អាគាសានិយាយនំ  
 វិញ្ញាណញ្ញាយននស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 អាកិញ្ញាយននំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយននស្ស អា-  
 រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូទាយននំ ... ដោដ្ឋត្វា-  
 យននំ កាយវិញ្ញាណស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 អដ្ឋត្តោ ខន្ធភ ឥន្ទ្រិទញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសនស្ស-  
 តិញ្ញាណស្ស យថា កម្មបតញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញា-  
 ណស្ស អវិជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អដ្ឋត្ថវិក្កៈ បញ្ញាវិក្កៈ

(៥៣៥) ធម៌ ខាន់ក្រី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្រី ដោយអា-  
 រម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ទ្រទាន សមាទានសីល ធ្វើទេវោសថកម្ម  
 ហើយពិចារណា នូវកុសលនោះ នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់  
 សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ចេញអំពីឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ  
 ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល ពិចារ-  
 ណា នូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស  
 ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹង នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ  
 ក្នុងកាលមុន នូវចក្ខុ ខាន់ក្រី . . . នូវកាយ ពួករូប . . . នូវពួក  
 ដោជ្ឈៈ វិត្ត . . . ឃើញច្បាស់ នូវពួកខន្ធ ខាន់ក្រី ថាមិនទៀង  
 ជាទុក្ខ មិនមែនខន្ធ ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាវត្ត នូវខន្ធ  
 នោះ . . . ទោមនស្ស កើតឡើង ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ . . .  
 ព្វ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ អាកាសានញាយតនៈ ជាបច្ច័យ  
 នៃវិញ្ញាណញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញញាយតនៈ ជា  
 បច្ច័យ នៃនេវេសញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ រូបាយ-  
 តនៈ . . . ដោជ្ឈញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្ម-  
 ណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ខាន់ក្រី ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥទ្ធិ-  
 ធាណា បុព្វនិវេសនស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនា-  
 គតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៥៣៦) អដ្ឋតោ ធម្មោ ពហិទ្ធា ធម្មស្ស  
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរោ អដ្ឋតំ ចក្កំ ។  
 សង្កតំ ។ វត្ថុ . . . អដ្ឋតោ ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខ-  
 តោ អនត្តតោ វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិទទ្គតិ តំ  
 អារត្ត រតោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន  
 ចក្កំនា រូបំ . . . ទិព្វាយ សោតជាតុយា សង្កំ . . .  
 ចេតោបរិយញ្ញាណេន អដ្ឋតចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជា-  
 នាតិ អដ្ឋតំ រូនាយតនំ ពហិទ្ធា ចក្កវិញ្ញាណស្ស  
 អដ្ឋតំ ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ ពហិទ្ធា កាយវិញ្ញាណស្ស  
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋតា ខន្ធ ឥន្ទ្រិ-  
 ធាណាស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសា-  
 ទុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគ-  
 តំសញ្ញាណស្ស អារម្មណាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

(៥៣៧) ពហិទ្ធា ធម្មោ ពហិទ្ធា ធម្មស្ស  
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរោ ទានំ ទត្វា  
 សីលំ . . . ឧទោសថកម្មំ . . . តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ  
 សុចិណ្ណានិ បច្ចវេក្ខតិ យាទា វុដ្ឋហិត្វា . . .  
 អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខតិ ដលំ . . .



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៥៣៦) ធម៌ ខាន់ក្រី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ ដោយ  
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គលដទៃ (ឃើញ) នូវចក្ខុ ខាន់ក្រី ។ សេចក្តី  
 បំប្រញ ។ នូវត្រី... ឃើញច្បាស់ នូវពួកខន្ធ ខាន់ក្រី ថាមិនទៀង  
 ជាទុក្ខ មិនមែនខន្ធ ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាស្រ្ត នូវខន្ធនោះ  
 ... ទោមនស្ស កើតឡើង នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ... នូវសំឡេង  
 ដោយទិព្វសោតធាតុ... ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត  
 ខាន់ក្រី ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ រូបាយតនៈ ខាន់ក្រី (ជាបច្ច័យ)  
 នៃចក្ខុញ្ញាណ ខាន់ក្រៅ ដោយជញ្ជាយតនៈ ខាន់ក្រី ជាបច្ច័យ  
 នៃកាយវិញ្ញាណ ខាន់ក្រៅ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ខាន់  
 ក្រី ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រវិធាណា ចេតោបរិយញ្ញាណ  
 បុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបតញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ  
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៥៣៧) ធម៌ ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ ដោយ  
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គលដទៃ ឲ្យទាន នូវសីល... នូវឧបោសថ-  
 កម្ម... ហើយពិចារណា នូវកុសលនោះ ពិចារណា នូវកុសលទាំង-  
 ឡាយ ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន... ពួក  
 ព្រះអរិយៈ ចេញនាំមក ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល...

អដ្ឋកថា បញ្ញាវិហារ

និព្វានំ បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ តោត្រកុស្ស វោណានស្ស  
 មក្ខស្ស ដលស្ស អាវជ្ជនាយ អាវុណាប្បច្ចយេន បច្ច-  
 យោ អរិយា បហំនេ កិលេសេ បច្ចុវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ហិតេ  
 កិលេសេ . . . បុព្វេ សមុទាចិល្លោ . . . បរោ ពហិទ្ធា  
 ចក្ខុំ . . . វត្ថុំ . . . ពហិទ្ធា ខន្ធភ អនិច្ចតោ . . .  
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ និព្វេន ចក្ខុណា វុបំ . . . និព្វា-  
 យ សោតនាតុយា សន្នំ . . . ចេតោបរិយញ្ញាលោន  
 ពហិទ្ធា ចិត្តសមដ្ឋិស្ស . . . អាកាសានញ្ញាយនំ  
 វិញ្ញាលាញ្ញាយននស្ស អាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ  
 អាកិញ្ញញ្ញាយនំ ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយននស្ស អា-  
 វុណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ពហិទ្ធា ខន្ធភ ឥន្ទ្រិ-  
 ធិញ្ញាលាស្ស ចេតោបរិយញ្ញាលាស្ស អាវជ្ជនាយ  
 អាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

(៥៣៨) ពហិទ្ធា ធម្មោ អដ្ឋកុស្ស ធម្មស្ស  
 អាវុណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អរិយា និព្វានំ  
 បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ តោត្រកុស្ស វោណានស្ស  
 មក្ខស្ស ដលស្ស អាវជ្ជនាយ អាវុណាប្បច្ចយេន  
 បច្ចុយោ ពហិទ្ធា ចក្ខុំ . . . វត្ថុំ . . . ពហិទ្ធា  
 ខន្ធភ អនិច្ចតោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ

អដ្ឋត្ថិកៈ បញ្ញាវាៈ

នូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវគោត្រកូ  
 រោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ  
 ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេស ដែល  
 សង្កត់សង្កិនហើយ ... នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំមកហើយ ក្នុង  
 កាលមុន... បុគ្គលដទៃ នូវចក្ខុ ខាងក្រៅ ... នូវវត្ថុ ... នូវ  
 ពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល  
 នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ... នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ... របស់  
 បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្តខាងក្រៅ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ...  
 អាកាសានញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្ម-  
 ណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញាញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ  
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា  
 នូវឥន្ទ្រិធាណ និងចេតោបរិយញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៥៣៨) ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ  
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ព្រះ  
 និព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវគោត្រកូ រោទានៈ មគ្គ និង  
 ផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ បុគ្គល នូវចក្ខុ ខាងក្រៅ... នូវវត្ថុ  
 ... នូវពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស កើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា  
 សន្នំ សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន ពហិទ្ធា ចិត្ត-  
 សមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ ពហិទ្ធា រូបាយននំ អដ្ឋតស្ស  
 ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ពហិទ្ធា ដោជ្ជញ្ញាយននំ អដ្ឋតស្ស  
 កាយវិញ្ញាណស្ស ពហិទ្ធា ខន្ធា ឥន្ធិវិញ្ញាណស្ស  
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស  
 យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស អនាកតំសញ្ញាណស្ស អា-  
 វជ្ជនាយ អាវច្ឆណាប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៥៣៧) អដ្ឋតោ ធម្មោ អដ្ឋតស្ស ធម្មស្ស  
 អធិបតិប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ អាវច្ឆណាធិបតិ សហ-  
 ជាតាធិបតិ ។ អាវច្ឆណាធិបតិ នានំ ទត្វា សីលំ  
 . . . ឧទោសថកម្មំ . . . តំ ករំ កត្វា បច្ឆ-  
 វេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានំ ករំ កត្វា . . . យានា  
 វជ្ជហិត្វា យានំ ករំ កត្វា . . . អរិយា មត្តា វជ្ជ-  
 ហិត្វា មត្តំ ករំ កត្វា . . . ដលំ ករំ កត្វា បច្ឆ-  
 វេក្ខនំ អដ្ឋតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . អដ្ឋតោ ខន្ធនៃ  
 ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទទ្ទតិ តំ ករំ កត្វា  
 រាតោ . . . ទិដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ  
 ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្តខាងក្រៅ ដោយចេតោ-  
 បរិយញ្ញាណ រូបាយតនៈ ខាងក្រៅ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ខាង  
 ក្នុង ដោយវាយតនៈ ខាងក្រៅ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ខាង  
 ក្នុង ពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិវិញ្ញាណ  
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ  
 និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៥៣៧) ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ  
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អា-  
 រម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន នូវសីល... នូវទេវបាសថកម្ម... ធ្វើ  
 នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវកុសលទាំងឡាយ  
 ដែលធ្លាប់សន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ... ចេញអំពី  
 ឈាន ធ្វើ នូវឈាន ឲ្យជាទីគោរព... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ  
 ហើយធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើ នូវផល ឲ្យជាទីគោរព  
 ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវចក្ខុ ខាងក្នុង ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកខន្ធ  
 ខាងក្នុង ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវ  
 ខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ... ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ

អដ្ឋត្តាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាណ-  
នព្វា រូបាណំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤០) អដ្ឋត្តោ ធម្មោ ពហិទ្ធា ធម្មស្ស  
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ បរោ  
អដ្ឋតំ ចក្កំ . . . វត្ថំ . . . អដ្ឋតេ ខន្ធេ ករុ  
កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ ករុ កត្វា រាគោ  
ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

(៥៤១) ពហិទ្ធា ធម្មោ ពហិទ្ធា ធម្មស្ស អធិ-  
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហ-  
ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ បរោ ណាណំ ទត្វា  
សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ . . . តំ ករុ កត្វា . . .  
បុព្វ សុចិណ្ណាធិ ករុ កត្វា . . . យាណ វុដ្ឋហិត្វា  
. . . អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ ករុ កត្វា . . .  
ដលំ ករុ កត្វា . . . ទិញាណំ កោត្រកុស្ស រោគា-  
នស្ស មក្កស្ស ដលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
ពហិទ្ធា ចក្កំ . . . វត្ថំ . . . ពហិទ្ធា ខន្ធេ ករុ  
កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ ករុ កត្វា រាគោ  
. . . ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ ពហិទ្ធា-  
ធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាណនព្វា  
រូបាណំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អដ្ឋត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

គឺ អធិបតិធមិ ខាន់កង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួក  
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៥៤០] ធមិ ខាន់កង ជាបច្ច័យ នៃធមិ ខាន់ក្រៅ ដោយ  
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គលដទៃ ធ្វើ នូវចក្ខុ  
ខាន់កង ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកខន្ធ ខាន់កង ឲ្យជាទីគោរព ហើយ  
ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើត  
ឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

[៥៤១] ធមិ ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធមិ ខាន់ក្រៅ ដោយ  
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្ម-  
ណាធិបតិ គឺ បុគ្គលដទៃ ឲ្យទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម...  
ធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើ នូវកុសលទាំងឡាយ  
ដែលសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ... ចេញអំពីឈាន  
... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ...  
ធ្វើ នូវផល ឲ្យជាទីគោរព ... ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ  
រោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ខាន់ក្រៅ...  
នូវវត្ថុ ... ធ្វើ នូវពួកខន្ធ ខាន់ក្រៅ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ  
រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។  
ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-  
យុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៥៤២) តហិទ្ធា ធម្មោ អជ្ឈត្ថស្ស ធម្មស្ស  
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្ពណាធិបតិ អរិយា  
 និព្វានំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ កោត្រកុស្ស  
 វេនានស្ស មក្កស្ស ជលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ តហិទ្ធា ចក្កំ ... វត្ថំ ... តហិទ្ធា ខន្ធ  
 ករំ កត្វា អស្សានេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករំ កត្វា  
 វកោ ... ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

(៥៤៣) អជ្ឈត្ថោ ធម្មោ អជ្ឈត្ថស្ស ធម្មស្ស  
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អជ្ឈត្ថា  
 ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អជ្ឈត្ថានំ ខន្ធានំ អនន្ត-  
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុ-  
 លោមំ វេនានស្ស កោត្រកុ មក្កស្ស វេនានំ មក្កស្ស  
 មត្តោ ជលស្ស ។ បេ ។ អនុលោមំ ជលសមាបត្តិ-  
 យា និរោជា វុដ្ឋហន្តស្ស លេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ  
 ជលសមាបត្តិយា អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៤) តហិទ្ធា ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស  
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា តហិទ្ធាតិ  
 ធាណករណំ តំយេវ កមំ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៤២) ធម៌ ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្នុង ដោយ  
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ធ្វើ នូវ  
 ព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ  
 នៃគោត្រកូ វេទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ  
 ខាន់ក្រៅ . . . នូវវត្ថុ . . . ធ្វើ នូវពួកខន្ធ ខាន់ក្រៅ ឲ្យជាទីគោរព  
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព . . .  
 ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(៥៤៣) ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្នុង ដោយ  
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ខាន់ក្នុង មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ខាន់ក្នុង  
 ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ  
 អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ  
 វេទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ។ បេ ។  
 អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៅសញ្ញាសញ្ញាយតនៈ  
 របស់បុគ្គល កាលចេញ អំពីនិរោធន ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយ  
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៥៤៤) ធម៌ ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ  
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ត្រង់ពាក្យថា ពួកខន្ធ ខាន់ក្រៅ មុនៗ នោះ  
 ជាដំណើរធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នា ប៉ុណ្ណោះឯង ។

អដ្ឋត្តិកេ បញ្ញាវិហា

(២៤៥) អដ្ឋត្តោ ធម្មោ អដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស  
សមនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តវសទិសំ ។ បេ ។  
សហនាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយ-  
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្ត្រប-  
និស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ  
អដ្ឋត្តំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ . . .  
ឧបាសថកម្មំ . . . យានំ . . . វិបស្សនំ . . . មក្កំ . . .  
អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជញ្ញតិ ទិដ្ឋ  
កល្យាណតិ អដ្ឋត្តំ សីលំ . . . បញ្ញំ វាគំ បត្តនំ កា-  
យិកំ សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ ឧត្តំ ភោជនំ . . .  
សេនាសនំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ . . . សមាបត្តិំ  
ឧប្បាទេតិ ចាណំ ហានតិ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ អដ្ឋត្តា  
សទ្ធា . . . បញ្ញា វាគោ បត្តនា កាយិកំ សុខំ  
កាយិកំ ទុក្ខំ . . . សេនាសនំ អដ្ឋត្តាយ សទ្ធាយ  
បញ្ញាយ វាគស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស  
កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស មក្កស្ស ជលសមាបត្តិយា  
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អដ្ឋង្គត្តិកៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(៥៤៥) ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ  
សមនន្តរបច្ច័យ គឺ ដូចអនន្តរបច្ច័យដែរ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ  
សហជាតបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអពាមពាមបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
និស្សយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយទបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់អារម្ម-  
ណូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកក្ខបនិស្ស័យ ។ ឯបកក្ខបនិស្ស័យ  
គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ខាងក្នុង ហើយឲ្យនូវទាន នូវសីល ...  
នូវឧបោសថកម្ម ... នូវឈាន ... ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងមគ្គ  
... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ធំឡើងមានៈ  
ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ខាងក្នុង ... នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា  
កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ រដូវ កោដន ... អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ  
ហើយ ឲ្យនូវទាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់សត្វ  
បំបែកសង្ឃ សត្វ ខាងក្នុង ... បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា  
កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ  
ខាងក្នុង នៃបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ  
មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយទបនិស្សយបច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៥៤៦) អដ្ឋត្តោ ធម្មោ ពហិត្វា ធម្មស្ស  
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ  
 បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ បរោ  
 អដ្ឋត្តំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ . . . មាណំ  
 ជេប្បតិ ទិដ្ឋិ កណ្ហាតិ បរោ អដ្ឋត្តំ សីលំ . . .  
 សេនាសនំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ . . . ទាណំ  
 ហានតិ សង្ឃំ កិណ្ឌតិ អដ្ឋត្តោ សទ្ធា . . . សេនាសនំ  
 ពហិត្វា សទ្ធាយ មក្កស្ស ជលសមាបត្តិយា ឧប-  
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៧) ពហិត្វា ធម្មោ ពហិត្វា ធម្មស្ស  
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ  
 អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្ត  
 បនិស្សយោ បរោ ពហិត្វា សទ្ធិំ . . . បត្តនំ  
 កាយិកំ សុខំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សយ ទានំ  
 ទេតិ . . . សង្ឃំ កិណ្ឌតិ ពហិត្វា សទ្ធា . . .  
 សេនាសនំ ពហិត្វា សទ្ធាយ ជលសមាបត្តិយា  
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៨) ពហិត្វា ធម្មោ អដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស  
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៥៤៦] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ  
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។  
 បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គលដទៃ អាស្រ័យ នូវសត្វ ខាងក្នុង ហើយឲ្យ  
 ទាន... តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ បុគ្គលដទៃ នូវសីល ខាងក្នុង...  
 អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន... សម្លាប់សត្វ បំបែក  
 សង្ឃ សត្វ ខាងក្នុង... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ខាង  
 ក្រៅ នៃមគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៤៧] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ  
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និង  
 បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គលដទៃ អាស្រ័យ នូវសត្វ  
 ខាងក្រៅ... នូវសេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ... នូវសេនាសនៈ  
 ហើយឲ្យទាន... បំបែកសង្ឃ សត្វ ខាងក្រៅ... សេនាសនៈ  
 ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ខាងក្រៅ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស-  
 យប្បច្ច័យ ។

[៥៤៨] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាង  
 ក្នុង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ

អដ្ឋត្ថិកេ បញ្ញាវិហ

បកត្ថបដិស្សយោ ។ បកត្ថបដិស្សយោ ពហិទ្ធា  
សទ្ធិំ . . . សេនាសនំ ឧបដិស្សាយ នានំ ទេតិ . . .  
សង្ឃំ កិណ្ឌតិ ពហិទ្ធា សទ្ធា . . . សេនាសនំ  
អដ្ឋត្តាយ សទ្ធាយ ដលសមាបត្តិយា ឧបដិស្ស-  
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៧) អដ្ឋត្តោ ធម្មោ អដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស  
បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជានំ វត្ត-  
បុរេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ អដ្ឋត្តំ ចក្កំ . . . វត្តំ  
អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ  
ទិព្វេន ចក្កេនា រូបំ . . . ទិព្វាយ សោតជានុយា  
សទ្ធិំ សុណានិ រូបាយននំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោ-  
ដ្ឋញ្ញាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។ វត្តបុរេជានំ ចក្កាយននំ ចក្កវិញ្ញា-  
ណស្ស កាយាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ត  
អដ្ឋត្តានំ ឧទ្ធានំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៤៨) អដ្ឋត្តោ ធម្មោ ពហិទ្ធា ធម្មស្ស បុរេជាន-  
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជានំ បរោ អដ្ឋត្តំ  
ចក្កំ . . . វត្តំ អនិច្ចតោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ

អដ្ឋិត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ  
ខាងក្រៅ... នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន... បំបែកសង្ឃ សត្វ  
ខាងក្រៅ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ខាងក្នុង និងផល-  
សមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

[៥៤៧] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយបុរេ-  
ជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណ-  
បុរេជាត គឺ បុគ្គល នូវចក្ខុ ខាងក្នុង... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ  
មិនមែនខ្លួន... ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល (ឃើញ) នូវរូប  
ដោយទិព្វចក្ខុ... ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ  
(ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ  
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ)  
នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជា  
បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ខាងក្នុង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៥៤៨] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយបុរេ-  
ជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គលដទៃ (ឃើញ) នូវ  
ចក្ខុ ខាងក្នុង... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង... ទោមនស្ស កើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា  
សទ្ធិំ សុណាតិ អដ្ឋតំ រូបាយតនំ ពហិទ្ធា  
ចក្កុវិញ្ញាណស្ស អដ្ឋតំ ដោដ្ឋព្វាយតនំ ពហិទ្ធា  
កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៥០) ពហិទ្ធា ធម្មោ ពហិទ្ធា ធម្មស្ស បុរេ-  
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេ-  
ជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ បរោ ពហិទ្ធា ចក្កុ  
... វត្ថុ អនិច្ចតោ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ  
ទិព្វាយ សោតនាតុយា សទ្ធិំ សុណាតិ ពហិទ្ធា  
រូបាយតនំ ពហិទ្ធា ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ពហិទ្ធា ដោ-  
ដ្ឋព្វាយតនំ ពហិទ្ធា កាយវិញ្ញាណស្ស ។ វត្ថុបុរេ-  
ជាតំ ពហិទ្ធា ចក្កាយតនំ ... កាយាយតនំ ...  
វត្ថុ ពហិទ្ធា ខន្ធនំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៥២) ពហិទ្ធា ធម្មោ អដ្ឋតស្ស ធម្មស្ស បុរេជា-  
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ ពហិទ្ធា ចក្កុ  
... វត្ថុ អនិច្ចតោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន  
ចក្កុនា រូបំ ... ទិព្វាយ សោតនាតុយា សទ្ធិំ ...  
ពហិទ្ធា រូបាយតនំ អដ្ឋតស្ស ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ។ បេ ។



អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

បុគ្គល ឃើញ ទ្វេរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ ទ្វេសំឡេង ដោយទិព្វ-  
សោតធាតុ រូបាយតនៈ ខាងក្នុង (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ខាង  
ក្រៅ ដោយរូបាយតនៈ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ខាង  
ក្រៅ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(៥៥១) ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ  
បុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការម្ម-  
ណបុរេជាន គឺ បុគ្គលដទៃ (ឃើញ) ទ្វេរូប ខាងក្រៅ... ទ្វេវត្ថុ  
ថាមិនទៀង... ឃើញ ទ្វេរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ ទ្វេសំឡេង ដោយ  
ទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ ខាងក្រៅ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ខាង  
ក្រៅ ដោយរូបាយតនៈ ខាងក្រៅ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ខាង  
ក្រៅ ។ វត្ថុបុរេជាន គឺ ចក្ខុយតនៈ ខាងក្រៅ... កាយាយតនៈ  
...វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(៥៥២) ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ  
បុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន គឺ បុគ្គល (ឃើញ) ទ្វេរូប  
ខាងក្រៅ... ទ្វេវត្ថុ ថាមិនទៀង... ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល  
(ឃើញ) ទ្វេរូប ដោយទិព្វចក្ខុ... ទ្វេសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ...  
រូបាយតនៈ ខាងក្រៅ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ខាងក្នុង ។ បេ ។

អដ្ឋត្តកថា បញ្ញាវិញ្ញាណ

ពហិទ្ធា ដោជ្ជញ្ញយតនំ អដ្ឋត្តស្ស កាយវិញ្ញាណស្ស  
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៥៣) អដ្ឋត្តោ ច ពហិទ្ធា ច ធម្មា អដ្ឋ-  
ត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-  
រម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ពហិទ្ធា រូបាយតនព្វ  
អដ្ឋត្តំ ចក្ខាយតនព្វ អដ្ឋត្តស្ស ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស  
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ពហិទ្ធា ដោជ្ជញ្ញយត-  
នព្វ អដ្ឋត្តំ កាយាយតនព្វ អដ្ឋត្តស្ស កាយ  
វិញ្ញាណស្ស ពហិទ្ធា រូបាយតនព្វ អដ្ឋត្តំ វត្ថុ ច  
. . . ពហិទ្ធា ដោជ្ជញ្ញយតនព្វ អដ្ឋត្តំ វត្ថុ ច  
អដ្ឋត្តានំ ខទ្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៥៤) អដ្ឋត្តោ ច ពហិទ្ធា ច ធម្មា ពហិទ្ធា  
ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាបុរេ-  
ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ អដ្ឋត្តំ រូបាយតនព្វ ពហិទ្ធា  
ចក្ខាយតនព្វ ពហិទ្ធា ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស បុរេជា-  
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្តំ ដោជ្ជញ្ញយតនព្វ  
ពហិទ្ធា កាយាយតនព្វ ពហិទ្ធា កាយវិញ្ញាណស្ស  
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្តំ រូបាយតនព្វ  
ពហិទ្ធា វត្ថុ ច . . . អដ្ឋត្តំ ដោជ្ជញ្ញយតនព្វ

អង្គត្រួតពិនិត្យ: បញ្ហាវារ:

ដោយសារតែ: ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ខាងក្នុង  
ដោយបុរេជាតិបច្ច័យ ។

(៥៥៣) ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃ  
ធម៌ ខាងក្នុង ដោយបុរេជាតិបច្ច័យ បានដល់ការមូលបុរេជាតិ និង  
វត្ថុបុរេជាតិ គឺ រូបាយតនៈ: ខាងក្រៅក្តី ចក្ខុយតនៈ: ខាងក្នុងក្តី ជា  
បច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ខាងក្នុង ដោយបុរេជាតិបច្ច័យ ដោយសារ-  
យតនៈ: ខាងក្រៅក្តី កាយាយតនៈ: ខាងក្នុងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-  
វិញ្ញាណ ខាងក្នុង រូបាយតនៈ: ខាងក្រៅក្តី វត្ថុ ខាងក្នុងក្តី . . .  
ដោយសារតែ: ខាងក្រៅក្តី វត្ថុ ខាងក្នុងក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ  
ខាងក្នុង ដោយបុរេជាតិបច្ច័យ ។

(៥៥៤) ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ  
នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយបុរេជាតិបច្ច័យ បានដល់ការមូលបុរេជាតិ  
និងវត្ថុបុរេជាតិ គឺ រូបាយតនៈ: ខាងក្នុងក្តី ចក្ខុយតនៈ: ខាង  
ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ខាងក្រៅ ដោយបុរេជាតិបច្ច័យ  
ដោយសារតែ: ខាងក្នុងក្តី កាយាយតនៈ: ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ  
នៃកាយវិញ្ញាណ ខាងក្រៅ ដោយបុរេជាតិបច្ច័យ រូបាយតនៈ:  
ខាងក្នុងក្តី វត្ថុ ខាងក្រៅក្តី . . . ដោយសារតែ: ខាងក្នុងក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋានំ

តហិទ្ធា វត្ថុ ច តហិទ្ធា ខន្ធានំ បុរោជាតប្បដ្ឋយេន  
បដ្ឋយោ ។

[៥៥៥] អដ្ឋត្តោ ធម្មោ អដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស  
បដ្ឋាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដ្ឋាជាតា អដ្ឋត្តា  
ខន្ធា បុរោជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បដ្ឋាជាត-  
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥៥៦] តហិទ្ធា ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស បដ្ឋា-  
ជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដ្ឋាជាតា តហិទ្ធា ខន្ធា  
បុរោជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បដ្ឋាជាតប្បដ្ឋយេន  
បដ្ឋយោ ។

[៥៥៧] អដ្ឋត្តោ ធម្មោ អដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស  
អាសេវនប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា អដ្ឋត្តា  
ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អដ្ឋត្តានំ ខន្ធានំ អាសេ-  
វនប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស  
អនុលោមំ វេទានស្ស កោត្រកុ. មក្កស្ស វេទានំ  
មក្កស្ស អាសេវនប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥៥៨] តហិទ្ធា ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស អា-  
សេវនប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា ។ បេ ។  
អដ្ឋត្តសទិសំយេវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

វត្ថុ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។

[៥៥៥] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយបច្ច័យ បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាតិ គឺ ពួកខន្ធ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតិប្បច្ច័យ ។

[៥៥៦] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយបច្ច័យ បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាតិ គឺ ពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតិប្បច្ច័យ ។

[៥៥៧] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ ការសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ខាងក្នុង មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួក ខន្ធ ខាងក្នុង ក្រោយៗ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយ ការសេវនប្បច្ច័យ ។

[៥៥៨] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ ការសេវនប្បច្ច័យ គឺ មុន ៗ ។ បេ ។ ដូចគ្នានឹងអដ្ឋក្កធម៌ដែរ ។

អដ្ឋត្តិកេ បញ្ចវិហារ

[៥៥៧] អដ្ឋត្តោ ធម្មោ អដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស  
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នានាខណីកា ។  
 សហជាតា អដ្ឋត្តោ ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ  
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាទំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។  
 នានាខណីកា អដ្ឋត្តោ ចេតនា វិបាកានំ អដ្ឋត្តានំ  
 ខន្ធានំ កក្កត្តា ច រូបាទំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៦០] តហិទ្ធា ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស កក្ក-  
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នានាខណីកា ។  
 សហជាតា តហិទ្ធា ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ  
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាទំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។  
 នានាខណីកា តហិទ្ធា ចេតនា វិបាកានំ តហិទ្ធា  
 ខន្ធានំ កក្កត្តា ច រូបាទំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៦១] អដ្ឋត្តោ ធម្មោ អដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស  
 វិបាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិបុណ្ណំ បដិច្ចវាសនិសំ ។

[៥៦២] អដ្ឋត្តោ ធម្មោ អដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស  
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្តោ អាហារា  
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាទំ  
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិកុណោ

អង្គវត្តភ្នំ: បញ្ហាវារ:

[៥៥៧] ធម៌ ខាន់កង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់កង ដោយកម្ម-  
ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណ៌ក: ។ សហជាត គឺ ចេតនា  
ខាន់កង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកចិត្តសម្បជានុរូបផង  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណ៌ក: គឺ ចេតនា ខាន់កង ជាបច្ច័យ  
នៃពួកវិបាកក្កន ខាន់កងផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥៦០] ធម៌ ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ ដោយ  
កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណ៌ក: ។ សហជាត គឺ  
ចេតនា ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកចិត្ត-  
សម្បជានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណ៌ក: គឺ ចេតនា  
ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្កន ខាន់ក្រៅផង នៃពួកកដត្តារូប  
ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥៦១] ធម៌ ខាន់កង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់កង ដោយ  
វិបាកប្បច្ច័យ គឺ (ចប់) បរិបូណ៌ ដូចបដិច្ចវារ:ដែរ ។

[៥៦២] ធម៌ ខាន់កង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់កង ដោយអា-  
ហារប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ ខាន់កង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន  
ផង ពួកចិត្តសម្បជានុរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អដ្ឋត្ថោ កតទ្ធិង្គារោ អាហារោ អដ្ឋត្ថស្ស  
កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៦៣) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស អា-  
ហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្ថោ កតទ្ធិង្គារោ  
អាហារោ តហិទ្ធា កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(៥៦៤) តហិទ្ធា ធម្មោ តហិទ្ធា ធម្មស្ស អា-  
ហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បវត្តិប្បជិសទ្ធិ ។ តហិទ្ធា  
កតទ្ធិង្គារោ អាហារោ តហិទ្ធា កាយស្ស អាហារ-  
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៦៥) តហិទ្ធា ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស  
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ តហិទ្ធា កតទ្ធិង្គារោ  
អាហារោ អដ្ឋត្ថស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(៥៦៦) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ច តហិទ្ធា ធម្មោ ច  
អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អដ្ឋត្ថោ កតទ្ធិង្គារោ អាហារោ ច តហិទ្ធា  
កតទ្ធិង្គារោ អាហារោ ច អដ្ឋត្ថស្ស កាយស្ស  
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

កតទ្បិណ្ឌិកហារ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាងក្នុង ដោយ  
អាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៣] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ  
អាហារប្បច្ច័យ គឺ កតទ្បិណ្ឌិកហារ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃកាយ  
ខាងក្រៅ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៤] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ  
អាហារប្បច្ច័យ បានដល់បរត្តិប្បដិសន្ធិ ។ កតទ្បិណ្ឌិកហារ ខាងក្រៅ  
ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាងក្រៅ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៥] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ  
អាហារប្បច្ច័យ គឺ កតទ្បិណ្ឌិកហារ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃកាយ  
ខាងក្នុង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៦] ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ខាងក្នុង ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ កតទ្បិណ្ឌិកហារ ខាងក្នុងក្តី  
កតទ្បិណ្ឌិកហារ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាងក្នុង ដោយ  
អាហារប្បច្ច័យ ។

អដ្ឋត្ថកថា បញ្ញាវារោ

(៥៦៧) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ច ពហិទ្ធា ធម្មោ  
 ច ពហិទ្ធា ធម្មស្ស អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ  
 អដ្ឋត្ថោ កតដ្ឋិដ្ឋារោ អាហារោ ច ពហិទ្ធា កត-  
 ដ្ឋិដ្ឋារោ អាហារោ ច ពហិទ្ធា កាយស្ស អាហា-  
 រប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៥៦៨) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស  
 ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អដ្ឋត្ថិកា ឥន្ទ្រិយោ រូប-  
 ដិវិគ្គន្ទ្រិយម្មំ វិត្តារេតតំ ។ យានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-  
 យោ មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សស្សយុត្តប្បដ្ឋយេន  
 បដ្ឋយោ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ  
 បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ មាតិកាបទានិ អនុមជ្ឈន្តេន  
 វិត្តារេតត្យានិ ។

(៥៦៩) ពហិទ្ធា ធម្មោ ពហិទ្ធា ធម្មស្ស វិប្ប-  
 យុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆា-  
 ជាតំ ។ សម្ពិទ្ធា ។

(៥៧០) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស  
 អត្ថប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ

អង្គវត្តភ្នំ: បញ្ហាវារ:

[៥៦៧] ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ខាងក្រៅ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ កតទ្ធិវិញ្ញាណហារ ខាងក្នុងក្តី  
កតទ្ធិវិញ្ញាណហារ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាងក្រៅ ដោយ  
អាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៨] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយឥន្ទ្រិយ-  
ប្បច្ច័យ បានដល់ពួកឥន្ទ្រិយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ឯរូបជីវិតន្ទ្រិយ  
បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជា  
បច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជា  
បច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និង  
បច្ចុប្បន្នជាត បទនៃមាតិកាទាំងឡាយ បណ្ឌិត កាលអនុម័ត គប្បីឲ្យ  
ពិស្តារចុះ ។

[៥៦៩] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ  
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ចុប្បន្នជាត ។  
សេចក្តីបំប្រញ ។

[៥៧០] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង  
ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុប្បន្នជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវគ្គំ

អាហារំ វត្ថុន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ អជ្ឈត្តោ ឯកោ  
 ខន្ធា តិណ្ណំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ  
 ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ  
 ខន្ធានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។ សន្ធិតំ ។ អសញ្ញ  
 សត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ តិណ្ណំ មហាក្ខតានំ ។  
 បុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ . . . បុរេជាតសទិសំ ។ វត្ថុ  
 អជ្ឈត្តានំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ចា  
 ជាតា អជ្ឈត្តា ខន្ធា អជ្ឈត្តោ កតទិដ្ឋិក្ការោ អា  
 ហារោ ច វត្ថុស្ស កាយស្ស រូបដិវត្ថន្ទ្រិយំ កដត្តា  
 រូបានំ ។

[៥៧០] អជ្ឈត្តោ ធម្មោ ពហិទ្ធា ធម្មស្ស អត្ថ  
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ អាហារំ ។ បុរេជាតំ  
 បរោ អជ្ឈត្ថំ ចក្កំ . . . វត្ថុ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ  
 ទិព្វេន ចក្កុនា . . . ទិញាយ សោតនាតុយា . . .  
 អជ្ឈត្ថំ រូបាយននំ . . . ដោដ្ឋញាយននំ ពហិទ្ធា  
 កាយវិញ្ញាណស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។  
 អជ្ឈត្តោ កតទិដ្ឋិក្ការោ អាហារោ ពហិទ្ធា កា  
 យស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

អាហារ នឹងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ១ ខាងក្នុង (ជាបច្ច័យ)  
 នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុជ្ជានុប្បវេណី ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ)  
 នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកខន្ធ មហា-  
 ក្ខត្ត ១ ... ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ មហាក្ខត្ត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ  
 (ជាបច្ច័យ) នៃមហាក្ខត្ត ៣ ។ បុរេជាត គឺ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ...  
 ដូចគ្នានឹងបុរេជាតដែរ ។ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ខាងក្នុង ដោយ  
 អត្តិប្បច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ខាងក្នុងក៏ កតឡើងវិញអាហារ  
 ខាងក្នុងក៏ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ នេះ រូបជីវិតិទ្រិយ (ជាបច្ច័យ)  
 នៃពួកកដត្តារូប ។

(៥៧១) ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ  
 អត្តិប្បច័យ បានដល់បុរេជាត និងអាហារ ។ បុរេជាត គឺ បុគ្គល  
 ដទៃ ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ខាងក្នុង ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ...  
 ដោយទិព្វចក្ខុ... ដោយទិព្វសោតណាត្ត... រូបាយតនៈ ខាងក្នុង...  
 ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ខាងក្រៅ ដោយអត្តិ-  
 ប្បច័យ ។ កតឡើងវិញអាហារ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាងក្រៅ  
 ដោយអត្តិប្បច័យ ។

អដ្ឋត្ថកិច្ច បញ្ញាវិវា

(៥៧២) ពហិទ្ធា ធម្មោ ពហិទ្ធា ធម្មស្ស អត្ថ-  
ប្បវច្ឆយេន បច្ឆយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ  
អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ពហិទ្ធា ធម្មាណករណំ មាត់កា-  
បនាធិ វិត្តារេតព្វាធិ ។

(៥៧៣) ពហិទ្ធា ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស  
អត្ថប្បវច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរេជាតំ អាហារំ ។ បុរេ-  
ជាតំ ពហិទ្ធា ចក្កំ ... វត្ថុំ ... ធិព្វេន ចក្កនា  
រូបំ ... ធិព្វាយ សោតនាតុយា សន្នំ ... ពហិទ្ធា  
រូបាយតនំ ... ដោដ្ឋព្វាយតនំ អដ្ឋត្ថស្ស កាយ-  
វិញ្ញាណស្ស អត្ថប្បវច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ ពហិទ្ធា  
កតធម្មិវិញ្ញាណោ អាហារោ អដ្ឋត្ថស្ស កាយស្ស  
អត្ថប្បវច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៥៧៤) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ច ពហិទ្ធា ធម្មោ ច  
អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បវច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរេ-  
ជាតំ អាហារំ ។ បុរេជាតំ ពហិទ្ធា រូបាយត-  
នេវ អដ្ឋត្ថំ ចក្កំ ច អដ្ឋត្ថស្ស ចក្កវិញ្ញាណស្ស  
ពហិទ្ធា ដោដ្ឋព្វាយតនេវ អដ្ឋត្ថំ កាយាយតនេវ  
អដ្ឋត្ថស្ស កាយវិញ្ញាណស្ស អត្ថប្បវច្ឆយេន បច្ឆយោ

អដ្ឋវគ្គត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៥៧២) ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ  
អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុប្បន្នជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ  
មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នា ត្រង់ធម៌ជាខាងក្រៅឡើយ ឯបទនៃ  
មាតិកាទាំងឡាយ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។

(៥៧៣) ធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយ  
អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត និងអាហារ ។ បុរេជាត គឺ បុគ្គល  
(ឃើញច្បាស់) ខ្ញុំចក្ខុ ខាងក្រៅ ... ខ្ញុំវត្ថុ ... ខ្ញុំវារូប ដោយ  
ទិព្វចក្ខុ ... ខ្ញុំវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ... រូបាយតនៈ ខាង  
ក្រៅ ... ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ខាងក្នុង  
ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ កតខ្សឹម្ហាវហារ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃកាយ  
ខាងក្នុង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(៥៧៤) ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌  
ខាងក្នុង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត និងអាហារ ។ បុរេ-  
ជាត គឺ រូបាយតនៈ ខាងក្រៅក្តី ចក្ខុ ខាងក្នុងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃ  
ចក្ខុវិញ្ញាណ ខាងក្នុង ដោយរូបាយតនៈ ខាងក្រៅក្តី កាយាយតនៈ  
ខាងក្នុងក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ខាងក្នុង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ពហិទ្ធា រូនាយតនញ្ច អដ្ឋតំ វត្ថុ ច ... ពហិទ្ធា  
 ដោជ្ជញ្ចាយតនញ្ច អដ្ឋតំ វត្ថុ ច អដ្ឋតានំ ខទ្ធានំ  
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាហារំ អដ្ឋតោ ក-  
 តតទ្បិដ្ឋារោ អាហារោ ច ពហិទ្ធា កតតទ្បិដ្ឋារោ  
 អាហារោ ច អដ្ឋតស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

(៥៧៥) អដ្ឋតោ ធម្មោ ច ពហិទ្ធា ធម្មោ ច  
 ពហិទ្ធា ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជានំ  
 អាហារំ ។ បុរេជានំ អដ្ឋតំ រូនាយតនញ្ច ពហិទ្ធា  
 ចក្ខាយតនញ្ច ពហិទ្ធា ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស អត្ថប្បច្ច-  
 យេន បច្ចយោ អដ្ឋតំ ដោជ្ជញ្ចាយតនញ្ច ពហិទ្ធា  
 កាយាយតនញ្ច ពហិទ្ធា កាយវិញ្ញាណស្ស អត្ថប្ប-  
 ច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋតំ រូនាយតនញ្ច ពហិទ្ធា  
 វត្ថុ ច ពហិទ្ធា ខទ្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 អដ្ឋតំ ដោជ្ជញ្ចាយតនញ្ច ពហិទ្ធា វត្ថុ ច ពហិទ្ធា  
 ខទ្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អាហារំ អដ្ឋតោ  
 កតតទ្បិដ្ឋារោ អាហារោ ច ពហិទ្ធា កតតទ្បិដ្ឋារោ  
 អាហារោ ច ពហិទ្ធា កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

រូបាយតនៈ ខាងក្រៅក្តី វត្ថុ ខាងក្នុងក្តី ... ដោយរូបាយតនៈ ខាង  
 ក្រៅក្តី វត្ថុ ខាងក្នុងក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ខាងក្នុង ដោយអត្តិ-  
 ប្បច្ច័យ ។ ឯអាហារ គឺ កតទ្បិញ្ញាវហារ ខាងក្នុងក្តី កតទ្បិញ្ញាវហារ  
 ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាងក្នុង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(៥៧៥) ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌

ខាងក្រៅ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត នឹងអាហារ ។ បុរេ-  
 ជាត គឺ រូបាយតនៈ ខាងក្នុងក្តី ចក្ខុយតនៈ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ  
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ខាងក្រៅ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ដោយរូបាយតនៈ ខាងក្នុង  
 ក្តី កាយាយតនៈ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ខាងក្រៅ  
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ រូបាយតនៈ ខាងក្នុងក្តី វត្ថុ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ  
 នៃពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ដោយរូបាយតនៈ ខាងក្នុងក្តី  
 វត្ថុ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។  
 ឯអាហារ គឺ កតទ្បិញ្ញាវហារ ខាងក្នុងក្តី កតទ្បិញ្ញាវហារ ខាងក្រៅក្តី  
 ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាងក្រៅ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

អដ្ឋត្តកោ បញ្ញាវិព

[៥៧៦) អដ្ឋត្តោ ធម្មោ អដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស  
នត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អវិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៧៧) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ចត្តាវិ អធិ-  
បតិយា ចត្តាវិ អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សហ-  
ជាតេ អញ្ញាមញ្ញា និស្សយេ ទ្វេ ឧបនិស្សយេ ចត្តាវិ  
បុរេជាតេ ធិ បន្តាជាតេ អាសេវនេ កក្កេ វិហាកេ  
ទ្វេ អាហារេ ធិ ឥន្ទ្រិយេ ទ្វេ ឈានេ មក្កេ សម្ម-  
យុត្តេ វិប្បយុត្តេ ទ្វេ អត្តិយា ធិ នត្តិយា ទ្វេ វិកតេ  
ទ្វេ អវិកតេ ធិ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

[៥៧៨) អដ្ឋត្តោ ធម្មោ អដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស  
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជា-  
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អដ្ឋកថា: បញ្ញាវារ:

(៥៧៦) ធម៌ ខាន់កង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់កង ដោយនត្តិប្ប-  
ច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

(៥៧៧) កងហេតុប្បច្ច័យ មានវារ: ២ កងការម្មណ៍-  
ប្បច្ច័យ មានវារ: ២ កងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារ: ២ កងអនន្ត-  
រប្បច្ច័យ មានវារ: ២ កងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារ: ២ កងសហជា-  
តប្បច្ច័យ អពាមពាប្បច្ច័យ និងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារ: ២ កង  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារ: ២ កងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារ: ៦  
កងបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ អាសេវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ និងវិបាកប្បច្ច័យ  
មានវារ: ២ កងអាហារប្បច្ច័យ មានវារ: ៦ កងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន  
វារ: ២ កងឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ និងវិប្ប-  
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារ: ២ កងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារ: ៦ កងនត្តិប្បច្ច័យ  
មានវារ: ២ កងវិតតប្បច្ច័យ មានវារ: ២ កងអវិតតប្បច្ច័យ មាន  
វារ: ៦ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៥៧៨) ធម៌ ខាន់កង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់កង ដោយ  
ការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៥៧៧) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ពហំន្ទា ធម្មស្ស  
អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ច-  
យេន បច្ចយោ ។

(៥៨០) ពហំន្ទា ធម្មោ ពហំន្ទា ធម្មស្ស  
អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជា-  
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
ស្រ្តីយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៥៨១) ពហំន្ទា ធម្មោ អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស  
អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ច-  
យេន បច្ចយោ ។

(៥៨២) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ច ពហំន្ទា ធម្មោ ច  
អដ្ឋត្ថស្ស ធម្មស្ស . . . បុរេជាតំ អាហារំ ។

(៥៨៣) អដ្ឋត្ថោ ធម្មោ ច ពហំន្ទា ធម្មោ ច  
ពហំន្ទា ធម្មស្ស . . . បុរេជាតំ អាហារំ ។

អភិធម្មចំណីក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៥៧៧] ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ

ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៨០] ធម៌ ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ

ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៥៧១] ធម៌ ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្នុង

ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៨២] ធម៌ ខាន់ក្នុងក្តី ធម៌ ខាន់ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃ

ធម៌ ខាន់ក្នុង . . . បានដល់បុរេជាត និងអាហារ ។

[៥៨៣] ធម៌ ខាន់ក្នុងក្តី ធម៌ ខាន់ក្រៅក្តី (ជាបច្ច័យ)

នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ . . . បានដល់បុរេជាត និងអាហារ ។

អង្គីត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

(៥៨២) នហេតុយា ន ទាមាម្មណោ ន  
 នអធិបតិយា ន ។ សង្ខតំ ។ សព្វត្ថ ន កា-  
 តញ្ញា នវិប្បយុត្តេ ន នោអត្ថិយា ចត្តារិ នោនត្ថិ-  
 យា ន នោវិគតេ ន នោអវិគតេ ចត្តារិ ។ ឃំ  
 កណោតតំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

(៥៨៥) ហេតុប្បដ្ឋយា នទាមាម្មណោ ទ្វេ . . .  
 នអធិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញាមញ្ញា  
 នឧបនិស្សយេ ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។ សព្វត្ថ ទ្វេ នសម្ប-  
 យុត្តេ នវិប្បយុត្តេ នោត្ថិយា នោវិគតេ ទ្វេ ។ ឃំ  
 កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋយំ ។

អង្គវត្តភ្នំ: បញ្ជាក់:

(៥៨៤) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនការម្មណ-

ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ សេចក្តី

បំប្រញ ។ គ្រប់បទទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យមានវារៈ ៦ ផងចុះ

ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោអតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុង

នោនតិប្បដ្ឋយ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោអវិគតប្បដ្ឋយ

មានវារៈ ៤ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(៥៨៥) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

. . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ នអននរាប្បដ្ឋយ នសមននរាប្បដ្ឋយ

នអពាមពាប្បដ្ឋយ និងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តី

បំប្រញ ។ ក្នុងច្បាប់ទាំងអស់ សុទ្ធតែ មានវារៈ ២ ក្នុងនសម្បយុត្ត-

ប្បដ្ឋយ នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ នោនតិប្បដ្ឋយ និងនោវិគតប្បដ្ឋយ មាន

វារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥៨៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ចត្តារិ . . .

អធិបតិយា ចត្តារិ អនុលោមេនាជិ គណេតញ្ចាជិ

អភិគតេ ធិ ។ ឃំ គណេតតំ ។

បច្ចុទ្ធិយានុលោមំ ។

បញ្ញាវារោ និដ្ឋិតោ ។

អធិត្តិកំ វិសតិមំ និដ្ឋិតំ ។





អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៥៨៦) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុ-  
 ប្បច្ច័យ . . . ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ អនុលោមបទទាំងឡាយ  
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់(តទៅទៀតចុះ) ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។  
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោម ។

ចប់ បញ្ញាវារៈ ។

ចប់ អដ្ឋត្ថតិកៈ ទី ២០ ។



អដ្ឋត្តារម្មណតិកំ

បដិច្ចវិញ

(៥៨៧) អដ្ឋត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្តារម្ម-  
 ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អដ្ឋត្តារម្មណំ  
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .  
 បដិសន្ធិក្ខណោ អដ្ឋត្តារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច  
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

(៥៨៨) តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច តហិទ្ធា-  
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តហិទ្ធា-  
 រម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .  
 បដិសន្ធិក្ខណោ តហិទ្ធារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច  
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

(៥៨៩) អដ្ឋត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្តារម្ម-  
 ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា សន្ធិតំ ។  
 អវិកតប្បច្ចយា ។

(៥៩០) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ ។ សន្ធិតំ ។  
 សព្វត្ថ ទ្វេ អវិកតេ ទ្វេ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

# អង្គការមូលាធិកៈ

## បដិប្បវារៈ

(៥៨៧) អង្គការមូលាធិ អាស្រ័យ នូវអង្គការមូលាធិ ទើប  
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា  
 អង្គការមូលាធិ នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា  
 អង្គការមូលាធិ ក្នុងខណៈនៃជីវិតសន្និ នូវខន្ធ ២ . . . ។

(៥៨៨) ពហិទ្ធារមូលាធិ អាស្រ័យ នូវពហិទ្ធារមូលាធិ  
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១  
 ជាពហិទ្ធារមូលាធិ នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា  
 ពហិទ្ធារមូលាធិ ក្នុងខណៈនៃជីវិតសន្និ នូវខន្ធ ២ . . . ។

(៥៨៩) អង្គការមូលាធិ អាស្រ័យ នូវអង្គការមូលាធិ  
 ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូលាធិប្បដ្ឋយ សេចក្តីបំប្រញ ។ ព្រោះ  
 អវិគតប្បដ្ឋយ ។

(៥៩០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងការមូលាធិប្បដ្ឋយ  
 មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែ  
 មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់  
 យ៉ាងនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៥៧០] អដ្ឋត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្តា-  
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេ-  
 តុកំ អដ្ឋត្តារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា  
 ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ អដ្ឋត្តា-  
 រម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . . វិចិក្ខន្ធា  
 សហគតេ ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធទ្វេ បដិច្ច វិចិក្ខន្ធា-  
 សហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ មោហោ ។

[៥៧២] ពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ពហិទ្ធារម្ម-  
 ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ  
 ពហិទ្ធារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ  
 ខន្ធទ្វេ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ វិចិក្ខន្ធាសហ-  
 គតេ ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធទ្វេ បដិច្ច វិចិក្ខន្ធាសហ-  
 គតោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ មោហោ ។

[៥៧៣] អដ្ឋត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្តា-  
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អនុ-  
 លោមសហជាតសទិសំ ទិដ្ឋាណករណំ ។ នប្រវេជា-  
 តប្បច្ចយា អរូបេ អដ្ឋត្តារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច  
 បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៥៧១) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអដ្ឋត្តារម្មណធម៌  
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវអហេ-  
 តុក្ខន្ធទ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ នូវខន្ធទ . . . អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជា  
 អដ្ឋត្តារម្មណ៍ ក្នុងខណៈនៃអហេតុក្ខន្ធទ ខន្ធទ . . . មោហៈ  
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវខន្ធទាំង-  
 ឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(៥៧២) ពហិទ្ធារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវពហិទ្ធារម្មណធម៌ ទើប  
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវអហេតុ-  
 ក្ខន្ធទ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ នូវខន្ធទ . . . មោហៈ ដែលច្រឡំដោយ  
 វិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំ  
 ដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុក្ខន្ធទ ។

(៥៧៣) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ អាស្រ័យ នូវអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ទើប  
 កើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ គឺ ដូចសហជាតប្បដ្ឋយក្នុងអនុលោម  
 ដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាទេ ។ ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ គឺ  
 អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ក្នុងអរូប ក្នុងខណៈនៃ  
 បដិសន្ធិ . . . ។

អដ្ឋត្តារម្មណត្ថិកេ បដិច្ចវិហារេ

[៥៧២] ពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ពហិទ្ធារម្ម-  
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នប្បរជាតប្បច្ចយា អរូប  
ពហិទ្ធារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច បដិសន្ធិក្កុណោ ...  
នប្បច្ឆាជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា សហជាត-  
សទិសំ ។ នកម្មប្បច្ចយា អដ្ឋត្តារម្មណោ ខន្ធន្ធ  
បដិច្ច អដ្ឋត្តារម្មណា ចេតនា ។

[៥៧៥] ពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ពហិទ្ធារម្ម-  
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា ពហិទ្ធារម្មណោ  
ខន្ធន្ធ បដិច្ច ពហិទ្ធារម្មណា ចេតនា ។

[៥៧៦] អដ្ឋត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... នវិ-  
ហារកម្មប្បច្ចយា បដិសន្ធិ នត្ថិ ។ នយានប្បច្ចយា  
បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ អដ្ឋត្តារម្មណំ ឯកំ ... ។

[៥៧៧] ពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... នយា-  
នប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ពហិទ្ធារម្មណំ ឯកំ  
ខន្ធំ ... នមក្កប្បច្ចយា នហេតុសទិសោ មោហោ  
នត្ថិ ។ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ អដ្ឋត្តារម្មណំ  
ឯកំ ខន្ធំ ... ។

[៥៧៨] ពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... នវិប្ប-  
យុត្តប្បច្ចយា អរូបេ ពហិទ្ធារម្មណំ ឯកំ ខន្ធំ ... ។

អដ្ឋកថាមូលក្កិកៈ បដិច្ចវិវា:

(៥៧៤) ពហិត្តារម្មណធមិ អាស្រ័យ នូវពហិត្តារម្មណធមិ ទើប  
កើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យ នូវខន្ធ១ ជាពហិត្តា-  
រម្មណ៍ ក្នុងអរូប ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យនិ ... ព្រោះនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ  
និងនិសាសវនប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យដែរ ។ ព្រោះ  
នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជាអដ្ឋកថាមូលក្កិ អាស្រ័យ នូវខន្ធាន្តិយ  
ជាអដ្ឋកថាមូលក្កិ ។

(៥៧៥) ពហិត្តារម្មណធមិ អាស្រ័យ នូវពហិត្តារម្មណធមិ ទើប  
កើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជាពហិត្តារម្មណ៍ អាស្រ័យ  
នូវខន្ធាន្តិយ ជាពហិត្តារម្មណ៍ ។

(៥៧៦) អាស្រ័យ នូវអដ្ឋកថាមូលក្កិ ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ  
គឺ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ នូវខន្ធ១ ជា  
អដ្ឋកថាមូលក្កិ ដែលប្រកបដោយបញ្ចវិញ្ញាណ ... ។

(៥៧៧) អាស្រ័យ នូវពហិត្តារម្មណធមិ ... ព្រោះនឈានប្ប-  
ច្ច័យ គឺ នូវខន្ធ១ ជាពហិត្តារម្មណ៍ ដែលប្រកបដោយបញ្ចវិញ្ញាណ  
... ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងនិហេតុប្បច្ច័យដែរ តែមោហៈ  
មិនមានឡើយ ។ ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ នូវខន្ធ១ ជាអដ្ឋកថា-  
រម្មណ៍ ក្នុងអរូប ... ។

(៥៧៨) អាស្រ័យ នូវពហិត្តារម្មណធមិ ... ព្រោះនវិប្ប-  
យុត្តប្បច្ច័យ គឺ នូវខន្ធ១ ជាពហិត្តារម្មណ៍ ក្នុងអរូប ... ។

អភិធម្មបំណិកេ អនុលោមប្បញ្ញត្តិ

(៥៧៧) នបោតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា ទ្វេ នបុរេ-  
ជាតេ ទ្វេ នបច្ឆាជាតេ ទ្វេ នអាសេវនេ នកម្ម-  
នវិបាកេ នឈានេ នមត្តេ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។  
ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

(៦០០) ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា ទ្វេ ...  
នវិបាកេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បញ្ញត្តិយំ ។

(៦០១) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ...  
អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។ មត្តេ ទ្វេ  
អវិកតេ ទ្វេ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុដ្ឋយានុលោមំ ។

បដិច្ចវារោ និរុទ្ធិតោ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចុយវារោមិ និស្សយវារោមិ

សំសង្កវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវារសនិសា ។



អភិធម្មចំណីក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៤៧៧] ក្នុងនរហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ២ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នឈា-  
នប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត  
គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុដ្ឋាយៈ ។

[៦០០] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ  
... ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋាយៈ ។

[៦០១] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ  
... ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។  
សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុដ្ឋាយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចុយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី  
សម្បយុត្តវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ហាទី៣

[៦០២] អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្តារម្មណោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ អដ្ឋត្តារម្មណោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ។

[៦០៣] តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តហិទ្ធារម្មណោ ហេតុ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ... ។

[៦០៤] អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្តារម្មណំ វិញ្ញាណញ្ញាយននំ បច្ចវេក្ខតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយននំ បច្ចវេក្ខតិ អដ្ឋត្តារម្មណំ អដ្ឋត្តំ ទិព្វំ ចក្កំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតជានុំ ... វេទិវិជញ្ញាណំ ... បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ ... យថាកម្មបកញ្ញាណំ ... អនាគតសញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ អរិយា អដ្ឋត្តារម្មណោ បហីនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ភតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ ... អដ្ឋត្តារម្មណោ អដ្ឋត្តេ ខន្ធានុ អនិច្ចតោ ... វិបស្សតិ

### បញ្ហាវិវាទៈ

(៦០២) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌  
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកហេតុ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ  
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ពួកហេតុ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍  
 (ជាបច្ច័យ) នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦០៣) ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារម្មណធម៌  
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកហេតុជា ពហិទ្ធារម្មណ៍ . . . ក្នុងខណៈ  
 នៃបដិសន្ធិ . . . ។

(៦០៤) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌  
 ដោយ អារម្មណប្បដ្ឋយ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវវិញ្ញាណញាយតនៈ  
 ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ពិចារណា នូវនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពិចារណា  
 នូវទិព្វចក្ខុ ខាងក្នុង ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ពិចារណា នូវទិព្វសោតធាតុ  
 . . . នូវវិញ្ញាណ . . . នូវបុព្វនិវាសន្តស្សតិញ្ញាណ . . .  
 នូវយថាភម្មបុគ្គលាណ . . . នូវអនាគតិសញ្ញាណ ពួកព្រះអរិយៈ  
 ពិចារណា នូវពួកកិលេស ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ដែលបានលះបង់ហើយ  
 ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ នូវពួកកិលេស  
 ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ឃើញច្បាស់ នូវ  
 ពួកខន្ធ ខាងក្នុង ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ថាមិនទៀង . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវគ្គំ

អស្សាទេតិ អភិទទ្ទតិ តំ អារត្តិ អជ្ឈន្តារម្មណោ  
រាតោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈន្តារម្មណោ  
អជ្ឈន្តា ខន្ធា បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា-  
កម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារដ្ឋ-  
នាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦០៥] អជ្ឈន្តារម្មណោ ធម្មោ ពហិទ្ធារម្ម-  
ណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរោ  
អជ្ឈន្តារម្មណំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ . . . ទេវសញ្ញា-  
នាសញ្ញាយតនំ បច្ចវេក្ខតិ បរោ អជ្ឈន្តារម្មណំ  
អជ្ឈតំ ទិព្វំ ចក្កំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតទានុំ . . .  
ឥទ្ធិវិជញ្ញាណំ . . . បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ . . .  
យថាកម្មបកញ្ញាណំ . . . អនាគតំសញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខ-  
តិ អជ្ឈន្តារម្មណោ អជ្ឈតេ ខន្ធនេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ  
អនត្តតោ វិបស្សតិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន អជ្ឈន្តា-  
រម្មណា អជ្ឈតចិត្តសមដ៏ស្ស ចិត្តំ ជាតិតិ អជ្ឈន្តា-  
រម្មណោ ពហិទ្ធា ខន្ធនោ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេ-  
និវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស  
អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ច-  
យេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ត្រេកអរ រីករាយ ពតៈ ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ប្រាវព្វ នូវខន្ធនោះ  
... ទោមនស្ស ទើបកើតឡើង ពួកខន្ធ ខាងក្នុង ដែលជាអដ្ឋត្តា-  
រម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថា-  
កម្មបតញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៦០៥) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារម្មណធម៌

ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គលដទៃ ពិចារណា នូវវិញ្ញាណញ្ញាយ-

តនៈ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ... នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ បុគ្គលដទៃ

ពិចារណា នូវទិព្វចក្ខុ ខាងក្នុង ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ពិចារណា នូវទិព្វ-

សោតធាតុ ... នូវឥន្ទ្រិវិធាណា ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ...

នូវយថាកម្មបតញ្ញាណ ... នូវអនាគតិសញ្ញាណ ឃើញច្បាស់ នូវ

ពួកខន្ធ ខាងក្នុង ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ដឹង

នូវចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយអដ្ឋត្តចិត្តជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ដោយ

ចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ

នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ

យថាកម្មបតញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

អដ្ឋត្តារម្មណគ្គិកេ បញ្ញាវិហេ

[៦០៦] ពហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ពហិទ្ធារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរោ ពហិទ្ធារម្មណំ ពហិទ្ធា ទិព្វំ ចក្កំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតនាតំ . . . ឥទ្ធិវិជញ្ញាណំ . . . ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ . . . យថាកម្មបកញ្ញាណំ . . . អនាគតំសញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ បរោ ពហិទ្ធារម្មណោ ពហិទ្ធា ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន ពហិទ្ធារម្មណាពហិទ្ធាចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជានាតិ ពហិទ្ធារម្មណោ ពហិទ្ធា ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណាស្ស អនាគតំសញ្ញាណាស្ស អារវ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦០៧] ពហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ ទត្វា សីលំ សមាទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វាតំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ បច្ចវេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ បច្ចវេក្ខតិ អរិយាមត្តា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ បច្ចវេក្ខតិ ផលំ បច្ចវេក្ខតិ

អដ្ឋត្តារម្មណត្ថិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៦០៦) ពហិត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិត្តារម្មណធម៌ ដោយ  
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គលដទៃ ពិចារណា នូវទិព្វចក្ក ខាន់ក្រៅ  
 ជាពហិត្តារម្មណ៍ នូវទិព្វសោតណាត្ថ . . . នូវឥទ្ធិវិញ្ញាណ . . . នូវចេ-  
 តោបរិយញ្ញាណ . . . នូវបុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ . . . នូវយថាភម្ម-  
 បត្តញ្ញាណ . . . ពិចារណា នូវអនាគតសញ្ញាណ បុគ្គលដទៃ ឃើញ  
 ច្បាស់ នូវពួកខន្ធ ខាន់ក្រៅ ជាពហិត្តារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ  
 ជាអនត្តា ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្តខាន់ក្រៅជា  
 ពហិត្តារម្មណ៍ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ ខាន់ក្រៅ ជាពហិត្តា-  
 រម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វនិវា-  
 សានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបត្តញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយ  
 អារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៦០៧) ពហិត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណ-  
 ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន សមាទាន  
 សីល ធ្វើទោសថកម្ម ពិចារណា នូវកុសលនោះ ពិចារណា  
 នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញ  
 អំពីឈាន ហើយពិចារណា នូវឈាន ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ  
 ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បហំនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខនំ វិក្ខម្ភិនេ កិលេសេ  
 . . . បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ ។ បេ ។ ពហិទ្ធាវច្ឆណំ  
 អជ្ឈន្តំ ទិព្វំ ចក្កំ បច្ចវេក្ខនំ ទិព្វំ សោតនាតំ . . .  
 ឥទ្ធិវិជញ្ញាណំ . . . ចេតោចរិយញ្ញាណំ . . . បុព្វេនិ-  
 វាសានុស្សតិញ្ញាណំ . . . យថា កម្មបកញ្ញាណំ . . .  
 អនាគតំសញ្ញាណំ . . . ពហិទ្ធាវច្ឆណោ អជ្ឈត្តេ ខន្ធន្ត  
 អនិច្ចតោ . . . វិបស្សនំ អស្សនេតិ អភិទទ្គនំ តំ  
 អារត្ត អជ្ឈន្តាវច្ឆណោ វគោ . . . នោមនស្សំ  
 ឧប្បជ្ជនិ ពហិទ្ធាវច្ឆណា អជ្ឈត្តា ខន្ធនា ឥទ្ធិវិជញ្ញា-  
 ណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថា កម្ម-  
 បកញ្ញាណាស្ស អនាគតំសញ្ញាណាស្ស អារជ្ជនាយ  
 អារច្ឆណាច្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦០៨) អជ្ឈន្តាវច្ឆណោ ធម្មោ អជ្ឈន្តាវច្ឆ-  
 ណាស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-  
 វច្ឆណា ធម្មតិ សហជាតាធម្មតិ ។ អារច្ឆណា ធម្ម-  
 បតិ អជ្ឈន្តាវច្ឆណំ អជ្ឈន្តំ វិញ្ញាណាញាយតនំ ករំ  
 កត្តា បច្ចវេក្ខនំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ ករំ  
 កត្តា . . . អជ្ឈន្តាវច្ឆណំ អជ្ឈន្តំ ទិព្វំ ចក្កំ ករំ  
 កត្តា . . . ទិព្វំ សោតនាតំ . . . ឥទ្ធិវិជញ្ញាណំ . . .



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ... នូវពួកកិលេស  
 ដែលសន្តត់សន្តិនហើយ ... នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុង  
 កាលមុន ។ ថេ ។ បុគ្គល ពិចារណា នូវទិព្វចក្ខុ ខាន់ក្នុង ជាតហិទ្ធា-  
 រម្មណ៍ នូវទិព្វសោតធាតុ ... នូវឥន្ទ្រិវិធាណា ... នូវចេតោបរិយ-  
 ញាណ ... នូវបុព្វនិវាសនុស្សតិញាណ ... នូវយថាកម្មបគញាណ  
 . . . នូវអនាគតសញ្ញាណ ... ឃើញច្បាស់ នូវពួកខន្ធ ខាន់ក្នុង  
 ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ... គ្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជា  
 អដ្ឋត្តារម្មណ៍ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ ... ទោមនស្ស កំភើតឡើង  
 ពួកខន្ធ ខាន់ក្នុង ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា  
 នូវឥន្ទ្រិវិធាណា បុព្វនិវាសនុស្សតិញាណ យថាកម្មបគញាណ  
 និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៦០៨) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ដោយ

អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-  
 ណធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវវិញ្ញាណញាយតនៈ ខាន់ក្នុង ជាអដ្ឋត្តា-  
 រម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវទេវសញ្ញានាសញ្ញា-  
 យតនៈ ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើ នូវទិព្វចក្ខុ ខាន់ក្នុង ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍  
 ឲ្យជាទីគោរព ... នូវទិព្វសោតធាតុ ... នូវឥន្ទ្រិវិធាណា ...

អដ្ឋត្តារម្មណភ្នំពេ បញ្ញាវិហារ

បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ . . . យថាកម្មបកញ្ញាណំ  
 . . . អនាកតំសញ្ញាណំ ករុំ កត្វា . . . អដ្ឋត្តារម្ម-  
 ណោ អដ្ឋត្តេ ខន្ធេ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ  
 តំ ករុំ កត្វា អដ្ឋត្តារម្មណោ វាតោ . . . ទិដ្ឋិ ឧប្ប-  
 ជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ អដ្ឋត្តារម្មណាធិបតិ សម្ម-  
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦០៧) ពហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ពហិទ្ធារម្មណាស្ស  
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ  
 ពហិទ្ធារម្មណាធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិប-  
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦០៨) ពហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណាស្ស  
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ  
 នានំ ទត្វា សីលំ សមាទិហិត្វា ឧបោសថកម្មំ  
 កត្វា តំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានំ  
 . . . លាធា វុដ្ឋហិត្វា . . . អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា  
 មត្តំ . . . ផលំ ករុំ កត្វា . . . ពហិទ្ធារម្មណំ អដ្ឋត្តំ  
 ទិព្វំ ចក្កំ ករុំ កត្វា . . . ទិព្វំ សោតដានុំ . . .  
 ឥន្ទ្រិដិញ្ញាណំ . . . ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . បុព្វេនិ-  
 វាសានុស្សតិញ្ញាណំ . . . យថាកម្មបកញ្ញាណំ . . .

អង្គការមូលដ្ឋាន: បញ្ហាវារ:

នូវបុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ . . . នូវយថាភូមិបុគ្គលិក . . . ធ្វើ  
 នូវអនាគតសញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព . . . ធ្វើ នូវពួកខ្លួន ខាងក្នុង  
 ជាអង្គការមូលដ្ឋាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រួតត្រា រីករាយ រាគៈ  
 ជាអង្គការមូលដ្ឋាន ធ្វើ នូវខ្លួននោះ ឲ្យជាទីគោរព . . . ទិដ្ឋិ កើត  
 ឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតី គឺ អង្គការមូលដ្ឋានធិបតីធម៌ ជាបច្ច័យ  
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតីបច្ច័យ ។

(៦០៧) ពហិទ្ធារមូលដ្ឋាន ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារមូលដ្ឋាន  
 ដោយអធិបតីបច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី គឺ ពហិទ្ធារមូលដ្ឋាន  
 ធិបតីធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតីបច្ច័យ ។

(៦១០) ពហិទ្ធារមូលដ្ឋាន ជាបច្ច័យ នៃអង្គការមូលដ្ឋាន  
 ដោយអធិបតីបច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍ធិបតី គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន  
 សមាទានសីល ធ្វើ ឧបោសថកម្ម ធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព  
 ហើយពិចារណា នូវពួកកុសល ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន  
 . . . ចេញអំពីឈាន . . . ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ (ធ្វើ)  
 នូវមគ្គ . . . ធ្វើ នូវផល ឲ្យជាទីគោរព . . . ធ្វើ នូវទិព្វចក្ខុ ខាងក្នុង  
 ដែលជាពហិទ្ធារមូលដ្ឋាន ឲ្យជាទីគោរព . . . (ធ្វើ) នូវទិព្វសោតណត្ត  
 (ឲ្យជាទីគោរព) . . . នូវឥន្ទ្រិយញ្ញាណ . . . នូវចេតោបរិយញ្ញាណ . . .  
 នូវបុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ . . . នូវយថាភូមិបុគ្គលិក . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អយោគតំសញ្ញាណំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ពហិទ្ធា-  
រម្មណោ អជ្ឈត្តេ ខន្ធ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ តំ  
ករុំ កត្វា អជ្ឈត្តារម្មណោ វាលោ ... ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

(៦០០) អជ្ឈត្តារម្មណោ ធម្មោ អជ្ឈត្តារម្មណាស្ស  
ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ បរិមា បរិមា  
អជ្ឈត្តារម្មណោ ខន្ធ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ អជ្ឈត្តារម្ម-  
ណាទំ ខន្ធាទំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៦០២) អជ្ឈត្តារម្មណោ ធម្មោ ពហិទ្ធារម្ម-  
ណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អជ្ឈត្តា-  
រម្មណំ ចុតិចិត្តំ ពហិទ្ធារម្មណាស្ស ឧបបត្តិចិត្តស្ស  
អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អជ្ឈត្តារម្មណំ កវន្តំ  
ពហិទ្ធារម្មណាយ អារវដ្ឋិណាយ អនន្តរវ្យច្ឆយេន  
បច្ឆយោ អជ្ឈត្តារម្មណោ ខន្ធ ពហិទ្ធារម្មណាស្ស  
វដ្ឋានស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អជ្ឈត្តារម្មណំ  
អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុលោមំ វោទានស្ស  
អនុលោមំ ជលសមាបត្តិយា ទិវោទា វដ្ឋហានស្ស  
លេសញ្ញាណសញ្ញាយតទំ ជលសមាបត្តិយា អនន្ត-  
រវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

អភិធម្មបដិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធ្វើ ទ្រូ អនាគតសញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ ទ្រូ  
ពួកខ្លួន ខាងក្នុង ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេក  
អរ រាគៈ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ធ្វើ ទ្រូខ្លួននោះ ឲ្យជាទីគោរព . . . ទិដ្ឋិ  
កំភើតឡើង ។

(៦១១) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌  
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខ្លួន ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ មុន ។ ជាបច្ច័យ  
នៃពួកខ្លួន ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦១២) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារម្មណធម៌  
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ចុតិចិត្ត ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ  
នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ភវន្តិៈ ជា  
អដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការវដ្តនៈ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយអនន្ត-  
រប្បច្ច័យ ពួកខ្លួន ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តនៈ ដែលជា  
ពហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍  
(ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ អនុ-  
លោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៅសញ្ញាណសញ្ញាយតនៈ របស់  
បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធន ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយ  
អនន្តរប្បច្ច័យ ។

អដ្ឋត្តារម្មណត្ថិកេ បញ្ចវារិកេ

(២១៣) ពហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ពហិទ្ធារម្ម-  
 ណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរម្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា  
 បុរិមា ពហិទ្ធារម្មណា ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ  
 ពហិទ្ធារម្មណានំ ខន្ធានំ អនន្តរម្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 ពហិទ្ធារម្មណំ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស អនុលោមំ  
 វោនានស្ស តោត្រកុ មគ្គស្ស វោនានំ មគ្គស្ស  
 មត្តោ ជលស្ស ជលំ ជលស្ស អនុលោមំ ជល-  
 សមាបត្តិយា អនន្តរម្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២១៤) ពហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណាស្ស  
 ធម្មស្ស អនន្តរម្បច្ចយេន បច្ចយោ ពហិទ្ធារម្មណំ  
 ចុតិចិត្តំ អដ្ឋត្តារម្មណាស្ស ឧបបតិចិត្តស្ស អនន្ត-  
 រម្បច្ចយេន បច្ចយោ ពហិទ្ធារម្មណំ កវន្តំ អដ្ឋត្តា-  
 រម្មណាយ កវជ្ជហយ អនន្តរម្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 ពហិទ្ធារម្មណា ខន្ធា អដ្ឋត្តារម្មណាស្ស វុដ្ឋានស្ស  
 អនន្តរម្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២១៥) អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តា-  
 រម្មណាស្ស ធម្មស្ស សមនន្តរម្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 សហជាតម្បច្ចយេន បច្ចយោ អញ្ញមញ្ញម្បច្ច-  
 យេន បច្ចយោ ជិស្សយម្បច្ចយេន បច្ចយោ

អដ្ឋកថាមណ្ឌក្កិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៦១៣) ពហិត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិត្តារម្មណធម៌  
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលជាពហិត្តារម្មណ៍ មុន ។ ជាបច្ច័យ  
 នៃពួកខន្ធ ដែលជាពហិត្តារម្មណ៍ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ  
 អនុលោម ដែលជាពហិត្តារម្មណ៍ (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រក្ខ អនុលោម  
 (ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ គោត្រក្ខ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ (ជា  
 បច្ច័យ) នៃមគ្គ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល (ជាបច្ច័យ) នៃផល  
 អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦១៤) ពហិត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋកថាមណ្ឌក្កិកៈ  
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ច្ចតិច្ចត្តិ ដែលជាពហិត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ  
 នៃឧបច្ចតិច្ចត្តិ ដែលជាអដ្ឋកថាមណ្ឌក្កិកៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ កវត្តៈ  
 ដែលជាពហិត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃការជួនៈ ដែលជាអដ្ឋកថាមណ្ឌក្កិកៈ  
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលជាពហិត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃ  
 វេទានៈ ដែលជាអដ្ឋកថាមណ្ឌក្កិកៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦១៥) អដ្ឋកថាមណ្ឌក្កិកៈ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋកថាមណ្ឌក្កិកៈ  
 ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
 ដោយអនាមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ  
 អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តប-  
 និស្សយោ អជ្ឈត្តារម្មណា អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុ-  
 បស្សនា អនត្តានុបស្សនា អជ្ឈត្តារម្មណាយ អនិច្ចា-  
 នុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្សនាយ  
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦០៦) អជ្ឈត្តារម្មណា ធម្មោ ពហិទ្ធារម្មណាស្ស  
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរ្យប-  
 និស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ  
 អជ្ឈត្តារម្មណា អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា  
 អនត្តានុបស្សនា ពហិទ្ធារម្មណាយ អនិច្ចានុបស្ស-  
 នាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្សនាយ ឧប-  
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦០៧) ពហិទ្ធារម្មណា ធម្មោ ពហិទ្ធារម្មណាស្ស  
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរ្យប-  
 និស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ  
 ពហិទ្ធារម្មណា អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា  
 អនត្តានុបស្សនា ពហិទ្ធារម្មណាយ អនិច្ចានុបស្ស-  
 នាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្សនាយ ឧប-  
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ  
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុ-  
បស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃអ-  
និច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាអដ្ឋត្តា-  
រម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៦១៦) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃតហិទ្ធារម្មណធម៌

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបនិស្ស័យ បកត្ថបនិស្ស័យ ។  
បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តា-  
នុបស្សនា ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃអនិច្ចានុបស្សនា  
ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយ  
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៦១៧) តហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃតហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយ

ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។  
បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា  
ដែលជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា  
និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦១៨] តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណស្ស  
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យប-  
 និស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។  
 បកត្តបនិស្សយោ តហិទ្ធារម្មណោ អនិច្ចានុបស្សនា  
 ទុក្ខានុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា អដ្ឋត្តារម្មណាយ  
 អនិច្ចានុបស្សនាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អនត្តានុបស្ស-  
 នាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦១៩] អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណស្ស  
 ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា  
 អដ្ឋត្តារម្មណោ ខន្ធិ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ អដ្ឋត្តារម្ម-  
 ណាទំ ខន្ធិទំ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦២០] អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្មណស្ស  
 ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អដ្ឋត្តារម្មណំ  
 អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស អា-  
 សេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦២១] តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្មណស្ស  
 ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ តហិទ្ធារម្មណំ  
 អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស កោ-  
 ត្រកុ មក្កស្ស វេទានំ មក្កស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

អដ្ឋកថាបិដក: បញ្ចវារ:

(៦១៨) ពហិត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋកថាបិដកធម៌  
 ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់ការម្សោយនិស្សយ អនន្តរូបនិស្សយ  
 និងបកត្ថបនិស្សយ ។ បកត្ថបនិស្សយ គឺ អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុ-  
 បស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាពហិត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃ  
 អនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាអដ្ឋកថា-  
 រម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។

(៦១៩) អដ្ឋកថាបិដកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋកថាបិដកធម៌ ដោយ  
 ការសេវនបច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលជាអដ្ឋកថាបិដក មុនៗ ជាបច្ច័យ  
 នៃពួកខន្ធ ដែលជាអដ្ឋកថាបិដក ក្រោយៗ ដោយការសេវនបច្ច័យ ។

(៦២០) អដ្ឋកថាបិដកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិត្តារម្មណធម៌ ដោយ  
 ការសេវនបច្ច័យ គឺ អនុលោម ដែលជាអដ្ឋកថាបិដក (ជាបច្ច័យ)  
 នៃគោត្រក្ខ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទាន: ដោយការសេវនបច្ច័យ ។

(៦២១) ពហិត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិត្តារម្មណធម៌  
 ដោយការសេវនបច្ច័យ គឺ អនុលោម ដែលជាពហិត្តារម្មណ៍ (ជាបច្ច័យ)  
 នៃគោត្រក្ខ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទាន: គោត្រក្ខ (ជាបច្ច័យ)  
 នៃមគ្គ វេទាន: ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយការសេវនបច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

( ៦២២ ) អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណស្ស  
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណ-  
 ខណ៌កា ។ សហជាតា អដ្ឋត្តារម្មណោ ចេតនា  
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។  
 នាណខណ៌កា អដ្ឋត្តារម្មណោ ចេតនា វិនាកានំ  
 អដ្ឋត្តារម្មណានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

( ៦២៣ ) អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ ពហិទ្ធារម្មណស្ស  
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណខណ៌កា  
 អដ្ឋត្តារម្មណោ ចេតនា វិនាកានំ ពហិទ្ធារម្មណានំ  
 ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

( ៦២៤ ) ពហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ពហិទ្ធារម្មណស្ស  
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណ-  
 ខណ៌កា ។ សហជាតា ពហិទ្ធារម្មណោ ចេតនា  
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។  
 នាណខណ៌កា ពហិទ្ធារម្មណោ ចេតនា វិនាកានំ  
 ពហិទ្ធារម្មណានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦២២) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌

ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណ៌កៈ ។ សហ-

ជាត គឺ ចេតនា ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន

ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណ៌កៈ គឺ ចេតនា ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជា

បច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្កន ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៦២៣) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារម្មណធម៌

ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណ៌កៈ គឺ ចេតនា ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍

ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្កន ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៦២៤) ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិទ្ធារម្មណធម៌

ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណ៌កៈ ។ សហ-

ជាត គឺ ចេតនា ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន

ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណ៌កៈ គឺ ចេតនា ជាពហិទ្ធារម្មណ៍

ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្កន ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អដ្ឋត្តារម្មណតិកេ បញ្ញាវិកេ

[៦២៥] តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណស្ស  
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានាខណិកា  
តហិទ្ធារម្មណោ ចេតនា វិចារកានំ អដ្ឋត្តារម្មណានំ  
ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦២៦] អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្ម-  
ណស្ស ធម្មស្ស វិចារកម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-  
ហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
ណាណប្បច្ចយេន បច្ចយោ មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ នត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិភត្តប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ អវិភត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦២៧] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ចត្តារិ  
អធិបតីយា តីណិ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ  
ចត្តារិ សហជាតេ ទ្វេ អញ្ញមញ្ញ ទ្វេ និស្សយេ  
ទ្វេ ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ អាសេវនេ តីណិ កក្ក  
ចត្តារិ វិចារកេ ទ្វេ ។ សង្កតំ ។ សព្វត្ថ ទ្វេ

— អដ្ឋត្តារម្មណគ្គិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៦២៥) ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌  
ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ជាពហិទ្ធារម្មណ៍  
ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៦២៦) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌  
ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយភ័ន្តិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយមគ្គិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
វិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

(៦២៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ២ ក្នុងអញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ២ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

សម្បយុត្តេ ទ្វេ អត្ថិយា ទ្វេ នត្ថិយា ចត្តារិ វិគតេ  
ចត្តារិ អវិគតេ ទ្វេ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

(៦២៨) អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណស្ស  
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-  
យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦២៩) អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្មណស្ស  
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយ-  
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៣០) តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ តហិទ្ធារម្មណស្ស  
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-  
ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៣១) តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ អដ្ឋត្តារម្មណស្ស  
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយ-  
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

កងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ កងអតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ កង  
នតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ កងវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ កងអវិគត-  
ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៦២៨) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌  
ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ  
ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បដ្ឋាយ ។

(៦២៩) អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិត្តារម្មណធម៌  
ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ  
ដោយកម្មប្បដ្ឋាយ ។

(៦៣០) ពហិត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពហិត្តារម្មណធម៌  
ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ  
ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បដ្ឋាយ ។

(៦៣១) ពហិត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌  
ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ  
ដោយកម្មប្បដ្ឋាយ ។

អង្គការធម្មណ៍ក្រៅ បញ្ញាវិពេ

[២៣២] នហេតុធម្មយា ចត្តារិ នហារម្មណោ ចត្តារិ  
 នអធិបតិយា ចត្តារិ នអនន្តរេ ចត្តារិ ។ សង្ខតំ ។  
 សព្វត្ថ ចត្តារិ នបុរេជាតេ នបច្ឆាជាតេ នអាសេវ-  
 នេ ។ សង្ខតំ ។ នវិប្បយុត្តេ ចត្តារិ ។ សង្ខតំ ។  
 នោអវិគតេ ចត្តារិ ។ ឃំ កណោតតំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

[២៣៣] ហេតុប្បដ្ឋយា នហារម្មណោ ទ្វេ . . .  
 នអធិបតិយា ទ្វេ នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នឧប-  
 ដិស្សយេ នអាសេវនេ នកក្ខេ នោនតិយា នោវិ-  
 គតេ ទ្វេ សព្វត្ថ ទ្វេ ។ ឃំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋយំ ។

[២៣៤] នហេតុប្បដ្ឋយា ហារម្មណោ ចត្តារិ  
 . . . អធិបតិយា តីណិ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ  
 ចត្តារិ សហជាតេ អញ្ញមញ្ញេ ដិស្សយេ ទ្វេ ឧប-  
 ដិស្សយេ ចត្តារិ អាសេវនេ តីណិ កក្ខេ ចត្តារិ

អង្គការមូលនិធិ: បញ្ហាវារ:

(៦៣២) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាន មានវារ: ៤ ក្នុងនការមូលប្បដ្ឋាន  
 មានវារ: ៤ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាន មានវារ: ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋាន  
 មានវារ: ៤ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងបដ្ឋានទាំងអស់ សុទ្ធតែ  
 មានវារ: ៤ (ដូចគ្នា) ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាន នបច្ចុជាតប្បដ្ឋាន និង  
 នភាសេវនប្បដ្ឋាន (មានវារ: ៤) ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនវិប្ប-  
 យុត្តប្បដ្ឋាន មានវារ: ៤ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនោអវិគតប្បដ្ឋាន  
 មានវារ: ៤ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ច័ន្តិយ: ។

(៦៣៣) ក្នុងនការមូលប្បដ្ឋាន មានវារ: ២ ព្រោះនហេតុ-  
 ប្បដ្ឋាន . . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាន មានវារ: ២ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋាន  
 នសមនន្តរប្បដ្ឋាន នឧបនិស្សយប្បដ្ឋាន នភាសេវនប្បដ្ឋាន នកម្មប្ប-  
 ដ្ឋាន នោនតិប្បដ្ឋាន និងនោអវិគតប្បដ្ឋាន មានវារ: ២ ក្នុងបដ្ឋានទាំង  
 អស់ សុទ្ធតែមានវារ: ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័ន្តិយ: ។

(៦៣៤) ក្នុងនការមូលប្បដ្ឋាន មានវារ: ៤ ព្រោះនហេតុ-  
 ប្បដ្ឋាន . . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាន មានវារ: ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋាន មានវារ:  
 ៤ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋាន មានវារ: ៤ ក្នុងនសហជាតប្បដ្ឋាន អពាមពា-  
 ប្បដ្ឋាន និងនិស្សយប្បដ្ឋាន មានវារ: ២ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋាន មាន  
 វារ: ៤ ក្នុងនភាសេវនប្បដ្ឋាន មានវារ: ៣ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាន មានវារ: ៤

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

វិហារេក ទ្វេ ។ សង្ខតំ ។ សម្បយុត្តេ ទ្វេ អត្ថិយា  
ទ្វេ ទត្ថិយា ចត្តារិ វិគតេ ចត្តារិ អវិគតេ ។ ឯវំ  
គណេតត្ថំ ។

បច្ចុដ្ឋិយានុលោមំ ។

បញ្ញាវិហេ និដ្ឋិតោ ។

អដ្ឋិញ្ញាម្មណត្ថិកំ ឯកវីសតិមំ និដ្ឋិតំ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ក្នុងសម្បយុត្ត-  
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ២ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន  
 វារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុន័យានុលោម ។

ចប់ បញ្ញាវារៈ ។

ចប់ អដ្ឋក្ការម្មណត្ថិកៈ ទី ២១ ។



# សនិទស្សនសប្បដិយតិកំ

## បដិច្ចវិហោ

(៦៣៥) អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា  
 អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ទ្វេ  
 មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ឯកំ មហាក្កតំ  
 អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្កតេ បដិច្ច អនិទស្ស-  
 នសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧទានារូបំ  
 ដោដ្ឋព្វាយតនំ បដិច្ច ចក្ខុយតនំ រសាយតនំ ។  
 អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្ប-  
 ដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្ស-  
 នសប្បដិយេ មហាក្កតេ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយំ  
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧទានារូបំ ដោដ្ឋព្វា-  
 យតនំ បដិច្ច រូទាយតនំ ។ អនិទស្សនសប្បដិយំ  
 ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្ប-  
 ជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយេ មហា-  
 ក្កតេ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ  
 រូបំ កេដត្តារូបំ ឧទានារូបំ ដោដ្ឋព្វាយតនំ បដិច្ច  
 អាទោជានុ វស្ត្រិយំ កតត្ថិក្ការោ អាហារោ ។

# សនិទស្សនសប្បដ័យតិក្កា:

## បដិច្ចវិវរ:

(៦៣៥) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ (ធម៌ ដែលមិនប្រកប  
 ដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការចេះតាល់) អាស្រ័យ នូវអនិ-  
 ទស្សនសប្បដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មហា-  
 ក្ខត២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យ: មហាក្ខត១  
 អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជា  
 អនិទស្សនសប្បដ័យ: អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្ប-  
 ដ័យ: ចក្ខុយតន: និងវសាយតន: អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋញ្ញយតន: ។  
 សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ (ធម៌ ដែលប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកប  
 ដោយការចេះតាល់) អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ទើបកើត  
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទា-  
 រូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យ: អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្ស-  
 នសប្បដ័យ: រូបាយតន: អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋញ្ញយតន: ។ អនិទស្ស-  
 នសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង  
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិ-  
 ទស្សនសប្បដ័យ: អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យ:  
 អាណាណត្ថ ឥន្ទ្រិយ និងកតទ្ធិវិញ្ញាណាហារ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋញ្ញយតន: ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្ប-  
 ដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ  
 ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្កតេ  
 បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិ-  
 យញ្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ដោ-  
 ដ្ឋញ្ចាយតនំ បដិច្ច រូបាយតនំ អាថោធាតុ ស្រ្តិយំ  
 កតធិដ្ឋានេ អាហារេ ។ អនិទស្សនសប្បដិយំ  
 ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សន-  
 អប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ទ្វេ មហា-  
 ក្កតា អាថោធាតុ ច ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ឯកំ  
 មហាក្កតំ អាថោធាតុ ច អនិទស្សនសប្បដិយេ  
 មហាក្កតេ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្ស-  
 នអប្បដិយញ្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧបា-  
 ទារូបំ ដោដ្ឋញ្ចាយតនំ បដិច្ច ចក្ខុយតនំ រសាយ-  
 តនំ អាថោធាតុ ស្រ្តិយំ កតធិដ្ឋានេ អាហារេ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ (ធម៌ ដែលមិន  
 ប្រកបដោយការឃើញ ទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់)ក្តី អាស្រ័យ  
 នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ  
 ចិត្តសមុជានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ  
 ក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកមហាកូត ជាអនិទស្ស-  
 នសប្បដ័យៈ រូបាយតនៈ អាបោធាតុ ឥន្ទ្រិយ និងកតទ្បិញ្ញិកាហារ  
 អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋពាយតនៈ ។ អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិ-  
 ទស្សនអប្បដ័យធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ទើបកើត  
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មហាកូត ២ ក្តី អាបោធាតុក្តី អាស្រ័យ  
 នូវមហាកូត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ មហាកូត ១ ក្តី អាបោធាតុក្តី  
 អាស្រ័យ នូវមហាកូត ២ ចិត្តសមុជានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប  
 ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈក្តី អាស្រ័យ នូវ  
 ពួកមហាកូត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ ចក្ខុយតនៈ វសាយតនៈ អា-  
 បោធាតុ ឥន្ទ្រិយ និងកតទ្បិញ្ញិកាហារ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋពាយតនៈ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវិហារ

អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្ប-  
 ដិយោ ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ  
 ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្រត  
 បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនសប្បដិ-  
 យញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេជន្តារូបំ ឧទានារូបំ  
 ដោដ្ឋញ្ចាយតនំ បដិច្ច រូបាយតនំ ចក្ខាយតនំ  
 រសាយតនំ ។ អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច  
 សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សនសប្បដិយោ  
 ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេ-  
 តុប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្រត បដិច្ច  
 សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច  
 អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេជន្តារូបំ  
 ឧទានារូបំ ដោដ្ឋញ្ចាយតនំ បដិច្ច រូបាយតនំ ចក្ខា-  
 យតនំ រសាយតនំ អាមោទានុ វេទ្ធិយំ កេត-  
 ទ្ធិដ្ឋានំ អាហារំ ។

(៦៣៦) អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច  
 អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា . . . ហេតុប្បច្ចយា  
 អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ  
 ខន្ធិ អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ

សនិទស្សនសប្បដ័យត្ថិកៈ បដិច្ចវារៈ

សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវ  
អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ  
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈក្តី  
ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សន-  
សប្បដ័យៈ រូបាយតនៈ ចក្ខុយតនៈ រសាយតនៈ អាស្រ័យ នូវផោ-  
ដ្ឋពាយតនៈ ។ សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី  
អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ទើបកើត  
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទា-  
រូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈក្តី ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈក្តី ជាអនិទស្ស-  
នសប្បដ័យៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ  
រូបាយតនៈ ចក្ខុយតនៈ រសាយតនៈ អាហារាគត ឥន្ទ្រិយ និង  
កតទ្បិណ្ឌិកហារ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋពាយតនៈ ។

(៦៣៦) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្ប-  
ដ័យធម៌ ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប  
ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ទ្វេ ខន្ធ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ អនិទស្សនអប្បដិយេ ញ  
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្ប-  
 ដិយំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តាយោ ខន្ធ អនិទស្ស-  
 នអប្បដិយេ ញ កេជន្តារូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... ខន្ធ បដិច្ច  
 វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធ អាចោធាតុំ បដិច្ច អនិទស្សន-  
 អប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេជន្តារូបំ ឧបាទារូបំ  
 អាចោធាតុំ បដិច្ច វត្ថុយំ កតទ្ធិត្តារោ អាហា-  
 រោ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្ស-  
 នសប្បដិយោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្ស-  
 នអប្បដិយេ ខន្ធ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្ត-  
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយេ  
 ខន្ធ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយំ កេជន្តារូបំ អា-  
 ចោធាតុំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ  
 រូបំ កេជន្តារូបំ ឧបាទារូបំ អាចោធាតុំ បដិច្ច រូបា-  
 យតំ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្ស-  
 នសប្បដិយោ ធម្មោ ... ហេតុប្បច្ចយា អនិ-  
 ទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ  
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្ប-  
 ដិយេ ខន្ធ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ កេជន្តារូបំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បវដ្តាន

ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យៈក្តី អាស្រ័យ នូវ  
 ខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូប ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យៈក្តី អាស្រ័យ  
 នូវខន្ធ ១ ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ...  
 វត្ថុ អាស្រ័យ នូវខន្ធតាំងឡាយ ខន្ធតាំងឡាយ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ  
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យៈ  
 អាស្រ័យ នូវការបាណតុ ឥន្ទ្រិយ និងកតទ្បិញ្ញាភហារ អាស្រ័យ  
 នូវការបាណតុ ។ សនិទេស្យនសប្បដ័យធមិ អាស្រ័យ នូវអនិទេស្យ-  
 នអប្បដ័យធមិ ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជា  
 សនិទេស្យនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យៈ  
 កដត្តារូប ជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជា  
 អនិទេស្យនអប្បដ័យៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប  
 និងឧបាទារូប ជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវការបាណតុ  
 រូបាយតនៈ អាស្រ័យ នូវការបាណតុ ។ អនិទេស្យនសប្បដ័យ-  
 ធមិ អាស្រ័យ នូវអនិទេស្យនអប្បដ័យធមិ ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ  
 គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទេស្យនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួក  
 ខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យៈ កដត្តារូប ជាអនិទេស្យនសប្បដ័យៈ  
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវាពោ

អាថោធាតុំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ  
 រូបំ កេដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ អាថោធាតុំ បដិច្ច ចក្ខុ-  
 យតនំ រសាយតនំ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ  
 បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិ-  
 យោ ច ធម្មា ... ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្ប-  
 ដិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា សនិទស្សន-  
 សប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ  
 រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... បដិសន្ធិត្តុណោ អនិទស្សន-  
 អប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា សនិ-  
 នស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ក-  
 ដត្តារូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... អាថោធាតុំ បដិច្ច សនិ-  
 នស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ចិត្ត-  
 សមុដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ អាថោធាតុំ  
 បដិច្ច រូបាយតនំ វត្ថុយំ កតទ្ធិដ្ឋានោ អាហា-  
 រោ ។ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្ស-  
 នសប្បដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា  
 ... ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធំ  
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិ-  
 នស្សនអប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ...

សនិទស្សនសប្បដ័យភ្នំក្ត: បដិច្ចវារ:

ចិត្តសម្បជានរូប កងតារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សនសប្បដ័យ:  
 អាស្រ័យ នូវការបុណ្ណាតុ ចក្ខុយានន: និងវសាយានន: អាស្រ័យ  
 នូវការបុណ្ណាតុ ។ សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌  
 ក្តី អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ . . . ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ  
 គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសម្បជានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យ:ក្តី ជា  
 អនិទស្សនអប្បដ័យ:ក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យ:  
 នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ ក្តី កងតារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យ:  
 ក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដ័យ:ក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្ប-  
 ដ័យ: កងខណ:វនបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តសម្បជានរូប កងតារូប  
 និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យ:ក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដ័យ:ក្តី  
 អាស្រ័យ នូវការបុណ្ណាតុ រូបាយានន: វស្រ្តិយ និងភពឡើងរាហារ អា-  
 ស្រ័យ នូវការបុណ្ណាតុ ។ អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័-  
 យធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ . . . ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ  
 គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសម្បជានរូប ជាអនិទស្សនសប្បដ័យ:ក្តី ជាអនិទស្សន-  
 អប្បដ័យ:ក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យ: នូវខន្ធ ២ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធ  
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិ-  
 ទស្សនអប្បដិយញ្ច កដត្តារូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... អា-  
 រោចានតុំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្ស-  
 នអប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧទា-  
 នារូបំ អារោចានតុំ បដិច្ច ចក្ខាយតនំ រសាយតនំ  
 វស្សនិយំ កតត្ថិញ្ញាភេ អាហារភេ ។ អនិទស្សន-  
 អប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយោ ច  
 អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-  
 ប្បព្វយា អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ បដិច្ច សនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ចិត្ត-  
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយេ  
 ខន្ធ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សន-  
 សប្បដិយញ្ច កដត្តារូបំ អារោចានតុំ បដិច្ច សនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ចិត្តស-  
 មុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧទានារូបំ អារោចានតុំ បដិច្ច  
 រូបាយតនំ ចក្ខាយតនំ រសាយតនំ ។ អនិទស្សន-  
 អប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ខន្ធ ពក្កិ កដត្តារូប ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈក្កិ ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈ  
ក្កិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈ ក្នុងខណៈវេនបដិសន្ធិ  
នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទេស្យន-  
សប្បដ្ឋយៈក្កិ ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈក្កិ អាស្រ័យ នូវអាណេបាណតុ ចក្ខុ-  
យតនៈ វសាយតនៈ ឥន្ទ្រិយ និងកពទ្ធិវិញ្ញាណាវ អាស្រ័យ នូវ  
អាណេបាណតុ ។ សនិទេស្យនសប្បដ្ឋយធម៌ក្កិ អនិទេស្យនសប្បដ្ឋយធម៌ក្កិ  
អាស្រ័យ នូវអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-  
ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈក្កិ ជាអនិ-  
ទេស្យនសប្បដ្ឋយៈក្កិ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈ  
កដត្តារូប ជាសនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈក្កិ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈក្កិ  
អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈ ក្នុងខណៈវេនបដិសន្ធិ  
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈ  
ក្កិ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈក្កិ អាស្រ័យ នូវអាណេបាណតុ រូបា-  
យតនៈ ចក្ខុយតនៈ និងវសាយតនៈ អាស្រ័យ នូវអាណេបាណតុ ។  
សនិទេស្យនសប្បដ្ឋយធម៌ក្កិ អនិទេស្យនសប្បដ្ឋយធម៌ក្កិ អនិ-  
ទេស្យនអប្បដ្ឋយធម៌ក្កិ អាស្រ័យ នូវអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយធម៌

សនិទស្សនសប្បដ័យត្ថកេ បដិច្ចវារោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដ័យំ ឯកំ  
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា សនិទស្សនសប្បដ័យញ្ច  
 អនិទស្សនសប្បដ័យញ្ច អនិទស្សនអប្បដ័យញ្ច ចិត្ត-  
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ អនិ-  
 ទស្សនអប្បដ័យំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា  
 សនិទស្សនសប្បដ័យញ្ច អនិទស្សនសប្បដ័យញ្ច  
 អនិទស្សនអប្បដ័យញ្ច កដត្តារូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ...  
 អាចោទានុំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដ័យញ្ច អនិ-  
 ទស្សនសប្បដ័យញ្ច អនិទស្សនអប្បដ័យញ្ច ចិត្តស-  
 មុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧទានារូបំ អាចោទានុំ បដិច្ច  
 រូបាយតទំ ចក្ខាយតទំ រសាយតទំ វស្ស័យំ កត-  
 ន្នីដ្ឋានោ អាហារោ ។

(៦៣៧) អនិទស្សនសប្បដ័យញ្ច អនិទស្សនអប្ប-  
 ដ័យញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដ័យោ ធម្មោ  
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដ័យេ ខន្ធេ  
 ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដ័យំ ចិត្ត-  
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដ័យេ  
 ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្ប-  
 ដ័យំ កដត្តារូបំ អនិទស្សនសប្បដ័យេ ខន្ធេ ច

សនិទេស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជា  
 សនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនអប្ប-  
 ដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ នូវខន្ធ ២ . . .  
 ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សន-  
 សប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា  
 អនិទេស្សនអប្បដិយៈ ក្នុងខណៈវេនបដិសន្និ នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្ត-  
 សមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប និងទបាទានុរូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី  
 ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវ  
 អាបេណាធាតុ រូបាយតនៈ ចក្ខុយតនៈ វសាយតនៈ ឥន្ទ្រិយ និង  
 កតទ្បិញ្ញាភហារ អាស្រ័យ នូវអាបេណាធាតុ ។

(៦៣៧) សនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទេស្ស-  
 នសប្បដិយធម៌ផង នូវអនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង  
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈ  
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈផង នូវពួកមហាក្ខត  
 ផង កដត្តារូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវពួក  
 ខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈផង នូវពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈវេន  
 បដិសន្និ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប និងទបាទានុរូប ជាសនិទេស្ស-  
 នសប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បវង្សំ

មហាក្សតេ ច អាថោជាតុញ្ច បដិច្ច សនិទស្សនស-  
 ប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ  
 ដោដ្ឋញ្ចាយតនញ្ច អាថោជាតុញ្ច បដិច្ច រូបាយ-  
 តនំ ។ អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិ-  
 យញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ  
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ  
 ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ  
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្តុលោ អនិទស្សនអប្ប-  
 ដិយេ ខន្ធ ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច អនិទស្សន-  
 សប្បដិយំ កេដត្តារូបំ អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ  
 មហាក្សតញ្ច អាថោជាតុញ្ច បដិច្ច ទ្វេ មហាក្សតា  
 ទ្វេ មហាក្សតេ ច អាថោជាតុញ្ច បដិច្ច ឯកំ  
 មហាក្សតំ អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្សតេ ច  
 អាថោជាតុញ្ច បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្ត-  
 សមុដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ដោដ្ឋញ្ច-  
 យតនញ្ច អាថោជាតុញ្ច បដិច្ច ចត្តាយតនំ  
 រសាយតនំ ។ អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្ស-  
 នអប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនអប្បដិយោ  
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ អនិទស្សនអប្បដិយេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទេស្យនសប្បដិយៈ  
 អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខតផង អាបោណតុផង រូបាយតនៈ អាស្រ័យ នូវ  
 ផោដ្ឋព្វាយតនៈផង អាបោណតុផង ។ អនិទេស្យនសប្បដិយធមិ អា-  
 ស្រ័យ អនិទេស្យនសប្បដិយធមិផង អនិទេស្យនសប្បដិយធមិផង ទើប  
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទេស្យនសប្ប-  
 ដិយៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនសប្បដិយៈផង ពួកមហា-  
 ក្ខតផង កដត្តារូប ជាអនិទេស្យនសប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ  
 ជាអនិទេស្យនសប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យ  
 មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខតរូប ១ ជាអនិទេស្យនសប្បដិ-  
 យៈផង អាបោណតុផង មហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ផង  
 អាបោណតុផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទេស្យ-  
 នសប្បដិយៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទេស្យនសប្បដិយៈផង  
 អាបោណតុផង ចក្ខុយតនៈ និងវសាយតនៈ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋព្វា-  
 យតនៈផង អាបោណតុផង ។ អនិទេស្យនសប្បដិយធមិ អាស្រ័យ  
 នូវអនិទេស្យនសប្បដិយធមិផង អនិទេស្យនសប្បដិយធមិផង ទើបកើត  
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទេស្យនសប្បដិយៈ

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកោ បដិច្ចវិកោ

ខន្ធ ច មហាក្រតេ ច បដិច្ច អនិទស្សនអប្បដិយំ  
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សន-  
 អប្បដិយេ ខន្ធ ច មហាក្រតេ ច បដិច្ច អនិ-  
 ទស្សនអប្បដិយំ កេដត្តារូបំ អនិទស្សនសប្បដិយេ  
 មហាក្រតេ ច អាទោធាតុញ្ច បដិច្ច អនិទស្សន-  
 អប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧទានារូបំ  
 ដោដ្ឋកាយតនញ្ច អាទោធាតុញ្ច បដិច្ច វេទ្ធិយំ  
 កេដត្តារូបំ អាហារោ ។ អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច  
 អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្ប-  
 ដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជន្តិ  
 ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ ច មហា-  
 ក្រតេ ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្ស-  
 នអប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ  
 អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ ច មហាក្រតេ ច បដិច្ច  
 សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច  
 កេដត្តារូបំ អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្រតេ ច អា-  
 ទោធាតុញ្ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្ស-  
 នអប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧទានារូបំ

សនិទស្សនសប្បដ័យត្ថិកៈ បដិច្ចវិរៈ

អាស្រ័យ ទ្យវត្ថុកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈផង ពួកមហាក្ខតផង កដត្តា-  
 រូប ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ អាស្រ័យ ទ្យវត្ថុកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័-  
 យៈផង ពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តា-  
 រូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ អាស្រ័យ ទ្យវត្ថុកមហាក្ខត  
 ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈផង អាប្រាណាតុផង ឥន្ទ្រិយ និងកតទ្យង្គិញ្ចា-  
 ហារ អាស្រ័យ ទ្យវដោជ្ឈញាយតនៈផង អាប្រាណាតុផង ។ សនិទស្ស-  
 នសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ក្តី អាស្រ័យ អនិទស្សន-  
 សប្បដ័យធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ  
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈក្តី ជាអ-  
 និទស្សនអប្បដ័យៈក្តី អាស្រ័យ ទ្យវត្ថុកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈផង  
 ពួកមហាក្ខតផង កដត្តារូប ជាសនិទស្សនអប្បដ័យៈក្តី ជាអនិទស្ស-  
 នអប្បដ័យៈក្តី អាស្រ័យ ទ្យវត្ថុកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈផង ពួក  
 មហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និង  
 ឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈក្តី អា-  
 ស្រ័យ ទ្យវត្ថុកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈផង អាប្រាណាតុផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ដោដ្ឋកាយតនក្កា អាទោជាតុក្កា បដិច្ច រូនាយតនំ  
 ឥន្ទ្រិយំ កតត្ថិយ្យោ អាហារោ ។ អនិទស្សន-  
 សប្បដិយក្កា អនិទស្សនអប្បដិយក្កា ធម្មំ បដិច្ច  
 អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ  
 ច ធម្មា ឧប្បដ្ឋានំ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សន-  
 អប្បដិយេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច អនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយក្កា អនិទស្សនអប្បដិយក្កា ចិត្ត-  
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ អនិទស្សនអប្បដិយេ  
 ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិ-  
 យក្កា អនិទស្សនអប្បដិយក្កា កជត្តារូបំ អនិទស្ស-  
 នសប្បដិយេ មហាក្កតេ ច អាទោជាតុក្កា បដិច្ច  
 អនិទស្សនសប្បដិយក្កា អនិទស្សនអប្បដិយក្កា ចិត្ត-  
 សមុដ្ឋានំ រូបំ កជត្តារូបំ ឧទានារូបំ ដោដ្ឋកាយ-  
 តនក្កា អាទោជាតុក្កា បដិច្ច ចក្កាយតនំ រសាយ-  
 តនំ ឥន្ទ្រិយំ កតត្ថិយ្យោ អាហារោ ។ អនិទស្ស-  
 នសប្បដិយក្កា អនិទស្សនអប្បដិយក្កា ធម្មំ បដិច្ច  
 សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ច



អភិធម្មបំណិក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

រូបាយតនៈ ឥន្ទ្រិយ និឝកតទ្បិឝ្តិកហារ អាស្រ័យ នូវដេដ្ឋពាយត  
 នៈផង អាបុណាតុផង ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សន-  
 អប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សន-  
 អប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជាន-  
 រូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវ  
 ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង កដត្តារូប ជា  
 អនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួក  
 ខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ  
 ចិត្តសមុជ្ជានរូប កដត្តារូប និងទបាទារូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី  
 ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សន-  
 សប្បដិយៈផង អាបុណាតុផង ចក្ខុយតនៈ រសាយតនៈ ឥន្ទ្រិយ  
 និឝកតទ្បិឝ្តិកហារ អាស្រ័យ នូវដេដ្ឋពាយតនៈផង អាបុណាតុ  
 ផង ។ សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី  
 អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវារោ

ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្បដិយេ  
 ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិ-  
 យញ្ច អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិ-  
 សន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ  
 ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនសប្ប-  
 ដិយញ្ច កដត្តារូបំ អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្កតេ  
 ច អាទោនាតុញ្ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច  
 អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ  
 ឧទានារូបំ ដោដ្ឋញ្ចយតនញ្ច អាទោនាតុញ្ច បដិច្ច  
 រូនាយតនំ ចក្កាយតនំ រសាយតនំ ។ អនិទស្សន-  
 សប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច  
 សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ច  
 អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ច-  
 យា អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច  
 បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនសប្ប-  
 ដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សន-  
 សប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ ទ្យូត្តកខន្ធ ជា  
 អនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង កងតារូប ជាសនិទស្សន-  
 សប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ ទ្យូត្តកខន្ធ ជា  
 អនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្ត-  
 សមុដ្ឋានរូប កងតារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី  
 ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ ទ្យូត្តកមហាក្ខត ជាអនិទស្សន-  
 សប្បដិយៈផង អាណាណុផង រូបាយតនៈ ចក្ខុយតនៈ និងវសាយ-  
 តនៈ អាស្រ័យ ទ្យូត្តដោជ្ឈពាយតនៈផង អាណាណុផង ។ សនិទស្ស-  
 នសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌  
 ក្តី អាស្រ័យ ទ្យូត្តអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដិយៈធម៌  
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ  
 ក្តី អាស្រ័យ ទ្យូត្តកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ ច មហា  
 ក្រតេ ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្ស-  
 នសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច កដត្តារូបំ  
 អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្រតេ ច អាទោធាតុញ្ច  
 បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនសប្ប-  
 ដិយញ្ច អនិទស្សនអប្បដិញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ  
 កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ដោដ្ឋញ្ចយតនញ្ច អាទោធា-  
 តុញ្ច បដិច្ច រូបាយតនំ ចក្ខាយតនំ រសាយតនំ  
 ឥន្ទ្រិយំ កតត្ថិញ្ញាណោ អាហារោ ។

(២៣៨) អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-  
 ទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាវច្ឆណាប្បច្ច-  
 យា អនិទស្សនអប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ  
 ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្ប-  
 ដិយំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ..  
 វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធ ។

(២៣៩) អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អដិបតិប្បច្ចយា  
 អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្រតំ បដិច្ច ទ្វេ  
 មហាក្រតា ទ្វេ មហាក្រតេ បដិច្ច ឯកំ មហាក្រតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

កងត្ថក្ខប ជាសនិទេស្យនសប្បជ័យៈក្តី ជាអនិទេស្យនសប្បជ័យៈក្តី ជា  
 អនិទេស្យនអប្បជ័យៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្ប-  
 ជ័យៈផង ពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប  
 កងត្ថក្ខប និងទុបាទារូប ជាសនិទេស្យនសប្បជ័យៈក្តី ជាអនិទេស្យន-  
 សប្បជ័យៈក្តី ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈក្តី អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត  
 ជាអនិទេស្យនសប្បជ័យៈផង អាប្រាណតុផង រូបាយតនៈ ចក្ខុយតនៈ  
 រសាយតនៈ ឥន្ទ្រិយ និងកព្យាង្គិកាហារ អាស្រ័យ នូវដោដ្ឋញាយតនៈ  
 ផង អាប្រាណតុផង ។

(៦៣៨) អនិទេស្យនអប្បជ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទេស្យន-  
 អប្បជ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ  
 អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ នូវខន្ធល ... ខន្ធភ  
 អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ  
 នូវខន្ធល ... ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ។

(៦៣៩) អនិទេស្យនសប្បជ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទេស្យនសប្បជ័-  
 យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ មហាក្ខត២ អាស្រ័យ នូវ  
 មហាក្ខត១ ជាអនិទេស្យនសប្បជ័យៈ មហាក្ខត១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត២

សនិទស្សនសប្បដ័យត្តិកេ បដិច្ចវិហារ

អនិទស្សនសប្បដ័យេ មហាក្ក្រតេ បដិច្ច ចិត្តស  
មុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ អនិទស្សនសប្បដ័យមូលកេ  
ឥមិទា ការណោន សត្ត បញ្ញា វិភជិតញា បរិយោ-  
សានបទា នត្តិ ។

(២២០) អនិទស្សនសប្បដ័យំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-  
ទស្សនសប្បដ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា  
អនិទស្សនសប្បដ័យំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធ  
អនិទស្សនសប្បដ័យញា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខទ្វេ  
... អាទោទាតុំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដ័យំ ចិត្តស-  
មុដ្ឋានំ រូបំ ឥមិទា ការណោន អនិទស្សនសប្បដ័យ-  
មូលកេ សត្ត បញ្ញា វិភជិតញា និដ្ឋានបទា នត្តិ ។

(២២១) អនិទស្សនសប្បដ័យញា អនិទស្សន-  
សប្បដ័យញា ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដ័យោ  
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្ប-  
ដ័យេ ខទ្វេ ច មហាក្ក្រតេ ច បដិច្ច សនិទស្សន-  
សប្បដ័យំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អនិទស្សនសប្បដ័យេ  
មហាក្ក្រតេ ច អាទោទាតុញា បដិច្ច សនិទស្សន-  
សប្បដ័យំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ឥមិទា  
ការណោន សត្តបំ បញ្ញា វិភជិតញា ។

សនិទស្សនសប្បដ័យត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត អនិទស្សនសប្បដ័យៈ បញ្ញា ៧ ក្នុងអនិទស្សនសប្បដ័យមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បី ចែក ដោយហេតុនេះចុះ បទទាំងឡាយខាងចុង មិនមានឡើយ ។

(៦៤០) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ នូវខន្ធល ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវអាបោធាតុ បញ្ញា ៧ ក្នុងអនិទស្សនសប្បដ័យមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បីចែក ដោយហេតុនេះចុះ បទបញ្ចប់ មិនមានឡើយ ។

(៦៤១) សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ផង អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈផង ពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈផង អាបោធាតុផង បញ្ញា ៧ បណ្ឌិត គប្បី ចែក ដោយហេតុនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៦៤២) អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-  
ទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អនន្តរវ្យា  
សមនន្តរវ្យា អារម្មណាសទិសំ ។

(៦៤៣) អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-  
ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ សហជាតវ្យា  
យា អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច  
ទ្វេ មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច ឯកំ មហា-  
ក្ខតំ អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្ខតេ បដិច្ច អនិ-  
ទស្សនសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កជន្តារូបំ  
ឧទានារូបំ ដោដ្ឋព្វាយតនំ បដិច្ច ចក្ខាយតនំ ពា-  
ហារំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .  
អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ទ្វេ មហា-  
ក្ខតា អនិទស្សនសប្បដិយម្មលកា សត្ត បញ្ញា  
ឥវិដា ការណោ និកជិតព្វា ។

(៦៤៤) អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្ស-  
នអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ សហជាតវ្យា អនិ-  
ទស្សនអប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តាយា ខន្ធិ អនិទ-  
ស្សនអប្បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធិ . . .



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

[៦៤២] អនិទស្សនអប្បជ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សន-  
អប្បជ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ និងសមន្តរប្បច្ច័យ  
គឺ ដូចគ្នានឹងការម្មណប្បច្ច័យដែរ ។

[៦៤៣] អនិទស្សនសប្បជ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្ប-  
ជ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ មហាក្ខត ២  
អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បជ័យៈ មហាក្ខត ១ អា-  
ស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុជ្ឈនរូប កងត្តារូប និង។បាទារូប  
ជាអនិទស្សនសប្បជ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សន-  
សប្បជ័យៈ ចក្ខុយតនៈ អាស្រ័យ ផោជ្ឈរាយតនៈ ពាហិរៈ . . .  
អាហារសមុជ្ឈន . . . ទត្តសមុជ្ឈន . . . មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ  
នូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ បញ្ញា ៧ ជាអនិទស្សនសប្ប-  
ជ័យមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បីចែក ដោយហេតុនេះចុះ ។

[៦៤៤] អនិទស្សនអប្បជ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវ  
អនិទស្សនអប្បជ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ  
គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ឈនរូប ជាអនិទស្សនអប្បជ័យៈក្តី  
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បជ័យៈ នូវខន្ធ ២ . . .

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវារោ

បដិសន្ធិត្តិកេណា អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច  
 តយោ ខន្ធោ អនិទស្សនសប្បដិយំ កដត្តា ច  
 រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . . ខន្ធេ បដិច្ច វត្តុ វត្តុំ បដិច្ច  
 ខន្ធោ អាថោធាតុំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្ត-  
 សមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ អាថោធាតុំ  
 បដិច្ច ឥន្ទ្រិយំ កតទ្ធិដ្ឋកោ អាហារោ ពាហារំ . . .  
 អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ  
 អាថោធាតុំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ កដត្តារូបំ  
 អនិទស្សនសប្បដិយម្បលកេ សត្ត បញ្ញា ឥមិទា  
 ការណោ កាតញ្ច ។

(៦៤៥) អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សនស-  
 ប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយោ  
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ សហជាតប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្ប-  
 ដិយេ ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច សនិទស្សន-  
 សប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្តិកេណា អនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយេ ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច សនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយំ កដត្តារូបំ អនិទស្សនសប្បដិយេ  
 មហាក្កតេ ច អាថោធាតុញ្ច បដិច្ច សនិទស្សន-  
 សប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ

សនិទស្សនសប្បដ័យត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ខន្ធ ពក្កំ កដត្តារូប ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈក្កំ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១  
 ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ក្កំ ខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ  
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប  
 កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវអា-  
 ប្រាណតុ ឥន្ទ្រិយ និងកតទ្បិដ្ឋិវារហារ អាស្រ័យ នូវអាប្រាណតុ ពាហិរៈ  
 . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . . កដត្តារូប ជាអនិទស្សន-  
 អប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវអាប្រាណតុ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ បញ្ញា ៧  
 ក្កំអនិទស្សនអប្បដ័យៈ បណ្ឌិត គប្បធ្វើ តាមហេតុនេះចុះ ។

(៦៤៥) សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សន-

សប្បដ័យធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ  
 សហជាតប្បច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ  
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈផង ពួកមហាក្ខតផង  
 កដត្តារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិ-  
 ទស្សនអប្បដ័យៈផង ពួកមហាក្ខតផង ក្កំ ខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្ត-  
 សមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ  
 អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈផង អាប្រាណតុផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ដោដ្ឋញ្ចាយនទញ្ច អាទោទានុញ្ច បដិច្ច រូទាយនទំ  
ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ  
. . . អសញ្ញាសត្តានំ អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្កតេ  
ច អាទោទានុញ្ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយំ កដ-  
ត្តារូបំ ឧទានារូបំ ឥមីទា ការណោ នសត្ត បញ្ញា  
វិភង្គិតញ្ច ។

(៦៤៦) អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-  
ទស្សនសប្បដិយោ នម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច-  
យា អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច  
ទ្វេ មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ឯកំ មហា-  
ក្កតំ ។ អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទ-  
ស្សនសប្បដិយោ នម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា  
អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្កតេ បដិច្ច អាទោ-  
ទានុ ។ អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្ស-  
នសប្បដិយោ ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ច នម្មោ  
ឧប្បជ្ឈនិ អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយំ  
ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្កតា អាទោទានុ  
ច ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ឯកំ មហាក្កតំ អា-  
ទោទានុ ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

រុបាយតនៈ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋញាយតនៈផង នូវអាណាធាតុផង ពាហិរៈ  
 ... អាហារសម្បជាន ... ទតុសម្បជាន ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប  
 ជាអនិទស្សនសប្បជ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សន-  
 សប្បជ័យៈ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វផង នូវអាណាធាតុផង បញ្ញា ៧  
 បណ្ឌិត គប្បីចែកតាមហេតុនេះចុះ ។

(៦២៦) អនិទស្សនសប្បជ័យធម៌ (ធម៌ មិនប្រកបដោយការ  
 ឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់) អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បជ័-  
 យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ គឺ មហាក្ខត ២ អា-  
 ស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បជ័យៈ មហាក្ខត ១ អាស្រ័យ  
 នូវមហាក្ខត ២ ។ អនិទស្សនសប្បជ័យធម៌ (ធម៌ មិនប្រកបដោយការ  
 ឃើញ មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់) អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បជ័-  
 យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ គឺ អាណាធាតុ អាស្រ័យ  
 នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បជ័យៈ ។ អនិទស្សនសប្បជ័យ-  
 ធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បជ័យធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បជ័យធម៌  
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ គឺ មហាក្ខត ២ ក្តី អាណាធាតុក្តី  
 អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បជ័យៈ មហាក្ខត ១ ក្តី  
 អាណាធាតុក្តី អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ។

សនិទស្សនសប្បដ័យត្តិកេ បដិច្ចវាវោ

(៦៤៧) អនិទស្សនអប្បដ័យំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-  
 ទស្សនអប្បដ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញាមញ្ញប្ប-  
 ច្ចយា អនិទស្សនអប្បដ័យំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច  
 តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . បដិសន្ធិក្កុណោ អនិ-  
 ទស្សនអប្បដ័យំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ  
 វត្ថុ ច ទ្វេ ខន្ធោ . . . ខន្ធោ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ  
 បដិច្ច ខន្ធោ ។ អនិទស្សនអប្បដ័យំ ធម្មំ បដិច្ច  
 អនិទស្សនសប្បដ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញាមញ្ញ-  
 ប្បច្ចយា អាថោទានុំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដ័យោ  
 មហាក្កតា ។

(៦៤៨) អនិទស្សនសប្បដ័យញ្ច អនិទស្សនអប្ប-  
 ដ័យញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដ័យោ ធម្មោ  
 ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដ័យំ  
 ឯកំ មហាក្កតញ្ច អាថោទានុញ្ច បដិច្ច ទ្វេ  
 មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ ច អាថោទានុញ្ច បដិច្ច  
 ឯកំ មហាក្កតំ ។

(៦៤៩) អនិទស្សនសប្បដ័យំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-  
 ទស្សនសប្បដ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ និស្សយប្បច្ចយា

សនិទស្សនសប្បដ័យត្ថកៈ បដិច្ចវារៈ

(៦៤៧) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអពាមពាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី វត្ថុក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ ក្នុងខណៈវេនបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ។

អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអពាមពាប្បច្ច័យ គឺ ពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវអាណេបាណតុ ។

(៦៤៨) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ផល នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ផល ទើបកើតឡើង ព្រោះអពាមពាប្បច្ច័យ គឺ មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈផល នូវអាណេបាណតុផល មហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ផល អាណេបាណតុផល ។

(៦៤៩) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិស្សយប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយា បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ច-  
យា កម្មប្បច្ចយា វិទាកប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា  
ស្រ្តីយប្បច្ចយា ណានប្បច្ចយា មក្កប្បច្ចយា សម្ប-  
យុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថប្បច្ចយា នត្ថប្បច្ច-  
យា វិកតប្បច្ចយា អវិកតប្បច្ចយា ។

[២៥០] ហេតុយា ឯកវីស អារម្មណេ ឯកំ  
អធិបតិយា ឯកវីស អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ  
សហជាតេ ឯកវីស អញ្ញមញ្ញេ ន និស្សយេ ឯក-  
វីស ឧបនិស្សយេ ឯកំ បុរេជាតេ ឯកំ អាសេវនេ  
ឯកំ កម្មេ ឯកវីស វិទាកេ អាហារេ ឯកវីស  
ស្រ្តីយេ ឯកវីស ណានេ មក្កេ ឯកវីស សម្ប-  
យុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ ឯកវីស អត្ថយា ឯកវីស  
នត្ថយា ឯកំ វិកតេ ឯកំ អវិកតេ ឯកវីស ។  
ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមំ ។

[២៥១] អនិទស្សនសប្បដិយេ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-  
ទស្សនសប្បដិយោ នន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ ការសវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ  
វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ វេទន្តិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ  
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ នត្ថប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ  
និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

(៦៥០) ក្នុងហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងការមណ្ឌប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន  
វារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ  
២១ ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ  
២១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ  
១ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១  
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ និងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងវេទន្តិយប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ២១ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុង  
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុង  
អត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់  
យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៦៥១) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ភាស័យ នូវ  
អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហតុប្បច្ច័យ

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវិហោ

អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ទ្វេ  
 មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ឯកំ មហាក្កតំ  
 អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្កតេ បដិច្ច អនិទស្សន-  
 សប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ  
 ដោដ្ឋញ្ចាយតនំ បដិច្ច ចក្ខាយតនំ រសាយតនំ  
 ពាហារំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ...  
 អសញ្ញាសត្តានំ អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្កតំ  
 បដិច្ច ទ្វេ មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ឯកំ  
 មហាក្កតំ អនិទស្សនសប្បដិយម្មណកេ ឥមិនា កា-  
 រណាន សត្តបិ បញ្ញា វិភជិតញា ។

[២៥២] អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-  
 ទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា  
 អហេតុកំ អនិទស្សនអប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច  
 តយោ ខន្ធា អនិទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានញា  
 រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ អនិ-  
 ទស្សនអប្បដិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា  
 អនិទស្សនអប្បដិយញា កេដត្តារូបំ ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ  
 វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា អាថោជានុំ បដិច្ច អនិទស្សន-  
 អប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ

សនិទស្សនសប្បដ្ឋាយត្តិកៈ បដិច្ចវិវា:

គឺ មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ  
 មហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប  
 នឹងទុបាទារូប ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជា  
 អនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ ចក្ខុយតនៈ នឹងវសាយតនៈ អាស្រ័យ នូវ  
 ដោដ្ឋញាយតនៈ ពាហិវិវា: ... អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧត្តសមុដ្ឋាន ...  
 មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ របស់  
 ពួកអសញ្ញាសត្វ មហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ប្រស្នាទាំង៧  
 ក្នុងអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បវិចកតាមហេតុនេះចុះ ។

(៦៥២) អនិទស្សនអប្បដ្ឋាយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្ស-  
 នអប្បដ្ឋាយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព  
 ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈក្តី អាស្រ័យ នូវ  
 អហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ព ក្តី  
 កដត្តារូប ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជា  
 អនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈ ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យហេតុកប្បដ្ឋាយសន្តិ វត្ថុ អាស្រ័យ  
 នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប  
 នឹងទុបាទារូប ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈ អាស្រ័យ នូវអាណាពាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាទោជានុំ បដិច្ច ឥន្ទ្រិយំ កកទ្បិញ្ញារោ(១) អាហារោ  
 ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .  
 អសញ្ញាសត្តានំ អាទោជានុំ បដិច្ច អនិទស្សនអប្ប-  
 ដិយំ កកត្តារូបំ ឧទានារូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ  
 ឧទ្ធច្ចុសហគតោ ខន្ធ បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ  
 ឧទ្ធច្ចុសហគតោ មោហោ អនិទស្សនអប្បដិយមូល-  
 កោ ឥវិទា កោរណោ ន សត្ត បញ្ញា វិភជិតញ្ចា ។

(២៥៣) អនិទស្សនសប្បដិយញ្ច អនិទស្សន-  
 អប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយោ  
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកេ អនិ-  
 ទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ ច មហាក្រតេ ច បដិច្ច សនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អហេតុកប្ប-  
 ដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ ច មហា-  
 ក្រតេ ច បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយំ កកត្តារូបំ អនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយេ មហាក្រតេ ច អាទោជានុញ្ច បដិច្ច  
 សនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កកត្តារូបំ  
 ឧទានារូបំ ដោជ្ជញ្ចាយតនញ្ច អាទោជានុញ្ច បដិច្ច  
 រូទាយតនំ ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . .

---

១- ម កកទ្បិញ្ញារោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ឥន្ទ្រិយ កតទ្បិញ្ញាពហារ អាស្រ័យ នូវអាណាណត្ត ពាហិរៈ . . .  
 អាហារសម្បជាន . . . ឧត្តសម្បជាន . . . កដតារូប និងឧបាទារូប  
 ជាអនិទស្សនអប្បជ័យៈ អាស្រ័យ នូវអាណាណត្ត របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ  
 មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ  
 នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ប្រស្នាទាំង ៧  
 ជាអនិទស្សនអប្បជ័យមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បីចែកតាមហេតុនេះចុះ ។

(៦៥៣) សនិទស្សនសប្បជ័យធមិ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សន-  
 សប្បជ័យធមិផន្ត នូវអនិទស្សនអប្បជ័យធមិផន្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ  
 នហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្បជានរូប ជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ អា-  
 ស្រ័យ នូវពួកអហេតុកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បជ័យៈផន្ត នូវពួកមហាក្ខត  
 ផន្ត កដតារូប ជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជា  
 អនិទស្សនអប្បជ័យៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បជ័សន្តិផន្ត នូវពួកមហា-  
 ក្ខតផន្ត ចិត្តសម្បជានរូប កដតារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សន-  
 សប្បជ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្ប-  
 ជ័យៈផន្ត នូវអាណាណត្តផន្ត រូបាយតនៈ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋព្វា-  
 យតនៈផន្ត នូវអាណាណត្តផន្ត ពាហិរៈ . . . អាហារសម្បជាន . . .

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវិហារ

ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសន្តានំ អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្កតេ ច អាថោទានុញ្ញា បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយំ កេជន្តារូបំ ឧទានារូបំ ឥមិនា ការណោន សត្ត បញ្ញា វិញ្ញាវេតញ្ញា អសម្មោហន្តោន ។

[២៥៤] អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ឯកំ មហាក្កតំ អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្កតេ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កេជន្តារូបំ ឧទានារូបំ ដោជ្ឈញ្ញាយតនំ បដិច្ច ចក្ខាយតនំ វសាយតនំ ពាហិវំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសន្តានំ អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្កតា ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ឯកំ មហាក្កតំ អនិទស្សនសប្បដិយម្ភលកា ឥមិនា ការណោន សត្តបិ បញ្ញា វិញ្ញាវេតញ្ញា ។

[២៥៥] អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា

សនិទស្សនសប្បដ័យត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ឧត្តសមុដ្ឋាន ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ  
អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ របស់ពួកអសញ្ញា-  
សត្វផង អាបោណាតុផង ប្រស្នាទាំង ៧ ដែលបណ្ឌិត អ្នកមិនកាន់  
ច្រឡំ គប្បីឲ្យពិស្តារ តាមហេតុនេះចុះ ។

(៦៥២) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្ស-  
នសប្បដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ មហា-  
ក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ មហា-  
ក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបា-  
ទារូប ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិ-  
ទស្សនសប្បដ័យៈ ចក្ខុយតនៈ និងវសាយតនៈ អាស្រ័យ នូវផោដ្ឋ-  
ព្វាយតនៈ ពាហិរៈ ... អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧត្តសមុដ្ឋាន ...  
មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ របស់  
ពួកអសញ្ញាសត្វ មហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ប្រស្នាទាំង ៧  
ជាអនិទស្សនសប្បដ័យមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ តាមហេតុ  
នេះចុះ ។

(៦៥៥) អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិ-  
ទស្សនអប្បដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ បដិច្ច អនិទស្សន-  
អប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ អនិទ-  
ស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ បដិច្ច អនិទស្សនអប្បដិយំ  
កដត្តារូបំ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ អាថោធាតុំ បដិច្ច អនិ-  
ទស្សនអប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧទា-  
នារូបំ អាថោធាតុំ បដិច្ច វត្ថុយំ កតត្ថិដ្ឋិក្ការោ អា-  
ហារោ ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ  
... អសញ្ញាសត្តានំ អាថោធាតុំ បដិច្ច អនិទស្សន-  
អប្បដិយំ កដត្តារូបំ ឧទានារូបំ អនិទស្សនអប្បដិ-  
យម្មុលកេ វេទិថោ ការណោ ន សត្តបិ បញ្ញា វិត្តា-  
រេតញ្ចា ។

(៦៥៦) អនិទស្សនសប្បដិយេត្ថា អនិទស្សន-  
អប្បដិយេត្ថា ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយោ  
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នការម្មណាប្បច្ចយា អនិទស្សនអប្ប-  
ដិយេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច សនិទស្សន-  
សប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ អនិ-  
ទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច សនិ-  
ទស្សនសប្បដិយំ កដត្តារូបំ អនិទស្សនសប្បដិយេ



អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ  
 ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈ កដត្តារូប ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈ អាស្រ័យ  
 នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈ កងខណៈវៃរបដិសន្ធិ វត្ថុ អា-  
 ស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអ-  
 និទេស្យនអប្បដ្ឋយៈ អាស្រ័យ នូវអាណេបាណតុ ឥន្ទ្រិយ និងកតទ្បិញ្ញា-  
 រាហារ អាស្រ័យ នូវអាណេបាណតុ ពាហិរៈ . . . អាហារសមុដ្ឋាន  
 . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . . កដត្តារូប ឧបាទារូប ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈ  
 អាស្រ័យ នូវអាណេបាណតុ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ប្រស្នាទាំង ៧ ក្នុង  
 អនិទេស្យនអប្បដ្ឋយមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារតាមហេតុនេះចុះ ។

[៦៥៦] សនិទេស្យនសប្បដ្ឋយធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទេស្យនសប្ប-  
 ដ្ឋយធម៌ផង អនិទេស្យនអប្បដ្ឋយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្ម-  
 ណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈ អាស្រ័យ  
 នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ្ឋយៈផង នូវពួកមហាកូតផង កដត្តា-  
 រូប ជាសនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអ-  
 ប្បដ្ឋយៈ កងខណៈវៃរបដិសន្ធិផង នូវពួកមហាកូតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប

សនិទស្សនសញ្ញជ័យត្តិកេ បដិច្ចវិកេ

មហាក្កតេ ច អាទោណតុញ្ច បដិច្ច សនិទស្សន-  
 នសប្បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧទា-  
 នារូបំ ដោដ្ឋព្វាយតនញ្ច អាទោណតុញ្ច បដិច្ច រូទា-  
 យតនំ ... ពាហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុស-  
 មុដ្ឋានំ ... អសញ្ញសត្តានំ អនិទស្សនសប្បដិយេ  
 មហាក្កតេ ច អាទោណតុញ្ច បដិច្ច សនិទស្សន-  
 សប្បដិយំ កដត្តារូបំ ឧទានារូបំ យដនេ ឥមិទា  
 ការណោ ន សត្តបំ បញ្ញា វិភជិតញ្ច ។

(៦៥៧) អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ច-  
 យា សហជាតសទិសំ ។ នអនន្តរវ្យច្ចយា នសម-  
 នន្តរវ្យច្ចយា នអញ្ញមញ្ញវ្យច្ចយា អនិទស្សនសប្ប-  
 ដិយេ មហាក្កតេ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ ចិត្ត-  
 សមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧទានារូបំ ដោដ្ឋព្វាយតនំ  
 បដិច្ច ចក្ខុយតនំ រសាយតនំ ពាហិរំ ... អាហារ-  
 សមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញសត្តានំ មហា-  
 ក្កតេ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ កដត្តារូបំ ឧទាណ-  
 រូបំ ឥមិទា ការណោ ឯកវិស បញ្ញា វិភជិតញ្ច ។

សនិទស្សនសប្បដ័យត្តិកៈ បដិច្ចវិរៈ

កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវត្ថក  
មហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈផង នូវអាណាបាណុផង រូបាយតនៈ  
អាស្រ័យ នូវដោដ្ឋព្វាយតនៈផង នូវអាណាបាណុផង ... ពាហិរៈ  
... អាហារសម្ពុជ្ជាន ... ឧត្តសម្ពុជ្ជាន ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប  
ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវត្ថកមហាក្ខត ជាអនិទស្សន-  
សប្បដ័យៈ របស់ត្ថកអសញ្ញាសត្វផង នូវអាណាបាណុផង ក្នុងការជាប់  
ទាក់ទង បណ្ឌិត គប្បីចែកប្រស្នាទាំង ៧ តាមហេតុនេះចុះ ។

(៦៥៧) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្ប-  
ដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបត្បប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងសហជា-  
តប្បច្ច័យដែរ ។ ព្រោះនអនន្តរាប្បច្ច័យ នសមនន្តរាប្បច្ច័យ និងនអញ្ញ-  
មញ្ញាប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្ពុជ្ជានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សន-  
សប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវត្ថកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ ចក្ខុ-  
យតនៈ និងវសាយតនៈ អាស្រ័យ នូវដោដ្ឋព្វាយតនៈ ពាហិរៈ ...  
អាហារសម្ពុជ្ជាន ... ឧត្តសម្ពុជ្ជាន ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប  
ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវត្ថកមហាក្ខត របស់ត្ថក  
អសញ្ញាសត្វ ប្រស្នា ៦១ បណ្ឌិត គប្បីចែក តាមហេតុនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរេជាតប្បច្ចយា នបច្ឆា-  
 ជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា ។ នកម្មប្បច្ច-  
 យា ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុស-  
 មុដ្ឋានំ . . . អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្ខតំ  
 បដិច្ច ទ្វេ មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច ឯកំ  
 មហាក្ខតំ អនិទស្សនសប្បដិយេ មហាក្ខតេ បដិច្ច  
 អនិទស្សនសប្បដិយំ ឧបាទារូបំ កម្មំ វិភជិត្យា  
 នកម្មនេវ ឯកវិស បញ្ញា កាតញ្ចា ។ នវិចាក-  
 ប្បច្ចយា បដិសន្ធិបិ កដត្តាបិ នត្ថិ បញ្ចវេកានេ-  
 យេវ កាតញ្ចា ។ នអាហារប្បច្ចយា ពាហិរំ . . .  
 ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ . . . ឥវិនា ការ-  
 ណេន វិភជិតញ្ចា ឯកវិសាបិ ។ នស្រ្តិយប្បច្ចយា  
 ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .  
 អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . អសញ្ញា-  
 សត្តានំ មហាក្ខតេ បដិច្ច រូបជីវិត្រិយំ ។ សន្និត្តំ ។  
 សព្វេ បញ្ញា វិភជិតញ្ចា ។ នយានប្បច្ចយា ពាហិរំ  
 . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញា-  
 សត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សន្និត្តំ ។ សត្តបិ  
 បញ្ញា វិភជិតញ្ចា ។

អភិធម្មចំណីក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ និង  
 នអាសេវនប្បច្ច័យ ។ ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ពាហិរៈ... អាហារសម្មជាន  
 ... ឧត្តសម្មជាន ... មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ជាអនិ-  
 ទេស្យនសប្បដ័យៈ មហាក្ខត ១ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ឧបាទារូប  
 ជាអនិទេស្យនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទេស្យនសប្ប-  
 ដ័យៈ ប្រស្នា ២១ បណ្ឌិត ចែកកម្មប្បច្ច័យ ហើយគប្បីធ្វើ តាមនកម្ម-  
 ប្បច្ច័យផងចុះ ។ ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ បដិសន្ធិក្តី កដត្តារូបក្តី មិនមាន  
 ទេ (បដិសន្ធិ និងកដត្តារូប) បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងបញ្ចវេការៈចុះ ។  
 ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរៈ... ឧត្តសម្មជានៈ... របស់ពួក  
 អសញ្ញាសត្វ ... ប្រស្នា ២១ បណ្ឌិត គប្បីចែក តាមហេតុនេះចុះ ។  
 ព្រោះនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ពាហិរៈ... អាហារសម្មជាន ... ឧត្តសម្មជាន  
 ... មហាក្ខត ១ ជាអនិទេស្យនសប្បដ័យៈ ... រូបជីវិតន្ទ្រិយ អា-  
 ស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។  
 ប្រស្នាទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីចែកផងចុះ ។ ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ  
 ពាហិរៈ ... អាហារសម្មជាន ... ឧត្តសម្មជាន ... មហាក្ខត ១  
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ប្រស្នាទាំង ៧ បណ្ឌិត  
 គប្បីចែកផងចុះ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បដិច្ចវិកេ

(២៤៨) អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នយា នប្បច្ច-  
 យា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច  
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ពាហិរំ . . . អាហារ-  
 សមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ  
 អាទោជានុំ បដិច្ច អនិទស្សនសប្បដិយំ កេជត្តារូបំ  
 ឧទានារូបំ ឯវំ សត្តបិ បញ្ញា វិភជិតញា ។

(២៤៩) អនិទស្សនសប្បដិយញា អនិទស្សនសប្ប-  
 ដិយញា ធម្មំ បដិច្ច សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ  
 ឧប្បជ្ឈតិ នយា នប្បច្ចយា ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ  
 . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ អនិទស្ស-  
 នសប្បដិយេ មហាក្កតេ ច អាទោជានុញា បដិច្ច  
 សនិទស្សនសប្បដិយំ កេជត្តារូបំ ឧទានារូបំ ឯវំ  
 សត្តបិ បញ្ញា វិភជិតញា ។ នមក្កប្បច្ចយា នហេតុ-  
 សទិសំ កោតត្ថំ បរិបុណ្ណំ មោហោ នត្តិ ។ នសង្ក-  
 យុត្តប្បច្ចយា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ ។ នោ-  
 នត្តិប្បច្ចយា នោវិភត្តប្បច្ចយា ។

សនិទស្សនសប្បដ័យត្ថកៈ បដិច្ចវិវាទៈ

(៦៥៨) អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធិ ពាហិរៈ... អាហារសម្មជាន ... ឧតុសម្មជាន ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវអាណាតុ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ប្រស្នាទាំង ៧ បណ្ឌិត គប្បីចែក យ៉ាងនេះចុះ ។

(៦៥៩) សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ផង នូវអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរៈ... អាហារសម្មជាន ... ឧតុសម្មជាន ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វផង នូវអាណាតុផង ប្រស្នាទាំង ៧ បណ្ឌិត គប្បីចែក យ៉ាងនេះចុះ ។ ព្រោះនមត្តប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យគ្រប់គ្រាន់ ដូចនហេតុប្បច្ច័យដែរ មោហៈ មិនមានទេ ។ ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ ព្រោះនោនត្តិប្បច្ច័យ និងនោវិត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមប្បញ្ញាសំ

[៦៦០] នហេតុយា ឯកវីស នអារម្មណោ  
ឯកវីស នអធិបតិយា ឯកវីស ។ សង្ខតំ ។  
សព្វត្ថ ឯកវីស នោនត្ថយា ឯកវីស នោវិគតេ  
ឯកវីស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយំ ។

[៦៦១] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ ឯកវីស  
... នអធិបតិយា ឯកវីស ។ សង្ខតំ ។ នវិ-  
ចាកេ ឯកវីស នសម្បយុត្តេ ឯកវីស នវិប្បយុត្តេ  
ឯកវីស នោនត្ថយា ឯកវីស នោវិគតេ ឯកវីស ។  
ឯវំ កណោតតំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៦៦២] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ឯកំ ...  
អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ សហជាតេ ឯក-  
វីស ។ សង្ខតំ ។ ណារេ ឯកវីស មត្តេ ឯក-  
វីស សម្បយុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ ឯកវីស អត្ថយា  
ឯកវីស នត្ថយា ឯកំ វិគតេ ឯកំ អវិគតេ ឯ-  
កវីស ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវិហេ និដ្ឋិតោ (១) ។

១ ម. បដិច្ចវិហេ និដ្ឋិតោ ន ទិស្សតិ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៦០) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ២១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។  
 ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ មានវារៈ ២១ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១  
 ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។  
 ចប់ បច្ចនីយៈ ។

(៦៦១) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ  
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុង  
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១  
 ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១  
 ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។  
 ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

(៦៦២) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ  
 ... ក្នុងននន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១  
 ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនឈានប្ប-  
 ច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ  
 ២១ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងន-  
 វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។  
 ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវិពោ

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវារោមិ បដិច្ច-  
វារសនិសា សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ អរូប-  
យេវ កោតញា ។

បញ្ញាវិពោ

(៦៦៣) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-  
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អនិទស្សនអប្បដិយោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ  
អនិទស្សនអប្បដិយានញ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ  
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្ស-  
នអប្បដិយោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អនិ-  
ទស្សនអប្បដិយានញ កដត្តារូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(៦៦៤) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិទស្ស-  
នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អនិទស្សនអប្បដិយោ ហេតុ សនិទស្សនសប្បដិយា-  
នំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
បដិសន្ធិក្ខណោ . . . អនិទស្សនអប្បដិយមូលកេ-  
យេវ វិភិណោ កាវណោន សត្ត បញ្ញា វិភជិតញា ។

សនិទស្សនសប្បដ័យត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

សហជាតវារៈក្តី បច្ចុយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។  
សំសង្កវារៈក្តី សម្បយត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងអរូបផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

(៦៦៣) អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្ប-  
ដ័យធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ជា  
បច្ច័យ នៃពួកសម្បយត្តកក្ខន្ធផង ៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្ស-  
នអប្បដ័យៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ  
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយត្តកក្ខន្ធផង ៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទស្សនអប្ប-  
ដ័យៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(៦៦៤) អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្ប-  
ដ័យធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ជា  
បច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ ដោយហេតុ-  
ប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ប្រស្នាទាំង ៧ ក្នុងអនិទស្សនអប្ប-  
ដ័យមូលកៈ បណ្ឌិត គប្បីចែកតាមហេតុនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៦៦៥) សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូបេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សនិ អស្សាទេតិ អភិទន្ទតិ តំ អារត្ត រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិច្ឆា . . . ឧទ្ធច្ឆំ . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សនិ រូបាយតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សនិទស្សនសប្បដិយោ ខត្វា ឥទ្ធិវិជញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សនិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៦៦) អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . . កាយំ សន្និ កន្ធិ រសេ . . . ដោដ្ឋព្វេ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្និ សុណាតិ សន្នាយតនំ សោតវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស អនិទស្សនសប្បដិយោ ខត្វា ឥទ្ធិវិជញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សនិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៦៦៥) សនិទេស្យនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យនអប្បដ័យធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវរូបទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាវព្វ នូវរូបនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ... វិចិកិត្តា... ឧទ្ធច្ចៈ... ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ រូបាយភនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិធិញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៦៦៦) អនិទេស្យនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យនអប្បដ័យធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវចក្ខុ... នូវកាយ ពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួករស... នូវពួកដេដ្ឋព្វៈ ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ សទ្ធាយភនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃសោតវិញ្ញាណ ដេដ្ឋញ្ញាយភនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនសប្បដ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិធិញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវិហ

( ៦ ៦ ៧ ) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មា អនិទស្ស-  
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ នានំ ទត្វា សីលំ សមាទិយិត្វា ឧទោសថ-  
កម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ បច្ច-  
វេក្ខតិ ឈានា . . . អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ  
បច្ចវេក្ខន្តិ ដលំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ  
និព្វានំ តោត្រកុស្ស វោទានស្ស មត្តស្ស ដលស្ស  
អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា  
បហីនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ហិតេ កិលេសេ  
បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ . . . វត្ថុំ . . . ឥតិច្ឆ្រិយំ  
បុរិសិច្ឆ្រិយំ ដីវិតិច្ឆ្រិយំ អាទោទាតុំ កតទ្បិញ្ញំ អា-  
ហារំ . . . អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ អនិច្ចតោ . . .  
ទោមនស្សំ ឧប្បដ្ឋតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន អនិទ-  
ស្សនអប្បដិយចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាទាតិ អាគា-  
សានញ្ញាយតនំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនស្ស អារម្ម-  
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាភិញ្ញញ្ញាយតនំ នេវ-  
សញ្ញាទាសញ្ញាយតនស្ស អនិទស្សនអប្បដិយា  
ខន្ធា ឥទ្ធិវិជញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស

សនិទស្សនសប្បដ័យត្តិកៈ បញ្ញាវិរា:

(៦៦៧) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គលទ្យនូវទាន សមាទាននូវសីល ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវកុសលនោះ ពិចារណា នូវពួកកុសល ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវវត្ថុត្រកូ វេទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . នូវវត្ថុ . . . នូវឥត្តិន្រ្ទិយ បុរិសិន្រ្ទិយ ជីវិតិន្រ្ទិយ អាបោធាតុ កតទ្បិញ្ញាហារ . . . នូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ ថាមិនទៀង . . . ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គលដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្ត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ ដោយចេតោ បរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ

អភិធម្មបំណែក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា កម្មបកតា-  
ណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាវុ-  
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៦៨) សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-  
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អាវុណាធិបតិ រូបំ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទទ្គតិ  
តំ ករុំ កត្វា វាតោ . . . ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

(៦៦៩) អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-  
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អាវុណាធិបតិ ចក្កំ . . . កាយំ សន្នេ កន្ធុ . . .  
ដោដ្ឋព្វេ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទទ្គតិ តំ ករុំ  
កត្វា វាតោ . . . ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។

(៦៧០) អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-  
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អាវុណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាវុណាធិបតិ  
នាទំ ទត្វា សីលំ . . . ឧទោសថកម្មំ . . . តំ ករុំ  
កត្វា . . . ឈានា វុដ្ឋហិត្វា . . . អរិយា មត្តា វុដ្ឋ-  
ហិត្វា . . . ផលា វុដ្ឋហិត្វា . . . ផលំ ករុំ កត្វា . . .



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

បុព្វនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ  
ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ។

[៦៦៨] សនិទេស្សនសប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្ស-  
នអប្បជ័យធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ  
បុគ្គល ធ្វើ នូវរូប ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ  
ធ្វើ នូវរូបនោះ ឲ្យជាទីគោរព . . . ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

[៦៦៩] អនិទេស្សនសប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្សនអប្ប-  
ជ័យធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល)  
នូវចក្ខុ . . . នូវកាយ ពួកសំឡេង ពួកភ្លឺន . . . ធ្វើ នូវពួកផោដ្ឋព្វៈ  
ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវផោដ្ឋព្វៈនោះ  
ឲ្យជាទីគោរព . . . ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

[៦៧០] អនិទេស្សនអប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្សន-  
អប្បជ័យធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និង  
សហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន  
នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទី  
គោរព . . . ចេញអំពីឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពី  
មគ្គ . . . ចេញអំពីផល . . . ធ្វើ នូវផល ឲ្យជាទីគោរព . . .

សនិទស្សនសញ្ញដ៏យត្តិកេ បញ្ញាវាវោ

និព្វានំ ករុំ កត្វា ... និព្វានំ តោត្រកុស្ស វោនា-  
 នស្ស មត្តស្ស ផលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 វត្ថុំ ... ឥត្តិទ្រិយំ បុរិសិទ្ធរិយំ ជីវិតិទ្រិយំ អាចោនាតុំ  
 កកាឡិដ្ឋារំ អាហារំ ... អនិទស្សនអប្បដិយេ ខន្ធ  
 ករុំ កត្វា អស្សានេតិ អភិទន្ធាតិ តំ ករុំ កត្វា  
 វាលោ ... ទិដ្ឋិ ឧប្បន្នតិ ។ សហជាតាធិបតិ អនិ-  
 ទស្សនអប្បដិយាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អនិ-  
 ទស្សនអប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អនិ-  
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧១) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិទស្ស  
 នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-  
 យោ ។ សហជាតាធិបតិ អនិទស្សនអប្បដិយាធិបតិ  
 អនិទស្សនសប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អនិ-  
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិទស្សនអប្បដិយមូលកេ  
 សត្តបិ បញ្ញា វិភជិតញ អធិបតិ តិវិជរូបសង្កហេន ។

(២៧២) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-  
 នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ  
 បុរិមា បុរិមា អនិទស្សនអប្បដិយា ខន្ធា បច្ឆិមានំ  
 បច្ឆិមានំ អនិទស្សនអប្បដិយានំ ខន្ធានំ បច្ចយោ

សនិទេស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ធ្វើ នូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព . . . ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃ  
 គោត្រកូ វេទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ . . . នូវ  
 វត្ថុ . . . នូវឥត្តិទ្រិយ បុរិសិទ្ធិទ្រិយ ជីវិតិទ្រិយ អាណាណតុ កត-  
 ទ្ធិវិញ្ញាណាវា . . . ធ្វើ នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ ឲ្យ  
 ជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ  
 ឲ្យជាទីគោរព . . . ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ  
 គី អធិបតិធមិ ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក  
 សម្បយុត្តកកន្ធផង ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ  
 ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៦៧១) អនិទេស្សនសប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃសនិទេស្សន-  
 សប្បដិយធមិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គី  
 អធិបតិធមិ ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប  
 ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ប្រស្នាទាំង ៧ ក្នុង  
 អនិទេស្សនសប្បដិយមូលកៈ ឯអធិបតិធមិ បណ្ឌិត គប្បីចែកតាមការ  
 សង្រ្គោះ នូវរូប ៣ ប្រការទៀតចុះ ។

(៦៧២) អនិទេស្សនសប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្សនសប្ប-  
 ដិយធមិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គី ពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនសប្បដិយធមិ  
 មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ ក្រោយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស  
អនុលោមំ វេទានស្ស កោត្រកុ មត្តស្ស វេទានំ  
មត្តស្ស មត្តោ ជលស្ស ជលំ ជលស្ស អនុលោមំ  
ជលសមាបត្តិយា និរោទា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញា-  
នាសញ្ញាយតនំ ជលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

(២៧៣) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិ-  
ទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស សមនន្តរប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។

(២៧៤) អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-  
នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ បដិច្ចវាសទិសំ សាធុកំ កាតតំ ។ អញ្ញា-  
មញ្ញាប្បច្ចយេ បដិច្ចវារេ អញ្ញមញ្ញាសទិសំ ។ និស្ស-  
យប្បច្ចយេ បដិច្ចវាសទិសំ ។

(២៧៥) សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិ-  
ទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្ត្របនិស្សយោ  
បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ វុណ្ណា-  
សម្បទំ បត្តយមាណោ នានំ នេតិ សីលំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម  
(ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ  
(ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល (ជាបច្ច័យ) នៃ  
ផល អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៅសញ្ញានាសញ្ញា-  
យតនៈ របស់បុគ្គលកាលចេញ អំពីនិរោធជាបច្ច័យ នៃផល-  
សមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៦៧៣) អនិទស្សនអប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-  
អប្បជ័យធម៌ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។

(៦៧៤) អនិទស្សនសប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-  
សប្បជ័យធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ តែ  
បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើឲ្យមានរបៀបរៀបរយផងចុះ ។ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ  
ដូចអពាមពាប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈ ។ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ដូចគ្នា  
នឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

(៦៧៥) សនិទស្សនសប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-  
អប្បជ័យធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បនិស្ស័យ  
អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺ  
បុគ្គល កាលប្រាថ្នា នូវវណ្ណសម្បទា ឲ្យ នូវទាន នូវសីល . . .

សនិស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវារោ

ឧទោសថកម្មំ ... វណ្ណាសម្មាណា សម្មាយ បញ្ញាយ  
រាគស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-  
កស្ស ទុក្ខស្ស មគ្គស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧប-  
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៧៦) អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា អនិ-  
ទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ្យបនិស្សយោ អនន្ត្រ្យបនិស្សយោ  
បកត្ត្យបនិស្សយោ ។ បកត្ត្យបនិស្សយោ ចក្កុសម្មនំ  
បត្តយមាណោ ... កាយសម្មនំ ... សទ្ធិសម្មនំ  
... ដោដ្ឋព្វសម្មនំ បត្តយមាណោ នានំ ទេតិ សីលំ  
... ឧទោសថកម្មំ ... ឧតុំ ... សេនាសនំ ឧប-  
និស្សយ នានំ ទេតិ សីលំ ... ឧទោសថកម្មំ  
... ឈានំ ... វិបស្សនំ ... មគ្គំ ... អភិញ្ញា  
សមាបត្តិ . ចាលាំ ហនតិ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ ចក្កុ-  
សម្មាណា ... ដោដ្ឋព្វសម្មាណា ... ឧតុំ ... សេនា-  
សនំ សម្មាយ បញ្ញាយ រាគស្ស បត្តនាយ កាយិ-  
កស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស មគ្គស្ស  
ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

នូវឧបោសថកម្ម . . . វណ្ណសម្បទា ជាបច្ច័យ នៃសត្វ បញ្ញា

រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមា-

បត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៦៧៦) អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-

អប្បដិយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បនិស្ស័យ

អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល

កាលប្រាថ្នា នូវចក្ខុសម្បទា . . . នូវកាយសម្បទា . . . នូវសទ្ធិសម្បទា

. . . កាលប្រាថ្នា នូវដោជ្ឈត្ថសម្បទា ឲ្យ នូវទាន នូវសីល . . .

នូវឧបោសថកម្ម . . . នូវវជ្ជវ . . . អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយ

ឲ្យ នូវទាន នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . នូវឈាន . . . នូវ

វិបស្សនា . . . នូវមគ្គ . . . នូវអភិញ្ញា . . . នូវសមាបត្តិ . . .

សម្លាប់ នូវសត្វ បំបែក នូវសង្ឃ ចក្ខុសម្បទា . . . ដោជ្ឈត្ថស-

ម្បទា . . . វជ្ជវ . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ បញ្ញា រាគៈ

សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយ

ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៧៧) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទ-  
 ស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ  
 បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧប-  
 និស្សយេ នាទំ ទេតិ សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ  
 . . . ឈានំ . . . សមាបត្តិ . . . មាទំ ជម្រេតិ ទិដ្ឋិ  
 កណ្ណាតិ សីលំ . . . បញ្ញំ វាតំ បត្តនំ កាយិកំ  
 សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ . . . ភោជនំ ឧបនិស្សយ  
 នាទំ ទេតិ . . . សទ្ធិំ ភិទ្ធាតិ អនិទស្សនអប្បដិយោ  
 ខន្ធ . . . សទ្ធា បញ្ញា វាតោ បត្តនា កាយិកំ  
 សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ . . . ភោជនំ សទ្ធាយ បញ្ញា-  
 យ ។ សទ្ធិត្ថំ ។ បត្តស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧប-  
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៨) សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទ-  
 ស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ច-  
 យោ ។ អារម្មណ្យុរេជាតំ ទិព្វេន ចក្កុនា . . . រូបា-  
 យតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៦៧៧) អនិទេស្យនអប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យន-  
 សប្បជ័យធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ  
 អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល  
 អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយឲ្យ នូវទាន នូវសីល . . . នូវទេវោស-  
 ថកម្ម . . . នូវឈាន . . . នូវសមាបត្តិ . . . តម្លឹង នូវមានៈ  
 ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល . . . នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា  
 កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ . . . អាស្រ័យ នូវកោដន ហើយឲ្យ នូវ  
 ទាន . . . បំបែក នូវសង្ឃ ពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ . . .  
 សទ្ធា បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ . . .  
 កោដន (ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ធា បញ្ញា ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ជាបច្ច័យ  
 នៃមគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៦៧៨) សនិទេស្យនសប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យ-  
 នអប្បជ័យធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ បានដល់ការម្មណ្ឌបុរេជាត  
 គឺ ដោយទិព្វចក្ខុ . . . រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ  
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

សនិទស្សនសប្បដ៏យត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

[៦៧៧] អនិទស្សនសប្បដ៏យោ ធម្មោ អនិទស្ស-  
 នអប្បដ៏យស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ  
 ចក្កំ ... កាយំ ... សន្តេ ... ដោដ្ឋព្វ ... អនិច្ច-  
 តោ ... ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិញាយ សោតនា-  
 តុយា សន្តំ សុណាតិ សន្តាយនំ សោតវិញ្ញា-  
 ណាស្ស ។ មេ ។ ដោដ្ឋព្វាយនំ កាយវិញ្ញាណាស្ស  
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្ខា-  
 យនំ ចក្កវិញ្ញាណាស្ស កាយាយនំ កាយវិញ្ញា-  
 ណាស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៨០] អនិទស្សនអប្បដ៏យោ ធម្មោ អនិទស្ស-  
 នអប្បដ៏យស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ  
 វត្ថុំ ... វត្ថុទ្រិយំ បុរិសទ្រិយំ ជីវិតទ្រិយំ អាទា-  
 នាតុំ កតទ្ធិញ្ញំ អាហារំ អនិច្ចតោ ... ទោម-  
 នស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ អនិទស្សន-  
 អប្បដ៏យានំ ទន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សនិទស្សនសប្បដ័យត្ថិកៈ បញ្ញាវិរា:

(៦៧៧) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-  
 អប្បដ័យធម៌ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន និង  
 វត្ថុបុរេជាន ។ ការម្មណបុរេជាន គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវកាយ . . .  
 នូវពួកសំឡេង . . . នូវពួកផោដ្ឋព្វៈ . . . ថាមិនទៀង . . . ទោមនស្ស  
 កើតឡើង បុគ្គល ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ សទ្ធាយតនៈ  
 (ជាបច្ច័យ) នៃសោតវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ  
 នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ ចក្ខុ-  
 យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ  
 កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

(៦៨០) អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-  
 អប្បដ័យធម៌ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន និង  
 វត្ថុបុរេជាន ។ ការម្មណបុរេជាន គឺ នូវវត្ថុ . . . នូវឥត្តិន្ទ្រិយ បុរិ-  
 សិន្ទ្រិយ ជីវិត្តិន្ទ្រិយ អាបោធាតុ ភពឡើង្កិរាហារ ថាមិនទៀង . . .  
 ទោមនស្ស កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួក  
 ខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

(៦៨១) សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សន-  
អប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្ម-  
ស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ  
វត្ថុបុរេជាតំ រូតាយតនញ្ច វត្ថុ ច អនិទស្សនអប្ប-  
ដិយានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៨២) អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សន-  
អប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស  
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុ-  
បុរេជាតំ ចក្កាយតនញ្ច វត្ថុ ច . . . ដោដ្ឋញ្ចាយត-  
នញ្ច វត្ថុ ច អនិទស្សនអប្បដិយានំ ខន្ធានំ បុរេ-  
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៨៣) សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្ស-  
នសប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស  
ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុ-  
រេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ រូតាយតនញ្ច ចក្កាយតនញ្ច  
ចក្កវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៦៨១) សនិទេស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទេស្សនអប្បដ័យធម៌ក្តី

ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្សនអប្បដ័យធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់  
ការម្មណបុរេជាត នឹងវត្ថុបុរេជាត គឺ រូបាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ  
នៃពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្បដ័យៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៦៨២) អនិទេស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទេស្សនអប្បដ័យធម៌ក្តី

ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្សនអប្បដ័យធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់  
ការម្មណបុរេជាត នឹងវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈក្តី វត្ថុក្តី . . .  
ដោយជញ្ជាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្ប-  
ដ័យៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៦៨៣) សនិទេស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទេស្សនិសប្បដ័យធម៌ក្តី

ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្សនអប្បដ័យធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់  
ការម្មណបុរេជាត នឹងវត្ថុបុរេជាត គឺ រូបាយតនៈក្តី ចក្ខុយតនៈក្តី  
ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

(៦៨៤) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-  
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ ។ បន្ទាជាតា អនិទស្សនអប្បដិយោ ខន្ទា  
បុរេជាតស្ស ឥមស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស កា-  
យស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៨៥) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិ-  
ទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។ បន្ទាជាតា អនិទស្សនអប្បដិយោ ខន្ទា  
បុរេជាតស្ស ឥមស្ស សនិទស្សនសប្បដិយស្ស  
កាយស្ស បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឃី សត្ត  
បញ្ញា វិភជិតញា តិវិធរូបសង្កហោ ។

(៦៨៦) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-  
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អាសវនប្បច្ចយេន បច្ច-  
យោ បុរិមា បុរិមា អនិទស្សនអប្បដិយោ ខន្ទា  
បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អនិទស្សនអប្បដិយោនំ ខន្ទានំ  
អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រ-  
កុស្ស អនុលោមំ វោទានស្ស កោត្រកុ មក្កស្ស  
វោទានំ មក្កស្ស អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៦៨៤) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដិ-

យធម៌ ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ ។ បានដល់បច្ចាជាន គឺ ពួកខន្ធ ជា

អនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ

ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ ។

(៦៨៥) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនស-

ប្បដិយធម៌ ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ ។ បានដល់បច្ចាជាន គឺ ពួកខន្ធ

ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាសនិទស្សនសប្បដិ-

យៈ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ ប្រស្នា ទាំង ៧ បណ្ឌិត

គប្បីចែកយ៉ាងនេះចុះ តែការសង្រ្គោះ នូវរូបមាន ៣ យ៉ាងដែរ ។

(៦៨៦) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្ប-

ដិយធម៌ ដោយអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ

មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ក្រោយ ។ ដោយ

អាសវនប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម

(ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ ជា

បច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអាសវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៦៨៧] អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-  
 នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 សហជាតា នាណាខណិកា ។ សហជាតា អនិ-  
 ទស្សនអប្បដិយោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ  
 អនិទស្សនអប្បដិយោនក្ក ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ  
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណាខណិកា អនិ-  
 ទស្សនអប្បដិយោ ចេតនា វិទានកានំ ខន្ធានំ អនិ-  
 ទស្សនអប្បដិយោនក្ក កេជន្តារូទានំ កក្កប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

[៦៨៨] អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិទស្ស-  
 នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 សហជាតា នាណាខណិកា ។ សហជាតា អនិទស្ស-  
 នអប្បដិយោ ចេតនា សនិទស្សនសប្បដិយានំ ចិត្ត-  
 សមុដ្ឋានានំ រូទានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។  
 នាណាខណិកា អនិទស្សនអប្បដិយោ ចេតនា សនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយានំ កេជន្តារូទានំ កក្កប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ឯវំ សត្ត បញ្ញា សហជាតា នាណាខណិ-  
 កា ឥតិដា ការណេន វិភជិតញា តិវិជរូបសង្កហោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៦៨៧) អនិទេស្យនអប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យនអប្បជ័យធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។

សហជាត គឺ ចេតនា ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផ្សំ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈផ្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផ្សំ នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈផ្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៦៨៨) អនិទេស្យនអប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទេស្យនសប្បជ័យធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។

សហជាត គឺ ចេតនា ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទេស្យនសប្បជ័យៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាសនិទេស្យនសប្បជ័យៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ប្រស្នា ទាំង ៧ ដែលជាសហជាត និងនានាខណិកៈ បណ្ឌិត គប្បីចែកតាមហេតុយ៉ាងនេះចុះ តែការសង្កេតៈ ឲ្យរូបមាន ៣ យ៉ាងដែរ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញារិកេ

[៦៨៧] អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-  
 នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 វិចារកា អនិទស្សនអប្បដិយោ ឯកោ ខន្ធោ  
 តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ អនិទស្សនអប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-  
 នានញ្ច រូចានំ វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ន្ធ ខន្ធ  
 ... បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ឯកោ  
 ខន្ធោ តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ អនិទស្សនអប្បដិយានញ្ច  
 កជត្តារូចានំ វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ខន្ធ  
 វត្ថុស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៨៨] អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិទស្ស-  
 នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 វិចារកា អនិទស្សនអប្បដិយោ ខន្ធោ សនិទស្សន-  
 សប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ វិចារកប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ខន្ធោ  
 សនិទស្សនសប្បដិយានំ កជត្តារូចានំ វិចារកប្បច្ច-  
 យេន បច្ចយោ ឯវំ សត្ត បញ្ញា វិត្តារេត្តា បវត្ត-  
 ប្បដិសន្ធិ ។

សនិទស្សនសប្បដ័យត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៦៨៧) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនសប្ប-

ដ័យធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្នុង ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ

ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ

ផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ ជា

បច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈផង

ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ

ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

(៦៨៨) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្ប-

ដ័យធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ពួកវិបាកក្នុង ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ

ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ ដោយវិបាក-

ប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប

ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ឯ

បញ្ញា ទាំង ៧ និងបវត្តិប្បដិសន្ធិ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ ។

(២៧០) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-  
 នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 អនិទស្សនអប្បដិយា អាហារា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ  
 អនិទស្សនអប្បដិយានញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ  
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិ-  
 ទស្សនអប្បដិយា អាហារា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ  
 អនិទស្សនអប្បដិយានញ្ច កេដត្តារូទានំ អាហារប្ប-  
 ច្ចយេន បច្ចយោ កេតទ្ធិដ្ឋានោ អាហារោ ឥមស្ស  
 អនិទស្សនអប្បដិយស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។

(២៧២) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិទស្ស-  
 នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 អនិទស្សនអប្បដិយា អាហារា សនិទស្សនសប្បដិយា-  
 នំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយា អាហារា សនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយានំ កេដត្តារូទានំ អាហារប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ កេតទ្ធិដ្ឋានោ អាហារោ ឥមស្ស សនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ឯវំ សត្ត បញ្ញា បវត្តិប្បដិសន្ធិ វិភជិតញ្ច  
 សត្តសុបិ កេតទ្ធិដ្ឋានោ អាហារោ កាតញ្ចោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៦៧១) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ វៃពួកចិត្តសមុជ្ជានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ពួកអាហារ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ វៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិកតឡឺង្ការហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៦៧២) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ពួកអាហារ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិកតឡឺង្ការហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ប្រស្នាទាំង ៧ ក្តី បវត្តិប្បដិសន្ធិក្តី បណ្ឌិត គប្បីថែក យ៉ាងនេះចុះ ឯកតឡឺង្ការហារ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យដូច ក្នុងប្រស្នាទាំង ៧ ដែរ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវាពេ

(២៧៣) អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្សន-  
អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
ចក្កុន្ទ្រិយំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយិន្ទ្រិយំ កាយ-  
វិញ្ញាណស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៤) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-  
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អនិទស្សនអប្បដិយោ ឥន្ទ្រិយោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ទា-  
នំ អនិទស្សនអប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូនានំ  
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្ស-  
នអប្បដិយោ ឥន្ទ្រិយោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ទានំ អនិ-  
ទស្សនសប្បដិយានំ កេត្តារូនានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច-  
យេន បច្ចយោ រូបដិវិត្តិយំ អនិទស្សនអប្បដិយានំ  
កេត្តារូនានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៧៥) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ សនិ-  
ទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ឥន្ទ្រិយោ សនិទស្ស-  
នសប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូនានំ ឥន្ទ្រិយ-  
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ អនិទស្ស-  
នអប្បដិយោ ឥន្ទ្រិយោ សនិទស្សនសប្បដិយានំ

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវិរា:

(៦៧៣) អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-  
អប្បដិយធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ចក្ខុន្ទ្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុ-  
វិញ្ញាណ កាយន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិ-  
យប្បច្ច័យ ។

(៦៧៤) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដិ-  
យធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពួកឥន្ទ្រិយ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ  
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិ-  
ទស្សនអប្បដិយៈផង ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ពួកឥន្ទ្រិយ ជាអនិទស្ស-  
នអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកកដត្តារូប ជា  
អនិទស្សនសប្បដិយៈផង ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ  
រូបជីវិតន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ  
ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៦៧៥) អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សន-  
សប្បដិយធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពួកឥន្ទ្រិយ ជាអនិទស្ស-  
នអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្ប-  
ដិយៈ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ពួកឥន្ទ្រិយ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

កេជន្តារូទានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូបជីវិតិ-  
ន្ទ្រិយំ សនិទស្សនសប្បដិយានំ កេជន្តារូទានំ ឥន្ទ្រិ-  
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯវំ បវត្តិប្បដិសន្ធិ សត្ត បញ្ញា  
វិកតិភិញ្ញា រូបជីវិតិន្ទ្រិយញ្ច អន្ត អន្ត ។

[២៧៦] អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សន-  
អប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស  
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កន្ទ្រិយញ្ច ចក្កវិញ្ញា-  
ណាញ្ច ចក្កវិញ្ញាណសហគតានំ ខន្ធានំ ឥន្ទ្រិយប្ប-  
ច្ចយេន បច្ចយោ ។ សន្និគ្គំ ។ កាយិន្ទ្រិយញ្ច  
កាយវិញ្ញាណាញ្ច កាយវិញ្ញាណសហគតានំ ខន្ធានំ  
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៧] អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មា អនិទស្ស-  
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ណានប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អនិទស្សនអប្បដិយោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ  
សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិ-  
សន្ធិក្កុណា . . . ។



អភិធម្មបិដក អនុណោមភ្នំកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ ដោយឥន្ទ្រិយ-  
 ប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ រូបជីវិត្រ្យិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប  
 ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ បវត្តិវ្យដិសន្ធិក្តី ប្រសា  
 ទាំង ៧ ក្តី បណ្ឌិត (គប្បីចែក) យ៉ាងនេះចុះ ឯរូបជីវិត្រ្យិយ បណ្ឌិត  
 គប្បីចែក ក្នុងទីបំផុត ។

(៦៧៦) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ក្តី

ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ  
 ចក្ខុន្ទ្រិយក្តី ចក្ខុវិញ្ញាណក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកប  
 ដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។  
 កាយន្ទ្រិយក្តី កាយវិញ្ញាណក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកប  
 ដោយកាយវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៦៧៧) អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-

អប្បដ័យធម៌ ដោយណានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ  
 ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ  
 ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ក្នុង  
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវិពោ

(២៧៨) អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្សន  
អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ  
បុរេជាតំ ចក្ខាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយត  
នំ កាយវិញ្ញាណស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(២៧៧) អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្សន  
អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ  
សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អនិ  
ទស្សនអប្បដិយោ ខន្ធា អនិទស្សនអប្បដិយានំ ចិត្ត  
សមុដ្ឋានានំ រូចានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិ  
សន្ធិក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ខន្ធា អនិទស្សន  
អប្បដិយានំ កេដត្តារូចានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ  
ខន្ធា វត្ថុស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធានំ  
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ វត្ថុ អនិ  
ទស្សនអប្បដិយានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ច  
យោ ។ បច្ឆាជាតា អនិទស្សនអប្បដិយោ ខន្ធា  
បុរេជាតស្ស ឥមស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស កា  
យស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

សនិទស្សនសប្បដ័យត្ថិកៈ បញ្ញាវិរៈ

(៦៧៨) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្ប-  
 ដ័យធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាន គឺ ចក្ខុយតនៈ  
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ  
 ដោយវិប្បយុត្តបច្ច័យ ។

(៦៧៩) អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្ស-  
 នអប្បដ័យធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន បុរេជាន  
 នឹងបច្ចុជាន ។ សហជាន គឺ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ  
 ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ដោយ  
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក  
 កដត្តារូប ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈ  
 នៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ  
 ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាន គឺ វត្ថុ ជា  
 បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។  
 ឯបច្ចុជាន គឺ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយ  
 នេះ ជាអនិទស្សនអប្បដ័យៈ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបដិពេ អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧០០] អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ សនិទស្ស-  
 នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អនិទស្សន-  
 អប្បដិយា ខន្ធា សនិទស្សនសប្បដិយានំ ចិត្តស-  
 មុដ្ឋាណំ រូបាណំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-  
 សន្និក្ខណោ អនិទស្សនអប្បដិយា ខន្ធា សនិទស្ស-  
 នសប្បដិយានំ កេដត្តារូបាណំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អនិទស្សនអប្បដិយា ខន្ធា  
 បុរេជាតស្ស ឥមស្ស សនិទស្សនសប្បដិយស្ស  
 កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវសេសា  
 បទ្ធា បញ្ញា ឃុំ វិន្ទាវេតនា សហជាតា បច្ឆាជាតា ។

[៧០១] សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិទស្ស-  
 នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 បុរេជាតំ រូបេ អនិច្ចតោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ  
 ទិព្វេន ចក្កុយា រូបំ . . . រូបាយតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស  
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០២] អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ អនិទស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហាក្កតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧០០) អនិទេស្យនអប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទេស្យនសប្ប-  
 ជ័យធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបច្ចាជាត ។  
 សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក  
 ចិត្តសមុជ្ឈានុរូប ជាសនិទេស្យនសប្បជ័យៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួក  
 ខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាសនិទេស្យ-  
 នសប្បជ័យៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯបច្ចា-  
 ជាត គឺ ពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជា  
 សនិទេស្យនសប្បជ័យៈ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ប្រស្នា ៥  
 ដ៏សេស បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ដូចសហជាត នឹងបច្ចាជាតយ៉ាង  
 នេះចុះ ។

(៧០១) សនិទេស្យនសប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យនសប្ប-  
 ជ័យធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ នូវរូបទាំងឡាយ ថា  
 មិនទៀង . . . ទោមនស្ស កើតឡើង នូវរូប ដោយទិព្វចក្ក . . .  
 រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(៧០២) អនិទេស្យនសប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យនសប្ប-  
 ជ័យធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ មហាក្ខត ១ ជាអនិទេស្យនសប្បជ័យៈ

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវិរោ

ទ្ធិន្នំ មហាក្ខតានំ អត្តិប្បត្តយេន បច្ចយោ ទ្វេ មហាក្ខតា  
 ឯកស្ស មហាក្ខតស្ស អត្តិប្បត្តយេន បច្ចយោ អនិ-  
 នស្សនសប្បដិយា មហាក្ខតា អនិនស្សនសប្បដិយានំ  
 ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ កេជន្តារូបានំ ឧបាទារូបានំ  
 អត្តិប្បត្តយេន បច្ចយោ វោដ្ឋព្វាយតនំ ចក្ខាយត-  
 នស្ស រសាយតនស្ស អត្តិប្បត្តយេន បច្ចយោ ពាហិរំ  
 ... អាហារសមុដ្ឋានំ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហា-  
 ក្ខតំ ទ្ធិន្នំ មហាក្ខតានំ អត្តិប្បត្តយេន បច្ចយោ ទ្វេ  
 មហាក្ខតា ឯកស្ស មហាក្ខតស្ស អត្តិប្បត្តយេន  
 បច្ចយោ ឧតុសមុដ្ឋានា មហាក្ខតា អនិនស្សន-  
 សប្បដិយានំ ឧបាទារូបានំ អត្តិប្បត្តយេន បច្ចយោ  
 អសញ្ញាសត្តានំ អនិនស្សនសប្បដិយំ ឯកំ មហា-  
 ក្ខតំ ទ្ធិន្នំ មហាក្ខតានំ អត្តិប្បត្តយេន បច្ចយោ ទ្វេ  
 មហាក្ខតា . . . ។

(៧០៣) អនិនស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ  
 សនិនស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បត្តយេន  
 បច្ចយោ បដិច្ចវិរោ វិនិស្សយសទិសំ ។

សនិទស្សនសប្បដ័យត្ថិកៈ បញ្ញាវិរៈ

ជាបច្ច័យ នៃមហាក្ខត ២ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ២ ជាបច្ច័យ  
 នៃមហាក្ខត ១ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ  
 ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជនរូប ពួកកដតារូប និងពួកឧបាទារូប ជា  
 អនិទស្សនសប្បដ័យៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ដោយដ្ឋពាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ  
 ចត្វាយតនៈ និងរសាយតនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពាហិរៈ... អាហារ-  
 សមុជ្ជន ... ឧត្តសមុជ្ជន មហាក្ខត ១ ជាបច្ច័យ នៃមហាក្ខត ២  
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ២ ជាបច្ច័យ នៃមហាក្ខត ១ ដោយអត្ថិ-  
 ប្បច្ច័យ ពួកឧត្តសមុជ្ជន និងពួកមហាក្ខត ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាទារូប  
 ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សន-  
 សប្បដ័យៈ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ជាបច្ច័យ នៃមហាក្ខត ២ ដោយ  
 អត្ថិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ២ ... ។

(៧០៣) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សន-  
 សប្បដ័យធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ដូចក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុង  
 បដិច្ចវារៈវិដេរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៧០៤) អនិទស្សនសប្បដិយោ ចម្មោ អនិទស្សន  
 នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-  
 ជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតា អនិទស្សនសប្បដិយា  
 មហាក្ខតា អនិទស្សនអប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ  
 រូទានំ ករដត្តារូទានំ ឧទានារូទានំ អត្តិប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ យាវ អសញ្ញាសត្តា វិត្តារេតក្ខា ។ បុរេជាតំ  
 ចក្កំ . . . កាយំ . . . សន្នេ . . . ដោជ្ជេត្វ អនិច្ចតោ  
 . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខាយតនំ ចក្កវិញ្ញា-  
 ណស្ស ដោជ្ជញ្ជាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស អត្តិប្បច្ច-  
 យេន បច្ចយោ អវសេសា ចត្តារោ បញ្ញា វិត្តារេតក្ខា  
 បដិច្ចវារេ សហជាតសទិសា និដ្ឋានាករណា ① ។

(៧០៥) អនិទស្សនអប្បដិយោ ចម្មោ អនិទស្សន  
 នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 សហជាតំ បញ្ញាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហ-  
 ជាតោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណន្នំ  
 ខន្ធានំ អនិទស្សនអប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានាននក្ខ  
 រូទានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . .

---

១ ម និដ្ឋាករណា ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧០៤) អនិទស្សនសប្បដ្ឋយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដ្ឋ-  
 យធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត  
 គឺ ពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសម្មដ្ឋាន-  
 រូប ពួកកដត្តារូប និងពួកទុបាទារូប ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋយៈ ដោយ  
 អត្ថប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វផងចុះ ។  
 បុរេជាត គឺ ទ្រូចក្ក ... ទ្រូកាយ ... ទ្រូពួកសំឡេង ... ទ្រូពួកផោ-  
 ដ្ឋព្វៈ ថាមិនឡើង ... ទោមនស្ស កើតឡើង ចក្ខុយានៈ (ជាបច្ច័យ)  
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយផ្សាយានៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយ  
 អត្ថប្បច្ច័យ ប្រសា ៤ ដ៏សេស បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ដូចគ្នានឹងសហ-  
 ជាតប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈវិវេរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នាឡើយ ។

(៧០៥) អនិទស្សនអប្បដ្ឋយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សន-  
 អប្បដ្ឋយធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បច្ចាជាត  
 អាហារ និងត្រ័ន្ទិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ជាអនិ-  
 ទស្សនអប្បដ្ឋយៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសម្មដ្ឋានរូប  
 ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋយៈ ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . .

សនិទស្សនសប្បដ័យត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

បដិសន្ធិក្កុណោ អាទោនាតុ អនិទស្សនអប្បដិយានំ  
 ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ កេជន្តារូចានំ ឧទានារូចានំ  
 អាទោនាតុ ឥន្ទ្រិយស្ស កាធន្ទិដ្ឋាវហារស្ស<sup>(១)</sup> ច  
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ពាហារំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ  
 . . . ឧត្តសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ អាទោនាតុ  
 អនិទស្សនអប្បដិយានំ កេជន្តារូចានំ ។ បុរេជាតំ  
 វត្ថុំ . . . ឥត្ថន្ទ្រិយំ បុរិសិន្ទ្រិយំ ជីវិតន្ទ្រិយំ អាទោ-  
 នាតុំ . . . កាធន្ទិដ្ឋាវ អាហារំ អនិច្ចតោ . . . ទោម-  
 នស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ វត្ថុ អនិទស្សនអប្បដិយានំ ខន្ធានំ  
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អនិទស្សន-  
 អប្បដិយា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស អនិទស្សន-  
 អប្បដិយស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។  
 កាធន្ទិដ្ឋាវេ អាហារេ ឥមស្ស អនិទស្សនអប្បដិ-  
 យស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ រូប-  
 ជីវិតន្ទ្រិយំ អនិទស្សនអប្បដិយានំ កេជន្តារូចានំ  
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឃំ អវសេសា ច បញ្ញា  
 វិកដិតញ្ចា សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយម្បិ  
 កាតញ្ចា ។

---

១- ម. កាលីការោ អាហារស្ស ច ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវិរៈ

អាបោធាតុ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសម្មជានរូប ពួកកដត្តារូប និង  
 អាបោធាតុ ពួកឧបាទារូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ក្នុងខណៈនៃ  
 បដិសន្ធិ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រិយផង នៃកតឡិណ្ណិកហារផង ដោយ  
 អត្ថប្បច្ច័យ ពាហិរៈ . . . អាហារសម្មជាន . . . ឧត្តសម្មជាន . . .  
 អាបោធាតុ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយៈ ។ បុរេជាត គឺ នូវវត្ថុ . . . នូវឥន្ទ្រិយ បុរិស្ត្រិយ  
 ជីវិត្រិយ អាបោធាតុ . . . នូវកតឡិណ្ណិកហារ ថាមិនទៀង . . . ទោម-  
 នស្ស កើតឡើង វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ  
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ  
 ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ដែលកើតមុន ដោយ  
 អត្ថប្បច្ច័យ ។ កតឡិណ្ណិកហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាអនិទស្ស-  
 នសប្បដិយៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឯរូបជីវិត្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួក  
 កដត្តារូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ប្រស្នា ៦  
 ដ៏សេស បណ្ឌិត គប្បីចែក យ៉ាងនេះចុះ ឯសហជាតប្បច្ច័យក្តី បច្ចា-  
 ជាតប្បច្ច័យក្តី អាហារប្បច្ច័យក្តី ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ  
 យ៉ាងនេះដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧០៦] សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សន-  
អប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស  
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជានំ រូទាយតនព្វា  
វត្តំ ច អនិទស្សនអប្បដិយានំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។

[៧០៧] អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្ស-  
នអប្បដិយោ ច ធម្មា សនិទស្សនសប្បដិយស្ស  
ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិទស្សនអប្បដិយា  
ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច សនិទស្សនសប្បដិយានំ  
ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្តានព្វា  
កោតព្វា ។

[៧០៨] អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្ស-  
នអប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនសប្បដិយស្ស  
ធម្មស្ស . . . ។ សង្ខតំ ។

[៧០៩] អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្ស-  
នអប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស  
ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានំ បុរេ-  
ជានំ ។ សហជានា អនិទស្សនអប្បដិយា ខន្ធា ច

អភិធម្មបិដក អនុណោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(៧០៦) សនិទេស្យនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទេស្យនអប្បដ័យធម៌ក្តី  
ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យនអប្បដ័យធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បុរេ-  
ជាត គឺ រូបាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យន-  
អប្បដ័យៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។

(៧០៧) អនិទេស្យនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទេស្យនអប្បដ័យធម៌ក្តី  
ជាបច្ច័យ នៃសនិទេស្យនសប្បដ័យធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ គឺ ពួក  
ខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យៈក្តី ពួកមហាក្ខត្តក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួក  
ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ក្នុង  
ខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . សេចក្តីបំប្រញ ។ (ឯពួកខន្ធ) របស់  
ពួកអសញ្ញាសត្វ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

(៧០៨) អនិទេស្យនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទេស្យនអប្បដ័យធម៌ក្តី  
នៃអនិទេស្យនអប្បដ័យធម៌ . . . ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

(៧០៩) អនិទេស្យនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទេស្យនអប្បដ័យធម៌ក្តី  
ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យនអប្បដ័យធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហ-  
ជាត ទ័ន្ធបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ជាអនិទេស្យនអប្បដ័យក្តី

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវិហារ

មហាក្ខតា ម អនិទស្សនសប្បដិយានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ  
រូទានំ យាវ អសញ្ញសត្តា កាតញ្ច ។ បុរេជាតំ  
ចក្ខាយតនញ្ច វត្ថុ ច ... ដោជ្ឈញ្ញាយតនញ្ច វត្ថុ ច  
អនិទស្សនសប្បដិយានំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
អវសេសា បញ្ញា វិភជិតញ្ច ។

[៧០០] សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្ស-  
នសប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនសប្បដិយស្ស  
ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ រូទា-  
យតនញ្ច ចក្ខាយតនញ្ច ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស អត្តិប្បច្ច-  
យេន បច្ចយោ ។

[៧០១] សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្ស-  
នសប្បដិយោ ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា  
អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ រូទាយតនញ្ច ចក្ខា-  
យតនញ្ច ចក្ខុវិញ្ញាណញ្ច ចក្ខុវិញ្ញាណសហគតានំ  
ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

នត្តិវិភតប្បច្ចយំ អនន្តរសទិសំ ។  
អវិភតប្បច្ចយំ អត្តិសទិសំ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ ចញ្ញាវិរៈ

ពួកមហាក្ខត្តិ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ (ខន្ធាំននោះ) ចណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យរហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វផងចុះ ។ ឯបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈក្តី វិតក្តី . . . ដោយដ្ឋាយតនៈក្តី វិតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ប្រស្នា ដ៏សេស ចណ្ឌិត គប្បីចែកផងចុះ ។

(៧១០) សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ រូបាយតនៈក្តី ចក្ខុយតនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

(៧១១) សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត គឺ រូបាយតនៈក្តី ចក្ខុយតនៈក្តី ចក្ខុវិញ្ញាណក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

នត្តិប្បច្ច័យ និងវិតត្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

អវិតត្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងអត្តិប្បច្ច័យដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៧១២] ហេតុយា សត្ត អាម្មណោ ភីណិ អធិ-  
 បតិយា នវ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ សហ-  
 ជាតេ ឯកវីស អញ្ញាមញ្ញា ន និស្សយេ ឯកវីស  
 ឧបនិស្សយេ ភីណិ បុរជាតេ ន បច្ឆាជាតេ សត្ត  
 អាសេវនេ ឯកំ កម្មេ សត្ត វិហាកេ សត្ត អាហារ  
 សត្ត ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ សត្ត មក្កេ សត្ត សម្ម-  
 យុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ អដ្ឋ អត្តិយា បញ្ចវីស នត្តិ-  
 យា ឯកំ វិគតេ ឯកំ អវិគតេ បញ្ចវីស ។

[៧១៣] ហេតុប្បដ្ឋយា អធិបតិយា សត្ត . . .  
 សហជាតេ សត្ត អញ្ញាមញ្ញា ឯកំ និស្សយេ សត្ត  
 វិហាកេ សត្ត ឥន្ទ្រិយេ សត្ត មក្កេ សត្ត សម្ម-  
 យុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ សត្ត អត្តិយា សត្ត អវិ-  
 គតេ សត្ត ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

(៧១២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្ស្នកប្បដ្ឋាយ  
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន  
 វារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ  
 ២១ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២១  
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦  
 ក្នុងបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១  
 ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារ-  
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ  
 មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយត្ថប្បដ្ឋាយ មាន  
 វារៈ ១ ក្នុងវិប្បយត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៨ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២៥  
 ក្នុងនត្ថិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ  
 មានវារៈ ២៥ ។

(៧១៣) ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុ-  
 ប្បដ្ឋាយ . . . ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋាយ  
 មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ  
 មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧  
 ក្នុងសម្បយត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧  
 ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

សនិទស្សនសប្បនិយត្តិកេ បញ្ញាវិពោ

(៧០២) ហេតុសហជាតនិស្សយអត្តិអវិកតន្តិ សត្ត ។

ហេតុសហជាតអញ្ញាមញ្ញនិស្សយអត្តិអវិកតន្តិ ឯកំ ។

ហេតុសហជាតអញ្ញាមញ្ញនិស្សយសម្បយុត្តអត្តិអវិក-

តន្តិ ឯកំ ។ ហេតុសហជាតនិស្សយវិប្បយុត្តអត្តិអវិ-

កតន្តិ សត្ត ។ ហេតុសហជាតនិស្សយវិចាកអត្តិអវិ-

កតន្តិ សត្ត ។ ហេតុសហជាតអញ្ញាមញ្ញនិស្សយវិចា-

កអត្តិអវិកតន្តិ ឯកំ ។ ហេតុសហជាតអញ្ញាមញ្ញ-

និស្សយវិចាកសម្បយុត្តអត្តិអវិកតន្តិ ឯកំ ។ ហេតុ-

សហជាតនិស្សយវិចាកវិប្បយុត្តអត្តិអវិកតន្តិ សត្ត ។

សនិទស្សនសប្បដ្ឋាយត្ថិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៧១៤) ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ

អត្ថិប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ អត្ថិ-  
ប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ សម្ប-  
យុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ។ ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ  
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ។ ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ  
វិបាកប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេ-

តុប្បច្ច័យ ។ ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាញប្បច្ច័យ និស្ស-  
យប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាញ  
ប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ

និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ពាក្យថា  
សហជាតប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ

អត្ថិប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុសហជាតអញ្ញាមញ្ញាទិស្សយវិចារកវិប្បយុត្តអត្តិអវិ-  
កតត្ថិ ឯកំ ។ ឯវំ សាញោ កណានវារោ កណោតាញោ ។

អនុលោមំ ។

[៧០៥] សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិ-  
ទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជា-  
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៦] អនិទស្សនសប្បដិយោ<sup>(១)</sup> ធម្មោ អនិ-  
ទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។ អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ សនិ-  
ទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ ។ អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ អនិ-  
ទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបទិស្ស-  
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។  
អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ សនិទស្សនសប្ប-  
ដិយស្ស ច អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស

១ ម. អនិទស្សនសប្បដិយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ពាក្យថា សហជាតប្បច្ច័យ អត្តាមត្តាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ វិបាក-  
ប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថប្បច្ច័យ និវេទនាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១  
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ វារៈ នៃការរាប់ ទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បី  
រាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

(៧១៥) សនិទទស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទទស្សន-  
អប្បដ័យធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយទបនិស្សយ-  
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៧១៦) អនិទទស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទទស្សន-  
សប្បដ័យធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទទស្សនសប្បដ័យធម៌ ជា  
បច្ច័យ នៃសនិទទស្សនសប្បដ័យធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិ-  
ទទស្សនសប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិទទស្សនអប្បដ័យធម៌ ដោយការម្ម-  
ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយទបនិស្ស-  
យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទទស្សនសប្បដ័យធម៌  
ជាបច្ច័យ នៃសនិទទស្សនសប្បដ័យធម៌ផង អនិទទស្សនអប្បដ័យធម៌ផង

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវិហេ

សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនសប្បដិយោ ធាត្វា អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនសប្បដិយោ ធាត្វា សនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនសប្បដិយោ ធាត្វា សនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៧០៧] អនិទស្សនអប្បដិយោ ធាត្វា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អាវុត្តណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ កេត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាហារប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធាត្វា សនិទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ កេត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាហារប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃ  
អនិទស្សនសប្បដិយធមិផង នៃអនិទស្សនអប្បដិយធមិផង ដោយសហ-  
ជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្ប-  
ដិយធមិផង នៃអនិទស្សនសប្បដិយធមិផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។  
អនិទស្សនសប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដិយធមិផង  
នៃអនិទស្សនសប្បដិយធមិផង នៃអនិទស្សនអប្បដិយធមិផង ដោយ  
សហជាតប្បច្ច័យ ។

(៧១៧) អនិទស្សនអប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្ប-

ដិយធមិ ដោយការម្មណ្ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ  
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ  
ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សន-  
អប្បដិយធមិ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដិយធមិ ដោយសហជាត-  
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ  
ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អនិទស្សនអប្បដិយោ ធាត្ថោ អនិទស្សនសប្បដិយស្ស  
 ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចាជាតប្ប-  
 ច្ចយេន បច្ចយោ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហា-  
 រវ្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយវ្បច្ចយេន បច្ចយោ ។  
 អនិទស្សនអប្បដិយោ ធាត្ថោ សនិទស្សនសប្ប-  
 ដិយស្ស ច អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស  
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចាជាតប្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារវ្បច្ចយេន  
 បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយវ្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្ស-  
 នអប្បដិយោ ធាត្ថោ អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច  
 អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស សហជាត-  
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារវ្បច្ចយេន បច្ចយោ  
 ឥន្ទ្រិយវ្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនអប្ប-  
 ដិយោ ធាត្ថោ អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច អនិ-  
 ទស្សនអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ច-  
 យេន បច្ចយោ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហា-  
 រវ្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយវ្បច្ចយេន បច្ចយោ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អនិទេស្យនអប្បជ័យធមិ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យនសប្បជ័យធមិ ដោយ  
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
កម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយ-  
ប្បច្ច័យ ។ អនិទេស្យនអប្បជ័យធមិ ជាបច្ច័យ នៃសនិទេស្យនសប្បជ័-  
យធមិផង អនិទេស្យនអប្បជ័យធមិផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ  
អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទេស្យនអប្ប-  
ជ័យធមិ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យនសប្បជ័យធមិផង អនិទេស្យនអប្ប-  
ជ័យធមិផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ  
ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទេស្យនអប្បជ័យធមិ ជាបច្ច័យ នៃអនិទេស្យ-  
នសប្បជ័យធមិផង អនិទេស្យនអប្បជ័យធមិផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ  
ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ  
ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទេស្យនអប្បជ័យធមិ ជាបច្ច័យ នៃសនិ-  
ទេស្យនសប្បជ័យធមិផង អនិទេស្យនសប្បជ័យធមិផង ដោយសហជាត-  
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ  
ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

සංදිග්ගසප්පදීප්පිතෙ පඤ්ඤානිතෙ

අදිග්ගසප්පදීප්පිතො ඉද්ධා සදිග්ගසප්පදීප්පිතො  
 ඉ අදිග්ගසප්පදීප්පිතො ඉ ඉද්ධා සභාඤ්ඤා-  
 භව්වද්ධායං භව්වද්ධා භව්වද්ධාභව්වද්ධායං භව්වද්ධා  
 භව්වද්ධායං භව්වද්ධා භව්වද්ධාභව්වද්ධායං භව්වද්ධා  
 භව්වද්ධායං භව්වද්ධා ෧ අදිග්ගසප්පදීප්පිතො  
 ඉද්ධා සදිග්ගසප්පදීප්පිතො ඉ අදිග්ගසප්-  
 ප්පදීප්පිතො ඉ අදිග්ගසප්පදීප්පිතො ඉ ඉද්ධා  
 සභාඤ්ඤාභව්වද්ධායං භව්වද්ධා භව්වද්ධාභව්වද්ධායං  
 භව්වද්ධා භව්වද්ධාභව්වද්ධායං භව්වද්ධා භව්වද්ධාභව්වද්ධා-  
 යං භව්වද්ධා භව්වද්ධාභව්වද්ධායං භව්වද්ධා ෧

(෧෧෪) අදිග්ගසප්පදීප්පිතො ඉ අදිග්ගසප්-  
 ප්පදීප්පිතො ඉ ඉද්ධා අදිග්ගසප්පදීප්පිතො  
 ඉද්ධා . . . භව්වද්ධා ෧

(෧෧෫) අදිග්ගසප්පදීප්පිතො ඉ අදිග්ගසප්ප-  
 ප්පදීප්පිතො ඉ ඉද්ධා සදිග්ගසප්පදීප්පිතො ඉද්ධා  
 සභාඤ්ඤාභව්වද්ධායං භව්වද්ධා ෧ අදිග්ගසප්පදී-  
 ප්පදීප්පිතො ඉ අදිග්ගසප්පදීප්පිතො ඉ ඉද්ධා අදිග්ගසප්ප-  
 ප්පදීප්පිතො ඉද්ධා සභාඤ්ඤාභව්වද්ධායං භව්වද්ධා ෧

សនិទស្សនសប្បដ័យត្ថិកៈ បញ្ញាវិរៈ

អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ផង អនិ-  
ទស្សនសប្បដ័យធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ផង ដោយសហជាត-  
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ  
ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៧១៨) សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌

ក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ . . . បានដល់បុរេជាត ។

(៧១៩) អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌

ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ដោយសហជាតប្ប-

ច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ក្តី ជា

បច្ច័យ នៃអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណាមត្តិកប្បវដ្តានំ

អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ ច  
 ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស . . . សហ-  
 ជាតំ បុរេជាតំ ។ អនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិ-  
 ទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា សនិទស្សនសប្បដិយស្ស  
 ច អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស សហជា-  
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនសប្បដិយោ ច  
 អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនសប្ប-  
 ដិយស្ស ច អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស  
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិទស្សនសប្ប-  
 ដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា សនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយស្ស ច អនិទស្សនសប្បដិយស្ស  
 ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិ-  
 ទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សនអប្បដិយោ ច  
 ធម្មា សនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច អនិទស្សនសប្ប-  
 ដិយស្ស ច អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស  
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២០) សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្ស-  
 នសប្បដិយោ ច ធម្មា អនិទស្សនអប្បដិយស្ស  
 ធម្មស្ស . . . បុរេជាតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃ  
អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ . . . បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។  
អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសនិ-  
ទស្សនសប្បដ័យធម៌ផង នៃអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ផង ដោយសហ-  
ជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ក្តី  
ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ផង នៃអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ផង  
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សន-  
អប្បដ័យធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ផង នៃអនិទស្សន-  
សប្បដ័យធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌  
ក្តី អនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដ័យធម៌  
ផង នៃអនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ផង នៃអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ផង ដោយ  
សហជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២០) សនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដ័យធម៌ក្តី

ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដ័យធម៌ . . . បានដល់បុរេជាត ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកេ បញ្ញាវិពេ

(៧២១) សនិទស្សនសប្បដិយោ ច អនិទស្សន-  
សប្បដិយោ ច អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា  
អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន  
បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២២) នហេតុយា បញ្ចវីស នអារម្មណេ ទ្វា-  
វីស នអធិបតិយា បញ្ចវីស នអនន្តរេ បញ្ចវីស  
នសមនន្តរេ បញ្ចវីស នសហជាតេ ទ្វាទស នអត្តា-  
មញ្ញេ ចតុវីស ននិស្សយេ នវ នឧបនិស្សយេ  
បញ្ចវីស នបុរេជាតេ ពាវីស នបច្ឆាជាតេ បញ្ចវីស  
នអាសវិនេ បញ្ចវីស នកម្មេ បញ្ចវីស នវិទាគេ  
ចតុវីស នអាហារេ បញ្ចវីស នវដ្ឋន្តិយេ តេវីស  
នណារេ បញ្ចវីស នមត្តេ បញ្ចវីស នសម្បយុត្តេ  
ចតុវីស នវិប្បយុត្តេ ពាវីស នោអត្តិយា នវ នោនត្តិ-  
យា បញ្ចវីស នោវិគតេ បញ្ចវីស នោអវិគតេ នវ ។

(៧២៣) នហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ពាវីស  
បឋមគមនសទិសំ ។ . . . នោអវិគតេ នវ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៧២១) សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌  
ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនសប្បដិយធម៌  
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(៧២២) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនការម្មណៈ  
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុង  
នអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥  
ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអពាមពាមប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៤  
ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥  
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥  
ក្នុងនការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥  
ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៤ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥  
ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៣ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥  
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនសម្បយត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៤  
ក្នុងនវិប្បយត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនោតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧  
ក្នុងនោតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥  
ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៧២៣) ក្នុងនការម្មណៈប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ព្រោះនហេតុ-  
ប្បច្ច័យ ដូចក្នុងដំណើរ ទី ១ ដែរ ។ . . . ក្នុងនោតិប្បច្ច័យ  
មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧២២] នហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណាប្បដ្ឋយា  
 នអធិបតីយា ពារីស . . . នអនន្តរេ ពារីស នសម-  
 នន្តរេ ពារីស នសហជាតេ នវ នអញ្ញាមញ្ញា ពា-  
 រីស ននិស្សយេ នវ នឧបនិស្សយេ ឯករីស នបុ-  
 រេជាតេ ពារីស នបច្ឆាជាតេ ពារីស ។ សង្ខតំ ។  
 នសម្បយុត្តេ ពារីស នវិប្បយុត្តេ ពារីស នោអត្តិយា  
 នវ នោនត្តិយា ពារីស នោវិគតេ ពារីស នោអវិ-  
 គតេ នវ ។ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុដ្ឋយំ ។

[៧២៣] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ សត្ត . . .  
 នអធិបតីយា សត្ត នអនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ  
 សត្ត នអញ្ញាមញ្ញា សត្ត នឧបនិស្សយេ សត្ត នបុ-  
 រេជាតេ សត្ត នបច្ឆាជាតេ សត្ត ។ សង្ខតំ ។ សព្វត្ត  
 សត្ត នសម្បយុត្តេ សត្ត នវិប្បយុត្តេ ឯកំ នោនត្តិ-  
 យា សត្ត នោវិគតេ សត្ត ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកប្បដ្ឋាន

(៧២២) ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ព្រោះហេតុ-  
 ប្បច្ច័យ និងនការម្មណប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន  
 វារៈ ២២ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងននិស្សយ-  
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុង  
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ  
 ២២ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុង  
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនោតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង  
 នោតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុង  
 នោអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។  
 ចប់ បញ្ជីនិយៈ ។

(៧២៥) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុ-  
 ប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។  
 ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន  
 វារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនោតិប្បច្ច័យ មាន  
 វារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សនិទស្សនសប្បជ័យត្តិកេ បញ្ញវិហេ

[៧២៦] ហេតុសហជាតនិស្សយអត្ថិអវិកតន្តិ ន-  
 អារម្មណេ សត្ត . . . នអនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ  
 សត្ត នអញ្ញមញ្ញេ សត្ត ។ ឥនាបិ សន្តិភំ ។ នសម្ប-  
 យុត្តេ សត្ត នវិប្បយុត្តេ ឯកំ លោនត្តិយា សត្ត  
 លោវិកតេ សត្ត ។

[៧២៧] ហេតុសហជាតអញ្ញមញ្ញេនិស្សយអត្ថិ-  
 អវិកតន្តិ នអារម្មណេ ឯកំ សព្វត្ត ឯកំ . . .  
 លោវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៧២៨] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ តីណិ . . .  
 អធិបតិយា នវ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ  
 សហជាតេ ឯកវីស អញ្ញមញ្ញេ ន និស្សយេ ឯក-  
 វីស ឧបនិស្សយេ តីណិ បុរេជាតេ ន បច្ឆាជាតេ  
 សត្ត អាសេវនេ ឯកំ កម្មេ សត្ត វិហាកេ សត្ត

សនិទស្សនសប្បដ័យត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(៧២៦) ក្នុងនការម្មណប្បដ័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ័យ  
 សហជាតប្បដ័យ និស្សយប្បដ័យ អត្ថិប្បដ័យ និងអវិតតប្បដ័យ . . .  
 ក្នុងនអនន្តប្បដ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តប្បដ័យ មានវារៈ ៧  
 ក្នុងនអពាមពាប្បដ័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រញ ក្នុងទីនេះ ។  
 ក្នុងនសម្បយុតប្បដ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុតប្បដ័យ មានវារៈ ១  
 ក្នុងនោនត្ថិប្បដ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បដ័យ មានវារៈ ៧ ។

(៧២៧) ក្នុងនការម្មណប្បដ័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បដ័យ  
 សហជាតប្បដ័យ អពាមពាប្បដ័យ និស្សយប្បដ័យ អត្ថិប្បដ័យ  
 និងអវិតតប្បដ័យ ក្នុងបដ័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ . . . ក្នុង  
 នោវិតតប្បដ័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ័យ : ។

(៧២៨) ក្នុងនការម្មណប្បដ័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុ-  
 ប្បដ័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បដ័យ  
 មានវារៈ ១ ក្នុងនសមនន្តប្បដ័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសហជាតប្បដ័យ  
 មានវារៈ ២១ ក្នុងនអពាមពាប្បដ័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បដ័យ  
 មានវារៈ ២១ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ័យ  
 មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នប្បដ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសវនប្បដ័យ  
 មានវារៈ ១ ក្នុងនកម្មប្បដ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិបាតប្បដ័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាហារេ សត្ត ឥន្ទ្រិយេ ទេ ឈានេ សត្ត មន្ត  
 សត្ត សម្បយុត្តេ ឯកំ វិជ្ជយុត្តេ អដ្ឋ អត្តិយា  
 បញ្ចវីស ទត្តិយា ឯកំ វិគតេ ឯកំ អវិគតេ  
 បញ្ចវីស ។ ឯវំ គណោតត្ថំ ។

បច្ចុស័យានុលោមំ ។

បញ្ញាវិហេ និដ្ឋិតោ ។

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកំ ពារីសតិមំ និដ្ឋិតំ ។

អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ បច្ចិមំ និដ្ឋិតំ ។



អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង  
 លាទប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-  
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ  
 មានវារៈ ២៥ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១  
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោម ។

ចប់ បញ្ញាវារៈ ។

ចប់ សនិទស្សនសប្បដ័យត្ថិកៈ ទី ២២ ។

ចប់ អនុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន ខាងចុងបំផុត ។



អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស ឆដ្ឋោ ភាគោ

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេត

បរិច្ចារមណាតិកា

បដ្ឋច្ចវរោ . . . . .	១
អនុលោមំ . . . . .	"
បច្ចុនីយំ . . . . .	២
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ . . . . .	៦
បច្ចុនីយានុលោមំ . . . . .	៧
បញ្ចវរោ . . . . .	"
អនុលោមំ . . . . .	"
បច្ចុនីយំ . . . . .	២៧
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ . . . . .	៣១
បច្ចុនីយានុលោមំ . . . . .	"

ហិរិកិ

បដ្ឋច្ចវរោ . . . . .	៣៣
----------------------	----

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន ធម្មភាគ

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បរិច្ឆារម្មណាតិកា៖

បដិច្ចវារៈ . . . . .	១
អនុលោម . . . . .	"
បច្ចុន័យ៖ . . . . .	២
អនុលោមប្បច្ចុន័យ៖ . . . . .	៦
បច្ចុន័យានុលោម . . . . .	៧
បញ្ចវារៈ . . . . .	"
អនុលោម . . . . .	"
បច្ចុន័យ៖ . . . . .	២៧
អនុលោមប្បច្ចុន័យ៖ . . . . .	៣១
បច្ចុន័យានុលោម . . . . .	"

ហ៊ានតិកា៖

បដិច្ចវារៈ . . . . .	៣៣
----------------------	----

មាតិកាបញ្ជី

មាតិកា	អង្រែក
អនុលោម . . . . .	៣៣
មិប្បត្តិក៍ ២ ៣ ១	
បដិច្ចវារោ . . . . .	៣៥
អនុលោម . . . . .	"
បច្ចុន័យ . . . . .	៣៨
អនុលោមប្បច្ចុន័យ . . . . .	៤០
បច្ចុន័យានុលោម . . . . .	"
បច្ចុយវារោ . . . . .	៤១
អនុលោម . . . . .	"
បច្ចុន័យ . . . . .	៤៤
អនុលោមប្បច្ចុន័យ . . . . .	៤៧
បច្ចុន័យានុលោម . . . . .	"
សំសដ្ឋវារោ . . . . .	"
អនុលោម . . . . .	"
បច្ចុន័យ . . . . .	៤៨
អនុលោមប្បច្ចុន័យ . . . . .	៥១



# សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

អនុលោម . . . . . ៣៣

## មិប្បត្តិការ៖

បដិច្ចវារៈ . . . . . ៣៥

អនុលោម . . . . . "

បច្ចុន័យ៖ . . . . . ៣៨

អនុលោមប្បច្ចុន័យ៖ . . . . . ៤០

បច្ចុន័យានុលោម . . . . . "

បច្ចុយវារៈ . . . . . ៤១

អនុលោម . . . . . "

បច្ចុន័យ៖ . . . . . ៤៤

អនុលោមប្បច្ចុន័យ៖ . . . . . ៤៧

បច្ចុន័យានុលោម . . . . . "

សំសង្កវារៈ . . . . . "

អនុលោម . . . . . "

បច្ចុន័យ៖ . . . . . ៤៨

អនុលោមប្បច្ចុន័យ៖ . . . . . ៥១

### មាតិកាបន្តានិ

មាតិកា	អង្កេត
បច្ចុនីយានុវេលាមំ . . . . .	៥១
បញ្ចាវរពេ . . . . .	៥២
អនុវេលាមំ . . . . .	"
បច្ចុនីយំ . . . . .	៧៤
អនុវេលាមប្បច្ចុនីយំ . . . . .	៧៧
បច្ចុនីយានុវេលាមំ . . . . .	"

### មគ្គារមណីតិកំ

បដិច្ចវរពេ . . . . .	៧៧
អនុវេលាមំ . . . . .	"
បច្ចុនីយំ . . . . .	៨៣
អនុវេលាមប្បច្ចុនីយំ . . . . .	៧១
បច្ចុនីយានុវេលាមំ . . . . .	"
បញ្ចាវរពេ . . . . .	៧២
អនុវេលាមំ . . . . .	"
បច្ចុនីយំ . . . . .	១១០
អនុវេលាមប្បច្ចុនីយំ . . . . .	១១៤

# សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បច្ចុន័យានុលោម . . . . .	៥១
បញ្ហាវារៈ . . . . .	៥២
អនុលោម . . . . .	"
បច្ចុន័យៈ . . . . .	៧៤
អនុលោមប្បបច្ចុន័យៈ . . . . .	៧៧
បច្ចុន័យានុលោម . . . . .	"

## មគ្គារមណីតិកា

បដិច្ចវារៈ . . . . .	៧៧
អនុលោម . . . . .	"
បច្ចុន័យៈ . . . . .	៨៣
អនុលោមប្បបច្ចុន័យៈ . . . . .	៧១
បច្ចុន័យានុលោម . . . . .	"
បញ្ហាវារៈ . . . . .	៧២
អនុលោម . . . . .	"
បច្ចុន័យៈ . . . . .	១១០
អនុលោមប្បបច្ចុន័យៈ . . . . .	១១៤

### មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា	អង្កេត
បច្ចុនីយានុលោមំ . . . . .	១១៥

### ឧប្បន្តតិកំ

បញ្ហាវារោ . . . . .	១១៦
អនុលោមំ . . . . .	"
បច្ចុនីយំ . . . . .	១២៧
អនុលោមប្បបច្ចុនីយំ . . . . .	១២៨
បច្ចុនីយានុលោមំ . . . . .	"

### អតីតតិកំ

បញ្ហាវារោ . . . . .	១៣០
អនុលោមំ . . . . .	"
បច្ចុនីយំ . . . . .	១៣៧
អនុលោមប្បបច្ចុនីយំ . . . . .	១៤០
បច្ចុនីយានុលោមំ . . . . .	១៤១

### អតីតវរមណតិកំ

បដិច្ចវារោ . . . . .	១៤២
អនុលោមំ . . . . .	"

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បច្ចុន័យានុលោម . . . . . ១១៥

ឧប្បន្នតិកៈ

បញ្ជាក់រៈ . . . . . ១១៦

អនុលោម . . . . . "

បច្ចុន័យៈ . . . . . ១២៧

អនុលោមប្បច្ចុន័យៈ . . . . . ១២៨

បច្ចុន័យានុលោម . . . . . "

អតីតតិកៈ

បញ្ជាក់រៈ . . . . . ១៣០

អនុលោម . . . . . "

បច្ចុន័យៈ . . . . . ១៣៧

អនុលោមប្បច្ចុន័យៈ . . . . . ១៤០

បច្ចុន័យានុលោម . . . . . ១៤១

អតីតារម្មណតិកៈ

បដិច្ចរៈ . . . . . ១៤២

អនុលោម . . . . . "

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា	អង្កេត
បច្ចុនីយ៍ . . . . .	១៤៣
អនុលោមប្បបច្ចុនីយ៍ . . . . .	១៤៧
បច្ចុនីយានុលោម . . . . .	"
បញ្ហាវារោ . . . . .	១៤៨
អនុលោម . . . . .	"
បច្ចុនីយ៍ . . . . .	១៦៧
អនុលោមប្បបច្ចុនីយ៍ . . . . .	១៦៧
បច្ចុនីយានុលោម . . . . .	"

អង្កេតតិកិ  
ឈ្មោះ

បដិច្ចវារោ . . . . .	១៧០
អនុលោម . . . . .	"
បច្ចុនីយ៍ . . . . .	១៧៣
អនុលោមប្បបច្ចុនីយ៍ . . . . .	១៧៤
បច្ចុនីយានុលោម . . . . .	"
បច្ចុយវារោ . . . . .	១៧៧
អនុលោម . . . . .	"

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
បច្ចុន័យ: . . . . .	១៤៣
អនុលោមប្បច្ចុន័យ: . . . . .	១៤៧
បច្ចុន័យានុលោម . . . . .	"
បញ្ហាវារ: . . . . .	១៤៨
អនុលោម . . . . .	"
បច្ចុន័យ: . . . . .	១៦៧
អនុលោមប្បច្ចុន័យ: . . . . .	១៦៧
បច្ចុន័យានុលោម . . . . .	"

អង្សាតិកា  
ល្អិត

បដិច្ចវារ: . . . . .	១៧០
អនុលោម . . . . .	"
បច្ចុន័យ: . . . . .	១៧៣
អនុលោមប្បច្ចុន័យ: . . . . .	១៧៤
បច្ចុន័យានុលោម . . . . .	"
បច្ចុយវារ: . . . . .	១៧៧
អនុលោម . . . . .	"

### មាតិកាបត្តានិ

#### មាតិកា

#### អង្កេ

បច្ចុនីយំ . . . . .	១៨០
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ . . . . .	១៨២
បច្ចុនីយានុលោមំ . . . . .	"
បញ្ញាវរោ . . . . .	"
អនុលោមំ . . . . .	"
បច្ចុនីយំ . . . . .	២០១
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ . . . . .	២០៣
បច្ចុនីយានុលោមំ . . . . .	២០៤

### អដ្ឋង្គិយមណតិកា

បដ្ឋង្គិយវរោ . . . . .	២០៥
អនុលោមំ . . . . .	"
បច្ចុនីយំ . . . . .	២០៦
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ . . . . .	២០៨
បច្ចុនីយានុលោមំ . . . . .	"
បញ្ញាវរោ . . . . .	២០៧
អនុលោមំ . . . . .	"



### សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
ចច្ចនីយៈ . . . . .	១៨០
អនុលោមប្បច្ចនីយៈ . . . . .	១៨២
ចច្ចនីយានុលោម . . . . .	"
បញ្ហាវារៈ . . . . .	"
អនុលោម . . . . .	"
ចច្ចនីយៈ . . . . .	២០១
អនុលោមប្បច្ចនីយៈ . . . . .	២០៣
ចច្ចនីយានុលោម . . . . .	២០៤

### អង្សាប្រមណាតិកា:

បដិច្ចវារៈ . . . . .	២០៥
អនុលោម . . . . .	"
ចច្ចនីយៈ . . . . .	២០៦
អនុលោមប្បច្ចនីយៈ . . . . .	២០៨
ចច្ចនីយានុលោម . . . . .	"
បញ្ហាវារៈ . . . . .	២០៧
អនុលោម . . . . .	"

### មាតិកាបន្តិក

មាតិកា	អង្កែ
បច្ចុនីយ៍ . . . . .	២២០
អនុលោមប្បច្ចុនីយ៍ . . . . .	២២១
បច្ចុនីយានុលោម . . . . .	"

### សនិទស្សនសប្បដ្ឋិយតិក

បដិច្ចវរោ . . . . .	២២៣
អនុលោម . . . . .	"
បច្ចុនីយ៍ . . . . .	២៤០
អនុលោមប្បច្ចុនីយ៍ . . . . .	២៤៨
បច្ចុនីយានុលោម . . . . .	"
បញ្ហាវរោ . . . . .	២៤៧
អនុលោម . . . . .	"
បច្ចុនីយ៍ . . . . .	២៧៤
អនុលោមប្បច្ចុនីយ៍ . . . . .	២៨០
បច្ចុនីយានុលោម . . . . .	២៨១



# សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បច្ចុន័យ: . . . . . ២២០

អនុលោមប្បច្ចុន័យ: . . . . . ២២១

បច្ចុន័យានុលោម . . . . . "

## សនិទស្សនសប្បដ័យត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ: . . . . . ២២៣

អនុលោម . . . . . "

បច្ចុន័យ: . . . . . ២៤០

អនុលោមប្បច្ចុន័យ: . . . . . ២៤៨

បច្ចុន័យានុលោម . . . . . "

បញ្ជាវារៈ: . . . . . ២៤៧

អនុលោម . . . . . "

បច្ចុន័យ: . . . . . ២៧៤

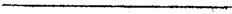
អនុលោមប្បច្ចុន័យ: . . . . . ២៨០

បច្ចុន័យានុលោម . . . . . ២៨១



វិវិទ្យាវិវិទ្យបតិ

វិវិទ្យបាហោ	អវិវិទ្យបាហោ	អង្កេ	រដ្ឋលេខាយិ
សម្បយុត្តកានំ	សម្បយុត្តកានំ ខន្ទានំ	៨	១០
ចេតោវិយញ្ញាណ	ចេតោបរិយញ្ញាណ	១១	៧
ធម្មោ	ធម្មោ	៤១	៤
ហេតុប្បច្ចយេន	ហេតុប្បច្ចយេន	៧២	៧
អរិយាមគ្គា	អរិយាមគ្គា	១០៥	៧
អតត្តិកេ	អតត្តិកេ	១៣៧	១
បដិច្ចវរសទិសោ	បដិច្ចវរសទិសោ	១៥៧	៥
បស្សយ	បស្សនាយ	"	១៧
និន្ទាករណំ	និន្ទានាករណំ	១៧៥	១០
បរតិ បដិសន្ធិបិ	បរតិប្បដិសន្ធិបិ	១៨១	៣
បដិច្ចវរបច្ចនិយេ	បដិច្ចវរប្បច្ចនិយេ	"	១៣
អនិច្ចតោ	អនិច្ចតោ . . .	១៧២	៧
អពាមពាញញ	អពាមពាញញ	២១៦	១៥
អវិគតេ ។	អវិគតេ ទេ ។	២២២	៣
អនិទស្សនអប្បជ័ញ្ច	អនិទស្សនអប្បជ័យញ្ច	២៣៤	៧
ចិត្តស	ចិត្តស-	២៣៥	២



សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
កប្បជសន្តិ	កប្បជសន្តិ	២	១៣
កងខណ ៃន ក	កងខណ:ៃន ក	៣	១៣
នូវខន្ធ ២ ...	នូវខន្ធ ២ ... ។	៤	១០
បគញាណា ញ	បគញាណា ញ	១២	៧
អារមណ៍ប្បច្ច័យ	អារមណប្បច្ច័យ	១៣	៣
អនន្តប្បច្ច័យ	អនន្តប្បច្ច័យ	១៤	១២
ដែលដែល	ដែល	២៥	៤
អហេតុកប្បជសន្តិ	អហេតុកប្បជសន្តិ	៣៤	៥
កងត្រ័ ក	កងនត្រ័ ក	៣៧	១៦
ដែលមិនទៀង	ដែលមិនទៀង នឹងខន្ធ២... ៤១		៤
ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ...	ពឹងផ្អែក	"	១០
ខុសនឹងទៀងផង ។	ខុសនឹងទៀងផង	៤២	១០
នឹងមគ្គប្បច្ច័យ	នឹងមគ្គប្បច្ច័យ	៤៦	១៦
រូបជីវិត្រ័យ	រូបជីវិត្រ័យ	៧១	១៦
ខន្ធ ២ ...	នូវខន្ធ ២ ... ។	៨៥	១៧
"	្រ	៨៦	៦

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
អាម្ពណ៍	អាវម្ពណ៍	៧៧	៦
សជាតាធិបតី	សហជាតាធិបតី	៧៧	១៤
ដែលមគ្គ	ដែលមានមគ្គ	១០១	១៥
មានមគ្គអធិបតី	មានមគ្គជាអធិបតី	១០៧	១៣
នានាណិកៈ	នានាខណិកៈ	១០៧	១៤
មានវារៈ ១១	មានវារៈ ២១	១១០	៥
"	"	"	៨
បកតុបនិស្ស័យ	បកតុបនិស្ស័យ	១២២	៧
... កងនោនត្ថិប្បច្ច័យ	កងនោនត្ថិប្បច្ច័យ	១២៨	១១
គី វិបាកក្ខន្ធ ១	គី ន្ទវិបាកក្ខន្ធ ១	១២៣	៥
បដិសន្ធិដែលប្រព្រឹត្តទៅ	បវត្តិប្បដិសន្ធិ	"	៦
ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ	ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ	១២៥	១៣
កងវិបាកប្បច្ច័យ	កងនវិបាកប្បច្ច័យ	១២៦	៣
អតីតាម្ពណ្ណតិកៈ	អតីតាវម្ពណ្ណតិកៈ	១៥៧	១
ជាអតីតាវម្ពណ្ណ	ជាអតីតាវម្ពណ្ណ	"	៧
អនិច្ចានុបស្សប្បនា	អនិច្ចានុបស្សនា	"	១៣

### សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
និងអនត្តានុបស្សនា	និងអនត្តានុបស្សនា	១៥៧	១៤
នូវមហាក្កត	នូវមហាក្កត	១៧០	១៦
នៃអហេតុកប្បជិសន្តិ	នៃអហេតុកប្បជិសន្តិ	២០៦	៥
អនិទស្សនសប្បជិយធម៌ផង	នូវអនិទស្សនសប្បជិយធម៌ផង	២៣០	៥
អនិទស្ស-	ជាអនិទស្ស-	២៣៥	២
ដោយចេតោ បរិយញ្ញាណ	ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ	២៥១	១៥
កងទីបំផុត	កងទីបំផុត ។	២៦៤	៦



សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ  
អ្នកខាងក្រោមនេះ ៖

Printing costs were kindly met by the following organizations

**Sigeru Urawa**

852-3 Matsue-cho, Souka-shi, Saitama Japan

この本は次の方によって復刻されました。

浦和 稠

埼玉県草加市松江町852-3



ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ

ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL.99  
"ABHIDHAMMA PITAKA"  
Published by the Buddhist Institute, phnom Penh  
Reproduced with the kind cooperation of the  
TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE  
First edition 1994  
printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ（南伝大蔵経）全110巻・アビダルマピタカ第99巻

発行：プノンペン仏教研究所

復刻救援：カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

発行：1994年12月8日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社

製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

